

Pietisten

Tidskrift för kristlig uppbyggelse

61:sta Årgången.

AF

P. WALDENSTRÖM

Häft. 6.

Stockholm
Pietistens Expedition.

November 1902.

Till Pietistens läsare och vänner.

Det tillkommer mig att åter en gång säga Pietistens vänner och befrämjare tack och farväl för ett tilländalupet år. Mycket har jag Eder att tacka för, och jag gläder mig i hoppet att äfwen under det kommande året få erfara samma välmilja och intresse från Eder sida. Själf vill jag genom Guds nåd göra allt för att gifwa Pietistens läsare en så sann och klar bild af Psaltarens härliga innehåll, som i min förmåga står. I ingen af bibelns böcker uttala sig den troendes wäglande erfarenheter så som i Psaltaren. Men icke förth har vårt folk allt hittills saknat en swenskt utläggning af densamma.

Ehuru hwarje dag, som går, aflägger vittnesbörd om Guds nåd, så manar dock öfvergången från ett år till ett annat alldeles särstildt till tacksjälselse. Det är en ganska god sed, att den swenska almanackan efter den 31 dec. har de orden: **Gof, pris och tack, o Fader läre!** samt före den 1 januari: **Gif, o Jesu, fröjd och lycka!** Det är kanske icke många, som märkt det, ehuru det stått där hwarje år från mycket lång tid tillbaka. Huru outhägligt mycket godt har icke hwar och en af oss samt hela vårt folk att tacka Gud för! Och om Gud under det år, som nu snart är till ände, lagt sin tuftande hand på en del af vårt land, så sker det allenast för att wisa, huru wi i allting bero af hans nåd, samt för att lära oss besinna, att tuftan alltid förr eller senare följer på misbruket af hans nådegåfwor. När man ser, huru oerhördt mycket af det, som han gifwer till dagligt bröd, i stället användes till att tillverka rusgifwande drycker, som sprida namnlöst lekamligt och andligt elände öfwer hela vårt land, då må man förundra sig, att straffdomarne icke komma oftare eller äro swårare och mer omfattande, när de äntligen komma. Men han har tålmod. Och hans nåd warar ewinnerligen. Ja, låt oss prisa honom!

Om det är, som kommer, weta wi ingenting mer än det, att hos Gud är ingen förwandling, och att Herren Jesus är densamme i går och i dag och i all ewighet. Mer behöfwa wi icke heller weta. Det wore väl icke godt för oss att weta mer. Starke äro de makter, som arbeta på att undergräfw den kristna tron. Man behöfwer wisserligen icke wara mycket skarpsynt för att se, huru apostelns ord besannas: Satan går omkring såsom ett rytande lejon och söker, hwem han uppsluka må. Äfwen under en kristlig wetenskapen arbetas på att slita sönder den heliga Skrift och undergräfw folkets förtroende till henne såsom Guds ord. Under tiden tager otron och gudlösheten och råheten öfwerhand på ett sådant sätt, att det wäcker förfäran hos alla, som ännu hafwa — jag vill ej säga tro utan bara en smula sundt, mänskligt förstånd i behåll. Man står där undrande och begriper icke, huru det skall förklaras. Men förklaringen är enkel: hwad man får, det får man skörda; om man får otro, så wäxer det gudlöshet. Inga wackra fosterländska tal, ingen skolbildning, inga wälgörenhetsanstalter eller dylikt skola kunna ändra detta förhållande. Nej, så otro, watta med öl och brännwin, och vårt folk skall gå sin undergång till mötes lika wißt, som det är, att det hus faller, hwars grund man rycker undan.

Men oss, som tro, tillhör det, när wi se sådant, att med all kraft verka vår Herres och Frälsares verk, medan dag ännu är, att predika, ropa, bedja, att icke låta oss förslappas utan i allt vårt lif aflägga ett alltjämt kraftigare vittnesbörd mot otron och gudlösheten, att med all kraft verka för att sprida Guds ord öfwerallt, följande den goda regeln: **Så din säd om morgonen och håll icke upp om aftonen; ty du wet icke, hwilket som bäst kan lyckas.** Man öfwerwinnet icke det onda genom att beklaga det tillwaro utan endast genom att göra det goda.

Ja, må Gud gifwa, att alla, som såsom troende gå in i det nya året, må hålla ut i tron intill änden, och må han under det nya året låta strömmar af wälsiguelse falla ned öfwer vårt folk till att frälsa skaror af dem, som ännu sista i sina synder.

Stockholm 19 nov. 1902.

P. W.

En pärla bland böcker.

Psaltaren med rikliga parallellspråk efter ett stort engelskt bibelverk ej blott citerade utan fullständigt utförda. Pris bunden i klot 2 kronor. **Normans förlag.**

I alla boklädor i Sverige och Finland finnas till salu följande arbeten af

OTTO FUNCKE:

Dagliga andaktsstunder. Öfversättning af G. Lundström. Ny uppl. Pris: inb. 7 kr.

Resebilder och Hemlandstoner.

I. Ny uppl. Pris: inb. 2 kr. 25 öre.

II. Öfversättning af Axel Strandell. Ny uppl. Pris: inb. 2 kr. 25 öre.

III. Öfversättning af Axel Strandell. Ny uppl. Pris: inb. 2 kr. 25 öre.

Resebilder från England. Öfversättning af Axel Strandell. Ny uppl. Pris: inb. 3 kr.

Förvandlingar. Öfversättning af Axel Strandell. Ny uppl. Pris: inb. 2 kr. 50 öre.

Glädje, Lidande, Arbete i evighetsljus. Öfversättning af Axel Strandell. Ny uppl. Pris: inb. 3 kr.

Guds skola. Öfversättning af Axel Strandell. Ny uppl. Pris: inb. 2 kr. 25 öre.

Kamp och frid. Öfversättning af Axel Strandell. Ny uppl. Pris: inb. 2 kr. 75 öre.

Guds fotspår på min lefnadsväg.

I. Pris: häft. 4 kr., inb. 5 kr.

II. Pris: häft. 3 kr. 25 öre, inb. 4 kr. 50 öre.

Paulus till Sjös och Lands. Öfversättning af Axel Strandell. Ny uppl. Pris: inb. 3 kr. 25 öre.

Trons Värld och Hvardagslivet. Öfversättning af Axel Strandell. Ny uppl. Pris: inb. 3 kr.

Vill du blifva helbregda? Öfversättning af Axel Strandell. Ny uppl. Pris: inb. 2 kr. 75 öre.

Smärre skrifter. I. Öfversättning af Marc. Wester. Ny uppl. Pris: inb. 3 kr. 25 öre.

II. Pris häft. 2 kr.

Såsom hjorten ropar. Öfversättning af Axel Strandell. Pris: häft. 3 kr. 25 öre, inb. 4 kr. 50 öre.

Bröd och Svärd. Öfversättning af Marc. Wester. Pris: häft. 3 kr. 50 öre, inb. 4 kr. 50 öre.

Inför Gud eller Vandeln i Partriarken Josefs fotspår. Pris: häft. 3 kr., inb. 4 kr. 50 öre.

Kristi bild i Kristi efterföljare eller vägen till sann lefnadsglädje. Pris: häft. 3 kr., inb. 4 kr. 50 öre.

Kristus och människan eller tillämpad kristendom. Andra afdeln. af Kristi bild i Kristi efterföljare. Pris: häft 3 kr., inb. 4 kr. 50 öre.

Nya Resebild. och Hemlandstoner. Pris: häft. 2 kr. 50 öre, inb. 3 kr. 75 öre.

Hur man blir lycklig och gör andra lyckliga. Pris: häft. 3 kr. 50 öre, inb. 4 kr. 50 öre.

Du och din själ jämte ett bihang: Skisser från Norge. Pris: häft. 3 kr., inb. 4 kr. 50 öre.

NYTT ARBETE af D:r OTTO FUNCKE:

Osminkade sanningar om ett kristligt lefverne. *Pris: häft. 3 kr., inb. i fint klotband 4. 50.* Ur innehållsförteckningen anföras några få rubriker: »Misskända Guds barn», »Den som sitter snedt, ser allting snedt», »Mitt intresse», »Förbönens makt», »Ewig ungdom», »Kvinnopredikan», »Hvarför är människan i världen?» —

Psaltaren med talrika parallelspråk fullständigt utförda efter ett engelskt bibelverk. Texten i enlighet med Kungl. Bibelkommissionens senaste öfversättning. *Pris: inb. i mjukt band 2 kr.*

Bibelkommissionens öfversättning af gamla testamentet. **Diskussion** mellan Lektor P. Waldenström och Professor E. Tegnér. *Pris: 1 krona.*

Aktiebolaget Normans Förlag,

Subskription fortfar

å

Nya färder i Amerikas Förenta Stater

af

P. Waldenström.

Det blir en rikt illustrerad skildring af lektor P. Waldenströms senaste resa i Amerika.

Arbetet utgifves i häften om två ark till ett pris af

30 öre pr häfte.

Fem häften äro redan utkomna. Huru vidlyftig boken blir, kan ej nu bestämmas, men på grund af gjord beräkning med författaren kunna vi lofva, att hela arbetet skall för **subskribenter**

● **icke kosta öfver 5 kronor** ●

Allt hvad däröfver möjligen går, få subskribenterna

gratis

Kommissionärer för arbetets spridning antagas öfverallt och erhålla goda villkor, om de anmäla sig hos

Aktiebolaget Normans Förlag,

Adr.: **Stockholm.**

Från **Pietistens Expedition, Stockholm**, kunna erhållas följande arbeten af

P. WALDENSTRÖM.

Nya Testamentet, ny öfversättning med förklarande anmärkningar. Två delar. Första delen innehåller evangelierna och apostlagärningarna, andra delen de apostoliska brefven och uppenbarelseboken. Hvarje del säljes särskildt och kostar i godt och vackert band 4 kronor.

Davids Psalmer med utläggning. Första delen, bunden, 6 kronor.

Guds eviga frälsningsråd. Tre delar. Hvarje del säljes särskildt och kostar bunden 3 kronor.

Se, Guds Lamm. Beträktelser öfver Kristi lidandes och uppståndelses historia. Fint praktverk med 10 utmärkta planscher. Pris bund. 8 kr.

Kristi afskedstal till sina lärjungar. Pris inb. 2: 75, häft. 2 kr.

Smärtornas man, ny öfversättning och utläggning af det härliga Es. 53 kap. Pris häft. 1 kr. 40 öre, bunden 1 kr. 75 öre.

Herren är from — ny, fin, delvis omarbetad upplaga med författarens porträtt. Pris häftad 1 kr. 50 öre, fint bunden 2 kr. 50 öre.

Stycken af lifvets ord. Ett bibelord med utläggning för hvar dag i året. Pris v. b. 1 kr. 25 öre; klotb. 2 kr.

Dop och barndop. Samtal mellan Natanael och Timoteus. Pris 1 krona.

Låt oss behålla vår bibel. Ett ord om den moderna bibelkritiken. 5:te uppl. Pris 50 öre.

Pietistens Expedition,

Stockholm.

Din rättfärdighet är hög.

Ps. 71: 19—24.

19. Din rättfärdighet når allt upp till [himlarnas] höjd, o Gud; du som har gjort stora ting, Gud, hwem är såsom du? 20. Du som har låtit oss se mycken nöd och många olyckor, du skall åter göra oss lefwande och ur jordens djup skall du föra oss upp igen. 21. Du skall föröka min storhet, och du skall trösta mig igen. 22. Äfwen jag skall tacka dig med psaltarspel för din trofasthet, min Gud; jag skall lofsjunga dig på harpa, du Israels Helige. 23. Mina läppar skola jubla, ty jag skall lofsjunga dig; och [jubla skall] min själ, som du har förlöslat. 24. Äfwen min tunga skall hela dagen tala om din rättfärdighet; ty de hafwa kommit på scam, ty de hafwa måst blygas, de som sölte min ofärd.

Det är ur djupet af sin egen lefwande erfarenhet psalmisten talar. Vi må därför sätta oss ned såsom lärjungar wid hans fötter. Och hwad höra wi då? Jo, först: **Din rättfärdighet är hög, o Gud.** Han prisar Guds rättfärdighet på flere ställen i denna psalm. I v. 2 säger han: Rädda mig genom din rättfärdighet; i v. 15: min mun skall förtälja din rättfärdighet; i v. 16: jag skall prisa din rättfärdighet, ja, din allenast; och i v. 24: min tunga skall hela dagen tala om din rättfärdighet. Psalmisten har känt det riktigt ljusligt att tänka på Guds rättfärdighet. Sådant afståndingsfäkt finner man nu sällan bland de troende. Därför känna de ingen tröst af Guds rättfärdighet utan äro fastmer rädda därför. Och dock kan i själfwa verket ingenting tröstligare finnas, än att Gud är rättfärdig. Ty i det ordet rättfärdighet ligger allt godt, alla dygder, alla goda egenskaper inneslutna. Om jag säger, att en människa är rättfärdig, då har jag sagt om henne allt godt och sagt ifrån henne all synd och allt ondt. Då har jag sagt, att hon älskar det goda och hatar det onda. Ty gör hon icke det, så är hon icke rättfärdig. Då har jag sagt, att hon älskar sin nästa, äfwen sina fiender, så att hon vill dem godt och gör dem godt. Ty om hon felar däri, då fattas det något i rättfärdigheten. Då har jag sagt, att hon är sannfärdig, trofast,

Subskription fortfar

&

Nya färder i Amerikas Förenta Stater

af

P. Waldenström.

Det blir en rikt illustrerad skildring af lektor P. Waldenströms senaste resa i Amerika.

Arbetet utgifves i häften om två ark till ett pris af

30 öre pr häfte.

Fem häften äro redan utkomna. Huru vidlyftig boken blir, kan ej nu bestämmas, men på grund af gjord beräkning med författaren kunna vi lofva, att hela arbetet skall för **subskribenter**

● **icke kosta öfver 5 kronor** ●

Allt hvad däröfver möjligen går, få subskribenterna

gratis

Kommissionärer för arbetets spridning antagas öfverallt och erhålla goda villkor, om de anmäla sig hos

Aktiebolaget Normans Förlag,

Adr.: **Stockholm.**

Från **Pietistens Expedition, Stockholm**, kunna erhållas följande arbeten af

P. WALDENSTRÖM.

Nya Testamentet, ny öfversättning med förklarande anmärkningar. Två delar. Första delen innehåller evangelierna och apostlagärningarna, andra delen de apostoliska breffen och uppenbarelseboken. Hvarje del säljes särskildt och kostar i godt och vackert band 4 kronor.

Dauids Psalmer med utläggning. Första delen, bunden, 6 kronor.

Guds eviga frälsningsråd. Tre delar. Hvarje del säljes särskildt och kostar bunden 3 kronor.

Se, Guds Lamm. Beträktelser öfver Kristi lidandes och uppståndelses historia. Fint praktverk med 10 utmärkta planscher. Pris bund. 8 kr.

Kristi afskedstal till sina lärjungar. Pris inb. 2: 75, häft. 2 kr.

Smärtornas man, ny öfversättning och utläggning af det härliga Es. 53 kap. Pris häft. 1 kr. 40 öre, bunden 1 kr. 75 öre.

Herren är from — ny, fin, delvis omarbetad upplaga med författarens porträtt. Pris häftad 1 kr. 50 öre, fint bunden 2 kr. 50 öre.

Stycken af lifvets ord. Ett bibelord med utläggning för hvar dag i året. Pris v. b. 1 kr. 25 öre, klotb. 2 kr.

Dop och barndop. Samtal mellan Natanael och Timoteus. Pris 1 krona.

Låt oss behålla vår bibel. Ett ord om den moderna bibelkritiken. 5:te uppl. Pris 50 öre.

Pietistens Expedition,
Stockholm.

Din rättfärdighet är hög.

Ps. 71: 19—24.

19. Din rättfärdighet når allt upp till [himlarnas] höjd, o Gud; du som har gjort stora ting, Gud, hwem är såsom du? 20. Du som har låtit oss se mycken nöd och många olyckor, du skall åter göra oss lefwande och ur jordens djup skall du föra oss upp igen. 21. Du skall föröfva min storhet, och du skall trösta mig igen. 22. Äfwen jag skall tacka dig med psaltarspel för din trofasthet, min Gud; jag skall lofsjunga dig på harpa, du Israels Helige. 23. Mina läppar skola jubla, ty jag skall lofsjunga dig; och [jubla skall] min själ, som du har förlöstat. 24. Äfwen min tunga skall hela dagen tala om din rättfärdighet; ty de hafwa kommit på skam, ty de hafwa måst blygas, de som sökte min ofärd.

Det är ur djupet af sin egen lefwande erfarenhet psalmisten talar. Vi må därför sätta oss ned såsom lärjungar wid hans fötter. Och hwad höra wi då? Jo, först: **Din rättfärdighet är hög, o Gud.** Han prisar Guds rättfärdighet på flere ställen i denna psalm. I v. 2 säger han: Rädda mig genom din rättfärdighet; i v. 15: min mun skall förtälja din rättfärdighet; i v. 16: jag skall prisa din rättfärdighet, ja, din allenast; och i v. 24: min tunga skall hela dagen tala om din rättfärdighet. Psalmisten har känt det riktigt ljusligt att tänka på Guds rättfärdighet. Sådant åskådningsfäkt finner man nu sällan bland de troende. Därför känna de ingen tröst af Guds rättfärdighet utan äro fastmer rädda därför. Och dock kan i själfwa verket ingenting tröstligare finnas, än att Gud är rättfärdig. Ty i det ordet rättfärdighet ligger allt godt, alla dygder, alla goda egenskaper inneslutna. Om jag säger, att en människa är rättfärdig, då har jag sagt om henne allt godt och sagt ifrån henne all synd och allt ondt. Då har jag sagt, att hon älskar det goda och hatar det onda. Ty gör hon icke det, så är hon icke rättfärdig. Då har jag sagt, att hon älskar sin nästa, äfwen sina fiender, så att hon vill dem godt och gör dem godt. Ty om hon felar däri, då fattas det något i rättfärdigheten. Då har jag sagt, att hon är sannfärdig, trofast,

barmhärtig, ty allt detta hör till rättfärdigheten. Korteligen: såsom i talet hundra ligga inneslutna talen ett, två, tio, tjugu, femtio o. s. w., så ligga i rättfärdigheten inneslutna alla dygder.

Sådant böra vi nu komma ihåg, när vi tänka på Guds rättfärdighet eller tala därom, så att vi icke därmed skrämma utan tvärtom trösta och uppmuntra oss själfva och andra, wetande att, såsom vi af en rättfärdig människa icke hafva något ondt att frukta, så hafva vi det ännu mindre af Gud, och såsom vi af en rättfärdig människa hafva allt godt att wänta, så hafva vi det ännu mer af en rättfärdig Gud. Wilja vi se detta riktigt, så må vi betrakta vår Herre Kristus. Han war rättfärdig såsom Gud, ty han war i allting ett med Fadern. Där fanns intet ondt i honom, därför kom icke heller något ondt ifrån honom. Allt hwad han talade och gjorde, war rätt och godt. Därför kunde också alla nödställda, elända, fattiga, usla syndare med förtroende och frimodighet wända sig till honom. Aldrig stötte han någon tillbaka. Ty hade han det gjort, så hade han icke gjort rätt och icke varit rättfärdig. Men hvarför skola vi då tänka annorlunda om Guds rättfärdighet? Eller är wäl Gud rättfärdig på ett sätt och Kristus rättfärdig på ett annat sätt? Bort det.

"Men, säger du, Gud hatar synden och wredgas på dem, som lefwa i synd och förakta hans ord; han skall också på sistone fördöma dem." Ja, det är alldeles sant. Och detsamma gör Herren Kristus. Ja, han säger själf: Icke heller dömer Fadern någon utan har gifwit all dom åt sonen (Joh. 5: 22). På den yttersta dagen är det också han, som skall sitta på domstolen för att skilja fåren från getterna (Matt. 25). Rättfärdigheten är raka motsatsen till orättfärdigheten. Därför är hon å ena sidan en fördömande dom öfwer alla, som wilja förblifwa i orättfärdigheten, men å andra sidan en frälsande nåd för alla, som wilja blifwa räddade därifrån. I detta stycke är det icke någon skillnad mellan Fadern och Sonen. Tvärtom är det just genom Sonen, som Guds rättfärdighet gör sig uppenbar och gällande både till frälsning för dem, som begära nåd, och till dom öfwer dem, som trofva honom och förblifwa i synden.

Men att Guds rättfärdighet är hög, därmed will psalmisten säga, att den icke är bristfällig och ofullkomlig såsom den mänskliga rättfärdigheten, utan så mycket förmer än denna, som himmelen är hög öfwer jorden, ewig, oändlig, oföränderlig, så att vi i lif och död kunna fullkomligt trygga oss därwid.

Du som har gjort stora ting, Gud. Ja, allt hwad Gud har gjort är idel stora ting. Och störst af allt är, att han har älskat världen så,

att han icke har skonat sin enfödde Son utan gifvit honom ut för att uppsöka och frälssa det förtappade, samt att han nu genom evangelium kallar de förtappade till honom, på det de må tro och blifwa frälsta. Allt annat, huru stort det än i sig må wara, är idel ringa ting i jämförelse med detta. Därför är det också budskapet om detta, som framför allt skall på alla tungomål predikas för alla folk.

Gud, hwem är såsom du? Ja, det må man wäl fråga. Så säger Mose: Herre, hwem är såsom du ibland gudarne? Hwem är såsom du härlig i sin helighet, wärd att dyrkas med lofsånger, undergörande? Du ledsagar med din nåd det folk, som du har förlossat, du förer dem med din kraft till din helighets boning (2 Mos. 15: 11 f.). Och David säger: Du prisas stor, Herre Gud, ty ingen är dig lik, och ingen är Gud utan du. Och hwar är ett enda folk på jorden, som är ditt folk Israel likt, hwilket Gud själf har gått att förlossa till ett folk åt sig? (2 Sam. 7: 22). Ja, hwem är lik Gud i makt? Ingen på jorden och ingen i himmelen. Han har med sitt allmaktsword skapat himlar och jord, och han bär allting med samma sin krafts ord. Hwem är honom lik i kunskap? Ingen på jorden och ingen i himmelen. Han wet allt. Allting är blottadt och uppenbaradt för hans ögon. Han känner hela wärldsalltet, och han känner den allra minsta sak. Han känner mig, han känner mina mest fördolda tankar, han känner alla mina behof, han hör alla mina ljudar, han har räknat alla mina hufwudhår. Han känner alla mina dagar, som hafwa varit, och alla mina dagar, som skola komma. Alla woro de tecknade i hans bok, innan någon af dem war kommen. Hwem är honom lik i nåd? Ingen på jorden och ingen i himmelen. Så hög som himmelen är öfwer jorden, så låter han sin nåd wara wäldig öfwer alla dem, som frukta honom (Ps. 103). Han är god mot alla och förbarmar sig öfwer alla sina werk (Ps. 145: 9). Han föder fåglarna och kläder liljorna (Matt. 6). Han bär de sina intill åldern och till dess de warda grå, han lyfter, bär och hjälper dem (Es. 46: 4). Han wänder allt så, att det måste tjäna dem till godo (Rom. 8). Han stärker dem, när de äro swaga, helar dem, när de äro franka, förbinder dem, när de äro brutna, upprättar dem, när de hafwa fallit, uppsöker och hämtar igen dem, när de äro wilsekomna (Hes. 34). Han räcker ut sina händer hela dagen till de ohörsamma, som wandra efter sina egna tankar på den wäg, som icke är god (Es. 65). Han bjuder dem att komma och gå med honom till rätta och lofwar, att om deras synder äro blodröda, så skola de warda snöhwita (Es. 1), ja, att där synden öfwerflödar, där skall hans nåd öfwerflöda ändå mer (Rom. 5). Hwem är honom lik i trohet? In-

gen på jorden och ingen i himmelen. Herren, Herren är en Gud, barmhärtig och nådig, långmodig och stor i kärlek och trofasthet (2 Mos. 34: 6). Vet därför, att Herren, din Gud, han är Guden, som håller sitt förbund och bewisar barmhärtighet intill tusende led mot dem, som älska honom och som hålla hans bud (5 Mos. 7: 9). En trofast Gud är han och utan swel, rättfärdig och rättwis är han (5 Mos. 32: 4). Ja, tag allt hwad godt du kan finna i himmelen och på jorden, hos änglar och människor, och gör dig en bild därpå. När du sätter den bredwid Gud, skall du finna, att den tager sig ut så, som om du sätter en lampa bredwid solen. Nej, ingenting är likt Gud. Han är mer än allt, hwad tänkas eller nämnas kan.

Du har låtit oss se mycken nöd och många olyckor, säger psalmisten vidare. Att "se nöd" är detsamma som att erfara, pröfwa på nöd. Detta är ett wanligt bibliskt uttrycksätt, såsom när det heter: se lifwet, se goda dagar, se döden o. s. w. Märk nu här, huru psalmisten tager afwen nöden och olyckorna ur Guds hand. Han wet, att ingenting kan hända honom, därest icke Gud låter det ske. Ja, så böra afwen wi lära att betrakta alla ting, som wedersaras oss. Ibland skola wi också, om wi rannsaka oss själfwa, kunna inse, **hvarför** Gud låter den eller den mer eller mindre swåra pröfningen komma öfwer oss. Det är någon synd han will tukta oss för, någon ond lusta han will befria oss ifrån, någon farlig boja han will lösa oss ur o. s. w. Men där wi icke förstå annat om orsaken, böra wi dock förstå, att han will oss wäl, och det böra wi låta wara oss nog intill den dagen, då wi i ewighetens ljus skola se allting fullkomligt klart. Herren skall under tiden wäl se till, att wi icke warda frestade öfwer förmåga. Han skall, såsom här står, **göra oss lefwande och föra oss upp ur jordens djup igen.** Med dessa ord menar psalmisten, att om det än kommer så långt, att det synes vara alldeles ute med oss, såsom wore wi redan döda och begrafna, så skall Herren dock wända allt, så att wi skola komma upp igen. Men wi, som tro på Kristus och hafwa evangelii ljus, kunna använda psalmistens ord wida utöfwer hans egen mening, så att wi säga: "Afwen om wi dö och bäddas ned i jorden, är ingen fara å färde, ty Gud skall genom Kristus göra oss lefwande och wäcka oss från de döda igen." Ja, ingenting skall kunna skada oss, ingenting i himmelen eller på jorden eller under jorden, hwarken lif eller död, ty lefwa wi, så lefwa wi för Herren, och dö wi, så dö wi för Herren; ehwad wi lefwa eller dö, så höra wi Herren till. Och snart skola wi stå upp ur jordens djup för att wara hos Herren alltid.

Du skall föröfwa min storhet, d. ä. göra mig större, än jag någon-

sin har varit. Dessa ord tyda på, att psalmisten war en högt uppsatt man, kanske en af de fromma konungarne, som nu war trängd men i denna nöd tog sin tillflykt till Gud och satte sitt hopp på honom, att han icke blott skulle bewara honom utan äfwen föröka hans storhet. Ware härmed huru som helst, för Guds barn passa dessa ord wäl. Ty Guds barn äro stora, icke för världen men för Gud. Att wara Guds barn är det högsta, som någon kan bli, en ära och härlighet, i jämförelse hwarmed all konungslig eller kejserlig härlighet är mindre än ingenting. Och denna höghet skall världen icke kunna taga ifrån de troende, huru hon än må nedtrampa och smutska dem. "Guds barns härlighet är så stor, säger Luther, att om wi såge den, så skulle wi stiga upp och buga oss för deras skugga." Men Herren skall föröka deras storhet, då han tager dem ur denna förnedring och ikläder dem den härlighet, som är bestämd åt dem, såsom Herren Jesus säger: Fader, jag will, att där jag är, där skola de wara med mig, som du har gifwit mig, att de skola se den härlighet, som du har gifwit mig (Joh. 17). Ja, då skola de rättfärdiga skina såsom solen i deras Faders rike (Matt. 13). Och hwad kan wäl kallas storhet i jämförelse med detta? All jordiskt härlighet blir då såsom ett litet sandkorn i jämförelse med ett högt berg.

Du skall trösta mig igen. Såsom nöden medför bedröfwelse, så kommer tröst och hugswalelse däraf, att Gud hjälper ur nöden. Detta få nu alla troende gång på gång erfara. Men allra härligast skola de warda tröstade, när Gud förlossar dem från allt ondt och frälsar dem till sitt himmelska rike. Såsom Herren Jesus säger: Saliga äro de, som äro bedröfwade, ty de skola warda hugswalade (Matt. 5). Därför när något händer dig, som wallar smärta, ja, kanske bitter smärta, så gif dig ändå icke öfwer, förtwisla icke. Gud skall en dag hugswala dig igen. Den mörka dalen kan wara lång, mycket lång, men den är icke ändlös. Och i sinom tid skall du, såsom psalmisten här vidare säger, få **tada Gud med psaltarespel för hans trofasthet.** Ja, ja, när allt är färdigt, då skall hwarje öga se, att Gud har varit trofast. Då skall du se, att han alltid hållit sitt ord, äfwen då när du tyckt, att han handlat med dig alldeles i strid emot, hwad han lofwat. Då skall du se, att äfwen de stunder, då din tro swikit, har hans trohet hållit; då du fallit, har han hjälpt dig upp; då du varit swag, har han burit dig; då fienderna anfallit dig, har han varit din sköld. Korteligen: under alla förhållanden har han med fullkomlig trohet uppfyllt allt, hwad han lofwat, ja, kanske gjort mycket därutöfwer. Och när du får se detta klart i ewighetens ljus, då skall du brista ut i ändlös lofsång.

Men redan nu må du börja med den sången, ty om du rätt ser efter, skall du finna, att Gud gör dig så mycket godt, att du har nog ämne till en daglig lofsång. Gud bär dig ju dag efter dag, och han bär alla dina bördor. Såsom en fader förbarmar sig öfver barnen, så förbarmar han sig öfver dig; så hög som himmelen är öfver jorden, så låter han sin nåd vara wäldig öfver dig, och så långt som öster är från väster, låter han dina synder vara ifrån dig. Därtill gifwer han dig "kläder, föda, hus och hem", såsom Luther säger; och om än mycken bedröfwelse äfwen fallit på din lott, så är den dock wida mindre, än hwad du wäl hade förtjänat, om han skulle handla med dig efter dina synder. Ad! ja, stå upp och prisä Gud. Han är en nådig Gud, en trofast Gud, en allsmäktig Gud, en nödhjälpare, ja, en fader öfwer allt, hwad fader heter i himlarna och på jorden.

Mina läppar skola jubla, tillägger psalmisten, ty jag skall lofsjunga dig, och jubla skall min själ, som du har förlossat. Äfwen min tunga skall hela dagen tala om din rättfärdighet. Låt oss stämma in i denna lofsång. Låt oss jubla, ty nu är det rätta jubelåret, det jubelår som började med änglasången: Åra ware Gud i höjden och frid på jorden. Låt oss tala om Guds rättfärdighet, tala därom alla dagar, tala därom så, att wi höra det själfwa och så att andra höra det, tala därom så att både wi själfwa och andra därigenom uppmuntras att sätta ett fullkomligt förtroende till Gud. Det skall vara hälsofamt för både oss och dem. Och Gud är det wärd. Han är wärd att från sina barn alla dagar höra lof och jubel och beröm för allt det goda, som han med oss gör.

Men de som söla Guds barns ofärd, de skola, såsom här slutligen står, komma på fram och blygas. Redan här skall Gud gång efter annan bringa dem på fram. Ja, huru har han icke under årtusenden gjort de ogudaktigas råd om intet! Och på sistone skall han för ewigt låta dem gå bort i försmädelse och blygd. Men de frälsta skola jubla, och på deras jubel skall ingen ände vara, där de stå såsom konungar och präster inför Guds och Lammet's tron.

O Herre Gud, wi prisä dig för din outsägliga nåd! Tack, att du sändt oss din enfödde Son, att wi må tro och lefwa genom honom! Tack, att du genom honom beredt oss en ewig härlighet i himlarnes rike! Sänd oss din helige Ande, att han må leda och bewara oss i ordet och tron intill änden! Amen.

Gif konungen dina domar.

Pf. 72: 1—4.

1. Af Salomo. Gud, gif åt konungen dina domar och din rättfärdighet åt konungasonen. 2. Han döme ditt folk med rättfärdighet och dina elända med rätt. 3. Bergen bäre frid åt folket, så och höjderna, genom rättfärdighet. 4. Han skaffe rätt åt de elända i folket, han frälse den fattiges barn och krossa förtryckaren.

I 1 Kon. 4: 32 nämnes, att Salomo har skrifvit 1005 psalmer, men i psaltaren finnas endast två, som bära hans namn, nämligen Pf. 72 och 127. Alla öfriga hans psalmer äro förkomna.

Innehållet i denna psalm utgör en förträfflig utläggning af Salomos bön i 1 Kon. 3: 6 följ. Där berättas, att Gud uppenbarade sig för Salomo i en dröm och sade: Bed, hvad jag skall gifwa dig. Och Salomo bad: Herre, min Gud, du har gjort din tjänare till konung i min fader Davids ställe, och jag är en ung man, som icke förstår hwarken att utgå eller ingå. Och din tjänare är midt ibland ditt folk, som du har utvalt, ett folk som är så talrikt, att det icke kan räknas eller täljas för sin myckenhets skull. Gif därför nu åt din tjänare ett hörsammt hjärta till att döma ditt folk och skilja mellan godt och ondt, ty hwem skulle förmå att döma detta ditt talrika folk? Och det täcktes Herren wäl, att Salomo bad om sådant.

Många utläggare hafwa i denna psalm welat se en profetia om Kristus. Och wikt gäller mycket af det, som här säges, i högsta mening om honom, som är konung öfwer alla konungar. Men psalmen syftar dock närmast på Salomo själf och är en bön, som alla konungar borde flitigt bedja i nästan alla punkter.

Gud, gif åt konungen dina domar och din rättfärdighet åt konungens son. Där uttalas nu, att makten att döma och skipa rätt tillhör Gud, men att han utöfwar denna makt genom öfwerheten. Det är Gud, som gifwer konungen makt att döma; och Salomo, som är både konung och en konungs son, utbeder sig nu denna makt och på samma gång nåd att

kunna döma rätt, såsom han tillägger: **Han döme ditt folk med rättfärdighet.**

Detta åskådningsfätt är gemenamt för både gamla och nya testamentet. Öfwerhetens makt är icke af folket utan af Gud, och konungen är icke folkets tjänare utan Guds. Han är konung af Guds nåd, insatt af Gud till att regera folket. När judarne frågade Jesus, om det war rätt att gifwa kejsaren skatt, så svarade han: Gifwen kejsaren det, som tillhör kejsaren. Men att gifwa skatt det är att erkänna sig såsom undersåte, pliktig att lyda. På denna grund är det aposteln Paulus förmanar de kristna och säger: Svarje själ ware maktägende myndigheter underdånig. Ty det finnes icke någon myndighet utom af Gud, men de myndigheter, som äro, äro förordnade af Gud, så att den som sätter sig mot öfwerheten, han står emot Guds anordning. Men de, som stå däremot, skola få en dom öfwer sig själfwa. Ty de styrande äro icke till fruktan för den goda gärningen utan för den onda. Men vill du slippa att frukta myndigheten? Gör det goda, och du skall få beröm af henne. (Rom. 13.) Att en undersåte äfwen kan få lida för goda gärningars skull, vill Paulus icke förneka. Det måste han ju själf underkasta sig. Men det **wanliga** förhållandet är, att om man gör det goda, så behöfwer man icke frukta öfwerheten. Om någon måste lida för goda gärningars skull, så beror detta i allmänhet därpå, att hans gärning af missförstånd uppfattas såsom ond. Och i sådant fall må han undergifwet lida och befalla sin sak åt Gud. Särskildt gäller detta, hwad de troende för sin tros och sin andliga werksamhets skull måste lida af en otrogen öfwerhet. Den tid skall komma, säger Jesus till sina lärjungar, då den, som dräper eder, skall mena sig göra Gud en tjänst därmed (Joh. 16). Så stor kan ofunnigheten bli. Men under sådana förhållanden tillhör det lärjungarna att följa Herrens exempel och bedja: Fader, förlåt dem, ty de weta icke, hwad de göra.

Öfwerheten är Guds tjänarinna dig till godo, fortsätter Paulus. Om öfwerhetspersonerna icke äro goda, så äro de dock genom sin ställning Guds tjänare, och såsom sådana skola de troende betrakta och wörda dem. Hwad de fela i sitt ämbete, det skall Gud döma öfwer, ty inför honom skola de afslägga en dryg räkenskap. Men de troende skola alltid weta, att äfwen en dålig öfwerhet är bättre än ingen öfwerhet. Därför skola de också, såsom aposteln vidare tillägger, wara underdåniga icke blott för straffets skull utan äfwen för samwetets skull, wetande att de i öfwerheten hafwa att göra icke blott med människor utan med Gud.

Af samma mening är aposteln Petrus, då han säger: Waren under-

dåniga hvarje mänsklig inrättning för Herrens skull, antingen det är konungen såsom den öfwerste eller höfdingar, såsom de där sändas genom honom till hämnd för sådana, som göra ondt, men till beröm för sådana, som göra godt (1 Petr. 2: 13). De troende skola därför icke på något vis deltaga i några upproriska rörelser mot öfwerheten, utan de skola, såsom Paulus förmanar i Tit. 3: 1, vara myndigheterna underdåniga och lydiga samt göra allt, som kan stödja dessa i deras wiktiga ämbetes utöfning.

"Ja men, säger någon, när nu i alla fall uppenbart är, att mycket orätt dömes och göres af vår öfwerhet, så är det wäl icke underligt, att man blir upprorisk till sinnes". Jo, det är mycket underligt, att Guds barn sätta i fråga, om de skola lyda Gud. Sådant skulle aldrig ske, om wi på allwar trodde Guds ord. Att öfwerheten gör orätt, det skall bli en sak mellan henne och Gud. Men hennes orättfärdighet kan aldrig lösa oss från vår förbiudelse att i alla stycken wandra evangelium wärdigt.

Huru farlig sådan upproriskhet är, därom säger aposteln Paulus vidare: Den som sätter sig upp emot öfwerheten, han står emot Guds förordnande; men de som stå emot detta, de skola få en dom öfwer sig. I öfwerheten hafwa wi att göra med Gud. Detta är en sjäflar följd däraf, att den öfwerhet, som är, är förordnad af Gud. Men du, som tror på Kristus, har du gjort det riktigt klart för dig, att det är mot Gud du reser dig upp, när du reser dig mot öfwerheten? Och besinnar du wäl, hwad answar det drager öfwer dig? Du lugnar dig kanske därmed, att det är en rättfärdig sak, du försäktar. Menakta dig. Man kan äfwen i kampen för en rättfärdig sak bete sig orättfärdigt. Och då är det en usel ursäkt, att saken är rättfärdig. Tänk allwarligt efter, hwad det innebär att kämpa mot Gud!

Men få då de troende ingenting företaga mot en dålig öfwerhet? Jo, wisseligen. Först och främst kunna de bedja Gud mot henne, och det är ett wiktigt wärn. Men därjämte kunna de äfwen vittna emot henne, såsom profeterna mot de gudlösa konungarna i Israel och Johannes döparen mot Herodes. De kunna också genom klagomål hos en högre myndighet söka hjälp emot en lägre. Det är så ställt hos oss att hwar och en, som lider orätt, kan från den lägre myndigheten wända sig till den högre, ända upp till konungen. Men lyckas han icke där att få rätt, huru skall han då bära sig åt? Swar: besälla saken åt Gud. Därför heter det också i den gamla litanian: "Att du alla oftyldiga fångar wärdes förlossa, hör oss milde Herre Gud." Likasom wille man säga: "Herre, vår Gud, du ser, att wi hafwa gjort, hwad wi kunnat, för att

ställa alla rätt. Men det kan hända, att vi hafwa tagit miste. Hjälp därför du alla dem, som lida orätt." Och längre kan man icke komma. Låt oss vara tacksamma mot Gud för den öfverhet, vi hafwa, och låt oss visa vår tacksamhet genom obrottslig trohet och underdånighet, wetande att Gud så vill och skall löna det. Han skall också i sin tid ställa oss rätt och wedergälla oss rikligen för allt, hwad orätt vi möjligen hafwa lidit. Ster det icke här, så skall det ske desto härligare i himlarnas rike.

Men Salomo fortsätter: Han döme dina elända med rätt. Han ställa rätt åt de elända i folket, han frälse den fattiges barn och krossa förtryckaren. Det fanns då liksom nu människor, som förtryckte de elända och fattiga med deras barn. Och därtill skall öfverheten i synnerhet vara, att hon skall hjälpa de swaga samt stäja eller krossa förtryckaren, så långt som hennes förmåga sträcker sig. Det är också en af de största nådegåfvor ett folk kan få, när Gud gifwer det en sådan öfverhet. Af dessa ord skola vi för resten lära, hwad hela Striften vittnar, att Gud har en särskild omsorg om de elända. Därför bannar han också genom profeten Israels herdar d. ä. deß lärare och öfverhetspersoner, sågande: We Israels herdar, som föda sig själfwa. Böra icke herdar föda fåren? Det feta åten I upp och med ullen klädden I eder; det gödda slaktaden I; fåren födden I icke. Det swaga stärkten I icke, och det franka heladen I icke, och det brutna förbunden I icke, och det förskingrade förden I icke tillbaka, och det borttappade uppsökten I icke, utan med hårdhet och med stränghet rådden I öfwer dem (Hes. 34). Sådant skola också alla elända, swaga och lidande taga sig till tröst. Gud skall nog till slut så laga, att det blir bra, mer än bra för dem. "Det är mycket bättre att vara fattig än att vara en förtryckare, ty såväl de fattiga som deras barn hafwa en försvarare i den himmelske Salomo, som riktar alla sina slag mot de högmodiga och icke hwilar, förrän de äro fullständigt besegrade". (Spurgeon).

Bergen bäre frid åt folket, så också höjderna genom rättfärdighet. Palestina är ett mycket bergigt land. När man från en hög punkt skådar ut däröfver, ser man nästan bara berg efter berg. På höjderna ligga också alla städer och byar. Uttrycket "berg och höjder" betecknar därför hela landet. Och Salomo beder nu, att rättfärdighet må råda utöfwer hela landet, och att frukten därpå må vara frid i alla städer och byar. Enligt profetens ord: Rättfärdighetens frukt warder frid och rättfärdighetens lön warder ewig frid och trygghet (Es. 32: 17). All ofrid och nöd kommer af synden, och endast i den mån man kan återupprätta rättfärdighet i landet, är det möjligt att afhjälpa nöden. Allt annat, som

man gör, är allenast tillfällighetsutvägar. Skall man torrlägga ett furt och sumpig land, så måste man dika ut den källa, hvarifrån syran kommer. Att gå där och torka marken med handdukar, det gagnar föga eller intet. Alltså finnes det och inget annat säkert sätt att hjälpa nöden än att arbeta mot synden. I samma mån som detta lyckas, är landet lyckligt. Men där synden ohejdad tager öfverhand, där gå land och folk sin undergång till mötes, hvad man än må företaga för att motarbeta det. Att genom yttre försvarsanstalter hålla ett sådant folk wid mått det är lika omöjligt som att med päljar hålla lifwet kvar i en kropp, hvars pulsådror äro öppna.

Häraf skall man väl förstå, huru viktigt det är att hafva en gudfruktig och rättshäffens konung och öfverhet, som genom ord och exempel, genom sina domar och alla styrelseåtgärder har det till ändamål att befördra rättfärdighet och hejda orätt. Men däri skola också alla goda undersåtar, och isynnerhet alla troende, vara öfverheten behjälpliga genom en omutlig rättrådighet i stort och smått, i ord och gärning. Ty hvarje gärning man gör, den ware god eller ond, blir ett frö, som aldrig blir allena utan groor och sprider ut sig i nya gärningar i rättfärdighet eller synd, i välsignelse eller förbannelse.

Do och huru man än må arbeta mot synden och för rättfärdigheten, så blir ännu alltid mycken synd kvar och därför äfwen mycken nöd, ända till dess fredsfursten kommer och upprättar Guds rike på jorden. Ty detta rike är rättfärdighet och frid och fröjd i den helige Ande (Rom. 14), och när det kommer, då skall ingen synd mer vara, utan alla skola vara rättfärdiga. Då skall allting vara nytt, himmelen ny, jorden ny. Intet spår skall finnas kvar af den förbannelse, som syndafallet drog ned öfver jorden, ingen sorg, ingen nöd, ingen gråt, ingen död, utan ewig frid och ostörd glädje i helig Ande. Ty då regerar han, den himmelske Salomo, Jesus Kristus, han Guds Lamm, som tager bort världens synd, han som dog för våra synders skull och stod upp för att göra oss rättfärdiga och nu lefwer från ewighet till ewighet. Amen.

I hans dagar blomstre den rättfärdige.

Ps. 72: 5—11.

5. Dig frukte man, så länge solen warar, och så länge månen skiner, från släkte till släkte. 6. Han ware lil regnet, som faller på ången, lil en regnström, ett wattenflöde på jorden. 7. I hans dagar blomstre den rättfärdige, och stor frid råde, till deß ingen måne finnes mer. 8. Och må han härsla ifrån haf till haf och ifrån floden allt intill jordens ändar. 9. Inför hans ansikte buge sig öfnens inbyggare, och hans fiender slide stoftet. 10. Konungarna från Tarsis och hafsländerna bäre stänker [åt honom], konungarna af Saba och Seba bäre fram skatt. 11. Och alla konungar fälle ned för honom, alla hedningar tjäne honom.

Vi sågo i den förra betraktelsen, att frid och lycka hos ett folk beror på rättfärdighet, och att öfwerheten för den stull bör jämte alla goda krafter, som önska folkets wäl, verka för att bekämpa synd och befordra rättfärdighet. Men detta kan icke på något waraktigt sätt ske utan genom en sann gudsfruktan. Därför säger Salomo här: **Dig frukte man, så länge solen warar.** Att bygga lycka på annat än rättfärdighet, det är att bygga hus utan grund. Men att bygga rättfärdighet på annat än gudsfruktan, det är att lägga husets grund på lösa sanden. Det har **aldrig i hela världshistorien** gått att bygga upp eller uppehålla ett rättfärdigt och lyckligt samhälle på annan grund än gudaktighet. Hela den mosaiska lagens rättfärdighetsstraf war fotadt på gudsfruktan. Så länge folket fruktade Gud, rådde rätt och ordning i landet, och därmed följde frid och lycka. När folket glömde Gud, då löstes alla band, då togo synder och laster öfwerhand, ofrid, nöd och trälldom under främmande folk aflöste den forna friden. Men när folket, tryckt af nöden, wände åter till Gud och ropade till honom, så hörde han dem från himmelen och gaf dem räddare, som räddade dem utur deras fienders hand (Neh. 9). Och så wardt åter rätt och ordning rådande och därmed följde frid och lycka igen. Sådan är Israels historia, och sådan är hela världshistoriens

gång. Sådan skall den också intill dagarnes ände förblifwa. Hvarje försök att uppfostra ett folk eller uppehålla en stat utan religion är dåraktigt. Det har alltid strandat och måste stranda.

Det är därför icke riktigt rätt, när man säger, att religionen är den enskildes sak allena, en sak som staten ingenting har att skaffa med eller blanda sig i. Nej, så wißt som staten själf vill äga bestånd, måste den vårda sig om religion och gudsfruktan och se till, att allt, hwad göras kan, må göras för att uppfostra folket däri. De olika religiösa uppfattningarna må den lämna all frihet och icke göra sig till skiljedomare öfwer dem, men religion skall den befordra, wetande att därpå beror dess eget wäl. Det är den — låt oss upprepa det — som är roten till all rättfärdighet och lycka. Afwen en med mycken willfarelse uppblandad religion, ja, t. o. m. en hednisk religion är bättre än ingen religion. Så länge det romerska folket i fordom tid verkligen trodde på sina gudar, rådde en wiß rättfärdighet och god ordning i landet, och riket war starkt. Ty huru felaktig deras tro än war, så inneslöt den dock tron på en gudamakt, som människan war pliktig att lyda. Det förstod aposteln Paulus, när han, efter att hafwa wandrat omkring och bestådat alla afgudaaltaren i Athen, sade: I atheniensiske män, jag ser, att I ären begifna på gudsdyrkan (Apg. 17). Men när tron på denna gudamakt förswann, utan att en annan och bättre religion kom i stället, då upplöstes alla sedliga band och all laglig ordning, och staten föll sönder, såsom en tropp upplöses, när lifwet har flytt. Så måste det alltid gå. Alla medel, som man försöker för att förhindra det, skola förr eller senare wisa sig wara förfelade.

Nu är det ju sannt, att det aldrig har funnits ett folk, hwars alla eller ens flesta medlemmar varit i djupaste mening gudsfruktiga människor. Men för den borgerliga rättfärdigheten och den goda ordningen i ett land är det dock af stor betydelse, att folket, öfwerhufwud taget, har en wiß wördnad för Gud och det heliga. Det wisar alla kristna folks historia. Det är wißerligen ett långt stycke mellan denna yttre gudaktighet och en lefwande tro, men det är också ett långt stycke mellan denna yttre gudaktighet och den råa gudlösheten. Lifasom jag säger, att det är bättre, att en oomvänd människa är nykter, än att hon är drinkare, att hon är en ärlig medborgare, än att hon är en tjuf, att hon är en kysk jungfru, än att hon är en sköka, så säger jag också, att det är wida bättre, att en människa, som saknar en lefwande tro, likwäl har och wisar wördnad för Gud och hans ord, än att hon lättfönnigt föraktar honom och slår hans ord i wädret.

I hans dagar blomstre den rättfärdige.

Ps. 72: 5—11.

5. Dig frukte man, så länge solen warar, och så länge månen skiner, från släkte till släkte. 6. Han ware lit regnet, som faller på ången, lit en regnflur, ett wattenflöde på jorden. 7. I hans dagar blomstre den rättfärdige, och stor frid råde, till de ingen måne finnes mer. 8. Och må han härsla ifrån haf till haf och ifrån floden allt intill jordens ändar. 9. Inför hans ansikte buge sig öfnens inbyggare, och hans fiender slide stoftet. 10. Konungarna från Tarsis och hafsländerna bäre stänker [åt honom], konungarna af Saba och Seba bäre fram stätt. 11. Och alla konungar falle ned för honom, alla hedningar tjäne honom.

Vi sågo i den förra betraktelsen, att frid och lycka hos ett folk beror på rättfärdighet, och att öfwerheten för den skull bör jämte alla goda krafter, som önska folkets wäl, verka för att bekämpa synd och befordra rättfärdighet. Men detta kan icke på något waraktigt sätt ske utan genom en sann gudsfruktan. Därför säger Salomo här: Dig frukte man, så länge solen warar. Att bygga lycka på annat än rättfärdighet, det är att bygga hus utan grund. Men att bygga rättfärdighet på annat än gudsfruktan, det är att lägga husets grund på lösa sanden. Det har aldrig i hela världshistorien gått att bygga upp eller uppehålla ett rättfärdigt och lyckligt samhälle på annan grund än gudaktighet. Hela den mosaiska lagens rättfärdighetskräf war fotadt på gudsfruktan. Så länge folket fruktade Gud, rådde rätt och ordning i landet, och därmed följde frid och lycka. När folket glömde Gud, då löstes alla band, då togo synder och laster öfwerhand, ofrid, nöd och trälldom under främmande folk aflöste den forna friden. Men när folket, tryckt af nöden, wände åter till Gud och ropade till honom, så hörde han dem från himmelen och gaf dem räddare, som räddade dem utur deras fienders hand (Neh. 9). Och så wardt åter rätt och ordning rådande och därmed följde frid och lycka igen. Sådan är Israels historia, och sådan är hela världshistoriens

gång. Sådan skall den också intill dagarnes ände förblifwa. Swarje försökt att uppfostra ett folk eller uppehålla en stat utan religion är dåraktigt. Det har alltid strandat och måste stranda.

Det är därför icke riktigt rätt, när man säger, att religionen är den enstildes sak allena, en sak som staten ingenting har att staffa med eller blanda sig i. Nej, så wißt som staten själf vill äga bestånd, måste den wårda sig om religion och gudsfruktan och se till, att allt, hwad göras kan, må göras för att uppfostra folket däri. De olika religiösa uppfattningarna må den lämna all frihet och icke göra sig till skiljedomare öfwer dem, men religion skall den befordra, wetande att därpå beror dess eget wäl. Det är den — låt oss upprepa det — som är roten till all rättfärdighet och lyda. Äfwen en med mycken willfarelse uppblandad religion, ja, t. o. m. en hednisk religion är bättre än ingen religion. Så länge det romerska folket i fordom tid verkligen trodde på sina gudar, rådde en wiß rättfärdighet och god ordning i landet, och riket war starkt. Ty huru felaktig deras tro än war, så inneslöt den dock tron på en gudamakt, som människan war pliktig att lyda. Det förstod aposteln Paulus, när han, efter att hafwa wandrat omkring och bestådat alla afgudaaltaren i Athen, sade: I atheniensiske män, jag ser, att I ären begifna på gudsdyrkan (Apg. 17). Men när tron på denna gudamakt förswann, utan att en annan och bättre religion kom i stället, då upplöstes alla sedliga band och all laglig ordning, och staten föll sönder, såsom en tropp upplöses, när lifwet har flytt. Så måste det alltid gå. Alla medel, som man försöker för att förhindra det, skola förr eller senare wisa sig wara förfelade.

Nu är det ju sannt, att det aldrig har funnits ett folk, hwars alla eller ens flesta medlemmar varit i djupaste mening gudfruktiga människor. Men för den borgerliga rättfärdigheten och den goda ordningen i ett land är det dock af stor betydelse, att folket, öfwerhufwud taget, har en wiß wördnad för Gud och det heliga. Det visar alla kristna folks historia. Det är wißerligen ett långt stycke mellan denna yttre gudaktighet och en lefwande tro, men det är också ett långt stycke mellan denna yttre gudaktighet och den råa gudlösheten. Likasom jag säger, att det är bättre, att en oomvänd människa är nykter, än att hon är drinkare, att hon är en ärlig medborgare, än att hon är en tjuf, att hon är en kysk jungfru, än att hon är en sköka, så säger jag också, att det är vida bättre, att en människa, som saknar en lefwande tro, likwäl har och visar wördnad för Gud och hans ord, än att hon lättförmigt föraktar honom och slår hans ord i wädret.

Sådan kunna wi äfwen lära af berättelsen i 2 Mos. 20. Där omtalas, huru Gud uppenbarade sig i härlighet och majestät på Sinai berg. När folket såg denna härlighet, så bäftrade det. Men då sade Moße: Gud har kommit för att pröfwa eder, att hans fruktan måtte wara för edra ögon, så att I icke synden (v. 20).

Det samma visar oss likaledes historien om konungen och folket i Nineve, som profeten Jona talar om. När Jona hade förkunnat Guds dom öfwer den gudlösa staden, så trodde folket på Gud, heter det, och lyfte ut en fasta och klädde sig i säck, ifrån den störste till den minste. Och när saken kom för konungen, så gjorde han sammalunda samt påbjöd, att alla skulle ropa till Gud med all kraft samt omvända sig från sin onda väg. Men när Gud såg deras gärningar, så ångrade han det onda, som han hade sagt, att han wille göra dem, och gjorde det icke (Jona 3). Där war nog icke hos alla en sann och lefwande tro, hwari-genom de kunde warda frälsta, men denna yttre omvändelse och gudaktighet hade dock det med sig, att Gud skonade staden för den dom, som annars ofelbart skulle hafwa drabbat densamma. Och det war icke litet det.

Men förstå wi detta, då böra wi ännu mer förstå, huru stor betydelse det har för ett lands wälgång, att där finnas många troende Guds barn. Det är ingen saga utan en stor gudomlig sanning, som ligger uttryckt i Abrahams samtal med Gud i 1 Mos. 18. När Gud wille låta sin dom gå öfwer Sodom, trädde Abraham fram och sade: Will du då förgöra den rättfärdige lika med den ogudaktige? Törhända att i staden finnas femtio rättfärdiga, skulle du också wilja förgöra dem och icke skona orten för de femtio rättfärdigas skull, som där wore? Bort det ifrån dig att du skulle göra så och döda den rättfärdige lika med den ogudaktige, och att det skulle gå den rättfärdige likasom den ogudaktige. Bort det ifrån dig! Den som är hela jordens domare, skulle han icke öfwa rätt? Och Herren sade: om jag finner femtio rättfärdiga i Sodoms stad, så will jag skona hela orten för deras skull. När Abraham hörde detta, så gick han i sin bön längre och längre ned: från femtio till fyrtiosem, fyrtio, trettio o. s. w. ända ned till tio. Och Gud svarade: jag skall för de tiös skull icke förgöra dem.

Ja, det är alldeles wißt, äfwen om världen strattar däråt såsom åt en dårskap — det är alldeles wißt, att de troende inom ett folk äro ett salt, som hindrar den andliga förruttnelsen att gripa så ohejdadt omkring sig, som den annars skulle göra. Såsom Herren säger till sina lärjungar: I ären jordens salt (Matt. 5). Men därigenom hålles också

Guds dom tillbaka. Och så äro de troende det allra bästa skydd för det folk, som de tillhöra. Och de som verka för gudsfruktan och rättfärdighet, äro de, som göra mest för dess försvar, mycket mer än de, som bygga fästningar och krigsstepp. Om alla de, som älska sitt fosterland, förstode detta, så skulle de, om icke för annat så dock för fosterlandets skull, blifwa gudsfruktiga allesammans och ifriga nitälskare för den inre missionen.

Men att Salomo säger: Dig frukte man, så länge solen warar och så länge månen skiner, däraf förstå wi, att han önskar icke en tillfällig och öfvergående utan en stadigvarande gudsfruktan. Att mottaga ordet med glädje och tro till en tid, för att sedan falla af, såsom Herren säger om den säd, som föll på stenig mark (Matt. 13), det är en gudsfruktan, som icke är mycket wärd. Nej, låtom oss winnlägga oss om en sådan gudsfruktan, som blir Herren trogen intill döden, en gudsfruktan som afvisar alla twifwel med Petri bekännelse: Kristus har ewiga lifwets ord, och alla frestelser med Josef's ord: Swarför skulle jag så mycket ondt göra och synda emot Gud?

Nu önskar Salomo, att hans regering må wara till så stor wälsignelse för folket, som regnet är för ängen, när det faller på densamma och uppmjukar den och framkallar en härlig wärtlighet. Så d. w. s. såsom wärtligheten på marken frodas efter ett ymnigt regn, så må den rättfärdige blomstra i hans dagar, d. ä. så må han frodas, utveckla sig, hafwa lycka och framgång, och stor frid råda såsom frukten af rättfärdigheten, till dess ingen måne finnes mer, d. ä. så länge denna världen står. Ad ja, ingen konung kan bedja en bättre bön för sin regering. Alla trogna undersåtar böra också bedja med, såsom Paulus förmanar och säger: Jag förmanar först af allt, att man skall hålla böner, åkallan, förböner, tacksjägelser för alla människor, för konungar och för alla dem, som äro i öfwerhetsämbeten, på det wi må föra ett lugnt och stilla lefwerne i all gudaktighet och wärdighet (1 Tim. 2). Märk, huru wiktig aposteln betraktar denna sak, då han säger: Först af allt. Älskar du ditt folk, vill du ditt fosterland wäl, är du mån om församlingens förkofran i gudaktigheten, så bed för konungen och öfwerheten. Bed och bed flitigt.

Men nu beder Salomo också, att han må få hersta från haf till haf och från floden (d. ä. Eufrat) allt intill jordens ändar. Detta är en bön, som icke har nått sin uppfyllelse i Salomo. Wi kunna därför om densamma säga, hwad Petrus sade om Davids ord, att Gud icke skulle tillstädja, att hans helige såg förgängelse. David, säger han, är död och begrafwen och har sett förgängelse. Därför kunna hans ord icke gälla honom själf, utan emedan han war en profet, såg han framåt och talade

om Kristus (Apg. 2: 29 följ.). Salomo hade ett stort rike, det är sant, men intill jordens ändor sträckte det sig icke. Därför nå hans ord på detta ställe sin uppfyllelse först i Kristus.

Det är icke åt Salomo utan åt Jesus Kristus, som Gud gifvit all makt i himmel och på jord, och när Kristus upprättar sitt rike, så skall det sträcka sig öfver hela jorden. Därom säger profeten Salarja: Fröjda dig storligen, du Sions dotter, jubla du Jerusalems dotter. Si, din konung kommer till dig, rättfärdig, segerrik, ödmjuk och ridande på en åsna och på en åsninnas fåle. — Och han skall tala frid till folken, och hans herravälde skall rätta från haf till haf och från älfven intill jordens ändor (Saf. 9: 9 f.). Det är uppenbart, att profeten wid uttalandet af denna profetia har haft Salomos ord här i psalmen för sina ögon. Om samma rike säger profeten Daniel: Himmelens Gud skall upprätta ett rike, som i ewighet icke skall förstöras. Det skall krossa och göra slut på alla andra riken och själf bestå till ewig tid (Dan. 2: 44). Och åter: Att människosonen bleswo gifna wälde och ära och konungadöme, och alla folk och släkten och tungomål tjänade honom; hans wälde är ett ewigt wälde, som icke skall förgås, och hans rike skall aldrig förstöras (Dan. 7: 14). Detta rike är det od, som är utlofwadt åt David, wisseligen icke åt honom personligen men likwäl åt honom, emedan det skulle gifwas åt hans son. Därför sade ängeln, när han förtunnade Jesu födelse för Maria: Herren Gud skall gifwa honom hans fader Davids tron, och han skall wara en konung öfver Jakobs hus till ewig tid, och på hans rike skall ingen ände wara (Luk. 1). Detta löfte har ännu icke gått i fullbordan. Men det kommer, därom är iutet twiswel. En Herrens ord är sannfärdigt, och hwad han lofwar, det håller han wisseligen. Att ord, som egentligen sägas om David och Salomo, på detta sätt blifwa profetior om Kristus, i hwilken de nå sin fullbordan, därom säger en lärde till Kristus omwänd jude*: "I Davids och Salomos tid wiste de troende gemenligen icke om någon annan Messias än den Guds smorde, som war David eller Salomo själf. Men när det hade wifit sig, att dessa konungadömens två härligaste gestalter icke förmått att förverkliga idéen om Messias, och när den följande raden af konungar bragte hwarje hopp om ett messiasrike i det närvarande på stam, så trängdes de troendes hopp in i framtiden. Messiasbilden blef mer och mer öfwerjordist, öfwermänsklig, och tron blef mer andlig och himmelsk. För att rätt uppstatta detta är nödwändigt att märka, att enligt den

* Professor Delitzsch.

gammaltestamentliga profetian Jehovah är världsåterlösaren, hans ankomst är frälsningsförkunnelsens medelpunkt och kärna. En liknelse må åstådliggöra, huru den gammaltestamentliga frälsningsförkunnelsen utvecklar sig. I förhållande till det nya testamentets dag är gamla testamentet natt. I denna stiga två löftets stjärnor upp på fästet. Men de gå i motsatta riktningar. Den ena beskriver sin bana uppifrån och nedåt. Det är löftet om Jehovah, som kommer. Den andra går nedifrån uppåt. Det är löftet om Davids son, ett löfte som i början låter helt mänskligt och jordiskt. Dessa båda stjärnor mötas till sist. De smälta tillsammans i en stjärnbild, natten försvinner och det blir dag. Denna stjärnbild är Jesus Kristus, Jehovahs och Davids son i en person, Israels konung och tillika världens återlösare."

I enlighet härmed är det också, som Salomo här talar om, huru öknens inbyggare skola buga sig för honom och hans fiender släta stoftet, huru konungarna från Tarsis och hafsländerna, från Saba och Seba skola komma med skänker till honom, * ja, huru alla konungar skola falla ned för honom och alla hedningar tjäna honom (v. 11). Ty dit skola det komma. Alla denna världens konungar äro endast tillfällighetskonungar och deras konungadömen tillfällighetskonungadömen. Hela jordens ändar äro gifna åt Davids son (Ps. 2). Med sakta men säkra steg tränger hans wälde fram, och när tiden är inne, skall han upprätta sitt rike, riket af rättfärdighet, frid och fröjd i helig Ande. Och det skall råda öfver allt, öfver hela jorden.

Men den segerrika krigshär, som under oafslätlig strid eröfrar världen tum för tum åt honom, det är den kristna missionen. Och dess wapen äro icke köttsliga utan andliga, de gamla, wälkända, kraftiga kano- nerna: ordet och dopet, som Herren gaf sina lärjungar i hand, när han sade: Gån ut i hela världen och gören alla folk till lärjungar, döpande dem till Faderns och Sonens och den helige Andes namn, lärande dem hålla allt, hwad jag har befallt eder.

Ja, riket tillhör Gud och Lammet och dem, som äro hans. Så- som Herren är konung, så har han gjort de sina till konungar och präster för Gud. Det är wisserligen sannt. Amen, ja amen. Åra ware Gud i höjden!

* Tarsis är sannolikt Spanien, med hafsländerna menas öarna i och länderna omkring Medelhafwet. Saba war södra Arabien. Det war därifrån den drottning war, som besökte Salomo för att lära känna hans wisshet (1 Kon. 10). Seba är troligen det gamla riket Meroe wid Nilen.

Han skall förbarma sig öfwer den usle.

Ps. 72: 12—14.

12. Ty han skall rädda den fattige, som ropar, och den eländige och den, som ingen hjälpare har. 13. Han skall förbarma sig öfwer den usle och fattige; och de fattigas själar skall han frälssa. 14. Från förtryck och wåld skall han återlösa deras själ, och deras blod skall wara dyrt i hans ögon.

Såsom wi förut hafwa sagt, syftar psalmen närmast på Salomo och hans regering. Han will taga i sitt hägn de fattiga, elända, förtryckta. Detta är också den största ära en konung kan söka och vinna. Kan man om en konung i hans eftermäle säga, att han wann stora segrar öfwer sina fiender, så må det ju lända till hans ära. Men mycket större heder för hans minne är det, om man kan säga: Han war den blindes öga och den haltes fot, den fattiges stöd och den eländiges bestydd. Om landets stormän lägga dyrbara kransar och hålla ståtliga tal på konungens graf, så är det ju en hedersbetygelse. Men om den fattige och eländige fäller en tår på hans graf och suckar ur hjärtats djup: "Gud, dig ware tack för den fader, du gaf oss i honom; gif hans son nåd att wandra i hans fotspår" — då är det den allra största hedersbetygelse, som tänkas kan.

Men i högsta mening winna Salomos ord sin uppfyllelse i Kristus. Om honom framför alla andra kan det med sanning sägas: Han skall rädda den fattige, som ropar, och den eländige och den, som ingen hjälpare har. Han skall förbarma sig öfwer den usle och fattige. Usel, fattig, eländig — det är titlar på alla dem, som lida nöd, ehwad nöd det än må wara, lekamlig eller andlig. Och nu, hwar och en som i nöden wänder sig till honom och ropar till honom, will han rädda och hjälpa. Se, där är en, som tryckes af lekamlig fattigdom, där en annan af sjukdom, där en tredje af både sjukdom och fattigdom. Hans lif är fullt af sorg och kwal. Swad skall han göra? Skall han uppgifwas och förtwisla? Nej, kära själ, ropa till Herren.

Men nu säger den eländige: "Jag har ropat mig både hes och trött,

men jag ser aldrig någon bönhörelse. Swar äro nu Guds löften? Har han förgätit att wara nådig och tillhäft sin barmhärthighet för vredes skull?" Och huru skall man då svara honom? Jag wet intet annat svar än detta: „Förbida Herren, haf tålmod; hwad han gör, wet du icke nu, men en annan gång skall du få weta det. Han skall för wisso förbarma sig öfwer dig och hjälpa dig. För resten har han ju hittills hulpt dag för dag. Om det än har varit swårt, så har det ändå gått — gått en dag, ett ögonblick i sänder. Om det än varit trångt, så har det dock gått igenom, såsom det står i sången: Det går igenom, det stannar icke i jämmerdalen, Gud ware lof. Och han, som har hulpt hittills, han skall också hädanefter hjälpa. Han är trofast. Hans nåd är hwarje morgon ny. Han är fader öfwer allt, hwad fader heter i himlarne och på jorden. Såsom en fader förbarmar sig öfwer barnen, så förbarmar Herren sig öfwer alla dem som frukta honom.“

Gud är rik i barmhärthighet. säger Paulus i Ef. 2: 4. Han är mot alla god och förbarmar sig öfwer alla sina verk, säger David i Ps. 145: 9. Herren är **storbarmhärthig** och medlidssam, säger Jakob (Jak. 5: 11). Barmhärthighet är endast ett annat namn på godhet. Godheten kallas barmhärthighet, när den visar sig mot elända, nödställda människor, ehwad deras elände är af leamligt eller andligt slag. Om Guds barmhärthighet heter det därför liksom om godheten, att den är stor. Syrak säger, att Guds barmhärthighet är så stor, som han själf är. Nu är hans storhet oändlig, och så är äfwen hans barmhärthighet alldeles oändlig. Aposteln Paulus kallar Gud för barmhärthighetens fader (2 Kor. 1: 3). Gud är själfwa barmhärthigheten, och han är källan till all barmhärthighet. Swarhållst du ser barmhärthighet bewisas af den ena människan mot den andra, så skall du weta, att detta är allenast ett uttryck af Guds barmhärthighet. Det är barmhärthighetens fader, som verkar densamma för att visa, hurudan han själf är.

Gud är rik i barmhärthighet. Hör hwilka ord! Det står icke, att han är fattig på barmhärthighet, utan att han är rik på barmhärthighet. Och han är **mycket** rik. Likasom all jordisk rikedom är ingenting att tala om i jämförelse med Guds rikedom, så är och den allra högsta mänskliga barmhärthighet ingenting att tala om i jämförelse med Guds barmhärthighets rikedom. Du behöfwer aldrig wara rädd, att den skall taga slut. Ja, du behöfwer aldrig wara rädd, att den skall förminskas. Barmhärthigheten är icke af det slaget, att hon förminskas, ju mer hon gifwer ut. Twärtom kan man säga, att hon förökas genom att alltjämt wara i öfning. Hos Gud är dock ingen sådan förökning, ty hans barmhärthighet

är fullkomlig, och det fullkomliga kan aldrig blifwa större och aldrig blifwa mindre, utan blifwer ett och detsamma ewinnerligen.

Känner du dig alltså usel, jämmerlig och fattig och har ingen människa att wända dig till, så war ändå icke förtwiflad. Gud ser efter mjölet i måttet och oljan i krukän. Han har lofwat dig bedja om dagligt bröd. Bed och tro. Sen, säger Jesus, sen på fåglarna under himmelen, de så icke och fåra icke heller upp, och eder himmelske Fader föder dem: ären I icke mer än de? Och sen på liljorna på marken, de arbeta icke, ej heller spinna, och dock war Salomo i all sin härlighet icke så klädd som en af dem. Kläder nu Gud så gräset på marken, som i dag står och i morgon kastas i ugnen, skulle han icke mycket mer göra det åt eder, I klenrogne? (Matt. 6.) Kasta därför alla dina omsorger på Herren. Märk: alla — alla dina omsorger. Behåll icke de tyngsta, utan lägg alla på hans barmhärtighets skuldror. Gud, för hwilken hela jorden är såsom ett dammkorn på en stark mans finger, han är stark nog att bära dig och alla dina bekymmer. För resten: hwad uträttar du med alla dina omsorger? Kan du wäl därmed sätta en aln till din lifslängd? Nej, men wissjerligen kan du förkorta ditt lif. Kan du göra ett grått hårstrå svart? Nej, men wäl kan du göra mångt svart hårstrå grått. Kan du öka din arbetskraft? Nej, men wäl kan du förstöra din kraft, så att du knappt förmår att uträtta någonting. Den som skall arbeta och på samma gång bära en tung börda på ryggen, han kan icke mycket uträtta. Och bättre går det icke, om han bär den tunga bördan på hjärtat. D därför, du fattige, du eländige, du usle, gå med din börda till din Fader och säg: "Herre Gud, det är tungt, det är swårt, det är förtwifladt, nu orlar jag icke längre, nu lägger jag mig och min hustru och mina barn, min fattigdom, min sjukdom och alla mina bördor på dig." Åh, att du hade warit så klok för länge sedan. Då hade du sparat dig mycket sorg och många kwal, som nu plågat dig och de dina.

Men nu säger du kanske: "Ja, om jag icke själf hade wållat min nöd, så skulle jag wäl tro, men nu är det omöjligt." Nuwäl, det är swårt. Ett ondt samwete är sten på börda och en förfärligt tung sten. Och nog kan det hända, att du till följd däraf får dragas med mycket lidande en lång tid. Men Gud will förlåta dig din synd och stryka ut din misgärning, såsom ett moln blåser bort; och sedan will han i stor barmhärtighet bära, hjälpa och stöta dig, så att du icke skall behöfwa förtwifla eller förgås i ditt elände utan må kunna hålla ut, tills du får afslägg din ströplighets leamen och gå till hwila i Guds paradis. Det dröjer ej så länge. Tiden är kort här efter. Bida blott. De som wänta

efter Herren, de få en ny kraft. Om I blifwen stilla, så warden I hulpna. Genom stillhet och hopp warden I starke, säger Esaias.

Guds barmhärtyghet är ingen tillfällig barmhärtyghet, som i dag är och i morgon kan upphöra, utan hon är en ewig barmhärtyghet. Därför säger också David i Ps. 103: 17: Herrens nåd warar ifrån ewighet till ewighet. Och åter i Ps. 23: 6: Idel godhet och barmhärtyghet skola följa mig i alla mina lifsdagar. Huru wärlande och föränderlig en människas barmhärtyghet än mände wara: Herrens barmhärtyghet förblifwer i alla fall ewinnerligen densamma. Den kan lika litet minskas som ökas. Allt, som är fullkomligt, är ewigt. Det finnes därför ingenting dåraktigare än det, att du mäter Guds barmhärtyghet efter din egen barmhärtyghet och tänker, att om du känner dig riktigt barmhärtig, så skall Gud wara riktigt barmhärtig, men om du känner dig mindre barmhärtig, så skall äfwen han wara mindre barmhärtig, och om du känner dig ond, så skall också han wara ond. Mot alla sådana hjärtats galenskapen står orubb- ligt Herrens ord, att hans barmhärtyghet warar ewinnerligen, att han är mot alla barmhärtig, att han är kärleken, och att han i alla sina egen- skaper är oföränderlig.

Swad Skriften därför talar om Guds barmhärtyghet, det är icke sagdt bara till dem, som äro fromma och starke. Icke heller gäller det dig bara de stunder, då du känner dig from och stark. Nej, det är alldeles järfstildt sagdt till de elända och till dig i de stunder, då du känner dig eländig, och allrämest när du känner dig allrämest eländig.

I Ps. 147: 11 säger David: Herren har behag till dem, som frukta honom, till dem som förbida hans nåd. — Det är så långt ifrån, att det skulle wara Gud emot, att du förbida och tröstar på hans nåd, att han twärtom har behag till alla, som trösta på hans godhet. Will du således blifwa behaglig för Gud, så trösta på hans godhet! Och will du alla stunder wara behaglig för Gud, äfwen i dina swaghetsstunder, så trösta alla stunder på hans godhet. Will du wara mycket behaglig för Gud, så sätt en mycket stark tillit till hans godhet. Och will du hela lifwet igenom förblifwa behaglig för Gud, så trösta hela lifwet igenom på hans godhet! Ty Herren har behag till alla dem, (icke somliga utan alla dem) som trösta på hans godhet. Kom ihåg det. Huru owär- dig och usel du än må känna dig, och huru illa du än må hafwa syn- dat, så lägg icke till dessa synder äfwen den, att du också misströstar om Guds nåd. Nej, käre, tag ett stort stutt öfwer allt, som heter wärdighet i dig, och lägg dig, så lång och tung du är, på din Guds barmhärtyghet. Rän-

nes det wägsamt, så wäga det ändå. Gud will det. Det behagar honom. Hans barmhärthighet är fast som hälleberget.

Det heter om Herren Jesus, att han gick omkring och gjorde wäl. Han satt icke stilla och wäntade, utan han gick omkring och sökte efter de elända. Här träffade han en, som war blind eller döf, där en som war lam eller spetälsk, och öfwer alla förbarmade han sig. Aldrig anställde han någon undersökning, om de woro wärdiga eller owärdiga, om de hade wållat sin nöd själfwa eller ofskyldigt råkat i densamma. Ja, äfwen där han såg, att de genom sin synd hade ådragit sig sin sjukdom, hjälpte han dem, när de ropade till honom. Men sedan tillade han: Syndade icke härefter, att dig icke wedersares något wärre. När hans fiender förbrådde honom, att han tog emot syndare, så swarade han: De helbrägdas behöfwa icke läkare utan de fränka. En läkare är till för de fränka. Om han blir bjuden på den ståtligaste fest, wore det än hos konungen, men det kommer ett sjukbud, då måste han säga återbud till festen och följa sjukbudet — kanske bort till den mest aflägsna och eländiga koja. Han får då icke fråga efter wäder och wind. Nej, i ur och stur måste han ut och följa med. Ligger han och sofwer i sin säng, och någon wäcker honom, å kan han hafwa rättighet att bli stött, om det är en frisk. Men är det en sjuk, då måste han willigt upp ur sängen för att wänligt taga emot honom och hjälpa och råda honom, ja, följa med honom, om så behöfwes.

Det war en gång en läkare, som blef kallad till en sjuk, som låg i det eländigaste tillstånd. Han måste förbindas. Men där fanns ingenting att förbinda med. Då öppnade läkaren sina kläder, ref ett stort stycke ur sin skjorta och band om den sjukens sår. Det war barmhärthigt gjordt. En annan gång hade han länge stött en fattig sömmerka. Hon hade helt litet att betala honom med. Han tog dock wänligt emot, hwad hon lämnade, och tackade mycket hjärtligt. Men samma dag for han ut, köpte en ny symaskin och sände den till henne med den hälsning, att hennes gamla maskin war för dålig och gick för tungt. Det war barmhärthigt gjordt. Den läkaren war också nästan afgudad af sina patienter. Och om han än icke kunde hjälpa dem utan måste låta dem ligga sjuka i månader och år, ja, måste låta dem dö den ene efter den andre, så älskade de honom lika fullt och wälsignade honom för hans ömhet.

Nu wäl, Herren Jesus will wara en sådan läkare, ja, en mycket bättre läkare. Han har icke blott rifwit ett stycke ur sin klädnad utan han har försakat hela sin himmelska härlighet, utblottat sig, förnedrat sig, blifwit den fattigaste bland de fattiga, den ringaste bland de ringa, ja, han har

låt tit sig hudflängas, bespottas och dödas, allt för att uppsöka och frälja de förtappade, för att blifwa de sjukas läkare, de swagas stöd, de eländas hjälp, de uslas frälsning. Öfwer allt, hwar man ropar till honom, natt eller dag, är han tillstädes. Aldrig har han ett hårdt ord att säga till de elända. Han tager med den största warsamhet och ömhet i de förbråkade rören, att han icke må bryta sönder dem, och blåser med den största försigtighet och barmhärtighet på de rykande wetarne, att de icke må sloäna utan i stället flamma upp. Åh ja, han är en läkare utan like, en riktigt himmelsk läkare.

Och han behöfwer aldrig förtwifla om någon. Aldrig kommer den stund, då han, såsom den jordiske läkaren, måste säga: "Nu kan jag ingenting mer göra; den sjuke måste dö." Nej, han hjälper alltid. Om det än går genom swårigheter och lidanden af många slag och under många år, så slutar det ändå alltid med hälsa och seger och härlighet. Han är såsom en sticklig steppare, som har en dålig stuta. Dess köl är bräckt. Hon läter här och läter där. Hennes master äro afbrutna, hennes segel sönderrisna. Och det regnar och stormar. Men huru illa det än ser ut, ja, alldeles förtwifladt ibland, så seglar han henne ändå lyckligt in i hamnen till fäst och reparerar henne fullständigt, så att hon ser ut, som wore hon alldeles ny.

Åh, låt oss älska denne läkaren, låt oss lämna oss helt åt honom. Under allt mörker, under alla frestelsens stormar, under alla förföljelser och alla lidanden, af hwad slag de wara må, låt oss sätta en fullkomlig lit till honom. Han är den, som Gud i sin stora barmhärtighet har sändt till att wara vår frälsare, för att återställa oss till kropp och själ fullständigt botade, heliga, rena, friska, stöna, härliga. Och Gud har i honom ingjutit sin egen barmhärtighet, så att han gör allt gärna. Han skall aldrig heller misslyckas.

Från förtryck och wäld skall han återlösa deras själ, heter det vidare, och deras blod skall wara dyrt i hans ögon. Det kan wäl hända, att Herrens elända warda förtryckta. Ja, sådant har händt i alla tider. Herren har själf i sitt ord beredt dem därpå. De skola också warda dödade. Ja, det skall komma därhän, att man räknar det såsom en Guds-tjänst att dräpa dem (Joh. 16). Men Herren ser det. Hans hjärta är med däri. Hans hand likaså. Åh, deras blod är dyrt i hans ögon. Han skall komma ihåg det, äfwen om han synes glömma det. War wiß därpå. Han skall också weta att wända allt så, att det måste samverka till godo för dem. Och till sist skall han efter sin stora barmhärtighet återlösa dem ur allt slags ondt och frälja dem till sitt himmelska rike,

där de skola få en så outhärlig salighet, att de aldrig skola minnas, att de någonsin ha lidit någonting.

Men weta wi nu denna Guds barmhärthighet, så låtom oss kungöra den för andra, såsom David säger: Man skall utbreda ryktet om din stora godhet och jubla öfver din rättfärdighet (Ps. 145: 7). Han vill blifwa känd såsom barmhärthighetens fader och all hugswalelses Gud. Men låtom oss också af honom lära att wara barmhärtiga, såsom Herren Jesus säger: Warden barmhärtiga, såsom eder fader i himmelen är barmhärting. (Luk. 6: 36). Den som förbarmar sig öfver den fattige, usle, eländige, förtryckte, han gör en Guds gärning. Han icke bara lindrar nöd, utan han föröfkar Guds lof; ja, hans barmhärthighet kan också blifwa ett medel att uppmjuka mångt hårdt människohjärta och draga det till Herren. Sådant behagar Gud på det allrahögsta. Han skall också löna det med rik wälsignelse, såsom Herren säger: Saliga äro de barmhärtiga, ty dem skall ske barmhärthighet (Matt. 5).

Tänk, om Herren Jesus wandrade lekamligen omkring här på jorden, tänk, om han både dig göra det eller det — o, huru gärna skulle du icke göra det. Du skulle säkert aldrig känna det påkostande. Du skulle aldrig i ditt hjärta fråga: "Hwarför kan han icke be någon annan?" Nej, om han både någon annan och icke dig, så skulle det göra dig ondt, och du skulle straxt i ditt hjärta undra, hwad han kunde hafwa emot dig, eftersom han icke wille anlita dig. O, huru gärna skulle du ej efterkomma hwarje hans wink, om han än både dig springa från den ena ändan af landet till den andra för att hämta om och bara en knappål åt honom. Och om han därefter sade dig ett hjärtligt tack och låte dig weta, att din gärning behagat honom synnerligen wäl, huru lydlig skulle det icke göra dig! Det skulle säkert aldrig falla dig in att begära någon annan lön. Nuwäl, war honom lydig i det stycket att hjälpa de nödställda, och du skall få smaka hans wälbehag, såsom aposteln säger: Förگäten icke att göra godt och dela med eder, ty med sådana offer täckes man Gud (Ebr. 13: 16). Att behaga Gud är något så högt och stort, att wi aldrig borde tänka på någon större ära.

Ja, Gud dig ware lof för din oändliga barmhärthighet mot de usla, de fattiga och eländiga! Uppfyll våra hjärtan med din kärlek, på det äfwen wi må warda storbarmhärtiga. Amen.

Wälsignad ware Herren Gud.

Ps. 72: 15—17.

15. Och han skall lefwa; och han skall gifwa honom af guld från Saba; och han skall ständigt bedja för honom, hela dagen skall han wälsigna honom. 16. Omnigt wäge säden i landet, ända upp på bergens topp; deß frukt bölje likasom Libanons skog; och folt blomstre ur staden såsom markens örter. 17. Hans namn förblifwe ewinnerligen; så länge solen skiner, skjute hans namn nya skott. Och i honom wälsigne man sig; alla hedningar prise honom såll.

Det är om den eländige, som Salomo här talar. Konungen skall icke låta honom förgås i sitt elände. Han skall lefwa. Konungen skall hjälpa honom och gifwa honom af guld från Saba, som han själf äger i stor myckenhet. Sammalunda skall Herren Kristus hålla de elända wid lif och icke allenast se till, att de hafwa, hwad de behöfwa, utan också till sist gifwa dem sådana oändliga rikedomar i himlarnas rike, att de skola warda alldeles som drömmande. En predikant omtalade en gång för mig, huru han hade besökt en mycket fattig kvinna. Hennes bostad war så eländig som den kunde wara. När han hade talat med henne en stund, wille hon bjuda honom på middag. Hon hade några potatisar, Dem delade hon. Hon hade ett bröd. Det bröt hon midt i tu. Så gaf hon den ena delen åt honom, knäppte sina händer och bad Gud wälsigna maten. Predikanten kunde knappt äta för tårar. En så uppbygglig måltid hade han aldrig wait med om. Men när de hade ätit, frågade han, om det icke war grusligt swårt att wara så där fattig. Då tog hon fram en gammal, sliten bibel, läste däruti några härliga Guds löften, som hon hade strukit för. Och så sade hon: "Detta allt är mitt och att äga det är icke att wara fattig." Ja, så är det. Guds barn äro rika, äfwen när det ser ut twärtom. Men det är med dem såsom med en rik köpman. Will man weta, huru mycket han äger, så skall man icke undersöka hans portemonnä eller hans plånbok, ty de äro kanske tomma, utan man skall undersöka hans böcker. Där skall man finna det. Och så skall man göra, när man will weta, hwad Guds barn äga. Man skall se

efter i böckerna, i de heliga skrifterna, där Guds löften och försäkringar äro förwarade. Dessa löften äro att lifna wid rewerser, som allesammans lyda på sådana summor, att man kan räkna den för bottenrik, som äger en enda af dem. Åh, må wi bara se på dem med tronens ögon.

Men nu heter det vidare: Och han (d. w. s. den eländige, som blifwit hulpen) skall ständigt bedja för honom (d. ä. för konungen). Det må wi också göra för vår konung, såsom Paulus förmanar de troende att hafwa böner, åkallan och förböner för alla människor och särskildt för konungar och för all öfwerhet (1 Tim. 2: 1). Hela dagen skall han wälsigna honom. Det säger sig också själfst, att om konungen tager sig an en fattig eller förtryckt och hjälper honom, så skall den hulpne wälsigna honom. En god konung följes också wißerligen öfwerallt af sitt folks wälsignelser. Men allrämest må wi wälsigna vår himmelske konung samt dag efter dag lofwa honom för den stora barmhärtighet, som han har gjort och dagligen gör samt äfwen framdeles will göra med alla elända. Och så må wi med vår lofsång stiga vidare upp till Gud, den himmelske Fadern, som i sin stora barmhärtighet har sändt Kristus. Ty allt är det af Gud: nåden, barmhärtigheten, Sonen, frälsningen, m. a. o. allt godt, som tänkas eller nämnas kan. Såsom aposteln säger: All god gåfwa och all fullkomlig gåfwa kommer öfwanefter ifrån Ihusens Fader (Jaf. 1: 17). Ja, låt oss wälsigna Gud ständigt.

Ymnigt wäge säden i landet, ända upp på bergens topp. Och för att måla saken ännu starkare, tillägger han: deß frukt må bölja såsom Libanons skog. Palestina är mycket bergigt, nästan bara berg. Men på bergen finnes mycken wäxtkraftig jord, så att de wanligen äro fruktbärande ända upp till toppen. Och nu beder Salomo, att säden må wäga ymnigt, och detta såsom en följd af rättfärdigheten. Det lider också intet twiswel, att lifasom syndafallet drog en förbannelse öfwer jorden, så kan än i dag ett folks synd draga ned förbannelse öfwer landet, så att det blir miswärdt och hungersnöd. Såsom det står i Ps. 107: Gud gjorde strömmar till ölen, wattukällor till torr mark, bördigt land till saltthed för deras ondskas skull, som bodde där (v. 33 f.). Och hos profeten Joel uttalar Gud sin straffdom öfwer landet, sägande: Fältet är ödelagdt, marken tynar, ty säden är ödelagd, druswan borttorlad, oliven wißnad — — alla träd på marken hafwa torlat bort — — huru stänkar icke bostapen, ängslas bostapshjordarna, försmäktta fårshjordarna, ty betesmark finnes ej för dem (Joel 1). Men å andra sidan är det lika säkert, att ett folks rättfärdighet skall medverka till att skaffa det en god ärdwärdt. Såsom det heter i Ordspr. 3: 9 f.: Åra Herren med dina ägo-

delar och med förstlingen af all din årswäxt, så stola dina labbor warda öfwerfulla och dina pressar flöda öfwer af must. Därför borde man i all undervisning om landtbruk icke blott lära folket att arbeta, plöja, gödsla, så och wattna, utan framför allt att wara gudfruktigt och rättfärdigt och bedja Gud. Sådant borde också stå på första sidan i hwarje lärobok i landtbruk, och det med större stil än allt annat. Sedelagarna och naturlagarna äro icke två parallella linjer, som aldrig beröra hwarandra, utan de stå i det allra innerligaste sammanhang med hwarandra. Därför är det alldeles i sin ordning, när man i alla kyrkor beder Gud, att han må wälsigna marken med dess gröda. Ty på honom beror det, och hwad han i den delen gifwer beror mycket på folkets lefwerne.

Detta må nu wara en färskildt stor uppmuntran för de troende, att de må winnlägga sig om en allwarlig gudsfuktan samt ifrigt missionera, på det äfwen andra må warda omvända. Ty här se de, huru sådant skall komma hela landet till godo i rik årswäxt och allehanda annan wälsignelse. Alder, att alla människor wiste det. Då skulle för wisso så när hela folket omvända sig.

Men Salomo tillägger ytterligare: Och folk blomstre ur staden såsom markens örter, d. w. s. må icke blott marken wara fruktig utan äfwen folket. Ty det är också en wälsignelse af Gud, att barn födas, och att folket växer till i antal, medan jorden gifwer gröda, som är tillräcklig att bereda alla en tillräcklig bärning. Ja, allt, allt är det af Gud, och allt will han gifwa till swar på bön och till lön för gudaktighet och rättfärdighet.

Tänkt, huru alldeles annorlunda den heliga Skrift betraktar denna sak, än hwad som nu allt mer och mer synes komma på modet. Ty nu är det kommet därhän, att äkta makar ofta betrakta barn såsom en börda och förbannelse, ja att de t. o. m. begagna allehanda afstywarde konster för att förhindra barns födelse i deras äktenkap. Därwid äro äfwen läkare dem behjälpliga med "goda råd." O hwilken styggelse! Hustrun blir på det wiset endast mannens stöta, på hwilken han tillfredsställer sina lustar, medan han motarbetar — uppsåtligt motarbetar — det ändamål, för hwilket Gud instiftade äktenkapet, då han wälsignade våra första föräldrar och sade: Wären fruktsamma, föröken eder och uppfyllen jorden. O, hwilken förfärlig styggelse! Må Gud bewara sina barn, att icke äfwen de besmittas därpå!

Hans namn förblifwe ewinnerligen, d. ä. må hans namn fortplantas genom afkomlingar och släktled efter släktled utan återwändning. Detta uttryckes genom tillägget: Så länge solen skiner, må hans namn

Skjuta nya skott. Detta war något, som de gamle alltid betraktade såsom en stor wälsignelse, medan det däremot ansågs såsom en stor förbannelse, att Gud genom släktens utdöende utrotade någons åminnelse från jorden (Ps. 34: 17, 109: 15). Numäl, Salomos släkt har dött ut. Man känner åtminstone icke några ättlingar af honom. Men hwad här säges, det går alltjämt i fullbordan på Herren Kristus. Hans namn förblir ewinnerligen. Alla andra stora namn blefna undan för undan. De glänsta till en tid de mäktiga, de lärda, de rika. Men snart slofna de. Nya namn tränga alltjämt undan de gamla. Det berättas, att när Napoleon en gång såg en mästare måla hans porträtt, så frågade han, huru länge en sådan tafla kunde bewaras. "Fyra hundra år", sade mästaren. "Det är en kort odödlighet", svarade den mäktige kejsaren. Ja, så är det i sanning med alla mänskliga namn. Men Jesu namn — det förblir ewinnerligen. Det förkunnas på alla tungomål, det omfattas och tros af människor af alla åldrar, stånd och folkslag. För alla, som omfatta det, är det en sol, som skingrar mörkret, en källa som släcker andens törst, ett lifwets bröd, som mättar hjärtats hunger. Korteligen: det har rättfärdighet, frid, lif, salighet och allt godt i sig. Det stillar sorgen och torkar tåren, det helgar glädjen, det renar hjärtat, det stärker kraften, det jegrar öfwer döden. Ja, det blifwer ewinnerligen. **Det skuter alltjämt nya skott, d. w. s. alltjämt warda genom detsamma nya barn födda åt Gud, och alla, som warda födda, taga namnet.** De kallas kristna efter Kristi namn. Och så skall det fortgå, så länge solen skiner, d. w. s. så länge denna tidsålder warar. Men sedan skall solen mista sitt sken, såsom Herren säger. Sedan skola inga barn mera födas åt Gud. Det som då är förloradt, det är och förblir förloradt. Men Herrens förlorade skola då skina såsom solen i deras Faders rike, och Gud skall bo ibland dem och wara deras Gud, deras sol, deras lif, deras allt.

Men då wi detta weta, tänk, huru viktigt det då är, att wi, medan solen ännu skiner, skynda med evangelium ut till alla folk öfwer hela jordens rund för att samla till Herren Kristus. Låtom oss göra det och fortsätta därmed, utan att förtröttnas, ja, wäga till i öfwer mer och mer för hwarje år och månad och dag, som går. Skörden är mycken, arbetarne äro få, och tiden är kort. Snart skiner kanske solen icke mer. Och sedan kan ingen verka.

Och i honom wälsigne man sig, d. w. s. man prise sig lycklig att få wara under en sådan konung. Detta gäller om hwarje god konung, så att man med rätta säger: "Tänk, hwad wälsignelse det är för ett folk att hafwa en sådan konung." Men ännu mer skola de, som äro under

konungen Kristus Jesus, wälsigna sig. Ja, de kunna aldrig nog prisa sig lyckliga. Det är sant, hwad Luther säger, att om wi riktigt kände den salighet, wi äga i Kristus, så skulle wi icke kunna lesa; wi skulle dö af idel öfverswinnelig glädje. Det skröpliga kärilet skulle brista. Emellertid må wi, så mycket wi kunna och så nåd till, berömma oss i Gud genom Jesus Kristus. Wi äro i alla fall obestridligt lyckliga människor, trots allt tillfälligt mörker, wi kunna råka uti.

Alla hedningar prise honom såll. När de kringboende hednafolken sågo, hwilken lycka som war rådande i Salomos rike, så måste de prisa honom lycklig. Och större jordiskt lycka kan man icke önska en konung, än att han må få se rättfärdighet och frid och wälfstånd råda i landet. Men salig öfwer alla andra konungar skall vår Herre Kristus wara i sitt rike, när det kommer. Ty det riket är rättfärdighet och frid och fröjd i den helige Ande. Om detta gäller i högsta mening, hwad profeten säger: De af Herren frälsta skola wända tillbaka till Sion med jubel, och ewig glädje skall wara öfwer deras hufwud; fröjd och glädje skola de få och sorg och judan skola flykta (Es. 35: 10). Ad, hwilken salighet för konungen Kristus själf och för all hans frälsta skara. Det blir för wisso något, som intet öga har sett och intet öra har hört och intet människo-hjärta har anat. Ja, låtom oss bida. Låtom oss tro. Låtom oss löpa. Snart äro wi framme. Såsom wi sjunga:

Waka, bed och strid

Än en liten tid

Snart ditt Kanaan skall hinnas

Palmen räddas, kronan winnas

I en ewig frid

Waka, bed och strid.

Ja, Herre Gud, du vår himmelske Fader, tack att du gifwit oss din enfödde Son till en konung. Hjälp oss, gif oss nåd, att wi må kunna tjäna honom troget i alla våra dagar. Amen.

Wälsignad ware Israels Gud.

Ps. 72: 18—20.

18. Wälsignad ware Herren Gud, Israels Gud, han allena gör under! 19. Och wälsignadt ware hans ära's namn ewinnerligen, och hela jorden ware full af hans ära! Amen, Amen. 20. Det är slut på Davids, Isais sons, böner.

Deßa verser höra egentligen icke till Ps. 72. Såsom wi anmärkte i slutet af Ps. 41, så hafwa de gamla indelat psaltaren i fem böcker, motsvarande Moße fem böcker. Hwar och en af deßa böcker afslutas med en lofsång. De här anförda verserna 18—19 äro den lofsång, hwarmed den andra boken afslutas, hwarefter i v. 20 följer en anmärkning.

Från hwem deßa ord härröra, är här icke angifwet. Det tjänar icke heller till något att därom uttala några gissningar. Må wi i stället taga deras härliga innehåll till hjärtat. Psalmisten säger: **Wälsignad ware Herren Gud, Israels Gud.**

Han kallar Gud för Herren, emedan han i sin allmakt råder öfwer allt. Hans regemente sträcker sig öfwer himlar och jord, öfwer alla ting från det största till det minsta. Och han kallar honom Israels Gud, emedan han hade särskildt utwalt Israels folk till sitt egendomsfolk, ibland hwilket han wille på särskildt sätt bo och uppenbara sig. Denna Israels folks ställning är nu upphäfd. Skiljemuren mellan jude och hedning är nu nedbruten. Den war aldrig ämnad att bestå för ewigt. Den war en inhägnad, som skulle omsluta Israels folk intill den tid, då Kristus komme (Gal. 3). Samme Gud, som för detta ändamål byggde upp den samma, ref också ned den, sedan Kristus war kommen. Guds folk är nu icke Israels folk utan det sanna Israel, de som äro i Kristus Jesus. Därom säger Paulus: Här är icke jude eller grek, här är icke träl eller fri, här icke man och kwinna, ty alla ären 3 en i Kristus Jesus. Ären 3 nu Kristi, så ären 3 ju Abrahams säd och arfwingar efter löftet (Gal. 3: 28, 29). Därför stola alla troende nu säga: Herren Gud, vår Gud. Ja, han är vår Gud, den Gud, som har utwalt oss till sitt folk, sitt arf, sin egendom.

Och psalmisten säger: **Wälsignad** ware han. All god gåfwa och all fullkomlig gåfwa, all nåd, all frälsning, all hjälp är från honom. Därför skall all ära gå åter till honom. Att enfödde Sonen kommit i världen, att han gjort, hwad han gjort, att han talat, hwad han talat, att han smakat döden för oss alla, rättfärdig för orättfärdiga, allt är det ett werk af Gud, vår Gud, den trofaste himmelske Guden. Att Sonen stått upp från de döda, att Anden blifwit sänd i hans namn, att wi, som tro på honom, hafwa ett lefwande hopp om ewigt lif, allt är det af Gud. Att wi är efter år kunna blifwa beståndande i tron, segra i frestelserna, ja, slutligen öfwerwinna döden — allt, allt är det Guds werk, en ren nåd af vår oföränderlige himmelske Fader, vår Herre Jesu Gud, som är kärleken. Därför må wi också hembära honom ewig ära. Ja, wälsignad ware vår Gud.

Han som allena gör under. Allt hwad människor göra, äfwen det största, är idel obetydligheter, och i de flesta fall behäftadt med mycken orenlighet. Men allt, hwad Gud gör, är idel under. Hwarje blomma, hwarje djur, om än så litet, hwarje blad — allt är idel underwerk. När man därför talar om **somliga** Guds gärningar såsom underwerk, medan andra icke skulle wara det, så talar man i fåwitflo. Wi kunna icke wisa på något enda af Guds werk, som icke är ett under. Att Herren uppwäckte Lasarus från de döda, det kallar man ett under, och det med rätta. Men att en människa födes till världen, det betraktar man icke såsom ett under, och det bara därför, att det sker så ofta. Men i och för sig är det ett under lika stort, lika oförklarligt som Lasari uppwäckelse. Ja, Gud allena gör under och gör allenast under. Och störst af alla under är det, som han har gjort och ständigt gör för vår frälsning. Se, där kommer en syndare, ropar efter nåd, tror och blir född på nytt — hwad är det? Det är ett under. Där ligger en troende på dödsbädden, han ser tillbaka på ett lif af kanske trettio, femtio år i Herren. Han är nu kommen till änden på sin lefnadsbana. Han väntar sin Herre, han jublar, han sjunger: O du min trofaste, dyre förlossare, kommer du ej snart? Han dörr, men han lefwer ett lif, som den leamliga döden icke berör. Hwad är det, som sker? Det är ett under. Af hwem? Af Gud. Genom hwem? Genom Kristus. Alltsamman är det af Gud, som har försonat oss med sig själf genom Jesus Kristus (2 Kor. 5).

Wälsignadt ware hans äras namn ewinnerligen. Att upphöja människors namn det må man icke göra. Äfwen de bästa mänskliga namn äro fulla med fläckar. Väst man har prisat någon, får man kanske göra sådana upptäckter, att man måste blygas för det namnet. Kan en män-

niska uträtta något, så är det nåd, ren nåd, och ingen hennes förtjänst. Såsom Jesus säger till lärjungarne: När I hafwen gjort allt, så sägen: wi äro onyttiga tjänare. Men prisa wi Gud, och prisa wi Kristus, i hwilken Guds fullhet bor, då kunna wi för wißt weta, att wi aldrig skola komma på fram. Människors namn warda för resten undanträdade det ena af det andra. Det namn, som i dag är på allas läppar, skall inom icke lång tid wara så glömdt, att när det nämnes skola alla fråga: "Hvem war det?" Men Guds namn och Jesu namn det lefwer ewinnerligen. Det skall wälsignas ewinnerligen, det skall wälsignas på alla tungomål öfwer hela jordens rund intill tidens ände, såsom här vidare står: **Hela jorden ware full af hans ära.** Och sedan skall det lofsjunga i himlarnes rike från ewighet till ewighet. När Johannes fick ståda in i den himmelska härligheten och höra sången där, då hörde han endast två namn. Det war Gud och Lammet. Ja, då är skapelsens och frälsningens mål uppnådt, när Guds ära är det mål, på hwilket alla människors hjärtan äro riktade. Ja, ja, det kommer, det kommer. Herrens ord kan icke warda om intet.

Amen, amen, heter det till slut. Det är ett hebreiskt ord, som betyder: jannerligen, jannerligen, eller såsom Luther återgifwer det: Ja, ja, det är wißerligen sannt. Gud ware lof, att det är sannt, så att wi i alla strider och alla lifwets förhållanden kunna säkert trygga oss därwid. **Amen.**

De följande orden: **Det är slut på Davids, Isai sons, böner,** utgöra ett tillägg af den, som har samlat de föregående sjuttiotwa psalmerna. Dessa psalmer äro dock icke allesammans af David. Somliga äro af Asaf, somliga af Koras söner, och ps. 72 är af Salomo. Somliga sakna också uppgift om, hwem som har författat dem. Men de allra flesta äro af David. Därför kallas hela samlingen för Davids böner — alldeles såsom wi ofta kalla hela Psaltaren för Davids psalmer, ehuru ej fullt halfwa antalet är af David. Sedan har en ny samling stett, som omfattar Ps. 73—150. Bland dessa äro äfwen flere af David, men dem har den förste samlaren icke känt till. Slutligen hafwa bägge samlingarna förenats till ett. Det är, hwad wi nu benämna Psaltaren.

Gud är god mot Israel.

Ps. 135. 1-12.

1. Den rikare är vi än. Huru många, Gud är god mot Israel, som
den som befriade oss från Egypten. 2. Men jag — Huru många vittnes-
bördar; det vittnesbörd som Gud har givit oss, att vi inte hade hungrat; 3.
ty han förordade oss till att inte vara hungeriga, och vi har varit gott be-
svärade. 4. Ty han har oss i sin hand, och vi har varit i hans hand,
och han har oss i sin hand, och vi har varit i hans hand. 5. De som
äro i hans hand, och vi har varit i hans hand. 6. De som äro i hans
hand, och vi har varit i hans hand. 7. De som äro i hans hand, och
vi har varit i hans hand. 8. De som äro i hans hand, och vi har varit
i hans hand. 9. De som äro i hans hand, och vi har varit i hans hand.
10. De som äro i hans hand, och vi har varit i hans hand. 11. Och de
som äro i hans hand, och vi har varit i hans hand. 12. Och de som
äro i hans hand, och vi har varit i hans hand.

Tredje Boken.

Den som äro i hans hand, och vi har varit i hans hand. 1. Den
som äro i hans hand, och vi har varit i hans hand. 2. Den som äro
i hans hand, och vi har varit i hans hand. 3. Den som äro i hans
hand, och vi har varit i hans hand. 4. Den som äro i hans hand, och
vi har varit i hans hand. 5. Den som äro i hans hand, och vi har
varit i hans hand. 6. Den som äro i hans hand, och vi har varit i
hans hand. 7. Den som äro i hans hand, och vi har varit i hans
hand. 8. Den som äro i hans hand, och vi har varit i hans hand. 9.
Den som äro i hans hand, och vi har varit i hans hand. 10. Den som
äro i hans hand, och vi har varit i hans hand. 11. Den som äro i
hans hand, och vi har varit i hans hand. 12. Den som äro i hans
hand, och vi har varit i hans hand.

Den som äro i hans hand, och vi har varit i hans hand. 1. Den
som äro i hans hand, och vi har varit i hans hand. 2. Den som äro
i hans hand, och vi har varit i hans hand. 3. Den som äro i hans
hand, och vi har varit i hans hand. 4. Den som äro i hans hand, och
vi har varit i hans hand. 5. Den som äro i hans hand, och vi har
varit i hans hand. 6. Den som äro i hans hand, och vi har varit i
hans hand. 7. Den som äro i hans hand, och vi har varit i hans
hand. 8. Den som äro i hans hand, och vi har varit i hans hand. 9.
Den som äro i hans hand, och vi har varit i hans hand. 10. Den som
äro i hans hand, och vi har varit i hans hand. 11. Den som äro i
hans hand, och vi har varit i hans hand. 12. Den som äro i hans
hand, och vi har varit i hans hand.

Gud är god mot Israel.

Ps. 73: 1—12.

1. En psalm af Asaf. Sannerligen, Gud är god mot Israel, mot dem som hafwa ett rent hjärta. 2. Men jag — så när hade mina fötter slappplat; det fattades så godt som intet, att mina steg hade sluntit; 3. ty jag förargades öfwer de öfwermodiga, när jag såg, att det gick de ogudaktiga wäl. 4. Ty fria ifrån wedermödor äro de till sin död, och deras hull är frodigt. 5. De komma icke i wedermöda såsom andra döbliga och warða icke plågade såsom andra människor. 6. Därför är högmöd deras halsprydnad, wäld den klädnad, som höljer dem. 7. Ur fetma träda deras ögon fram, deras hjärtas inbillningar flöda öfwer. 8. De häna och tala förtryd i sin ondsla; från höjden tala de. 9. De sätta sin mun i himlarna, och deras tunga far fram på jorden. 10. Därför wänder sig deras folk till dem, och wattenet insupa de i fullt mått. 11. Och de säga: "Huru skulle Gud kunna weta det? Skulle kunskap finnas hos den Högste?" 12. Se, sådana äro de ogudaktiga; de äro alltid i ro, de öla sin makt.

När man will säga något godt om Gud, så skall man säga, att Gud är god. Ty i detta ordet god innesfattas allt. Att wara god, det uttrycker själfwa hjärtebestäffenheten, ur hwilken alla goda tankar och känslor, ord och gärningar härfluta såsom bäckar ur en källa. Och Gud är god, alltigenom god. I honom bor ingenting ondt, icke det ringaste. I hans hjärta har aldrig uppstigit en ond tanke, ur hans mun har aldrig utgått ett ondt ord, genom hans händer har aldrig stett en ond gärning. Ja, Gud är i sanning god.

Han är god mot alla och förbarmar sig öfwer alla sina werk, heter det i Ps. 145: 9. Och på det wi må weta, att där icke menas bara alla fromma och trogna utan alla människor, så säger Jesus, att Gud är god och gör godt både mot onda och mot goda, mot rättfärdiga och orättfärdiga (Matt. 5: 45). Att wara god mot de onda, det är den högsta tänkbara godhet, det är Guds godhet, ty han är fullkomlig i allt. Ja, alla — äfwen de sämsta, de uslaste äro föremål för hans godhet.

Men i denna psalm talar Asaf färskildt om Guds godhet mot Israel, mot sitt folk, mot dem, som hafwa ett rent hjärta. De ogudaktiga förakta Guds godhets, tålsamhets och långmodighets rikedom. Guds godhet vill föra dem till sinnesändring, men det besinna de icke. (Rom. 2). De rusa därför blindt mot sitt fördärf. På dem är Guds godhet förspild, alldeles såsom regnet på den stenbundna marken. Ack, att någon ogudaktig, som läser dessa ord, wille besinna, hwad han gör!

Men hwad är då ett rent hjärta? I Apg. 15: 9 säger Petrus, att Gud rengjorde hedningarnas hjärtan genom tron. Men huru skedde det? Jo, de blefwo omvända, så att de började älska Gud, och kärleken verkade, att de nu gärna wille lyda honom och wandra i hans bud. Där ett sådant sinne är, där är barnaskapets tecken för handen, äfwen om ännu mycken ströplighet finnes kvar, såsom Paulus säger i Rom. 7: Jag wet, att i mig, det är i mitt kött, bor icke godt. Wiljan hade aposteln, ja, han hade sin lust och glädje i Guds lag efter den inwärtens människan, det wiste han med sig. Men på samma gång måste han känna, att i hans lemmar bodde en annan lag, som stred mot den lag, som war i hans hjärta, och hindrade honom att göra det goda, som han wille. Alla som hafwa ett sådant rent hjärta, erkänner Gud för sina barn. Och han är god mot dem. Såsom en fader förbarmar sig öfwer barnen, så förbarmar Herren sig öfwer alla dem, som frukta honom (Ps. 103).

Han är god emot dem i allt, hwad han gör. Såsom wi sjunga i en sång:

 Hwad han tager, och ehwad han gifwer,

 Samme fader han förblifwer,

 Och hans mål är blott det ena:

 Barnets fanna wäl allena.

Det är den allra största konst, som finnes, att tro så om Gud. När allting är soligt och ljusst, och du har allt, hwad du önskar, då synes det wäl icke swårt att tro. "Jag är aldrig sjösjukt och aldrig rädd på sjön", kan den säga, som aldrig har varit ute i annat än wadert wäder. Men när Gud djupt döljer sig, så att det ser ut, som han hade förgätit att wara nådig och tillslutit sin barmhärtighet för wredes skull, då han tager bort allt, hwad bäst man äger, då han sänder den ena bittra motgången efter den andra, då han synes döf för alla böner — att då tro, att han jannerligen är god och gör godt, det är en tro, som ingen kan taga sig själf, utan som verkas af den helige Ande.

Men öfwa dig i en sådan tro. Medan de soliga dagarne äro, så bered dig på de mörka. Ty de komma. Umgås i ditt hjärta flitigt med tanken på Guds godhet. Studera Skriftens vittnesbörd därom. Ja, lär dig dem utantill. När man skall ut på en lång resa genom öken, så måste man bereda sig därtill i förväg och packa in allt, hwad man under färden behöfwer. Numäl, så skall ditt minne wara såsom en korg, där du skall genom flitigt studium af Guds ord, så att säga, packa in, hwad du behöfwer för den stundande ökenfärden. Och när du är i den mörka dalen, så tag då fram och öfwa dig i att tro utan att se. När Herren slår, så tro och säg: "han är god." När han slår hårdt, så tro starkt och säg högljudt: "han är god." Och när han slår ännu hårdare, så tro ändå starkare och säg ändå högljuddare, ja, så högljudt, att du hör det själf: "han är jannerligen god, ja Gud, jag släpper dig icke, med mindre du wälsignar mig."

Om de renhjärtade säger Jesus, att de skola se Gud i himlarnas rike (Matt. 5). Och det är det högsta uttrycket af Guds godhet. Här tro de på Gud. Här älska de Gud, här längta de efter Gud. Här ömsom fröjdas de, ömsom gråta de inför Gud. Men där skola de i ewig ära och fröjd och salighet ståda Gud och ståda Jesus, såsom han är. Och detta åskådande skall göra, att de blifwa honom fullkomligt lika.

Låt oss flitigt tänka på detta. Att wi weta, att Gud har wälbehag till de renhjärtade, det må med skäl drifwa oss till att göra allt för att rena oss från all köttets och andens besmittelse samt undwika allt som kan orena oss. Gif icke syndiga tankar rum i ditt hufwud, låt icke bittra rötter wäxa i ditt hjärta, låt icke syndiga lustar orena din fantasi eller regera i dina lemmar. Utan när du känner sådant, så kom ihåg, att Gud har missbehag till allt orent men wälbehag till de rena. Wänd dig därför till Herren Jesus, se på honom, den fullkomlige, helige och rene, och bed, att han genom sin Ande må rena dig. Och när du hör, hwilka utsikter Gud ställer för de renhjärtade, så må det egga dig ännu mer efter renhet och därjämte drifwa dig att med all iswer jaga emot målet, förgätande allt, som är till rygga.

Efter att hafwa uttalat sin bekännelse om Guds godhet, fortsätter Mofas med att omtala, huru det gick honom, när han, i stället för att se på Gud, wände sina ögon till människor. Då war han nära att alldeles förlora tron. Det fattades så godt som intet, säger han, att hans steg hade sluntit. Han war till sin inwärtas människa lik en, som icke kan gå ordentligt utan stapplar. Människolifwet är så fullt af motsägelser. Där är så mycket, som är ägnadt att wäcka twifwel på tillwaron

af en rättfärdig Gud. Därtill kommer såsom en försvårande omständighet, att det är så svårt att döma rätt, när man ser på människor.

Jag förargades, säger Ahas, öfwer de öfvermodiga, och denna förargelse kom af afund, när jag såg, att det gick de ogudaktiga wäl. Han kallar de ogudaktiga för öfvermodiga. Ty det finns intet försträckligare öfvermod än att intetakta Gud. Han såg, att det gick dem wäl, ty han såg bara på dem, som hade medgång. Det är det wanliga. Hade han sett på alla de ogudaktiga, som lefde i det största elände, så hade han fällt ett annat omdöme. Men afunden har alltid den werkan, att man bara ser på dem, som synas hafwa det bättre, än hwad man själf har. Att det är otaliga, som ha det sämre, det har man inga ögon för. Afunden förblindar äfwen den, som annars har goda ögon.

Fria från wedermödor äro de till sin död — ja, afunden ser det så. Men i själfwa werket hafwa de mycken wedermöda och äro utan frid. De förghylla skalet, men kärnan där inne är rutten. Där råder ofta den djupaste olycka, medan alla utomstående tro, att de fräsja i idel lycka. Och för resten har ju flertalet af de ogudaktiga att kämpa med wedermödor och motgångar ända till sin död. Men det ser icke afunden, ty den ser bara uppåt, och den werkar såsom en brännande eld, så länge den ser eller tror någon annan hafwa det bättre. Den som har två tusen kronor harmas och har ingen glädje däraf, emedan han ser en annan, som har fem tusen. Och denne senare har ingen ro därför, att han känner en annan, som har tio. Och så går det undan för undan. Wille de i stället se nedåt, wille den som har tio, se på den, som har fem, och den, som har fem, se på den som har två o. s. w., så skulle det kännas annorlunda och hela lifwet förlyfwas. Ty det finns ingen sjukdom, som värre tär på människors lycka än afunden, hwilken Salomo med rätta kallar för röta i benen — icke röta i köttet utan i själfwa benbyggnaden.

Deras hull är frodigt. Ja, så ser och så talar man, när man är upptänd af afund. Då ser man icke alla dessa, hwilka genom syndiga lustar äro till sin hälsa förstörda, magra och eländiga, utleswade gubbar och gummor i sina bästa år, hwilkas lif hufwudsakligen upptages af bemöbanden att reparera hälsan. Ständigt hafwa de trämpor, ständigt behöfwa de medicinera. Och om de än stundom se frodiga ut, så att deras ögon, såsom det står i v. 7, träda fram ur fetma, så är denna fetma ofta sjuklig, framkallad genom fräsheri och dryckenskap, lättja och andra synder. När man ser den, så har man wida större anledning att känna wämjelse än afund.

De komma icke i olycka såsom andra dödliga och warda icke plå-

gade såsom andra människor. Detta är åter ett bevis på, huru oriktig afunden ser och dömer. Dessa ogudaktiga äro, äfwen där de synas hafwa allting bra, ofta djupt olyckliga och plågade, råka ofta ut för förluster, sjukdomar, husliga sorger och andra olyckor. Men det ser afunden icke. Den är förblindad af det utwärtas bedrägliga skenet. Den ser icke den sjuka kroppen under dräkten af siden och sammet. Den ser icke det sjuka hjärtat under det tillgjorda löjet, den tärande syndarötan under den sminkade hyn. Den dömer efter ansiktet, såsom Jesus säger.

Därför är högmod deras halsprydnad. Bland israeliterna war det, såsom hos oss, wanligt, att man prydde sig med halsband. Så räknade ogudaktiga sitt högmod såsom en prydnad, de blygas icke däröfwer, de stoltsera därmed. Och andra afundas dem. Ja, äfwen en gudfruktig människa kan gripas af afund, såsom Ahas exempel här visar. Swilken dårskap! **Wäld är den klädnad, som höljer dem.** Ja, så äro de ogudaktiga, när de hafwa medgång, ofta wäldsamma och brutala förtryckare mot dem, som de hafwa under sig, eller mot sådana, som synas stå dem emot. Kunna de krossa dessa, så är det dem ett nöje. De triumfera däröfwer. De känna det så, som om de hade gjort en god gärning. **Deras hjärtas inbillningar flöda öfwer,** de gå öfwer alla gränser. Ja, det är nog sant. De inbilla sig, att de äro något, och mena, att alla måste buga sig för dem. Den som det gör, winner deras gunst. Men we den, som sätter sig upp mot dem! Honom skola de krossa.

De håna och tala förtryck i sin ondsla. Förblindade af den tillfälliga medgången och öfwermodiga i känslan af sin makt håna de både uppåt och nedåt, både dem som äro öfwer dem, och dem som äro under dem. **Från höjden tala de, d. w. s. de tala,** såsom om de wore upphöjda öfwer alla, så att det, som de tala, måste wara taladt såsom från himmelen. **Med sin mun stiga de upp i himmelen och deras tunga far fram på jorden.** Allting tala de föraktligt om. Icke ens himmelen, icke ens det högsta och heligaste lämna de i fred. Tänk, hwilken lefwande verklighetsfildring! Huru precis lika är det icke nu? Här är ingen åtskillnad. Det är, såsom wore dessa ord skrifna i går för att skildra de ogudaktigas högmod, såsom det nu är.

Och hwad har nu detta för en werkan? Jo, **därför wänder sig deras folk till dem.** Det folk, som är af samma slag som de, föllas sig till dessa stortaliga. Och se, huru det går ännu den dag, som är i dag. Den som träder upp och talar stort, föraktligt och hånfullt mot Gud och religion och öfwerhet — fölla sig icke stora staror till honom? Klappa de icke händerna? Ropa de icke 'bravo, bravo'? Jo, och det synes

blifwa ju längre desto wärre. Och watten insupa de i fullt mått. Det gift, som rinner ut ur dessa stortaliga smädarens mun, det insupa deras anhängare, såsom wore det renaste watten. Det prisa de, det lofsjunga de. Ju mer öfwermodigt, hädifft, rätt, sinnligt, desto bättre. Man kan bewittna det på folkmöten, där sådana talare uppträda; man kan se det på den begärlighet, hwarmed sådana tidningar och skrifter slutas af ofunniga folkskaror. De dricka såsom watten det andliga gift, som en gång skall förstöra dem. Och de frukta intet ondt. De klappa händerna, de jubla, såsom hade de funnit guld, när de förlorat tron på Gud.

Och de säga: Huru skulle Gud kunna weta det? Skulle kunskap finnas hos den Högste? Att Gud skulle weta om deras öfwermod och höra deras tal eller fråga efter deras gärningar, det är fjärran från alla deras tankar. Och säger man warnande något sådant till dem, så skratta de. Fritänkeriet, som förnekar och föraktar Gud, falla de wetenskap, och tron på Gud betrakta de såsom en ofunnighet eller dumhet. Men emedan Gud har tålmod med dem och icke strax slår ned dem, så trotsa de ändå mer och blifwa ändå mer öfwermodiga. De säga i sitt hjärta: Gud förgäter det, han har dolt sitt ansikte, han ser det aldrig (Ps. 10: 11). Ja, de gå ännu längre. De säga i sitt hjärta: Det finnes ingen Gud (Ps. 14: 1). De betänka icke i sitt hjärta, säger Herren, att jag kommer ihåg all deras ondskas (Ps. 7: 2). Nej, de wilja icke höra det.

Ja, sådana äro de ogudaktiga; det äro alltid i ro, och de öfka sin makt. Där är nu åter ett uttryck af alldeles samma wemod och samma oriktiga omdöme, som afunden alltid wällar. Och huru oförnuftigt detta war, det uttalar Afaf själf med starka ord i v. 21. Det går ofta de ogudaktiga illa. Gud tager ofta ifrån dem deras ägodelar och krossar deras makt. Men det ser afunden icke. Den förgapar sig endast på dem, som hafwa framgång. Det war i samma känsla som Jeremias sade: Rättfärdig blifwer du, o Herre, om jag går till rätta med dig. Dock will jag framställa min sak inför dig. Hwarför är de ogudaktigas väg lyckosam, och hwarför går det dem wäl, som swika sin tro? (Jer. 12.)

Men wi stanna här för denna gång. Huru saken löste upp sig för Afaf, så wi se i nästa betraktelse. Under tiden må det dock wara för vårt hjärta wißt, att huru lyckliga de ogudaktiga än må se ut, så äro de dock olyckliga, och huru trängt de troende än må hafwa det, så äro de likwäl ett lyckligt folk.

Jag aktade på deras slut.

Ps. 73: 13—20.

13. Sannerligen, förgäfwes har jag renat mitt hjärta och twagit mina händer i ofskuld; 14. jag wardt dock plågad hela dagen, och hwar morgon kom tuktan öfwer mig. 15. Om jag hade sagt: "jag will tala på samma sätt", se, då hade jag handlat trolöst mot dina barns släkte. 16. Och jag tänkte efter för att begripa detta, men det war för swårt i mina ögon, 17. till deß jag kom in i Guds helgedom och aktade på deras slut. 18. Sannerligen, på slipprig mark ställer du dem, du störtar dem ned i spillror. 19. Huru äro de icke till intet i ett ögonblick! De äro förgångna, de äro tillintetgjorda af försträckelser. 20. Såsom en dröm, sedan man har waknat upp, så föraktar du deras bild, när du waknar, Herre.

Det war en jämmerlig klagowisa Ufas sjöng i de föregående verserna. Han war icke i stånd att begripa, huru Gud, som ju är en rättfärdig Gud, kunde låta det gå så wäl för de ogudaktiga, som det gick. Och saken blef honom ännu mer oförklarlig, när han betraktade, huru swårt han själf och andra troende ofta måste hafwa det, ehuru de wunnlade sig att lyda Gud och i alla ting wara honom till behag. Däröfver säger han nu här vidare:

Sannerligen, förgäfwes har jag renat mitt hjärta. Han hade bemödat sig om att wara ren, ärlig och uppriktig inför Gud. Det wiste han med sig, och det kunde han utan skryt eller egenrättfärdighet äfwen uttala. På samma sätt säger också Paulus om sig: Jag winnlägger mig om att hafwa ett oförwitligt samwete inför Gud och människor alltid (Apg. 24: 16). Och när han stod inför rådet i Jerusalem, förklarade han öppet: I män och bröder, med ett i allo godt samwete har jag wandrat inför Gud ända till denna dag (Apg. 23: 1). En sådan bekännelse skar öfwersteprästen i öronen, och han befällde, att man skulle slå Paulus på munnen. Men aposteln kunde utan skryt eller öfwermod till Guds ära säga, hwad han sade. Och han behöfde icke i falskt ödmjukhet förneka eller förtiga det.

I öfwerensstämmelse med hjärtats renhet hade Afsaf också twagit sina händer i oskuld. Såsom en uppriktigt gudfruktig man hade han bemödat sig om att wara rättstafsens i allt sitt lefwerne. Det ena följer nöd- wändigt med det andra. Såsom Paulus säger: Guds nåd lärer oss att undfly all ogudaktighet och wärldslig lusta samt lefwa gudfruktigt, rätt- färdigt och tuktigt i denna världen.

Men nu kommer den bittra frågan: Hwad tjänar detta till, när Gud synes mer gynna de ogudaktiga än de fromma? På samma sätt säger Job i sin ångest: Hwad är wäl den allsmäktige, att wi skulle tjäna ho- nom? Och hwad bätar oss att bedja till honom? (Job 21: 15.) Ej gagnar det en man, att han är wän till Gud (34: 9). Hwad gagnar min rättfärdighet mig till? Hwad större winst har jag af den än af min synd? (35: 3.)

Man kan tycka, att sådant tal låter hädift. Och det är så. Men äfwen hos en allwarlig kristen, som plågas af nöd och förföljes af mot- gångar, kunna sådana känslor uppstå. Och man må däremot icke in- wända, att en kristen ju har en inre erfarenhet af Guds frid, som bör skydda honom mot hwarje sådant twiswel. Ty en kristen är också en människa, som kan råka i mörker; och i mörkret ser man ingenting, äf- wen om man har goda ögon. Äfwen vår Herre Kristus har råkat i så- dant mörker, att han full af ångest utropat: Min Gud, min Gud, hwar- för har du öfwergifwit mig? Det är endast om Gud, man kan säga: Mörkret är icke mörkt för honom, och natten lyser som ljusa dagen. Därför måste man förbarma sig öfwer dem, som äro i sådant mörker, och hafwa fördrag med dem, äfwen om de tala dåraktigt. De äro i ett slags yrsel. När ljuset går upp, blir det nog annorlunda.

Jag wardt dock plågad hela dagen, och hwar morgon kom tuftan öfwer mig. Det hjälpte icke, att jag war renhjärtad och lefde rent. Hwarje morgon kom tuftan öfwer mig, alldeles som om jag hade gjort ondt. Och plågan räckte hela dagen. Det war tacken för min fromhet, medan de ogudaktige hade allting bra. Att en from man kan tala så, låter nästan otroligt. Men håll in ditt omdöme, tills du själf har warit i likadant mörker. Den som warit däri, han känner det. Men den som icke smakat det, han må tacka Gud, att han hittills blifwit skonad. Jag säger: hittills, ty hwad som händer i morgon, wet endast Gud. Där- för wandra i fruktan. Göm dig hos Herren i bön. Han — han — han allena kan bewara.

Om jag hade sagt: Jag will tala på samma sätt, se, då hade jag handlat trolöst mot dina barns släkte. Afsaf kände knot emot Gud. Men han

kunde ändå icke förmå sig att tala såsom de ogudaktige. Det är ett mycket långt steg mellan det ena och det andra. Och man kan när som helst få se det på sådana troende, som äro i riktigt mörker. De se allting så förtwifladt, som om det icke finnes någon Gud, och de kunna gifwa uttryck åt sin förtwiflan med sådana ord, att man kan bli försträckt. Men säg till dem, såsom Jobs hustru sade till sin man: "Tag farväl af Gud och dö — bry dig icke om Gud vidare, det finns ingen Gud. Låt oss äta och dricka och göra oss glada dagar" — då skall du få höra, huru omöjligt det är för dem att tala såsom de ogudaktiga. Ah jo, Guds ande håller dem nog wid handen, ehuru det ser ut, som om han hade släppt. Afwen när han låter det komma som längst, så är det ännu ett omätligt swalg mellan deras swaga, anfäktade tro och de ogudaktigas otro. Den ogudaktige vill icke tro, den anfäktade kan icke tänka sig större lycka, än om mörkret skingrade sig, så att han kunde tro. Den ogudaktige känner det icke mörkt i sin otro. Twärtom är han glad och nöjd i sin gudlöshet och ler åt de troende. Den anfäktade däremot känner det så förtwifladt i sin otro, att han ibland kan wara nära att afhända sig lifwet. Och långt ifrån att le åt de troende, prisar han dem lyckliga och önskar att han wore såsom de. I sanning: skilnaden är så stor, att man måste wara stenblind för att icke se den.

Men Asaf tänker på en annan sak. Genom att tala så, skulle han handla trolöst mot Guds barns släkte, och det kunde han icke. Gud hade utkorat Israels folk till "en son" åt sig. Men Asaf tänker icke på folket i dess helhet, ty just bland detta folk funnos ju de ogudaktiga, hwilkas lycka utgjorde en sådan stötesten för hans tro. Nej, han tänker på dem, som hade ett rent hjärta, såsom han säger i v. 1, på dem som hade en ande utan swel, såsom David säger i Ps. 32: 2. Dessa äro Guds barn i egentlig mening, och mot deras släkte vill Asaf icke handla trolöst. Han hade således slutit sig till dem, ingått förbund med dem. De hade inför hwarandra bekänt sin tro och afslagt heliga löften om trohet inför Herren. Det wore nu att handla trolöst mot dem, i fall han bröte dessa löften. Och det kunde han icke.

Det är en högst märkwardig antydan, som här ligger om de troendes inbördes gemenskap och om det stöd för tron, som den gudsfruktige genom denna gemenskap har i tider af mörker och anfäktelse. Om Asaf stått allena med sina twifwel — hwem wet, huru långt det då hade gått? Men nu när tron på Gud war nära att brista, då hölls han fast af de tro- och trohetslöften, hwarmed han war bunden wid Guds barns släkte. Må alla troende taga lärdom af detta! Må de söka den troende

församlingens gemenskap. Att ställa sig utanför denna — för att vara fri, såsom man säger — det är en bedröflig själfwisshet och innebär den största andliga fara. Församlingen behöfwer alla troende, och alla troende behöfwa församlingen. Gud har så ordnat det, och det är farligt att ställa sig utanför hans ordning. För öfrigt är det ju på alla områden, och icke blott på det andliga, beakt, hwilken styrka för den enskilde som ligger i bandet af en sammanslutning med andra, som hafwa någonting riktigt gemensamt. Människan är så skapad, att hon icke kan rätt utveckla sig, om hon står allena. Och den troende behöfwer — äfwen han — för sin andliga utveckling och hålla det stöd, som Herren har anvisat honom i församlingsgemenskapen. Många hafwa alldeles kommit bort från Herren därigenom, att de försummat att begagna sig af detta stöd.

Och jag tänkte efter för att begripa detta. Människan vill hafwa förklaring på allt, och det är godt. Men det är icke godt, att hon tror sig böra förneka allt, som hon icke begriper. Gud har uppenbarat mycket. Det böra wi forsta uti och därwid bedja Gud om ljus och ledning af hans ande. Men så är det mycket, som är oförklarligt, dels därför att wi icke äga förstånd nog att fatta uppenbarelsen, dels därför att Gud icke har uppenbarat det. Och angående sådant böra wi stanna därwid, att Guds ord, äfwen där wi icke ännu begripa det, är sannfärdigt, så att wi alltid kunna vara wisja, att han är rättfärdig i alla sina vägar och helig i alla sina gärningar (Ps. 145: 17). Swad som nu blir förbaldt, det skall den yttersta dagen framställa i fullkomligt ljus. Alla Herrens vägar äro godhet och sanning (Ps. 25), därom är intet twiswel. Äfwen när han handlar allra mest besynnerligt, så är han dock, såsom psalmisten sade, rättfärdig i alla sina vägar och nådig i alla sina verk. Tro det — bjud till att tro det — bed om nåd att kunna tro det alla tider, men allramest när du kommer i nöd och swårigheter, så att det swartnar för dina ögon, och djäfwulen hwiskar i dina öron, att Gud har för dina synders skull med allo öfwer gifwit dig och förstjunit dig.

Men det war för swårt i mina ögon, säger Ahas widare, jag kunde icke begripa det, till dess jag kom in i Guds helgedom och åttade på deras slut. Ja, egentligen kan man icke rätt bedöma någonting, förrän man får se slutet. Det war en professor i Stockholm, som hade gjort ritning till ett hus. Under byggnadstiden war det många, som handrade huset. Då hängde professorn ut stora affischer, på hwilka det stod tryckt: "Alla omdömen undanbedjas, till dess werket är färdigt." Och så har framför allt Gud anledning att säga: "Döm icke öfwer mina verk, förrän du fått se slutet." Är slutet godt, då är allting godt. Men är

slutet ondt, då är allt förloradt. Och huru är det nu med de ogudaktigas slut? Jo, säger Afaf:

Sannerligen på slipprig mark ställer du dem, du störtar dem ned i spillror. Huru äro de icke till intet* i ett ögonblick. De äro förgångna, de äro tillintetgjorda af förskräckelser. Och hwad betyder då deras tillfälliga lycka och wällesnad? Tänk dig, att där är en stor fest med spel och dans och mycket ätande och drickande. Utanför stå skaror af män och kvinnor, som se på härligheten och afundas de rika, som få wara med, samt känna sig bittra i sinnet, för att de själfwa måste stanna utanför. Men så bryter elden lös i sällskapet. De fina, lustiga dräkterna brinna som krut. Inom ett ögonblick är hela salen som ett haf af eld. Hwem afundas dem nu? De som nyss gjorde det, äro nu glada och tacka Gud, att de icke woro med där inne i härligheten. Nuwäl, det må wara en bild. Så går det de ogudaktiga, dock mycket värre. Ty att brinna inne är en kort och ringa smärta i jämförelse med att hamna i helwetet och pinan. Och låt oss icke dölja för oss eller för andra, att den heliga Skrift och framför allt Herren Jesus själf säger, ja, upprepade gånger försäkrar, att de ogudaktigas slut blir i en eld, som icke slödnar, i ett mörker, där det är gråt och tandagnisplan.

I texten om den yttersta domen säger Herren, att han skall bortwisa de ogudaktiga såsom förbannade till ewig eld, som är tillredd åt djäfwulen — icke åt dem utan åt djäfwulen och hans änglar. Han gifwer dem intet hopp. Nej, liksom de rättfärdiga gå in i ewigt lif, där det icke finnes fara för ändring, så gå de ogudaktiga bort till ewig pina, där det icke finnes hopp om ändring. När Herren talar om den rike mannen och Lasarus, så höra wi det kanske ännu tydligare. Den rike mannen hade haft det godt i lifwet. Han hade lefwat fräsligt. Många hade bittert afundats honom, i synnerhet när de sågo på Lasarus, som låg så ytterst eländig wid hans dörr. Huru kunde det finnas en rättfärdig Gud, när det war så olika beladt, när somliga woro så rika och lydliga, andra så fattiga och eländiga? Men när slutet kom, då låg Lasarus i Abrahams sköte i paradiset. Den rike mannen låg i pinorummet. Där bad han, att Abraham skulle sända Lasarus för att doppa om och bara det yttersta af sitt finger i watten och swalka hans tunga. Men icke ens detta gafs honom. Och Herren Jesus gifwer icke med ett enda ord en gnista af hopp om ändring i hans förfärliga belägenhet. Det är fasanfullt att tänka därpå. Många försöka också att bortförklara det. Men orden stå där tydligt. Och efter Herrens ord kommer det att gå.

* Ordagrant: till förödelse.

Vi alla, som låta följa sig genom att lita på deras waggwisor, som förneka och bortförklara, hwad han har talat!

Ad, det blir ett ohyggligt slut för alla ogudaktiga. Och det utan anseende till personen. Rik och fattig, hög och låg, ung och gammal, vän och fiende — för alla är frälsningens väg en och densamma. Men för alla är förtappelsens dom en och densamma, ifall de icke gå den vägen. Lagarna i andens värld äro lika orubbliga som naturlagarna. Det gifves ingen afwikelse. Antingen rätta sig därefter och warda frälst eller förakta dem och förgås — förgås ewinnerligen. Det är ohyggligt att tänka därpå, ännu ohyggligare att tala därom; men allramest ohyggligt att det är så, ehwad man än må tänka eller tala därom. O, du arma syndens träl, stå upp och låt frälsa dig! Svarför skall du icke göra det?

Såsom en dröm, när man waknat upp, så föraktar du deras bild, när du waknar upp, Herre. När man drömmer något, så synes det lika verkligt, som om man såge det i waket tillstånd. Men när man waknar, är det genast borta. Så är det med de ogudaktiga. De se lyckliga och fjälla ut, ja, så att Asaf riktigt bittert afundades dem. Men i ett nu äro de sin lös. Herren, som de föraktat, har länge haft tålamod. De hafwa talat öfwermodigt mot honom och hans ord. Han har tegat. Det har sett ut, som om han sofw. Därigenom har deras trots och öfwermod tillwuxit. Hwem är Herren, hwars röst wi skola höra? hafwa de frågat med Farao. Men se, nu waknar Herren. Han slår till, och nu äro de till intet i ett ögonblick. De äro borta, alldeles såsom en drömbild, när man waknar. Man kunde tycka, att det är en underlig bild Asaf begagnar, men det är en wanlig bild och en träffande bild. Så säger David i Ps. 59: 5 f. Wakna upp mig till mötes; o, Herre Gud Sebaot, wakna upp! Och i Ps. 78: 65 säger Asaf: Då wakenade Herren såsom en sofwande. Ja, ja, han har tålamod i det längsta. Du tror, att han sofwer. Nuwäl, tro det då, om du så will. Men wet: han waknar en dag. Vi dig på den dagen! Svarför will du icke hållre omwända dig?

Jag war oförnuftig.

Ps. 73: 21—24.

21. När mitt hjärta förbittrades och jag kände stygn i mina njurar, 22. då war jag oförnuftig och förstod intet; ett oskäligt djur war jag inför dig. 23. Och jag — städse förblifwer jag hos dig; du har fattat i min högra hand. 24. Du skall leda mig i ditt råd och sedan upptaga mig med ära.

I den första delen af denna psalm war Asafs hjärta alldeles i uppror af afund, när han såg de ogudaktigas lycka, som dock ingen lycka war. Men när han gick in i Guds helgedom och betraktade deras slut, då upptäckte han, huru förskräckligt deras tillstånd i verkligheten war. Och nu i de verser, som wi här hafwa för oss, finner han, huru dåraktigt han hade burit sig åt, samt förklarar, att han vill orubbligt blifwa hos Herren, hwilket alltid är det bästa.

Därom säger han först: När mitt hjärta förbittrades, och jag kände stygn i mina njurar, då war jag oförnuftig och förstod intet; ett oskäligt djur war jag inför dig. Hans hjärta förbittrades, säger han. Han war icke bara bedröfwad, när han gick och betraktade de ogudaktigas lycka och sina egna motgångar. Utan han wardt bitter i sitt sinne. Och mot hwem? Ja, i själfwa verket war det emot Gud, som icke regerade mer rättfärdigt. Det är förfärligt, att en sådan känsla kunde uppstå i en from mans hjärta. Men huru sker det nu? Jo, ingenting är vanligare än detta. Fråga bara ditt eget samvete.

Asaf kände ett stygn i sitt hjärta. Ja, just så kännes det. Du ser din broders framgång, som är större än din, du hör någon berömma din broder mer än dig, och strax sticker det i dig. När David hade slagit Goliath, då tyckte nog Saul om honom. Men när kvinnorna sjöngo: Saul har slagit tusen och David tio tusen, då stack det i honom. Om de hade sjungit: David har slagit tusen och Saul tio tusen, då hade Saul fröjdats åt sjungen och varit glad åt David. Men nu blef han bitter i sitt hjärta — emot David närmast men egentligen mot Gud.

Kan man wäl tänka sig större galenskap? Därför säger Asaf, att,

när han kände det så där, så war han oförnuftig och förstod intet, ja, han war såsom ett ofkäligt djur. Han dömer sig själf mycket hårdt men icke mer än rätt. Ty, i sanning, att afundas de ogudaktiga är det värsta oförnuft, man kan tänka sig. Den som det gör, han är såsom ett ofkäligt djur utan sundt förnuft. Och så hade Asaf handlat. "Ty liksom den gräsätande oren blott har detta närvarande lif och endast kan uppskatta tingen i förhållande därtill och genom de timliga njutningar, som det stänker, så hade han uppskattat lyckan efter detta förgängliga lifwet, efter yttre sken och köttsliga njutningar" (Spurgeon). Om du finge höra, att ett skepp gått förloradt med man och allt, skulle du wäl afundas dem, som woro om bord, och förbittras, därför att du icke fick wara med? Och om jag kunde berätta för dig, att alla dessa woro rika, mäktiga, högt uppsatta, och att fartyget war inredt med kunglig ståt, skulle du wäl då afundas dem? Nej. Och om du hörde någon annan göra det, skulle du wäl hålla honom för klok? "Nej, säger du, det wore ju rent oförnuft." Ja, just så. Tänk på det, när du frestas till afund öfwer de ogudaktigas lycka. Då skall du kanske själf blifwa förnuftig. Åh, gode Gud, hjälp oss till ett rätt sundt förnuft!

Men icke mycket mindre oförnuftigt är det att afundas bröder i Herren. Se, där äro två handtverkare. De äro gudfruktiga begge två. Gud wälsignar den enes arbete mer än den andres. För den förre går det ständigt framåt, för den senare ständigt bakut. Eller där äro två predikanter. Den ene är mer begåfwad och mer omtykt än den andre. O, hwad det lätt sker, att den senare blir bitter i sitt sinne! Och så på alla områden. Men denna bitterhet är i grunden en bitterhet mot Gud, som har delat det så olika. Tänk, huru förfärligt, huru widrigt, huru förnedrande!

Och jag, tillägger nu Asaf, jag förblifwer städse hos dig. Nu har jag insett, huru oförnuftig jag war, då jag kände afund öfwer de ogudaktigas lycka, och nu förblir jag hos dig. Det war ett förnuftigt beslut. Åh, att wi kunde wänja oss af med den tanken, ja, fullkomligt ur vårt hjärta utplåna den tanken, att den sanna tron och gudaktigheten skulle strida mot det mänskliga förnuftet. I verkligheten är det alldeles tvärt om. Det finnes ingenting, som är oförnuftigare än att förakta Herren, ingenting, som är förnuftigare än att stadigt hålla sig till honom.

Du kan aldrig heller göra något, som är mer behagligt för Gud eller mer hälsosamt för dig själf, ingenting som sprider mer ljus och glädje öfwer lifwet eller gör döden mer lätt än just denna tro, som stadigt förblifwer wid Herren. I en sådan tro hafwa Noak, Abraham,

Mose, David, Daniel och alla andra Guds helgon kämpat och segrat. Genom denna tro hafwa de, såsom det står i Ebr. 11: 33, besegrat konungariket, öfwat rättfärdighet, fått löften, tillstoppat lejons munnar, släckt elds kraft, undkommit swärdssegg, blifwit starka efter swaghet o. s. w. Genom denna tro hafwa de kunnat utan klagan uthärda de grusligaste marter, då de, såsom det vidare heter, blifwit lagda på strädbänk, blifwit giflade, lagda i bojor, stenade, ihjälslågade, dödade med swärd. I allt hafwa de öfvervunnit genom tron på honom, som gjort dem mäktiga. Följ du deras exempel. War, om jag så må säga, enwis, ja, riktigt hårdnadad i tron. Säg med patriarken Jakob: Herre, jag släpper dig icke, med mindre du wälsignar mig. Släpper du Herren, då förlorar du allt, t. o. m. din själ; blir du kvar hos Herren, då winner du allt för både tid och ewighet.

Begrunda också, huru innerligt Herren Jesus förmanar sina lärjungar att förblifwa i honom. Om I förblifwen i mig och mina ord förblifwa i eder, då ären I mina rätta lärjungar. Mig förutan kunnen I ingenting göra o. s. w. Om grenen icke förblifwer i stammen, så kan han hwarken bära frukt eller lefwa. Och så är ett andligt lif omöjligt, om du icke förblifwer i Jesus. Därför, du som tror på honom, förblif i honom. Att förblifwa i honom är att förblifwa i Gud. Ty han och Fadern äro ett. Tänk, hwilken nåd det är, att du får förblifwa i honom, ja, att han är angelägen därom, att du skall förblifwa i honom. Det är många troende själar, som anfäktas af den tanken, att Herren icke will hafwa dem, utan will blifwa af med dem. Mot sådana anfäktningar finnes ingen kraftigare tröst än Herrens upprepade förmaningar till lärjungarne att förblifwa i honom. Om han wille blifwa af med dem, skulle han ju icke säga: "Förblifwen i mig!" utan i stället: "Gån edra färde ifrån mig!" Men hwar säger han så? Har du sett på något ställe i bibeln, att Herren till någon, som welat förblifwa hos honom, sagt, att han skulle gå sin väg?

David föll wäl djupt, men Gud sände profeten icke för att bortdrifwa, utan för att uppsöka honom. Petrus syndade grusligt. Ja, huru försträcktligt sållade bleswo icke alla apostlarne, men sade Herren wäl till dem: "Lämnen mig och gån edra färde"? Nej, att troende kristna somnat och gått bort från Herren, det har man wäl sett, men att Herren tillsagt någon att gå, därför att han kände sig oren eller owärdig eller hade fallit i någon synd, det har man aldrig sett. O min wän, äfwen om det ser alldeles förtwifladt ut för dig, så förblif ändå i Jesus.

Därför om djäfwulen anfäktar dig med sådana där mörka tankar,

så svara du: "Jag har ännu icke från Herren fått bud därom, utan har i stället befallning att förblifwa. Och så länge det budet består, vill jag icke gå min väg; ja, om jag än wille, så tordes jag icke, emedan det wore att bryta hans bud". Ja, förblif i Jesus. I sorg och glädje, i medgång och motgång, i den starka dagen och i den swaga dagen, när du står upprätt, och när du fallit — förblif i Jesus, mer och mer stilla i Jesus, på det du må warda mer och mer införlifwad med honom. Åh, huru sorgligt är det icke, när någon, som en tid tillhört Herren Jesus, icke förblifwer i honom utan går tillbaka! Alltså: ehwad som än händer, kom ihåg, att det är godt för dig att blifwa hos Herren. Är din tro swag, så blif hos honom med en swag tro. Känner du dig oren, owärdig, usel, ja genomusel, så blif ändå kvar, tills han själf kastar ut dig. Men det skall han icke göra förrän den dag, då han upphör att wara Gud. Och det är långt dit, mycket långt.

Du har fattat i min högra hand. Hvilken skön bild af Guds närhet och omwårdnad. Afse tänker på en fader eller moder, som håller sitt barn i handen, att det icke må stöta sig och falla. Har du verkligen tänkt på det, att Gud själf, Gud i himmelen, håller dig i din högra hand? Kanske har du i stället ofta tyckt, att han warit så långt ifrån dig, att han hwarken sett din nöd eller hört ditt rop. Andra då dina tankar och säg: "Herre, om jag än ingenting ser eller förnimmer, så wet jag dock af ditt eget ord, att du håller mig i handen." Ty så säger Herren: Jag är Herren, din Gud, som fattar dig wid handen, som säger till dig: Frukta icke, jag hjälper dig (Ej. 41: 13).

Du skall leda mig i ditt råd. Därom säger Herren i Ps. 32: 8: Jag skall lära dig och undervisa dig om den väg, som du skall wandra, jag skall gifwa dig råd och låta mitt öga waka öfwer dig. Kan han wäl tala mer trösteligt? Han will undervisa dig om vägen, han will gifwa dig råd, han will leda dig. Finnes det något mer, som han kan göra? Jo, det är rätt: han skall också bära dig. Jag bar eder, säger han, ända tills edra hår grånade. Så har jag gjort, och jag will ännu lyfta, bära och rädda eder (Ej. 46: 4). Därför förmanar Salomo: Förtrösta på Herren af allt ditt hjärta och förlita dig icke på din egen klohet (Ordspr. 3: 5). Herren skall leda dig beständigt, säger profeten (Ej. 58: 11). Och den som går wid hans hand, han wandrar trygg. Ingen skall rycka eder utur min hand, säger Jesus, ty ingen skall rycka eder utur min Faders hand. Jag och Fadern äro ett. Herren Jesu hand är, så att säga, Faderns högra hand eller den hand, med hwilken Fadern håller de sina fast. Den som är i den handen, honom skall intet ondt

omstörta, huru stort det än må wara. Honom skall ingen fiende fånga, huru fint han än må lägga ut sina snaror. War bara icke rädd. Så säger Herren: Frukta icke, ty jag har återlöst dig och kallat dig wid namn: Du är min. Om du ginge genom watten, är jag med dig, och igenom strömmar, skulle de icke dränka dig. Om du ginge genom eld, skulle du icke smedjas och lågan icke bränna dig. Ty jag är Herren, din Gud, den helige i Israel, din frälsare (Ef. 43: 1 följ.).

Hwad du icke ser, det ser han, som leder dig, hwad du icke förstår, det förstår han. När allt är färdigt, skall du få se, huru han ledt dig förbi otaliga snaror och gropar, som du icke hade någon aning om. I sitt råd skall han leda dig. Kom ihåg det. Efter dina egna tankar och tycken och önsknningar har han icke lofwat att leda dig. Och godt är det. Därför skall det gå på många underliga, ofta swåra och branta vägar. Men rätt skall det gå. Ty Herrens råd är alltid rätt. Och om du än här eller där faller, så skall han icke öfvergifwa dig utan upprätta dig. Anförtro dig bara tryggt åt honom.

Och sedan upptaga mig med ära. Sådant blir slutet för dem, som Gud leder. Och när slutet är godt, då är allting godt. Men denna ära är ingenting annat än den ewiga härlighet, som i himlarnas rike väntar allt Guds folk. Därom säger Jesus till sina lärjungar: Om jag än går bort, så skall jag komma igen och taga eder till mig, på det att där jag är, där skolen I också wara (Joh. 14: 3). Såsom Jesus själf befallde sin ande i sin Faders händer, när han dog, och såsom Stefanus wid sin död ropade: Herre Jesus, mottag min ande (Apg. 7: 59), så skola och böra alla troende, alla som ensaldigt, om än i all skröplighet, förblifwit hos Herren, med all trygghet och frimodighet wid sin hädanfärd kasta sig i Herren Jesu armar och icke twifla, att han skall upptaga dem i ewig ära. Därom säger han till sin Fader i Joh. 17: Fader, jag vill, att där jag är, där skola de wara med mig, som du har gifwit mig, att de må se den härlighet, som du har gifwit mig. Ja, ja, låt oss löpa och icke förtröttnas. Genom storm och owäder, genom motgångar och swårigheter, genom ära och smälek, genom dödens mörka dal — låt oss bara stadigt förblifwa wid Herren. "Wi tåga till ära, wi tåga till ära wid Jesu banér." Säg: är du icke nöjd med det? Löp, löp och sjung hallelujah! Tiden efter detta är kort, tiden för de ogudaktigas lycka och för dina lidanden. Si, jag kommer, säger Herren, och min lön är med mig. Behåll det du har, att ingen tager din krona.

Gud är mitt hjärtas klippa ewinnerligen.

Ps. 73: 25—28.

25. Hvem har jag i himlarna? Och när jag är med dig, så har jag icke behag till jorden. 26. Om än mitt lött och mitt hjärta försmäktas, så är dock Gud mitt hjärtas klippa och min del ewinnerligen. 27. Ty se, de som wikit bort ifrån dig, skola förgås; du förgör hwar och en, som i horist otrohet affaller från dig. 28. Men jag — att wara nära Gud är godt för mig, jag har tagit min tillflykt till Herren, Herren, att jag må förtälja alla dina gärningar.

Asaf ser sig omkring både i himlarna och på jorden. Hvem har jag i himlarna? Endast Gud. Det är han, som gör himmelen till en himmel. Därom säger en Andens man: "Hwad är glädje förutan Gud? Hwad är härlighet förutan Gud? Hwad äro himmelens behag och rikedomar och kostliga rätter, ja, alla dess diadem, förutan himmelens Gud? Om Gud skulle säga till de heliga: Här är himmelen, tagen den i besittning såsom eder, men jag vill draga mig bort därifrån — huru skulle de icke gråta öfwer själfwa himmelen och göra den till en riktig tårarnas dal. Himmelen är icke himmel, om wi icke äga Gud. Det är Guds närvaro, som utgör himmelen. Härligheten ligger däri, att wi äro Gud så nära. Såsom Mesiboset svarade, då David sade: Min befallning är nu, att du och Ziba stolen dela jordegendomen emellan eder. Och Mesiboset sade till konungen: Ziba må gärna taga alltsammans, sedan min herre konungen har kommit hem med frid. Jag frågar icke så mycket efter egendomen som efter dig själf, och att du är hemma i ditt hus, där jag kan få glädjas af din närvaro."

Sammalunda skulle det bli, om Herren Gud skulle säga till sina heliga: "Delen nu himmelen emellan eder", och sedan själf draga sig tillbaka. De skulle t. o. m. säga: "Må världen taga himmelen, om den vill; om wi icke få hafwa dig i himmelen, skall himmelen icke wara annat än jorden, eller rättare endast ett helwete för oss". Hwad helgonen fröjdats öfwer det är att få wara i Guds närhet, att få sitta wid hans bord och äta bröd med honom, d. w. s. att få wara honom nära beständigt. Min

själ, säger David i Ps. 42: 3, törstar efter Gud, den lefwande Gud; när — jag tycker det dröjer så länge — när skall jag få komma och träda fram inför Guds ansikte?" Ja, ja, det som är de ogudaktigas alla största försträckelse: att träda fram inför Guds ansikte, det är de troendes allra högsta salighet.

Tänk dig en son, som har de bästa föräldrar. Han känner sig obefristligt lycklig i hemmet. Det är honom ett litet paradys. Men så dö hans föräldrar. Och nu är hemmet icke mer, hwad det war. Det är så tomt och öde. Alla möbler, alla prydnader, allt annat är kvar. Men ingenting kan förnöja honom nu mer. Ty fadern är borta, modern är icke där. Det war de, som gjorde hemmet till, hwad det war. När de äro borta, så är hemmet upplöst. Det är icke vidare något hem.

Nu väl, alldeles så är det med himmelen och dess salighet. Det är Gud, som gör himmelen till en himmel. Därför säger Uppenbarelsebooken, att Gud är solen och templet där. Släck solen, och det finnes intet ljus; tag bort Gud, och det finnes ingen himmel.

Men så ter sig saken icke för någon annan än den, som af hela sitt hjärta älskar Gud. Därför är sådant tal ett alldeles främmande tungomål för den naturliga människan. Du måste bli en ny andlig människa för att förstå det. Men det kan icke ske annorlunda än genom tron på Jesus Kristus, såsom Paulus säger: Hwar nu någon är i Kristus, så är han en ny människa; det gamla är förgånget, och allt har blifwit nytt. Hans sinnelag är nu ett helt annat än förr, och därför ser och känner han allting annorlunda än förr.

Detta kan man lätt förstå, om man bara tänker på liknande förhållanden i det hvardagliga lifwet. Om en person älskar en annan, så gläds han att få wara med honom. Om det är ute eller inne, i ett rikt eller fattigt hem, det kommer på ett ut. Det är wännen, den älskade, som gör allting lust och gladt. Men om kärleken slocknar, då är strax allting förwandladt. Då trifs han icke mer hos honom, huru rikt och härligt hans hem än må wara. Ja, han mår aldrig väl i hans sällskap och känner en lättnad, när han går sin väg. Se, alldeles så förhåller det sig också med människors olika ställning till Gud.

Lycklig den, som har ett sådant sinne som Ahas, så att han icke wet af någon rikedom, lycka, frid, glädje utan Gud, ja, att han kan säga: När jag är med dig, så har jag icke behag till jorden. Att wara med Gud — det är ett härligt uttryck för den troendes ställning. Han är med Gud. Såsom hustrun är med sin man, såsom barnet är med sina föräldrar, så är han med Gud. Den ogudaktige är icke med Gud. Han

är med sitt hjärta ute i världen och de ting, som tillhöra världen. Men han är aldrig med Gud. Han kan väl stundom gå att höra Guds ord. Men det sker endast af nyfikenhet eller sedwänja eller egenrättfärdighet, men alls icke för att wara med Gud. I sin familj och i sin ensamhet är han aldrig heller med Gud. Hans hjärta rör sig om allt möjligt men icke om Gud. När han börjar dagen, börjar han den utan Gud, och när han slutar den, så slutar han den utan Gud. Men under dagens lopp har han ingen tid med Gud. Det är ett sorgligt tillstånd. Han är död för Gud. Men den troende vill wara med Gud, börja dagen med Gud, göra sitt arbete med Gud och sluta det med Gud. Han vill hafwa alla de fina med sig hos Gud. Och när han dör, vill han dö i Guds armar. Han gläds att i himlarnes rike få wara med alla helgon och änglar, men allramest tänker han på att få wara med Gud, sin himmelske Fader, och Jesus Kristus, sin frälsare. Och detta sinne har han fått därigenom, att han blifwit troende på Kristus samt genom tron likbildad med Kristus. Det är Kristi sinne i honom.

När jag är med dig, säger han, så har jag icke behag till jorden. Med dig är jag i himmelen, och där är så härligt och skönt, att jag icke vidare har behag till jorden. Här må nu världen hafwa förklaringen, hvarför Guds barn icke kunna följa med henne i hennes wäsen. Det är inget tungt of, ingen beswärlig försakelse, de ålägga sig. Nej, saken är, att de icke hafwa lust, de finna intet behag däri. Och hafwa de förut haft lust, så ha de förlorat den. Med dem har skett en stor förändring, icke blott en utwärtas utan en hjärteförändring. Och det har gått så till, att de ha funnit Kristus och genom honom kommit att wara med Gud. Men det kan världen icke förstå. För den skall förundrar hon sig, såsom aposteln säger, och smädar, därför att de icke löpa med henne i samma utswäfningar som förr (1 Petr. 4: 4). Och dock borde ingenting wara lättare att förstå.

Tänk dig t. ex. en drinkare, som nu har blifwit absolut nykter. Det wore ju dåraktigt att tro, att det för honom är en tung försakelse, ett beswärligt of, att han nu icke går in på krogen såsom förr. Han har helt enkelt förlorat smaken för starka drycker och för hela det råa wäsende, som med dem står i sammanhang. Nykterheten har gjort honom glad och lycklig. Den har fört honom i gemenskap med nyktert och ordentligt folk, den har återställt den husliga sällheten i hans hem o. s. w. Och nu känner han i sitt inre en riktig affsty för krogen. Är icke det lätt att förstå? Nuwäl, på alldeles samma sätt förhåller det sig med den troende. Nu är han med Gud och har sitt borgerskap i himmelen,

och det har omskapat honom till hela hans inwärtens människa, så att det är honom omöjligt att vidare löpa med världen i hennes lustar. Om han än finge betaldt därför, så wore det honom omöjligt.

Där eder skatt är, där är edert hjärta, säger Jesus, och den troendes skatt är i himlarna, den ogudaktiges skatt är på jorden. Därför dwäljes den troendes hjärta i himmelen, den ogudaktiges i världen. Och när de troende bestraffa världens wäsende, så är det wißt icke deras mening, att saken wore hjälpt, om världens barn bara afstode från detta. Nej, bestraffningen har bara till ändamål att öfwerbewisa dem om, att deras hjärta icke är rätt för Gud. Och detta på det de må **ändra sitt sinne**, icke blott ändra sitt lefwerne utan **sitt sinne**. Där man ändrar sitt lefwerne utan att ändra sitt sinne, där blir man en lagträl, och därmed kan man wäl winna åtskilligt för detta lifwet. Men närmare Guds rike kommer man icke. Därför ropar evangelium från början: **Ändren edert sinne**. Och när Herren Jesus gaf sin **fjärta predikobefallning** åt sina apostlar, så sade han, att de skulle predika **sinnesändring** och syndernas förlåtelse och göra alla folk till **hans lärjungar**. Det är saken. Där sitter det. Med mindre är du icke hjälpt. Men en sådan hjärteförändring skall du få erfara, om du kommer till Jesus. På honom hänger det. I honom är frälsningen. I honom är det, som Gud har skänkt oss allt, som till lif och salighet hör. Utom honom är idel synd och död och förtappelse.

Om än mitt lött och mitt hjärta försmäktat — om jag skall förlora allt: fader, moder, gods, ära, lif och allt, ja, om jag än skall gå genom sådana lidanden, att både min utwärtens och min inwärtens människa försmäktat, **så är dock Gud mitt hjärtas klippa**. Honom släpper jag icke ändå, på honom hwilar jag i alla fall. Se, det må man kalla tro. Men samma melodi sjunger David i Ps. 23: Om jag och wandrar i dödsfuggans dal, så fruktar jag intet ondt, ty du är med mig, din käpp och staf trösta mig. Samma sinne war i Paulus, då han utstod mödor, slag, fängelse, då han blef spöad, satt i bojor, stenad o. s. w. (2 Kor. 11: 23 f.). Det war så långt ifrån, att han därför tänkte på att lämna Herren, att han twärtom kunde betyga, att han hade behag i misshandlingar, swårigheter, förföljelser och trångmål (2 Kor. 12: 10), och det för Kristi skull, emedan Kristi sak och ära därigenom befordrades.

Aposteln hade wißerligen haft fördelar af sin framstående ställning såsom jude. Han hade ägt ett mycket stort anseende, stort inflytande, kanske äfwen haft stor ekonomisk winst. Hans utsikter för framtiden hade och på samma grund varit utmärkta. Men, säger han, hwad som så-

lunda war honom en winst, det ansåg han för Kristi skull såsom en förlust. Ja, icke blott detta. Nej, han ansåg t. o. m. allt såsom förlust för det öfwerträffande i kunskapen om Kristus Jesus, för hwars skull han hade lidit förlust på alltsammans, och ansåg det för affträde, på det han måtte vinna Kristus (Fil. 3: 7 f.). I Rom. 8 triumferar också aposteln öfwer, att hwarken nöd eller trångmål eller förföljelse eller hunger eller nakenhet eller fara eller swärd eller död skulle skilja honom från Kristi kärlek. I allt skulle han öfwerwinna genom Kristus, som hade älskat honom så, att han gifwit sig ut i döden för honom.

Ja, hwad är Guds folks hela martyrhistoria — historien om alla dessa, som för Kristi skull förfakat allt, som lämnat fader, moder, hustru, barn, hus och hem och fädernesland, alla dessa som för Kristi skull försmäktat i gräsliga fängelser och på pinbänken, ja, som för samma orsak blifwit hängda, dränkta, korsfästa, halshuggna, brända — hwad är historien om dem annat än en lefwande förklaring af Afsas ord: Om än mitt kött och mitt hjärta försmäktat, så är Gud mitt hjärtas klippa? Låt oss följa deras exempel. Wi hafwa ju icke behöft utstå mycket. Wi ha icke behöft lida intill blods. Kanste skola wi också bli skonade därför. Desto mer orubbligt böra då wi blifwa wid Herren.

Men Afsa tillägger: **Herren är min del.** När en egendom delas mellan flere, så är hwar och en angelägen, att det må delas lika. Men om det icke kan ske, så är hwar och en angelägen att erhålla den bästa delen. Här tänker sig Afsa en sådan delning. Wärldens barn taga sin del på jorden i denna tiden. Guds barn taga sin i himlarna. Emedan nu de jordiska tingen icke kunna delas lika på alla, så uppstå oändliga slitningar och strider mellan dem, som kämpa om dessa. Den ene vinner, den andre förlorar. Och till sist förlora alla allt, hwad de wunnit. De som utwälja sin del i himmelen, de behöfwa icke slitas och lifwa. De vinna **alla** ett öfwermått af salighet. Ingen blir utan. Ingen får mindre därför, att en annan får mer. Alla blifwa **mättade** (Ps. 17: 15) d. w. s. de få så mycket, att de icke kunna åstunda mer. Däröfver talar Paulus för sin del: Jag offras redan, och tiden för mitt uppbrott är inne; jag har kämpat den goda kampen, jag har fullbordat loppet, jag har bewarat tron; härefter är åt mig förwarad rättfärdighetens krona (2 Tim. 4: 8). Och hwad kunde han mer begära?

Men Afsa säger icke, att **himmelen** är hans del, utan att **Gud** är det. Ty för honom består himmelens salighet just däri, att han där får wara med Herren. Och **ewinnerligen**, säger han. De som söka sin del på jorden, de få endast en kort tid behålla, hwad de wunnit. Men de

troendes del förblir ewinnerligen. Den består i ett oförgångligt och obejmittadt och owansfligt arf, som är förwaradt åt dem i himlarna (1 Petr. 1: 4). Den som öfwerwinner, säger Herren, han skall få detta — all himmelens ewiga härlighet — på sin lott, och jag skall wara hans Gud, och han skall wara min son (Upp. 21: 7).

Efter detta återkommer Asaf till talet om deras förtappelse, som wita bort från Gud. Och deras afwikelse liknar han wid ett äktenstapsbrott. Samma bild begagnar Herren Jesus, när han fallar det otrogna Israel för ett horiskt släkte (Matt. 12: 39, 16: 4). Detta beror därpå, att Gud i bibeln liknar förhållandet mellan sig och sitt folk wid förhållandet mellan brudgum och brud. Det är en ljuflig bild men tillika en bild, som gör synden och otron öfwermåttan wederstygglig. Huru det går med de affälliga, det angifwer Asaf med orden: **de förgås, du förgör dem.** Och att detta icke låter tyda sig såsom en tillfällig och öfwergående dom, det ser hwar och en, som icke sluter igen ögonen, när han läser, hwad den heliga Skrift talar därom. Ad, må wi taga Guds ord på allwar afwen i detta stycke!

Men jag — att wara nära Gud är godt för mig. Ja, i jämförelse med detta finnes ingenting annat, som kan kallas godt. Rikedom, ära, höghet, hälsa, ja, afwen andliga gåfwor — allt, allt är som ingenting i jämförelse med att wara nära Gud. Att wara nära Gud gifwer frid och glädje och kraft och seger öfwer synden, döden och djäfwulen och allt ondt. Det sprider solljus öfwer hela lefnadswägen, det stärker tron, det eldar kärleken, det lifwar hoppet. Det gör gången lätt. Det förtager bitterheten i alla lidanden och motgångar. Ja, det lyser upp själfwa dödsdalens mörker och förvandlar den snarare till en strålande wäg in i Guds paradis. Därför sjung, o själ: Närmare, min Gud, till dig — drag mig, drag mig, närmare alltjämt, tills jag ser dig, som du är.

Slutligen säger Asaf: **Jag har tagit min tillflykt till Herren, Herren.** Det är det samma, som han nyss sagt med de orden: Gud är mitt hjärtas klippa. Och han gör det i affikt att förtälja alla Guds gärningar. Det war för honom angeläget att låta afwen andra weta om Guds gärningar, att också de måtte tro och blifwa lydliga. På denna sak lägger afwen Herren Jesus mycken wikt. Ja, han säger, att den som icke will bekänna honom inför människor, den skall icke heller han bekänna inför sin Fader. Må wi besinna det. O, Herre Gud, gif oss allwar och kraft i vår tro och vårt lif.

Hvarför har du förkastat oss?

Ps. 74: 1—23.

1. En sång af Asaf. Hvarför, Gud, har du förkastat oss för alltid, hvarför ryler din vrede mot sären i din hjord? 2. Tänk på din församling, som du fordom förvärfwade, som du återlöste till [att blifwa] din arfwedels stam; [tänk på] Sions berg, där du bodde. 3. Höj dina steg dit upp, där allt ligger i spillror för alltid. Allt fördärfwade fienden i helgedomen. 4. Dina owänner röto inne i ditt församlingshus, de satte upp sina tecken såsom tecken. 5. Det war en syn att skåda, såsom när man höjer yrör mot en tjock skog. 6. Och nu, deß snidwert, allesamman slogo de sönder med yxa och bila. 7. De satte eld på din helgedom; ditt namns boning ohelgade de ända till grunden. 8. De sade i sitt hjärta: "Vi wilja underkufwa dem allesamman. De brände upp alla Guds församlingshus i landet. 9. Wåra tecken se wi icke; ingen profet finnes mer, och hos oss är ingen, som wet för huru länge. 10. Huru länge, Gud, skall owännen försmåda och fienden så oafslätligen förakta ditt namn? 11. Hvarför drager du tillbaka din hand, din högra hand? Drag den fram ur din barm och förgör dem. 12. Gud är min konung från fordom, han som gör frälsningsgärningar på jorden. 13. Du — du belade hafwet genom din makt; du krossade drakarnas hufwuden på wattenet. 14. Du — du slog sönder Lewiatans hufwuden; du gaf honom till mat åt ett folk: åt öknens djur. 15. Du — du lät tälla och bäck bryta fram; du — du lät starka strömmar torka ut. 16. Din är dagen, din är också natten; du — du har beredt ljuset och solen. 17. Du — du som fastställt alla jordens gränser; sommar och winter har du skapat. 18. Tänk på detta, att fienden försmådar Herren och ett dåraktigt folk föraktar ditt namn. 19. Öfwerlämna icke åt rofdjuret din turturdufwas själ; förgät icke dina eländas skara för alltid. 20. Se på förbundet; ty landets mörka trakter äro fulla af boningar för wåldet. 21. Låt icke den förtryckte wila tillbaka med blygd, låt den eländige och den fattige lofwa ditt namn. 22. Stå

upp, o Gud; strid din strid; tänk på, huru du hela dagen försmådas af dåren. 23. Förgät icke dina ovänners rop, dina motståndares larm, som alltjämt uppstiger.

Detta är en af de jämmerligaste psalmer, som förekomma i psaltaren. De händelser, som den skildrar, tyda antingen på templet och stadens förstöring genom Nebukadnesar år 588 före Kr. eller också på den försträckliga förföljelsen under den syriske konungen Antiochus Epifanes år 167 före Kr. Mycket tyder på den senare, såsom den beskrifves i första makkabeerboken. Men så finnas andra punkter, som hänvisa på den förra. I v. 7 talas om, att fienden hade satt eld på helgedomen, och i v. 3 att templet låg i spillror, och det passar icke in på den förödelse, som skedde under Antiochus. Ty denne plundrade visserligen templet, men han brände icke upp det, ej heller lade han det på annat sätt i ruiner. Twärtom inwigde han det till gudstjänsthus åt den hedniska afguden Zeus eller Jupiter.* När Judas Makkabeern sedan intog Jerusalem och fördref syrerne, så behöfde han icke återuppbygga templet utan endast rena det, till minne hvaraf judarna sedan firade tempelinwigningens fest (Joh. 10: 22). Däremot lät Nebukadnesar uppbränna och totalt förstöra templet. Denna omständighet synes alldeles afgörande.** Psalmen är skrifwen af en, som hade bewittnat Jerusalems och templets förstöring, och som nu war alldeles förtwiflad öfwer ställningen. Skildringen af förödelsern är också så lefwande, som man endast kan wänta af ett ögonwittne. Man tycker sig riktigt höra, huru fienderne röto inne i templet (v. 4), och se, huru de bland templets dyrbara snidwerk foro fram med hja och bila (v. 6), såsom hade det gällt att hugga ned en tjock skog (v. 5), huru de ohelgade templet ända ned till grunden (v. 7) i det de togo bort alla den judiska gudstjänstens "tecken" (v. 9) och satte

* Grekerna kallade den högste af sina afgudar för Zeus, romarne kallade honom Jupiter. Se Apg. 14: 12 följ.

** Däremot har man isynnerhet anført, att det i v. 8 talas om flere "Guds församlingshus i landet". Därmed kan, menar man, icke förstås annat än synagogor, men att sådana funnos på den tiden, känner man icke till. De uppkommo först efter den babyloniska fångenskapen. Däraf will man då draga den slutsatsen, att den skildring af förödelsern, som psalmen gör, syftar på Antiochus Epifanes härjningar. Men förutom att en sådan slutsats alldeles strider mot v. 7, som talar om templets uppbrännande, så är det mer än troligt, äfwen om det ingenstädes särskildt omtalas, att i de särskilda städerna ute i landet från uråldrig tid funnos lokaler, där man kom tillsammans för att bedja till Gud. Att en sak icke före en wiß tid omnämnas, det bewisar alldeles icke, att den före den tiden icke fanns till.

dit sina egna "tecken". Detta sista syftar troligen på, att de togo bort brännoffersaltaret, rökoftersaltaret, ljusstaken, stådebrödsbordet, förbundsarten med nådestolen och deß kerubim samt i stället dit införde sina afgudabilder. Visserligen omtalas icke dessa afgudabilder i berättelsen om Jerusalems förstöring i 2 Kon. 25: 9, 2 Krön. 36. Men saken är i alla fall mer än sannolik. Först togo fienderna bort alla heliga ting, alla den judiska gudstjänstens "tecken", sedan ohelgade de templet med att föra dit in sina afgudabilder och slutligen brände de upp det.

Men när psalmisten säger, att det icke fanns någon profet mer, ingen som visste eller kunde säga, huru länge denna förödelse skulle vara (v. 9), så visa dessa ord, att psalmen är skriven efter sedan profeten Hesekiel war död, och innan profeten Daniel uppträdde.* Däremot strider icke, att psalmen angifves vara skriven af Asaf. Ty med detta namn behöfver icke menas den Asaf, som war konung Davids samtida, utan det kan likasåväl betyda en annan medlem af Asafs familj eller efterkommande. Och att sådana ännu långt senare lefde kvar och woro kända såsom sångare, det säges uttryckligen i Esra bok 2: 41, 3: 10. Deras antal uppgifves där till 128.

Det första vi af denna psalm lära, det är att synden drager med sig straffdomar af Gud icke blott öfver enskilda personer utan också öfver hela folk. Hela världshistorien bär också vittne därom. Hon känner många folk, som en tid varit mäktiga, men så småningom förswagats samt slutligen dukat under och utplånats från jorden. Men orsaken har alltid varit gudlöshet och sedligt förfall. Inga krigshärar, inga wapen, inga fästningar hjälpa till att rädda en nation, när den förfaller i gudlöshet. När pulsåderna äro öppna, då hjälpa inga medikamenter till att hålla lifwet kvar. De som arbeta på att hos ett folk undergräfwä tron och gudsfruktan, att draga ned det samma i otro och sedeslöshet, de arbeta i själwa verket på deß undergång. Och man må väl häpna, när man ser, i hwilken grad detta nu sker ibland vårt folk. Inom naturvetenskapen arbetas på att undantränga den kristna tron, ja,

* Hesekiel blef af Nebukadnesar bortförd till Babylonien år 599; på femte året därefter började han profetera (Hes. 1: 1—3) och han verkade såsom profet i 23 år (Hes. 29: 17) d. w. s. till omkring 573 f. Kr. Daniel fick sin första uppenbarelse angående Israel i första året af Darius regering (Dan. 9: 1) d. w. s. några och trettio år senare eller år 538 f. Kr. Profeten Jeremias lefde också wid tiden för Jerusalems förstöring. Men när folket bortfördes till Babel, stannade han kvar i Palestina (Jer. 40: 6 f.) och for sedan till Egypten (Jer. 43). Det war således under en ganska god del af den babyloniska fångenskapens tid, som judarna woro utan profet.

tron på en Gud, och ersätta densamma med en materialistisk världsåskådning. Inom den teologiska vetenskapen arbetas på att rätta sönder den heliga Skrift samt beröfva folket tilliten till henne. I tiotusentals tidningsblad gyllas nästan dagligen med religion och sedlighet. Vårt land öfverflödas af romaner och bilder, som äro anlagda på att reta de sinnliga lustarna. På teatrarna uppföras oupphörligt stycken, som röra sig om äktenskapsbrott. Och folk samlas i stora skaror för att se på och berusas af sådana stycken. Rusdrycksfloden drager härjande fram i alla riktningar, inom alla samhällslager. Vinningslystnaden och njutningslystnaden känna snart inga gränser. Och under tiden närmar sig Guds dom. Men den vill man icke weta om. Man gyllar med sådant tal. Medan man är på väg utför, tröstar man sig med inbillningen om, huru det goda skall segra till sist. De hafwa så gjort alla folk, som stått på branten af undergång. Ja, domen kommer. När ett folk har fyllt sina synders mått, såsom Herren Jesus säger i Matt. 23: 32, då kommer den. Liksom den enskilde genom synd samlar åt sig wrede till wredens dag (Rom. 2: 5), så samlar också folket i det stora hela dom öfver sig; och när den kommer, så stiger den ned öfver det släkte som då lefwer och med sin ondskap fyller det, som ännu är kvar af måttet. Ett folks undergång beror därför icke på den sista släktledens synder allenast, utan är den samlade frukten af de synder, som släktled efter släktled hopat. Att lefwa i synd och undgå dom, är lika omöjligt som att intaga förgift och ändå icke bli sjuk. Synd är ett folks fördärf, säger Skriften (Ordspr. 14: 34). Synden är en inre andlig förruttnelse, som owillkorligen medför undergång, äfwen om man lyckas ända in i det sista bewara ett wackert sten.

Det är med afseende härpå, som Herren Jesus säger, att de troende äro jordens salt. De skola genom sitt vittnesbörd och sitt lif motverka den andliga förrutnelsen. Saltet smider i jären, och världen förbittras. Men det må icke affrätta oss. Utan frukt skall ordet icke wara. Därför låt oss frimodigt och outtröttligt hålla på. Det gäller icke blott enskildas frälsning utan hela folkets wälfärd. De troende äro genom sin tro och sin gudaktighet de bästa fosterlandsförswararne. Detta ser man icke med de naturliga ögonen. Men det är i alla fall så. Gifwe Gud, att alla troende mer tänkte därpå.

Det andra wi lära af denna psalm, det är huru wi i all nöd böra wända oss i bön till Gud. Det kan ju se förtwifladt ut, men är dock icke alldeles förtwifladt. Straffdomarna kunna wara swåra och långvariga, men så wänder sig bladet, och Guds nåds sol stingrar mörkret.

Så var det med judafolket, när denna psalm strefas. Psalmisten synes full af förtwiflan. Dock kan han icke släppa Herren utan ropar med iswer till honom. Och Herren halp. Efter 70 år fick folket återvända till sitt land igen samt återuppbygga sin stad och sitt tempel. Det hade knappast någon kunnat hoppas. Men Gud gör ofta wida utöfwer allt, hwad man kan begära eller tänka.

Asaf återopar sig först på, hwad Gud förr i tiden hade gjort med sitt folk. Han framhåller, huru Gud hade förwärfwat och återlöft det ur Egypternas wäld till en "arswedels stam" åt sig (v. 2), huru han hade utwalt Sions berg till en boning åt sig (v. 2), huru han hade delat Röda hafwets watten och låtit sitt folk gå därigenom, men krossat drakarne's hufwuden på wattnet, d. w. s. förgjort de förföljande egypterna (v. 13), huru han hade slagit sönder Lewiatans hufwuden, d. w. s. krossat Farao och hans här samt låtit deras döda kroppar fastas upp till spis åt öknens djur* (v. 14), huru han hade låtit watten bryta fram ur klippan till att släcka folkets törst, men "uttorkat" Jordansfloden för att låta folket gå därigenom (v. 15). Likasom wille han säga: Herre Gud, skall du hafwa gjort allt detta förgäfwes? Skall du nu efter alla dessa wäldiga frälsningsgärningar gifwa ditt folk till spillo, låta din heliga boning ligga i aska och ruiner, låta fienden triumfera och förakta och försmäda ditt namn? Wi äro ju din fårahjord (v. 1), din turturdufwa (v. 19). Herre Gud, huru länge skall du sitta med handen i barmen (v. 11) och owerkfam skåda på all denna förödelse? Du är ju den allsmäktige, alltings skapare och herre. Din är ju dagen, din är natten, du råder öfwer allt, och du har fastställt alla jordens gränser (v. 16, 17). Herre Gud, se till vår nöd, drag fram din högra hand ur din barm och förgör dina fiender (v. 11) och rädda din turturdufwa!

Se på förbundet, säger Asaf i v. 20. Tanken på förbundet war alltid för de gamla helgonens tro en stödjepelare. Gud hade själf utwalt Israel till sitt egendomsfolk, han hade åtagit sig det samma och lofwat att wara det Gud. Och Gud skulle wäl wara trofast. Han hade ju sagt genom profeten Jeremia: Om jag icke håller mitt förbund med dag och natt och de fastställda lagarna för himmel och jord, då skall jag också förkasta Jakobs säd och David, min tjänare (Jer. 33: 25). Tänk, hwilka ord. Lika orubbliga som lagarna för dag och natt samt för himlar och jord äro, lika orubbligt skulle Guds förbund med sitt folk wara. Ja, om

* Lewiatan är egentligen krokodilen, detta Nilflodens widunder, samt användes såsom en bild af Egypten och dess konungar.

barnen öfvergifwa min lag, jäger Herren, och icke wandra i mina rätter, om de ohelga mina stadgar och icke hålla mina bud, då skall jag hemjöka deras öfwerträdelser med ris och deras misgärningar med slag, men min nåd skall jag icke taga från David, och jag skall icke swika i trofasthet. Jag skall icke ohelga mitt förbund, och hwad som gått ut från mina läppar, skall jag icke förändra (Ps. 89: 31 följ.). Tänk en sådan Gud! Men på samma sätt talar han i Jer. 31: 37: Om himlarna kunna mätas öfwantill och jordens grundwalas kunna utrannsakas nedantill, då skall också jag förkasta hela Israels fäd för allt, hwad de hafwa gjort, säger Herren. Med sådana ord för ögonen war det wäl icke underligt, att de gamla helgonen i sina böner återopade sig med all kraft på förbundet, såsom Asaf här gör.

Detta är nu ett skönt exempel af en rätt bön. Ty sammalunda böra wi, då nöd är på färde och Gud synes hafwa öfvergifwit oss, återropa oss på allt, hwad Gud har gjort för vår frälsning, så att wi säga: "Herre Gud, wi äro nära att uppgifwas. Det ser ut, som om du icke widare brydde dig om oss. Fienderna hafwa öfwerhand. Wi ropa och du svarar icke. Herre Gud, tänk dock på, att du för vår frälsning har utgifwit din enfödde Son och låtit honom smaka döden för oss alla. Tänk på alla de härliga löften, som du har gifwit oss, och som din egen Son uttalat, att du will bewara, frälsa och hjälpa. Tänk på, att wi äro köpta med hans blod, att han har uttagit oss ur världen för att wara dina barn och din egendom. Tänk uppå, att wi äro döpta till dig och din Son och din helige Ande. Tänk uppå, huru du fordomdags och allt hittills har förbarmat dig öfwer dina elända och hulptit dem, när de warit i nöd! Skall nu allt detta wara förspildt? Skola dina löften icke mer gälla? Nej, Herre, statt upp och fräls, att wi icke må förgås!"

Till slut kunna wi också af denna psalm lära, att ehuru Gud tidtals, såsom det syns, förkastat sitt förbundsfolk, så har han dock alltid i sin tid frälst det igen. Så gjorde han, när folket war bortfördt till Babel. Deß synders mått war för fullt. Straffdomen måste komma. Men efter 70 år följde frälsningen. När judafolket sedan förkastade Kristus, då drabbades det af en ännu hårdare dom. Och den domen warar ännu. Men så säger Herren, som har satt solen till ett ljus om dagen och bestämt månen och stjärnorna till ljus om natten: om dessa lagar rubbas för mig, säger Herren, då — då — men icke förr — skall Israels fäd upphöra att wara ett folk för mig (Jer. 31: 35).

Herren håller of, såsom wi alla se, detta folk tillsammans såsom ett öfwer hela jorden. Ty han har beslutit, att, sedan hedningarnas tider äro

fulländade, göra ett nytt förbund med sitt folk. Och detta skall vara det förbund, som jag skall göra med Israels hus efter dessa dagar, säger Herren: Jag skall gifwa min lag uti deras innersta och skrifwa den uti deras hjärta, och jag skall vara deras Gud, och de skola vara mitt folk (Jer. 31: 33). Sådana ord hafwa så mycket större betydelse, som de äro skrifna just wid den tiden, då Guds dom stod alldeles för dörren, att Jerusalem skulle förstöras och folket bortföras till Babel. Folket skulle på förhand, midt uppe i sina synder, höra och weta, att domen icke skulle rubba förbundet. Den skulle vara till sinnesändring men icke till förbärf. Sådän är Gud. På dessa löften återopar sig också Paulus, då han i Rom. 11 säger, att Gud alls icke har förkastat sitt folk (v. 2), att förhärdelse endels träffat Israel, men endast till dess hedningarnas fullhet kommit in. Sedan skall hela Israel blifwa frälst, såsom det är skrifwet: Från Sion skall förlossaren komma, och han skall bortskaffa ogudaktigheterna från Jakob (v. 25 f.). Ty Guds nådegåfwor och kallelser äro sådana, att han icke ångrar dem (v. 29).

Därför böra Guds barn icke hata Israel, utan göra allt, för att uppmjuka detta nu olyckliga folks hjärta och draga det till Herren Jesus. Paulus nitälskade för den saken så innerligt, att han stundom kände det, som om han själf welat vara förbannad från Kristus, därest han så lunda hade kunnat hjälpa sina "bröder efter köttet" (Rom. 9: 2 f.), som nu wissjerligen efter evangelium woro hans fiender, men efter utkorelsen älskade för fädernas skull (Rom. 11: 28). Låt oss likna honom, den store aposteln, låt oss likna Herren Jesus, som grät af medlidande med det hårdnackade Jerusalem, ja, låt oss likna Gud, Israels Gud, vår Herre Jesu Fader, som ännu har stora frälsningsplaner med afseende på sitt folk, frälsningsplaner som skola blifwa af oändlig betydelse för världens frälsning, såsom Paulus säger: Om deras fall har blifwit världens rikedom och deras förminskning blifwit hedningarnas rikedom, huru mycket mer deras fullhet. Om deras förkastelse är världens försoning, hwad skall då deras upptagande blifwa annat än lif ifrån de döda (Rom. 11).

Ja, ja, nöd, tuktan, straff skall följa på synd. Men löftet skall aldrig rubbas. När himlar och jord förgås, skall icke en prijd vara förgången af allt, hwad Gud har talat. När alla helwetets krafter äro uttömda, då skall frälsningens klippa, Jesus Kristus, ligga lika orubbad som hälleberget efter en storm. Ja, ära, ära ware Gud, Israels Gud, vår Gud, vår Herre Jesu Kristi Fader. Amen.

Vi tacka dig, o Gud.

Ps. 75.

1. För sångmästaren; "Fördärfwa icke"; en psalm, en sång af Asaf. 2. Vi tacka dig, o Gud, vi tacka dig, och ditt namn är och nära; man förtäljer dina under. 3. Ty [säger du] jag skall taga i akt den rätta tiden; jag — jag skall döma med rättvisa. 4. Om än jorden wadlar med alla, dem som bo därpå, så ställer dock jag de pelare till rätta. Sela. 5. Jag säger till de öfwermodiga: "Waren icke öfwermodiga", och till de ogudaktiga: "Höjen icke upp edert horn." 6. Höjen icke upp mot höjden edert horn, talen icke med styf hals fräckt. 7. Ty icke från öster och icke från väster, och icke från bergsöknen [kommer hjälpen]; 8. ty Gud är den, som dömer; den ene förnedrar han, den andre upphöjer han. 9. Ty en bågare är i Herrens hand, och den skummar af win, är full af blandad dryck, och han slänker i däraf; sannerligen, alla ogudaktiga på jorden skola dricka de drägg i botten. 10. Men jag skall förkunna det till ewig tid, jag skall lofsjunga Jakobs Gud. 11. Och alla de ogudaktigas horn skall jag afhugga; men den rättfärdiges horn skola wara upphöjda.

Äfwen denna psalm är af en Asaf. * Och den war skrifwen wid ett tillfälle, då Guds folk hotades af en fientlig makt från norr (v. 7). Psalmisten känner sig fullkomligt trygg emot denne fiende, emedan Gud är nära. Och han vill, att allt folket skall sjunga hans psalm, därför skrifwer han densamma för sångmästaren, som skall inöfwa den för att sjungas i helgedomen. Och den skall sjungas efter melodien: Fördärfwa icke, någon bekant folksång som började med de orden. ** I de sjuttio uttol- larens grekiska öfversättning war i äldsta tider här tillagdt: mot Ägyptiern. Dessa ord stå icke i grundtexten, men det är mycket sannolikt, att psalmen blef skrifwen just wid den tid, då Sancherib hotade Juda folk. Och sedd

* Om de många medlemmarne af familjen Asaf kan läsas på sid. 87.

** Se härom för öfrigt Ps. 57: 1.

i detta ljus blir psalmen synnerligen lärorik. Psalmisten känner sig mycket morst. Det är i början af kriget. "Ingen fara!" tänker han. Gud är nära. Men hwad det led, så blef det farligt nog, ja, så farligt, att Sanheribs här intog den ena staden efter den andra och till sist inneslöt Jerusalem. Ställningen såg så alldeles förtwiflad ut, att konung Siftia ref sönder sina kläder af ångest och höljde sig i säck (Ej. 37: 1). Men då, när allt stod på asgrundens brant, just då kom hjälpen från den trofaste Guden. När folkets mod och själsförtrostan hade fallit så djupt som möjligt och fiendens öfvermod hade stigit så högt som möjligt, då kom hjälpen, då fingo alla förnimma, att Gud allena war Herren (Ej. 37: 20).

Psalmisten börjar med tackfägelse: **Vi tacka dig, o Gud.** Och dessa ord upprepar han: **Vi tacka dig,** för att uttrycka, huru fullt hans hjärta är af tacksamhet. Folket skulle draga ut i kriget med segerång, icke med klagofri. Det skulle på förhand tacka för seger. Åh, tänkte psalmisten: "Här skall bli en lek, som det må bli en lust att ståda". Huru han kände det någon tid längre fram, då allt syntes luta till undergång, det få wi ingenstädes weta. Men det är nog troligt, att orden då fastnade i halsen, ifall man försökte att sjunga dem.

Emellertid må wi, som nu genom tron äro Guds folk, lära oss att, äfwen när det ser hotande ut, sjunga Guds lof. Ty den som har Gud med sig, är alltid på den starkare sidan. Hans seger är alltid wiß, äfwen om motståndet och swårigheterna äro aldrig än så stora. Segertåget må afbrytas af nederlag här och nederlag där, såsom det stedde under Sanheribs krig i det heliga landet, men änden blir seger, en härlig seger. Därom är intet twifwel, så sannt som Herren är Gud. Guds församling är den starkaste stormakt, som någonsin funnits på jorden. Kejsare, konungar, riksdagar, påfwar, wetenskapsmän — korteligen allt hwad stort och mäktigt och bethdande, som funnits, hafwa uppbjudit sin förmåga för att krossa henne. Men de ha alltid misshätsats. Det har alltid slutat med seger för henne. Strömmar af blod ha flutit, men efter hwarje förföljelse har Guds församling stått där talrikare, renare, starkare än någonsin förr. Och ännu är Herren densamme, stark och mäktig, en mur omkring sitt folk, härskarornas Gud, inför hwilken alla fiender tillsammans äro mindre än en nyfödd hare inför ett fullwuxet lejon.

I medwetandet af detta war det, som Herren Jesus sade till sina lärjugar: Frukta dig icke, du lilla hjord, ty eder Faderns wälbehag är så, att han skall gifwa eder riket (Luk. 12: 32). Säg man därpå med de naturliga ögonen, så liknade församlingen några få lamm midt i

en hop af tiotusen margar. Kom det an på deras egen styrka, så war det aldrig wärdt att tänka på annat än nederlag. Men blaud dem war Herren, han som är död och uppstånden, han som har nycklarna till dödsriket och döden, han som har all makt i himlar och på jord. Gud bor i Sion, säger David (Ps. 9: 12), Gud bor hos dem där inne (Ps. 46: 6), därför må wi icke frukta, om än jorden omhållfdes och bergen wacklade och sjönke i hafwets djup (Ps. 46: 3). Genom strid och frid, genom ära och smälek, genom medgång och motgång, genom lif och död tågar Guds folk till ära wid Jesu banér. Därför må wi så godt först som sist, så godt i början som i slutet af striden tacka för seger. Ty när den är utlofwad, så är den lika wiß, som om den redan wore wunnen. Men om under stridens gång orden stocka sig i halsen, så må wi börja om igen.

Ditt namn är öf nära. Märk sammanhanget: wi tacka dig, och ditt namn är öf nära. Det är Guds närhet, som lifwar och fröjdar Guds folks hjärta. Fienderna äro rädda för Guds närhet. Men Guds barn känna en outhärlig trygghet, när de riktigt få förnimma, att Herren är nära. Ett märkligt exempel därpå läsa wi i 2 Krön. 20: 20 följ. Konung Josafat hade krig med ammoniterna och moabiterna. Dessa woro till antal wida öfwerlägsna. Men när striden skulle begynna, trädde Josafat fram för hären och sade: Hören mig, Juda och I Jerusalems inbyggare. Tron på Herren, eder Gud, så warden I tryggas, och tron på hans profeter, så sker eder lycka. Sedan gick han till råds med folket, såsom det heter, och slutet på rådplägningen blef, att man i spetsen för krigshären uppställde dem, som skulle sjunga och lofwa Herren i helig skrud, sägande: Tacka Herren, ty hans nåd warar ewinnerligen. Det war tro och en tro, som icke kom på skam. Ty just som de begynte med sången och lofwet, så wardt en stor förwirring bland fienderna, så att de nedgjorde hwarandra.

Men det uttrycket: Guds namn är öf nära, kan antingen betyda, att Gud snart skulle uppenbara sig till fiendens nederlag och sitt folks räddning, eller också att folket i tron kände, att Gud war dem nära, att han war omkring dem till att skydda dem, ja, att han riktigt bodde ibland dem (Ps. 9: 12). Både det ena och det andra gifwer en förträfflig mening och stämmer wäl öfwerens med de närmaste följande orden: **Man förtäljer dina under.** För att uppmuntra sig talade de med hwarandra om de under af Guds nåd, som de redan hade erfärit. Och när de det gjorde, kände de Gud så nära och wordo wißja, att han snart skulle uppenbara sin makt till att rädda dem ur den fara, hwari de nu woro.

Se, så böra äfwen wi, när wi äro i trångmål, erinra oss och tala med hwarandra om Guds löften och alla de stora gärningar, som Gud har gjort med oss, på det wi därigenom må uppmuntras till att sätta en fullkomlig tro till honom. Och wi hafwa en wida större gärning än Afas att tala om, nämligen att Gud har för vår frälsning utgifwit sin enfödde Son. Det är ju då alldeles omöjligt, att han skulle tillåta satan att uppsluka oss. Därför säger aposteln Paulus: Han som icke har skonat sin egen son utan gifwit honom ut för oss alla, huru skall han icke också stänka oss allt med honom? (Rom. 8: 32). Det man dyraft har köpt, det släpper man allra sist. Och har en fader räddat sitt barn ur dödens gap, så lär ingen makt i himmelen eller på jorden kunna förmå honom att kasta dit det igen. Låt oss därför se på Guds verk. Det är det bästa och starkaste stödet för tron. Därför hänvisade Herren Jesus till sina gärningar, när han wille uppmuntra folk att tro. Och de otrogna dömdo han icke därför, att de icke förstodo hans lära. Nej, utan så sade han: Hade jag icke gjort de gärningar bland dem, som ingen annan har gjort, så hade de icke synd (Joh. 15: 24).

Så skall också den evangelista predikan hafwa till sin förnämsta uppgift att för syndare riktigt måla Herren och hans gärningar. Det gifwes en predikan, som rör sig omkring Herrens fiender och målar ut dem. Detta kan ju stundom wara godt, på det att folket må weta att fly dem. Det gifwes också en predikan, som målar den troendes eget inre lif, så att han känner igen sig själf. Den predikan kan wara ljustig och nyttig. Men den tro, som därpå födes, är endast den troendes tro på sin egen kristendom. Och att den troende blir wiß, att han lefwer i Gud, det är ju godt. Men den rätta hufwud- och hjärtepredikan är den, som målar Herren i hans egenskaper och gärningar.

Det war en gång en pastor, en from och allwarlig man, som i predikstolen fann ett papper, hwarpå stod skrifwet: "Wi wilja se Jesus (Joh. 12: 21)." Han wardt försträckt. Hade han icke predikat Jesus för folket? Det ledde till själsfransjaktning. Och snart insåg han, att något wäsentligt fattades. Men han fann det också för egen del, och nu blef det ett annat ljud i hans predikan. Någon tid därefter, då han en söndag kom upp i predikstolen, fann han där ett papper, skrifwet af samma hand som det förra. Och där stod: "Då wordo lärjungarna glada, att de sågo Herren (Joh. 20: 20)". Ja, i sanning, bäst predikar den, som mest kraftigt och lefwande målar Herren, så att de hörande känna, att han är nära, och förnimma, att de hafwa haft en stund med Gud, medan de hört den predikan.

Ly, säger du, jag skall taga i allt den rätta tiden. Gud försummar sig icke. I rätta ögonblicket griper han in, icke förr, icke senare. När Israels barn plågades i den egyptiska trälldomen, då såg det länge ut, som om Gud alldeles hade öfvergifvit sitt folk. Men det var misstag. När tiden var inne, då grep han in. Då sade han till Mose: Jag har länge sett mitt folks lidande i Egypten, och jag har hört deras rop, och jag har stigit ned för att frälja dem (2 Mos. 3: 7). När Israels barn woro komna till Röda hafwet och Faraos här war dem alldeles i hälarne, då såg det åter förtwifladt ut. Och Israels barn blefwo mycket försträckt och ropade till Herren och knorrade mot Moses och sade: Finnos icke grafwar i Egypten, att du måste föra oss bort till att dö i öknen? Swarför har du gjort oss detta och fört oss ut ur Egypten? (2 Mos. 14: 10 f.) Moses försökte trösta dem och sade: Frukten icke, hållen stånd och afwaktan Herrens hjälp, hwilken han i dag skall lämna eder (v. 13). Men under tiden war han nog så ängslig själf, hwilket man kan förstå däraf, att Herren sade till honom: Swarför ropar du till mig? (v. 15). Inget ljud gick öfwer hans läppar. Ty om folket hade fått höra något sådant, så hade deras mod blifwit ännu mer nedslaget. Därför undertryckte han ångestropen i sitt hjärta. Men Gud hörde dem. Och i rätta ögonblicket grep han in med räddning. Ja, Herren låter det väl komma till det yttersta, på det wi må förtwifla på vår egen wisshet och kraft och sätta all tro och lit till honom allena. Men när rätta tiden är inne, då säger han till fienden: "Hitintill skall du gå men icke vidare. Släpp mitt folk!" Ad, Herre Gud, gif oss en rätt och enfaldig tro!

Jag — jag skall döma med rättwisa. Han lägger stor tonwilt på ordet jag. Människor må kunna döma orätt, men jag, jag dömer alltid med rättwisa. Det är ett wanligt ordspråk, att det rätta skall segra till sist. Och det är sannt. Men det beror icke på människor utan därpå, att det finnes en rättfärdig Gud, som råder öfwer allt. Han har också gifwit all makt i himlarna och på jorden åt sin enfödde Son (Matt. 28: 18) och lagt allt under hans fötter (Ebr. 1). Och om wi än icke se allting wara honom underlagdt, så går det dock med stora steg däråt. Allt, allt, som reser sig upp emot honom, det skall antingen rättas eller krossas och förgöras. Det rätta skall segra och de orättwisor, som icke blifwa utjämnade här i lifwet, de skola utjämnas i det tillkommande. Rätt måste blifwa rätt, så sant det finnes en rättfärdig Gud. Därför måste det gifwas ett lif efter detta, där allt, som här war orätt, blir rättadt. Det framställer Herren klart i liknelsen om den rike man-

nen och Lazarus. Det såg ju alldeles orättwist ut, att den ogudaktige, rike mannen skulle ha det så godt och den fromme Lazarus lida så outhärligt. Men när Herren låter oss kasta en blick bakom förlåten, då se vi, huru det orätta blifwit rättadt. Lazarus ligger i Abrahams stöte, den rike mannen i helwetet och pinan. Ja, Herren dömer. Sanna och rättfärdiga äro hans domar (Upp. 19: 2).

Om än jorden wacklar och alla, som bo därpå, så ställer dock jag de pelare till rätta. Likasom wille han säga: "Det är ännu ingen fara. Att assyrierna komma med krig och röra upp dammet, det är bara en storm i ett wattenglas. Skulle det betyda något för mig? Nej, om hela jorden wacklade och hwälfdes upp och ned (Pf. 46), så håller jag de pelare i min hand och ställer dem till rätta, så att de stå stadigt." Det må man kalla ett wäldigt språk. Men så är det också en wäldig Gud, som talar. Ad, huru dåraktigt är det icke att wara rädd, när man har en sådan Gud!

Jag säger till de öfwermodiga: Waren icke öfwermodiga, och till de ogudaktiga: Höjen icke upp edert horn, talen icke med styf hals fräckhet. När assyrierna började kriget, så skedde det med stora åthäfwor och fräckt skryt. Hurudant deras öfwermod war, kan man höra af deras fältherres Nabjakes ord till dem, som stodo på Jerusalems murar: Hören, hwad den store konungen, konungen af Assyrien, låter säga eder. Så säger konungen: Låten icke Hissia bedraga eder, ty han förmår icke rädda eder. Och låten icke Hissia förleda eder att stödjä eder på Herren, därmed att han säger: Herren skall wisserligen rädda oss. Hafwa wäl de andra folkens gudar räddat enhwar sitt land? Hwilken är ibland alla dessa länders gudar, som har räddat sitt land utur min hand, att Herren nu skulle rädda Jerusalem utur min hand? (Ef. 36). Att sådana ord försträckt folket och Hissia, det är icke underligt. Men Herren hörde allt, och i rätta ögonblicket grep han in och swarade icke med ord utan med handling. När solen en dag gick upp, lågo i Sanheribs läger 185 tusen man döda. Herrens ängel hade slagit dem. Nu tystnade de stora orden. Sanherib drog sina färde till sitt land, och där blef han mördad af sina söner, medan han höll på att tillbedja i sin guds Misoros tempel (Ef. 37). Så går det de öfwermodiga, när Herren talar. Men Guds folk, som nyss war nära förtwiflan, fick sjunga lof- och segerång.

Ty icke från öster och icke från väster och icke från bergsöknen (kommer hjälpen). Fienden kom från norr, och hjälpen — ja, den war icke att söka i öster eller väster eller söder.* Ty det är Gud som dö-

* Bergsöknen är den arabiska öknens söder om Palestina.

mer. Hos honom må man därför söka hjälpen. Han förnedrar den ene, den andre upphöjer han. Han skall slå ned fienden men upphöja sitt folk. Han skall afhugga de ogudaktigas horn (v. 11). Må de trotsa nu. Räkenskapen stundar. Aldrig kunde Sanherib drömma om, hvad som skulle hända utanför Jerusalem, aldrig heller Farao om, hvad som skulle hända wid Röda Hafwet, aldrig folket på Noaks tid om, hvad som skulle inträffa, när Noak hade gått in i arken. Nej, men Guds dom kom. Han högg af deras horn, han bröt deras sthswa hals (v. 6) och tillslöt deras stortaliga mun för ewigt.

Man talar nu ofta om de små folkens framtid såsom wore den mycket mörk, ja, hopplös. Det är som toge man för gifwet, att de äro dömda att förr eller senare uppslukas af de stora. Och nog är det sant, att riken stå upp och riken falla. Det är historiens gång. Men det beror icke på, om de äro små eller stora, utan på Guds rättfärdiga dom. Ett rike, som inifrån frätes npp af otro, gudlöshet och synd, det går sin undergång till mötes, huru stort och mäktigt det än må wara. Ett rike däremot, som stödjess af gudsfruktan och rättfärdighet, det skall bestå och blomstra, huru litet och i yttre måtto swagt det än må wara. Det är synd, som är folkens fördärf, synd och ingenting annat. Men Gud är med dem, som frukta honom. Den bästa fosterlandswännen och fosterlandsförswararen är därför den, som verkar för gudsfruktan och rättfärdighet bland sitt folk.

Till slut tillägger psalmisten: Men den rättfärdiges horn skola warda upphöjda. Om den rättfärdige än är swag och wanärad nu, så skall dock Gud upphöja honom till makt och ära. Därom är intet twifwel. Och han skall äfwen därwid iakttaga den rätta stunden. Ja, Gud skall göra de sina till konungar och präster för ewigt, och de skola stå såsom solen i deras Faders rike (Matt. 13: 43). Ewig glädje skall wara öfwer deras hufwud; fröjd och glädje skola de få, och sorg och sudan skola flykta (Ej. 35: 10).

Därför, bröder, låtom oss icke fälla modet. Låtom oss tro och hålla ut. Snart kommer Herren med segern och hwilan och härligheten. Amen. Ja, kom Herre Jesus, Amen.

Gud är känd i Juda.

Ps. 76: 1—13.

1. För sångmästaren, med strängaspel; en psalm, en sång af Asaf. 2. Gud är känd i Juda, i Israel är hans namn stort; 3. i Salem är hans hydda och hans boning på Sion. 4. Där bröt han sönder bågens bligtar, sköld och svärd och krig. Sela. 5. Ljusomstrålad är du; härlig [går du fram] ifrån rofwens berg. 6. De stormodiga äro plundrade, de hafwa slumrat in och sofwa; alla stridsmännen hafwa måst låta händerna falla. 7. För din näpft, du Jakobs Gud, ligga domnade både wagn och häft. 8. Du, du är fruktanswärd; och hwem kan bestå inför ditt ansikte, så snart du wredgas? 9. Från himlarna lät du höra dom; jorden förskräcktes och wardt stilla, 10. när Gud stod upp till dom, till att frälssa alla saltmodiga på jorden. Sela. 11. Ty människors wrede prisar dig; med öfwerstott af wrede omgjordar du dig. 12. Gören löften och betalen dem åt Herren, eder Gud; alla de, som äro omkring honom, bäre fram slänker åt den fruktanswärde. 13. Han städer furstars öfwermod; fruktanswärd är han för konungarna på jorden.

Detta är också en psalm af Asaf, affedd att sjungas i helgedomen. En segerång är det, full af jubel öfwer Guds underbara hjälp. Att så många krigiska sånger förekomma i Psaltaren, det har sin mycket naturliga förklaring däri, att Guds folk war så ofta inwekladt i krig. Dess hedniska grannfolk gjorde ständiga anfall. Om det wore så med oss, att våra grannar gång efter annan anfölle oss, så skulle man alla dagar wid våra gudstjänster och i det enskilda ropa till Gud om seger. Och hwar gång våra krigshärar komme hem med seger, skulle wi sjunga lofsånger för bönhörelse och hjälp. Men nu lefwa wi — dess bättre — i fred, och därför kunna icke sådana där böner eller sånger förekomma.

Först märka wi då i denna psalm, huru segern tillskrifwes Gud. Det är han, som brutit sönder fiendens pilar och svärd (v. 4). Det är för hans näpft, som fiendernas stridsmän lågo domnade och döda (v. 7). Det är han, som har stridit för sitt folk och nu kommer ljusomstrålad

och härlig från slagfältet (v. 5). Det kan låta ohyggligt, men det är en sanning, att krig äro gudomliga straffdomar. De äro visserligen närmast utbrott af människornas ondskan. Men just däri ligger deras betydelse, från Guds synpunkt sedt, att Gud genom själfva utbrotten af människornas ondskan straffar denna ondskan. Det är den gudomliga rättfärdighetens världsordning. Det är han, som under sitt tålamos tid håller ondskan tillbaka. Men när tiden för straffdomen är inne, då släpper han och låter ondskan bryta lös. Han är i sanning fruktansvärd (v. 8), när han i sin vrede blandar bägaren och låter de ogudaktiga dricka det drägg i botten (Ps. 75: 9). Kriget är grymt, men grymheten ligger icke hos Gud utan i människan själf. Det är hennes grymhet, som Gud gifwer lösa tyglar till hennes eget straff.

Äfva säger icke, hvad det är för ett krig, som han åsyftar. Men det är icke osannolikt, att denna psalm hänger så tillsammans med den näst föregående, att de bägge syfta på Sanheribs krig. Den 75:te skildrar då den trostrimodighet, hvarmed Guds folk motsåg kriget, den 76:te uttrycker folkets segerglädje vid krigets slut.

Gud är känd i Juda. Han förkunnar för Jakob sitt ord, för Israel sina stadgar och rätter. Så har han icke gjort för något hednafolk, och hans rätter dem känna de icke (Ps. 147: 20). Endast genom uppenbarelse af Gud är det möjligt att känna Gud. Och för Israels folk hade Gud uppenbarat sig så som för inget annat. Men ännu mer gäller detta den på Kristus troende församlingen. Där är Gud i sanning känd. Kristus Jesus är Guds härlighets sten och hans väsens rätta afbild. Den som ser honom, han ser Fadern. Han är så ett med Fadern, att han kunde säga: Den som tror på mig, han tror icke på mig utan på den, som har sändt mig (Joh. 12). Ja, ända därhän kunde han gå, att han sade: Jag är sanningen (Joh. 14: 6). Hela sanningen om Gud är att finna i Kristus Jesus. De som slita sig lös från Kristus Jesus, de weta ingenting om Gud. De weta icke, hurudan han är, de weta icke ens, om det finnes någon Gud. Därför kalla de sig med rätta för "agnostiker" d. w. s. sådana som icke weta något. Ja, de som löpa linan ut, de säga rent ifrån: Det finnes ingen Gud (Ps. 14). Människan kan absolut ingenting weta om Gud utan genom Guds uppenbarelse. Därför är Gud endast känd i Juda, d. w. s. där man har och tror och håller sig till hans ord.

I Israel är hans namn stort. Israel är det samma som Juda, endast ett annat namn för samma folk. Gud är icke allenast känd hos sitt folk, utan hans namn är stort och högt, d. w. s. man prisar och

upphöjer hans namn där. Medan de ogudaktige prisa sin egen vishet och kraft och dygd för allt, hwad de uträtta, så prisa de troende Herren sin Gud för allt. Icke åt oss, Herre, icke åt oss utan åt ditt namn gif äran (Ps. 115: 1), det är deras wisa. Han är den, som gifwer förstånd, till hwad wi skola göra. Dessförutan skulle wi endast begå dårskaper. Han är den, som gifwer kraft till att arbeta. Dessförutan skulle wi icke kunna röra hand eller fot. Han är den, som gifwer tillfälle till arbete och wälsignar arbetet. Dessförutan skulle allt vårt arbete wara lika fruktlöst som att spränga efter guld i ett berg, där intet guld finns. Om Herren icke bygger huset, så arbeta de fåfängt, som bygga därpå (Ps. 127: 1). Därför ära och upphöja wi Gud för allt. Från honom är det, som all god gåfwa och all fullkomlig gåfwa kommer. Han är den, som gifwer oss föda, kläder och allt, som hör till lifwets nödtorft; han är den, som beskyddar oss för skada, farlighet och allt ondt. Därför är hans namn stort bland dem, som känna honom. Men ännu mer. Han är den, som håller sin församling wid makt gentemot alla fiender, alldeles såsom han höll det lilla Israel wid makt trots alla de omkringboende hednafolkens krig och anfall. Dessförutan wore hans församling längesedan bortföpad från jorden. Hon är såsom en handfull lamm bland en stor skara wargar, hon är såsom Daniel i lejonens kula. Hwad wore lammen mot ulfvarna, hwad wore Daniel mot lejonen, om icke Herren wore med dem och hölle sin skyddande hand öfwer dem? Men Herren är bland de sina.

Och wore världen än så stor
Och full af mörkrets härar,
Dock när ibland oss Herren bor,
Platt intet oss förfärrar.
Världens furste är re'n dömd,
Och hans kraft är tömd,
Han på ett hufwudhår
Oss skada ej förmår;
Ett ord kan honom fälla.

Sådant wet och känner församlingen. Därför prisar hon Gud och upphöjer hans namn. Hon känner det godt, såsom Herren säger i Ps. 92, godt att tacka Herren och att lofsjunga hans namn. Ja, ännu mer. Att den troende dag efter dag och år efter år blir kvar i tron, att han håller stånd i frestelserna, så att han icke faller, eller blir upprättad igen,

om han har fallit, att Jesu Kristi blod renar honom dagligen från all synd, att han sålunda med seger går mot målet, det ewiga lifwet — allt, allt är det ett verk af Gud i Kristus Jesus. Af Herren är det skedd och är ett under för våra ögon. Därför upphöjer församlingen Herrens namn. Ja, hela församlingens lif rör sig omkring det namnet såsom sin medelpunkt: Guds och Jesu namn — Guds namn därför att alltsammans är af Gud, och Jesu namn därför att alltsammans är genom Jesus, i hwilken gudawarandets hela fullhet bor (Kol. 2). Detta betecknas också i Upp. 3: 12 därmed att Herren Jesus säger, att han på den, som öfvervinner, skall skrifa sin Guds namn och sitt eget namn samt Guds stads, det nya Jerusalems namn.

Huru stort detta namn i alla tider varit för Guds församling, det kan man förstå däraf, att församlingen för det namnets skull med glädje genomgått det ena blodsdopet efter det andra, ja, räknat det såsom en ära att få lida något därför. Aposteln Paulus räknade allt annat såsom affräde emot detta namn. Ansgarius, den som först förde evangelium till vårt land, belagade på sin dödsbädd, att Gud icke hade åttat honom värdig att lida martyrdöden för det namnet. Ja, Paulus visste sig uttala ett tröstens ord, då han till församlingen i Filippi skref: Ut eder har den nåden blifwit gifwen att icke allenast tro på Kristus utan också lida för hans skull (Fil. 1: 29).

Från rofwens berg d. ä. från de fientliga berglanden, från hwilka hednafolken gång efter annan göra anfall mot Israels land för att röfwa och plundra — från dessa berg kommer Herren åter, **ljusomstrålad och härlig**, sedan han segerrikt drifwit fienderna tillbaka dit. Det är icke krigshärens tapperhet, icke dess ledares sticklighet, nej, **Herren allena**, som drifwit fienden tillbaka. Därför är det också han och ingen annan, som efter wunnen seger kommer tillbaka i triumf. Hwilken härlig bild! Men ännu mer skall detta sägas, när Herren efter denna tidsålders ände triumferar öfwer alla sina fiender, och i hans namn böja sig alla knän, både deras som äro i himmelen, deras som äro på jorden, och deras som äro under jorden (Fil. 2: 10). Då skola himlar och jord förena sig i att samfäldt under änglars basunklang ropa: Du — du — allena är värdig att hafwa ära — ära — ära i all ewighet.

De stormodiga assyrierna äro en riktig bild af de ogudaktige, som nu äro stormodiga emot Herren och hans folk. Dessa äro då **plundrade**. De hafwa förlorat allt. Gud har tagit det ifrån dem. De hafwa **slumrat in och sofwa** (v. 6), de äro hemfallna åt den ewiga döden. **Wagn och häft ligga downade** (v. 7) d. w. s. deras stridsvapen äro odugliga

De kunna ingenting uträtta. De hafwa måst låta händerna falla, eller såsom Asafs ord mycket betecknande ordagrant skulle lyda: De finna icke sina händer (v. 6), det är som om de hade tappat bort dem. De äro alldeles wanmättiga. Åh, när Guds dom bryter in, då är allt förloradt för de ogudaktiga. Ingen kan bestå inför hans ansikte, så snart han vredgas (v. 8). Men saliga äro de saktmodiga, ty när Herren står upp till dom, då sker det för att frälssa dem (v. 10). Därför säger David i Ps. 2: Hyllen Sonen, att J icke mån förgås på vägen, ty hans wrede skall snart begynna att bränna. Men saliga äro alla de, som taga sin tillflykt till honom.

Men nu följer ett underligt ord, då Asaf säger: Människors wrede prisar dig. Att de ogudaktige med raseri resa sig till strid mot Herren och hans Smorde — äfwen det skall tjäna till hans förhärlikande. Ty med öfwerflott af wrede omgjordar du dig. Herren liknas wid en hjälte, som drager ut i strid. Svärdet wid hans bälte är kraften af hans wredes domar. De äro såsom åfkor, som han låter höra från himlarna (v. 9). När fienderna ligga slagna och tillintetgjorda, så är Herrens kraft oförminskad kvar. Ett exempel war ju här för handen. Sanherib hade dragit ut för att trotsa Israels Gud. Han hade hänat honom. Men när slutet kom, då befanns allt hafwa tjänat till Guds förhärlikande. I sin boning på Sion hade han brutit sönder bågens blyxtar (d. w. s. de fientliga pilarna, hwilka flögo som blyxtar) äfwen som sköld och swärd i krig (v. 4), d. w. s. alla fiendernas wapen hade han förstört och på deras krig hade han gjort en ömkelig ände. Och hans kraft war icke förminskad eller uttömd, såsom en mänsklig krigares kraft blir, när han har genomkämpat en strid. Sammalunda när Farao trotsande frågade: Hvem är Herren, hwars röst jag skall höra? och när han satte ut med sin här för att förgöra Herrens folk i öken, då såg det farligt ut. Men Herren stred för sitt folk och slutet blef, att hans namn förhärlikades så som aldrig förr i Israels historia. Det hade han och på förhand sagt till Farao: Jag har låtit dig bestå, att jag skulle wisa dig min makt och göra mitt namn bekant öfwer hela jorden (2 Mos. 9: 16). Ja, så skall också nu allt, hwad fienderna göra för att kränka, smäda och undertrycka Herrens namn, sluta med deras wanära och undergång, men Herrens seger och ära. Det kan Guds församling med fullkomlig wißhet lita uppå. Därför säger profeten: Herren är i sin helgedoms tempel. Hela jorden ware tyst för honom (Hab. 2: 20). Tyst, tyst, knorra icke. Blifwen stilla och besinnen, att jag är Gud (Ps. 46: 11).

Med anledning af den härliga seger, som Gud gifwit sitt folk,

uppmanar nu Asaf, att de som äro omkring Gud må göra löften och betala dem, i det de bära fram stänker åt honom (v. 12). Ja, det är rimligt och billigt, att vi visa Gud vår tacksamhet genom sådana löften och gäfwor. För egen del behöfwer han dem icke, men de behöfwes för hans sak på jorden, till missionen, till de fattigas och eländas hjälp o. s. w. Wisserligen böra vi icke göra förhastade löften. Det kan komma att wälla samwetet mycken nöd. Men om vi gjort ett löfte, så böra vi betrakta det såsom heligt. Gud är själf trofast i allt, hwad han lofwat, och han will icke, att vi skola wara löftesbrytare. Bättre är, att du icke lofwar, än att du lofwar och icke håller (Pred. 5: 4). Det war en gång en troende man, som skulle göra en affär. Han lofwade Gud, att om den lyckades, så skulle han gifwa halfwa winsten till missionen. Winsten blef flere tusen kronor. Då blef han försträckt för sitt löfte. Han började pruta och pruta, förebärande allehanda ursäkter. Till slut stannade allsammans därwid, att han köpte några påsar konfekt till en söndagsstolsfest. Girighetens ande hade gripit honom och drifwit Guds ande på flykten. Stadars man, när Guds doms stund inträffar!

Herren städer furstarnas öfwermod. Fruktanswärd är han för konungarna på jorden, nämligen för dem, som resa sig upp mot honom och försöka att trotsa honom. För sitt folk är han den allra ljufligaste herde och fader, ja, en fader öfwer allt, hwad fader heter i himlar och på jord, en fader till hwilken de med den mest fullkomligt barnsliga tillit kunna wända sig i all nöd. Men för fienderna är han en förtärande eld. Icke blott den bibliska historien utan ock den allmänna wärlds-historien wisar otaliga exempel därpå. Därför heter det ock i Upp. 6: 15, att när Lammet bröt det sjätte inseglet, så skedde sådana tecken, som Herren Jesus i Matt. 24 säger skola ske wid hans återkomst, och då grep en sådan förfäran alla ogudaktiga, både höga och låga, så att jordens konungar och stormän och befälhafware och rika och starka och hwarje träl och fri gömde sig i jordkulor och i bergens klippor och sade till bergen och klipporna: Falln öfwer oss och gömmen oss för hans ansikte, som sitter på tronen, och för Lammets wrede. Men på den dagen finnes ingen hjälp. Han som en gång kom för att frälja wärlden, han kommer då för att utföra Guds dom. Åh, du som nu lefwer i synd, wakna upp, stå upp och låt frälja dig! Nu är frälsningens dag. Men när den är ute, då gifwes ingen frälsning mer. Då är domens dag. Och we, we dig, om den dagen träffar dig i dina synder!

I min nöds tid söker jag Herren.

Ps. 77: 1--10.

1. För sångmästaren Jedutun; en psalm af Asaf. 2. [Jag höjer] min röst till Gud och ropar; [jag höjer] min röst till Gud, att han må lyhna till mig. 3. I min nöds dag söker jag Herren; min hand är utsträckt om natten och tröttnar icke; min själ vägrar att låta trösta sig. 4. Jag tänker på Gud och klagar; jag efterfinnar och min ande försmäktar. Sela. 5. Du håller mina ögonlock uppe; jag är orolig och kan icke tala. 6. Jag tänker på dagar från fordom, på år från urtid. 7. Jag tänker om natten på mitt strängaspel; i mitt hjärta efterfinnar jag, och min ande begrundar. 8. Skall då Herren förkasta till ewiga tider och ingen nåd mer bewisa? 9. Är det då ute med hans godhet för beständigt, har hans ord blifwit till intet för alla släkten? 10. Har Gud förgätit att wara nådig, har han wäl i wrede tillslutit sin barmhärthighet? Sela.

Jedutun war en af de tre tempelsångledare, som David anställde. För hbnom är denna psalm skrifwen af hans samtida Asaf. Psalmisten befann sig i swår ångest. Han kände behof att få sjunga ut sin nöd, och han sökte tröst i tanken på Guds förra wälgärningar. Det är, som wille han säga: Herren, som hjälpte då, skall wäl också hjälpa nu.

Jag höjer min röst till Gud och ropar; jag höjer min röst till Gud, att han må lyhna till mig. Det war Asafs och Davids och alla helgons sed att i nöd wända sig till Herren med bön. Detsamma utmärker alla heliga äfwen nu. De kunna wäl också anlita människor. Men först och framför allt hålla de sig till Gud. Och om de få hjälp genom en människa, så tacka de henne och prisa Gud. Ty från honom war det i alla fall, som hjälpen kom.

Det behagar också Gud, att wi göra så. Herren Jesus säger: Bedjen och I skolen få, söken och I skolen finna, klappen och det skall öppnas för eder. En jordist fader låter ju icke bedja sig förgäfwes. Han gifwer icke heller en sten åt den son, som beder om bröd, eller en orm, där han beder om fisk. Skulle nu Gud wara jämre? Bort det. Wid sidan af honom är ingen jordist fader så god, att han är wärd att bära

fadersnamnet. Men om han wore sämre än en jordiskt fader, så kan han dock icke vara sämre än en dålig jordiskt vän, som visserligen är trög och owillig, men som ändå låter genom trägen bön bewela sig att stå upp ur sin fäng och låna sin vän några bröd (Matt. 7: 9 f.). Dock om han wore sämre än denne, så kan han dock icke vara sämre än en ogudaktig domare, som tager en änkas bön till hjärtat och skaffar henne rätt, fastän han hwarken fruktar Gud eller har försyn för människor (Luk. 18: 1 f.).

Låt oss därför bedja och icke förtrötta. Wären ihärdiga i bönen, säger Paulus (Rom. 12: 12). Bedjen utan återwändö (1 Tes. 5: 17). Paulus hade pröfwat på saken. Utan bön hade han icke kunnat lefwa. Men genom bön hämtade han dagligen tröst i all bedröfwelse, mod i alla motgångar och swårigheter, kraft i alla frestelser och strider och allt arbete, segerwisshet mot alla fiender, ja, emot själfwa döden. Låt oss följa hans exempel. Ingen har ware sig i lifwet eller i döden eller i ewigheten ångrat, att han varit en flitig bedjare.

I min nöds dag söker jag Herren. Han sökte nog Herren, äfwen när ingen nöd war å färde. Det göra visserligen alla troende. Men alla weta tillika, att det blir en helt annan iswer i sökandet, när någon nöd tränger på. Herren säger också: Åkalla mig i nöden, så will jag hjälpa dig, och du skall prisa mig (Ps. 50: 15). Och Jakob säger: Lider någon bland eder ondt, han bedje (Jak. 5: 13). Uppenbart är också, att bland alla, som någonsin blifwit troende, finnes knappt en enda, som icke genom nöd blifwit drifwen till Herren. Därför säger Jesus själf: Kommen till mig, alla I som arbeten och ären betungade, och jag skall wederkwida eder (Matt. 11: 28). Likaså uppenbart är äfwen, att när en troende börjar blifwa sömnaktig och andligen domna, så måste alltid Herren sända någon nöd öfwer honom för att wäcka honom igen, att han icke må somna bort i döden. Nöden är smärtsam men hälsofam, ja, alldeles nödwändig. Därförutan skulle det icke bli mycket folk i himmelen. Den skara, som Johannes såg omkring Lammets tron, och som ingen kunde räkna, den hade just kommit ur den stora bedröfwelsen (Upp. 7: 9, 14). Därför skall du icke mistro Gud eller tänka, att han will dig något ondt, när han sänder bedröfwelse öfwer dig eller låter dig länge förblifwa däri. Swad han menar, wet du icke nu, men sedermera skall du få weta det (Joh. 13). Men under tiden bör du i tron hålla fast, att allt skall samverka till din frälsning (Rom. 8: 28). Det hör till Guds regering att göra sina barn utkorade i bedröfwelsens ugn (Es. 48: 10). Alla Guds helgon ha måst gå den vägen. Och hwem är du, att du skulle få gå någon annan?

Min hand är utsträckt om natten och förtröttnas icke, min själ vågrar att låta trösta sig. Sammalunda säger David: Jag ropar till Gud. Herren skall frälja mig. Afton och morgon och middag vill jag utgjuta mitt bekymmer och klaga, och han skall höra min röst (Pf. 55: 17 f.). Det var en svår nöd. Han kunde för ångest icke sofva om nätterna utan låg waken och ropade och sträckte upp sina händer, såsom hade han welat gripa fatt i Gud och draga honom ned till att hjälpa. Se, hwad Guds heliga hafwa måst utstå. Se det du, som nu lider på samma sätt och tycker, att du är af Gud öfvergifwen. Du är icke den förste, du är icke den ende, och du skall icke blifwa den siste. Det är många, som varit i mycket swårare mörker än du och ändå hamnat i paradys. Vänta litet. Nu är det din tur. War bara stilla. Snart är det öfwer. Och du är öfwer gränsen.

Här må ett ord sägas färfildt till dem, som till följd af sjuklighet äro mycket oroliga till sinnet. Det kan wara det allra obethdligaste, som fyller dem med ångest, ja, stundom är det raft ingenting. Huru man än talar med dem, så vågrar deras själ att låta trösta sig. Det ljusnar ett ögonblick, men så sjunka de ned igen. Det är mycket ömt om dem. De lida outhärligt. Och hwar och en, som ser dem, bör wara kärleksfull och ljuslig mot dem. De äro, som sagdt, sjuka, fastän de själfwa icke tro det. Och djäfwulen begagnar sig af deras swaghet för att beswärre anfakta och jaga dem. Men du, som nu lider sådant, håll dig bara orubbligt till Herren. Han ser och känner din nöd, din ångest, dina strider. Han ser, huru du om nätterna ligger där och kastar dig på din säng och sträcker ut dina händer efter honom. Han hör dina suckar och räknar dina tårar, och när tiden är inne, skall han komma med hjälpen. Han skall icke försumma sig. Han skall, såsom det heter i Pf. 75: 3, taga i akt den rätta tiden. Och då skall han kanske gifwa dig en öfverfwinnelig glädje. Ja, hans trohet är såsom hälleberget, medan din tro är såsom ett dammkorn, som flyger omkring i luften.

Jag tänker på Gud och klagar. Egentligen borde tanken på Gud göra slut på all klagan. Därför borde wi hellre tala så: "Bara jag ser bort från Gud, så blir allt mörkt, och mitt hjärta twider, och min mun klagar. Men så snart jag tänker på Gud, så försvinner mörkret, och jag blir glad igen". Ja, ja, så borde det wara. Men det går icke alltid så. Jag efterfinnar, och min ande försmäktar. Jag grubblar och grubblar, jag tänker hit och jag tänker dit, men det hjälper icke. Jag blir bara wanmäktig i min ande. Det ena "hwarför?" aflöser det andra. Men på mina frågor får jag intet svar. Min tro wacklar, om jag ens

ännu har någon tro alls. Mitt hjärta vill brista. O, hvar är nu min Gud, min Gud?

Du håller mina ögonlof uppe, så att jag icke kan sofwa. Märk, huru Asaf här betraktar det såsom en Guds gåfwa, att man kan sofwa, en gåfwa som han gifwer eller tager. Och så är det i sanning. Lika som du bör på morgonen bedja Gud om kraft till dagens arbete, så bör du om aftonen bedja honom om nåd att kunna sofwa godt. Och bed i tro. Kanske har du aldrig riktigt pröfwat på det. Du har jämrat dig öfwer sömnlöshet och tagit in många sömnmedel men kanske aldrig riktigt begagnat det medlet att bedja. Börja då nu. Dro fördrifwer sömnen, men bön och tro stillar oro.

Jag är orolig och kan icke tala. Djup sorg och hjärtenöd gör, att man blir tyst och sluten. Där blir ett tungt suckande men mycket litet talande. När barn få liten åga, så skrifa de, men så de riktigt, så bli de tysta. När nöden riktigt pressar ihop hjärtat, så pressar den också ihop munnen. O ja, hvar och en som varit däri, han wet, huru det är. Och du som nu kanske är däri, tala icke mycket, se på Herren Jesus, där han hänger på korset för dig i en helwetesnöd så djup, att din är mot hans såsom ett litet stänk emot en hel störtflod. Se på honom. War stilla och bida. Löp icke hit, icke dit. Icke från öster, icke från väster, icke från söder kommer hjälpen (Ps. 75: 7). Se uppåt! Där har du honom, den rätte nödhjälparen, som har all makt i himlar och på jord. Han, han allena är Herren. Och alla hans vägar äro godhet och sanning, äfwen när de äro underliga, äfwen när de gå genom de mörkaste dalar. Och inga dalar äro så mörka, att icke han ser, inga så långa att de icke ha en ände. Mörkret är icke mörkt för honom och natten lyser såsom dagen (Ps. 139: 12). Tusen år äro för honom såsom en dag (2 Petr. 3: 8).

Jag tänker på dagar från fordom, på år från urtid. När jag jämför, hur det war förr och hur det är nu, o hwilken himmelswid skillnad! Ja, så ser det alltid ut, när man är i nöd. O, att jag wore såsom i de förra månader, säger Job, såsom i de dagar, då Gud bestyddade mig, då hans lampa sten uppå mitt huswud, då jag i mörkret gick wid hans ljus! Såsom jag war i min hösts dagar, då Guds wänskap war öfwer mitt tjäll, då ännu den allsmäktige war med mig (Job 29: 2 f.). Jag tänker om natten på mitt strängaspel. O, huru jag på den tiden spelade och sjöng! Huru saligt war det icke då att få stämma min harpa och sjunga Guds lof! Och nu — huru annorlunda är det icke nu! Nu kan jag hwarken spela eller sjunga. I mitt hjärta eftersinnar jag, och

min ande begrundar. Jag grubblar utan all ände. **Stall då Herren förlasta till ewiga tider?** Kan det wara möjligt? Kan och får man tänka så om Gud? Är det icke rent af synd att bara sätta något sådant i fråga? Och kan det bli mer än ett svar på den frågan, nämligen detta, som Jeremia gifwer: Herren förlastar icke för ewigt, utan om han bedröfwar, så förbarmar han sig igen efter sin stora nåd. Ty han plågar och bedröfwar icke människors barn af hjärtat (Klag. 3: 31 f.). Herren stöter icke bort sitt folk, och sin arfweedel öfwergifwer han icke, säger David (Ps. 94: 14). Och Paulus säger: Gud har icke förlastat sitt folk (Rom. 11: 2). Och hwad säger Gud själf? Jo, hör: Skulle wäl en kwinna förgäta sitt dibarn, så att hon icke förbarmade sig öfwer sitt lifs son? Jo, om än hon förgäte honom, skall jag icke förgäta dig. På mina händer har jag tecknat dig (Es. 49: 15). Kan wäl Herren tala mer ömt än så?

En troende man låg på sin dödsbädd. Han hade warit owanligt werksam för Herren i sin stad. Men nu kom han i ett djupt mörker, alldeles såsom Asaf här. Han kunde icke se annat, än att Gud hade öfwergifwit honom, och hans ångest war stor. Men så föll han i en kort slummer, och när han wakenade upp, war han strålande glad. Han hade sett en hand sträcka sig ned från himmelen och på den stod skrifwet: Johan Sundberg. Det war just hans namn.

Stall Herren ingen nåd mer bewisa? Kan man sätta sådant i fråga om Gud? Och hwad svarar Gud? Jo hör: Bergen skola wika och högarna falla, men min nåd skall icke wika från dig och min frids förbund skall icke förfalla, säger Herren, din förbarmare (Es. 54: 10). Du tröttade mig wäl med dina synder och plågade mig med dina misgärningar. Men jag, jag will utplåna dina öfwerträdelser för min egen skull och will icke komma ihåg dina synder (Es. 43: 25). Jag will utplåna dina öfwerträdelser såsom en sky och dina synder såsom ett moln (Es. 44: 22). I wredesmod gömde jag mitt ansikte en liten tid för dig, men med ewig nåd will jag förbarma mig öfwer dig, säger Herren, din förlossare (Es. 54: 8). Är icke sådant svar på tal?

Är det då ute med hans godhet för beständigt? Kan det wara möjligt? Får man sätta sådant i fråga? Gud är kärleken. Att fråga, om det är ute med Guds godhet är därför detsamma som att fråga, om det är ute med Gud. Herren är god mot alla och förbarmar sig öfwer alla sina verk (Ps. 145: 9). Han är god t. o. m. mot de otacksamma och onda (Luk. 6: 35). När två gånger tre upphör att wara sex, då kan det wara tid att börja fråga, om det är ute med Guds godhet.

Men till det kan du använda din tid bättre än till att grubbla på en sådan fråga.

Har hans ord blifwit till intet för alla släkten? Kan det vara möjligt? Bort det. Låt oss icke syna med sådana frågor. Jag är Herren, jag förändras icke, säger Gud (Mal. 3: 6). Till ewig tid, Herre, står ditt ord fast i himmelen (Ps. 119: 89). Herrens ord förblifwer ewinnerligen, säger Petrus (1 Petr. 1: 25). Och hwad säger Gud själf? So hör: Hwad som gått ut från mina läppar, skall jag icke förändra (Ps. 89: 35). Och hwad säger Herren Jesus? Himmelen och jorden skola förgås, men mina ord skola icke förgås (Matt. 24: 35). Allt lött är gräs och all det godhet är såsom blomster på marken. Gräset torkar, blomstret wißnar, men vår Guds ord blifwer ewinnerligen (Ef. 40). Gud är icke en människa, att han skulle kunna ljuga eller ett Adams barn, att han skulle kunna något ångra. Skulle han säga något och icke göra det? Skulle han tala något och icke hålla det? (4 Mos. 23: 19). Därför bort med sådana tankar! I himmelen, på jorden och under jorden finnes ingenting så fast och orubbligt som Herrens ord. Den som står på detta, han står på en ewig klippa.

Har Gud förgätit att vara nådig? Kan det vara möjligt? Att Gud kan förgäta synder, det har man hört (Ef. 43: 25). Men att han förgätit att vara nådig, det är en alldeles för wild tanke, som borde vara så långt ifrån den troendes hjärta, som öster är från väster. Ty hör, hwad därom står skrifwet. Så högt som himlarna äro öfwer jorden, så wäldig är hans nåd öfwer dem, som frukta honom (Ps. 103: 11). Herre, upp till himlarna räcker din nåd och din trofasthet allt upp till stjärna (Ps. 36: 6). Din nåd är stor allt upp till himmelen och din sanning allt upp till stjärna (Ps. 57: 11).

Kan man wäl finna wäldigare ord än dessa för att fullkomligt slå ned hwarje tanke på, att Gud skulle hafwa förgätit att vara nådig? Nej, låt oss icke vara orimliga. Därför om djäfwulen kommer med sådana anfäktelser, så slå honom tillbaka på samma sätt, som Herren gjorde i öken: Gå bort, satan, ty det är skrifwet, att Herrens nåd warar ewinnerligen och räcker upp till himlarna. Högre än upp till himlarna behöfwer den ju ej vara, och längre än i ewighet behöfwer den icke räcka. Nej, här är ett sådant öfwerflöd af nåd, att det icke finnes något mått därpå eller någon gräns därför.

Har Gud i wrede tillslutit sin barmhärthighet? Kan det vara möjligt? Kan man göra en sådan fråga utan att syna? Att Gud hatar synden, och att hans hat gifwer sig till känna i wrededomar öfwer

dem, som synda, det lärer Skriften. Det visar äfwen erfarenheten. Hans domar kunna också vara förfärliga. Men att han skulle tillsluta sin barmhärtighet för dem, som i sin nöd söka honom, det är en så galen tanke, att man borde gå och stämmas ett helt år, om man ett ögonblick gifwit densamma rum i sitt hjärta. Ty hör, hwad Skriften säger. Våra fäder blefwo genstörtiga och satte sig upp emot dig och kastade din lag bakom sin rygg och dråpo dina profeter, som förmanade dem för att omvända dem till dig, och de gjorde stora försmädelser (Neh. 9: 26). Hör hwilket förfärligt syndaregister. Och hwad gjorde Gud? Jo, du gaf dem i deras fienders hand, att de förtryckte dem (v. 27). Det war wrednen. Men när de i sin nöds tid ropade till dig, hörde du dem från himlarna, och **efter din stora barmhärtighet** gaf du dem räddare, som räddade dem utur deras fienders hand (v. 27). Och när de hade kommit till ro och åter gjorde, hwad ondt war i dina ögon, öfswergaf du dem i deras fienders hand, och dessa blefwo rådande öfwer dem. Men när de åter ropade till dig, hörde du dem från himlarna och **halp dem efter din barmhärtighet** många gånger (v. 27). Af din stora barmhärtighet gjorde du icke alldeles slut på dem och öfswergaf dem icke, ty en nådig och barmhärtig Gud är du (v. 31).

Ja, så där står det i **Guds** eget heliga ord. Om du nu känner något annat i ditt hjärta, så skall du förstå, att det är du, som far wilse. Guds ord har alltid rätt. Ty Gud är en rättfärdig Gud. Men wi fara ofta wilse med våra tankar, emedan synden har förblindat vårt förstånd. Alla, som orubbligt hållit sig wid Herren och hans ord, hafwa till sist beseglat, att Gud är sannfärdig (Joh. 3: 33). Men de som släppt ordet, de hafwa till sist måst erkänna, att de varit stora dårar. Och hwarför skulle du och jag likna dem?

Ad, gode Gud, hjälp oss, att wi aldrig må synda genom att tala eller tänka så illa om dig, att du skulle hafwa förgätit att vara nådelig eller glömt ditt ord eller tillslutit din barmhärtighet! Amen.

Detta är min plågas tid.

Ps. 77: 11—21.

11. Och jag sade: Detta är min plåga, [det är] år, af den Högstes högra hand. 12. Jag vill prisa Herrens gärningar, ty jag vill tänka på dina under ifrån fordom; 13. och jag vill begrunda alla dina gärningar och efterfinna dina werk. 14. Gud, i helighet går din väg; hwem är en gud så stor som Gud? 15. Du är Guden, undergörande; du har uppenbarat din makt bland folken. 16. Du återlöste med utsträckt arm ditt folk, Jakobs och Josefs barn. Sela. 17. Watten sågo dig, o Gud, watten sågo dig och wändades, äfwen djupen darrade. 18. Molnen utgöto strömmar af watten, skyarna läto höra sin röst, äfwen dina pilar foro omkring. 19. Rösten af ditt dunder [ljöd] i stormhwirfsweln, ljungelbar upplyste jordens krets, jorden darrade och bäfwade. 20. I hafwet gick din väg, din stig i stora watten, och dina fotspår kunde man icke länna. 21. Du förde ditt folk såsom en fårahjord genom Moses och Arons hand.

Det war i stor nöd, som Asaf skref den första delen af denna psalm, ja, så stor, att han t. o. m. frestades att fråga, om Gud hade förgätit att wara nådig, om det war ute med hans ord, ja, om han i wrede hade tillslutit sin barmhärtighet. Men när han tänker närmare efter, så kommer han till det resultatet, att detta är hans plåga, det är den plåga, som han skall ha. Hwar och en måste ha sitt lidande, ingen kommer undan. Och detta, säger Asaf, är nu mitt. Men han betraktar det icke såsom någon slump eller såsom ett öde utan såsom sändt af Gud. Därför säger han: Det är år af den Högstes högra hand, d. w. s. år som Gud har sändt.

Af dessa ord se wi först, att Asaf hade burit detta lidande i årtal. Det war icke något hastigt påkommet och hastigt öfvergående utan ett långvarigt lidande. Men vidare se wi, att det war ett swårt lidande. Ty det ord, hwarmed han uttrycker sitt lidande, betecknar, att han är genomfungen däraf, icke bara rispad eller sårad utan rent af genomborrad. Guds barn måste bereda sig på sådant. Ty om de icke bereda sig

därpå, så kommer lidandet bara att trycka dubbelt hårdt. Ett lidande, som man väntar, slår icke hälften så hårdt som det, som kommer owäntadt.

Men hufvudsaken är, att wi taga det från Herren, ur hans högra hand. Det är en swag tröst, att jag kan säga: "Nuwäl, hwar och en har sitt och jag har mitt", eller "Det kan icke undwiskas, det är världens gång". Bättre tröst är det då att säga: "Nuwäl, andra finnas, som lida mycket värre än jag, och hwarför skulle jag då klaga?" Men den bästa trösten är, att jag i fast tro kan säga: "Nuwäl, det är Gud, min Fader, som rädder mig denna kall. Och hwarför skulle jag gråta då? Om än lidandet synes komma genom en tillfällighet eller genom elaka människor, så är det dock ytterst min Fader, som sänder mig det. Men om det är han, då wet jag, att det med allt annat skall samverka till mitt bästa."

Det främsta exemplet i denna del hafwa wi i Herren Jesus. Den kall, som min himmelske Fader rädder mig, sade han, skulle jag icke dricka den? (Joh. 18: 11.) Och när han låg och kämpade i Getsemane, då sade han: Fader, om det är möjligt, så tag denna kall ifrån mig. Dock icke som jag will utan som du (Matt. 26: 39 följ.). Där såg det ju ut, som om fienderna gjorde allt, och dock ser Herren icke alls på dem. Han kastar icke ens en sidoblick på dem. Nej, alltsammans är från Fadern. Därför beder han om befrielse, endast ifall Fadern så will. Låt oss följa det exemplet. Se icke åt höger eller åt vänster, se uppåt! Därifrån kommer det. Din himmelske Fader, han som är Fadern öfwer allt, hwad Fader heter i himlar och på jord — det är han, som står bakom allt. Och förstår du icke nu, hwad han gör, så tro tills vidare. Den dag kommer, då du icke blott skall förstå utan också prisa Gud för, hwad han gjorde. Det finnes ingenting, som under lidandets dagar gifwer en sådan lindring, en sådan frid och en sådan kraft som den wissa och fasta tron, att det är Gud, min Fader, som sänder och leder och stöter allt. Om jag än icke kan, såsom Herren Jesus, berömma mig af att wara utan synd, ja, om jag än uppenbarligen måste se, huru det är just genom den eller den synden jag ådragit mig lidandet, så är det i alla fall min Fader, som slår mig. Han agar, och det sker just till mitt bästa. Om I nu liden agan, heter det i Ebr. 12, så bjuder sig Gud till eder såsom till barn. Ty hwilken är den son, som hans fader icke agar? Kom därför ihåg: Det är samma fadershand, som smelter, och samma fadershand, som agar, och alltid samma fadershjärta. Och rädder det i årtal, så wet, att äfwen det är af Fadern. Det är af den Högstes högra hand.

Jag skall prisa Herrens gärningar. "Flyg tillbaka, min själ, bort från den nuvarande oron och till historiens stora tilldragelser, Jehovas härskaror, Guds wäldiga gärningar, ty han är densamme och är äfwen nu redo att försvara sina tjänare såsom under förgångna tider" (Spurgeon). Herrens gärningar äro alltid prisvärda. Och det bästa wi kunna göra i nödens tider, det är att erinra oss, huru Gud förut har handlat, huru han wissjerligen i sin tid har tuftat och slagit men så alltid åter i sin tid förbarmat sig och frälsat. Han är densamme i går och i dag och i all ewighet. Hos honom är ingen förwandling. Finner du någon, som han icke har tuftat, när sådant war behöfligt, då må du undra, hwarför han tuftar dig. Men finner du intet sådant exempel, då må du wara stilla. Finner du något exempel på, att Herren har stött bort någon, om än så eländig, som i sin nöd, låt wara själförwållad nöd, wändt sig till honom, då har du anledning att undra, om han icke skall göra det samma med dig. Men finns icke något sådant exempel, hwem är då du, att Herren skulle börja något alldeles nytt med dig? Nej, tänk på hans förra gärningar. Han är samme, precis samme Gud nu som förr.

Ty jag will tänka på dina under från fordom, och jag will begrunda alla dina gärningar och eftersinna dina werk. Märk, huru han med olika ord upprepar en och samma sak. Han will riktigt inpräglad den i sig och i oss. Tänk icke bara som hastigast på Herrens werk utan begrunda dem riktigt, ty de äro allesammans idel under — under af makt och wisshet, under af nåd och trohet. Därför säger oss Herren: Besinnen, hwad som tillförene har stett, i fordom tid, ty jag är Gud och ingen annan, en Gud förutan like (Es. 46: 9). Åh, hwilken tröst skulle wi icke erfara, om wi mer lydde denna uppmaning!

Gud, i helighet går din wäg, d. w. s. allt hwad du gör, är heligt och godt och rätt. Alla Herrens vägar äro godhet och sanning (Ps. 25). Det är wissjerligen mycket i Guds wärldsregering, som ser underligt, ja, orättwist ut, och man är färdig att fråga: Om det finnes en rättfärdig Gud, huru kan då sådant få ske? Men wänta en liten stund! Det är ännu icke färdigt. Om du kommer in i ett hus och ser alla möbler stå huller om buller och alla ting wara wända upp och ned, så förhast dig icke så, att du säger: Här är ingen ordning. Nej, det kan hända, att man just håller på att damma och skura. Wänta några dagar. När du kommer igen, skall du kanske förundra dig öfwer, huru rent och fint och ordentligt allting är. Och så skall förwisso wid denna tidsålders ände allting i himlar och på jord instämma i änglasången: Helig, helig, helig är Herren Sebaot.

Hvem är en gud så stor som Gud? Afaf tänker på hedningarnas afgudar. Alldeles såsom Mose då han säger: Herre, hvem bland gudarne är såsom du? Hvem är såsom du, härlig i sin helighet, värd att dyrkas med loffånger, undergörande? (2 Mos. 15: 11.) "Helig och härlig i kärlek och vrede vandrar Gud genom historien och visar sig såsom den oförliknelige, med hwars storhet intet wäsende och allraminst de wäsenslösa afgudarna kunna mäta sig." (Delitzsch). Hedningarnas gudar äro idel fåfänglighet. Såsom Esaias säger: En man fäller träd till bränsle. Wid den ena hälften kokar han kött och värmer sig, och återstoden gör han till en gud, till ett beläte åt sig, för hwilket han faller på knä, och till hwilket han beder och säger: Fräls mig, ty du är min gud (Es. 44: 16 f.). Wi tycka nu, att sådant är en obegriplig dårskap. Men alldeles lika dåraktigt bära de sig åt, som sätta sitt hopp till rikedom, ära, människors gunst eller annat, ehwad det wara må utom Gud. Ja, att säga, att ingen är så stor som Gud, det är alldeles för litet, utan så bör man säga: Ingen är stor utom Gud. Man kan tala om "en stor fluga", men är hon verkligen stor? Sätt henne bredwid en elefant, så får du se. Man kan tala om "ett stort hus". Men är det verkligen stort. Sätt det bredwid ett berg, så får du se. Sammalunda kan man också tala om "stora människor". Men det är högst oegentligt. Det finnes ingen, som är stor, mer än en, och det är Gud. Därför hörde Johannes de frälsta i himmelen sjunga: Stora och underbara äro dina verk, Herre Gud, du allswåldige. Rättfärdiga och sanna äro dina vägar, du folkens konung. Hvem skulle icke frukta dig, Herre, och priså ditt namn? Ty du allena är helig, ty alla folk skola komma och tillbedja inför dig, ty dina domar hafwa blifwit uppenbara (Upp. 15: 3 f.).

Du är Guden, icke en bland gudarna, utan Guden, den ende, undergörande. Allt hwad du gör, är idel underverk. Det är alldeles orätt att kalla somliga Guds gärningar för underverk, andra icke. Det finnes ingenting af allt, hwad Gud gjort, som icke är underverk. Att ett grässtrå växer upp ur jorden, är ett lika stort under, som att Lazarus på Herren Jesu ord går ut ur sin graf. Det ena är precis lika oförklarligt som det andra. Ja, beskåda din egen kropp. Alla dina lemmar, hela kroppens inrättning, alla dina andliga förmögenheter, själfwa lifwet, ja, hwarje hårstrå, hwad är det annat än underverk?

Du har uppenbarat din makt bland folken. Detta gör Gud genom alla sina verk. Men Afaf tänker här på, huru Gud frälste Israel ur Egypten. Därför tillägger han: **Du återlöste ditt folk med utsträckt arm.** Märk här, huru ordet "återlösa" betecknar en befrielse under bild

af en återlösning. Det är ett alltjämt återkommande uttrycksfätt, ehuru det i våra wanliga biblar är öfversatt med **förlossa**. Sammalunda talar aposteln Paulus uppståndelsen från de döda för kroppens återlösning (Rom. 8: 23 grt.). Och huru hela frälsningen i Herren Jesus framställles såsom en återlösning, det weta wi alla. Att därwid fråga, hwad Gud betalade i detta köp, wore orimligt. Ingen gör heller en sådan fråga. Gud sträckte ut sin arm, slog egypterna och räddade sitt folk, däri bestod detta "köp". Såsom också Herren säger i 2 Mos. 6: 6: Jag will återlösa eder med utsträckt arm och med stora straffdomar. Guds folks räddning innebär alltid tillika en dom och ett nederlag för Guds fiender.

Wattnen sågo dig, o Gud, wattnen sågo dig och wändades, äfwen djupen darrade. Det är en storartad bild. När Israels barn tågade fram mot Röda Hafwet, war det, som om Gud kom. Ty han war med sitt folk. Wattnen sågo honom, de wändades och skildes åt, medan han förde sitt folk igenom. Det "starka östanwäder", som Mose talar om i 2 Mos. 14: 21, skildrar Afas såsom en storm med regn och åska, hwars bråk kom jorden att darra. Ljungelbarne flögo omkring som pilar. Det är också i och för sig mycket antagligt, att wattnets belande stod i sammanhang med jordskalf och fruktansvärda elektriska urladdningar, fastän Mose, som sagdt, endast talar om ett starkt östanwäder.

I hafwet gick din wäg, din stig i stora watten. Det war Gud, som gick i spetsen för sitt folk. Det war för honom, som wattnet wel undan. **Dina fotspår kunde man icke länna.** Wattnet föll tillbaka och af Guds och hans folks wäg genom hafwet syntes intet spår. Och sedan förde du ditt folk såsom en färahjord genom Moses och Arons hand. Det war icke Moses och Aron, som gjorde det, utan du. Herren gick framför dem om dagen uti en molnstod, på det han skulle föra dem den rätta wägen, och om watten uti en eldstod, på det han skulle lysa dem, så att de kunde tåga både dag och natt (2 Mos. 13: 21). Allt efter som molnstyn höjde sig upp ifrån församlingshyddan, bröto Israels barn upp, och på det ställe, där molnstyn sänkte sig ned, där slogo Israels barn upp sitt läger. Efter Herrens befallning bröto Israels barn upp, och efter Herrens befallning slogo de upp sitt läger. Så länge molnstyn stod stilla öfwer församlingshyddan, lågo de i läger. Och stod än molnstyn i många dagar öfwer tabernaklet, så iaktogo dock Israels barn Herrens föreskrift och bröto icke upp. Och war det så att molnstyn blott några dagar stod öfwer tabernaklet, så lågo de i läger efter Herrens befallning, och efter Herrens befallning bröto de upp. Om det war dag eller natt, då molnstyn höjde sig, så bröto de upp. Efter Herrens be-

fallning slogo de läger och efter Herrens befallning bröto de upp (4 Mojs. 9: 17 följ.). Det var Gud, som ledde hela tåget, om det än skedde genom Moise och Aron.

Men att folket här liknas wid en fårahjord, det är mycket betecknande. De woro verkligen såsom får. Om de hade varit lämnade åt sig själfwa, så hade de varit alldeles tillspillogifna. Ofta lupo de hit och dit, stundom wille de wända om, oförståndiga woro de od och rädda, när någon fara hotade. Moise och Aron woro stundom nära att digna under alla de swårigheter, som de hade för att hålla ihop och leda denna "fårskod". Men emedan Gud war med dem, så gick det, och till slut nådde de Kanaans land.

Swad wi af allt detta hafwa att lära, är lätt att se. Gud har äfwen nu ett folk, en fårahjord, som tågar genom öknen hän mot ett himmelskt Kanaan. Deß herde är Herren Jesus, Guds enfödde Son. Han har med sitt eget blod löst ut denna hjord ur syndens trældom och förbannelse, och nu har han Faderns bud, att han skall föra densamma fram genom öknen till det utlofwade landet. Det är en ändlös skara, en oändligt brotig skara af stora och små, ströpliga, eländiga, swaga, ofta sargade, som behöfwa förbindas, bäras, upprättas, tuktas, underwisas, tröstas o. s. w. Ack, här duger hwarken Moise eller Aron. Men Herren Jesus duger, och han skall föra dem så lyckligen igenom, att han icke skall tappa bort något af allt det, som Fadern har gifwit honom. Följ bara med. Äfwen du som är swagare, eländigare, owärdigare än alla andra, följ bara med. Och du som har oändliga strider och swårigheter och frestelser att utstå, följ bara med. Blir du trött, wemodig, ja, är du nära att uppgifwas, så följ bara med. Många, som woro lika swaga, usla, eländiga som du, äro redan framme. Andra komma efter. Därför följ bara med. Det war icke Israels barn, som hade Guds befallning att gå till det heliga landet, utan det war Moise, som hade befallning att föra dem. Och så är det nu vår Herre Jesus, som har Guds, sin Faders och vår Faders befallning att föra oss till det himmelska Kanaan. Märk, icke bara ut ur syndens Egypten utan hela wägen ända fram. Ja, låt oss bara följa med.

Gud ware tack, som gifwer oss seger genom vår Herre Jesus Kristus. Gud ware ära från ewighet till ewighet. Amen.

Lysna, mitt folk.

Ps. 78: 1—8.

1. En sång af Asaf. Lysna, mitt folk, till min underwisning; böjen edra öron till min muns ord. 2. Jag skall öppna min mun till tänkespråk, jag skall förkunna gåtor ifrån fordom. 3. Hwad wi hafwa hört och kända, och hwad våra fäder hafwa förtäljt för oss; 4. det skola wi icke dölja för deras barn; för ett kommande släkte skola wi förtälja Herrens lof och hans kraft och de under, som han har gjort. 5. Han upprättade ett vittnesbörd i Jakob och stiftade en lag i Israel; och han förordnade den för våra fäder, att de skulle tungöra den för sina barn. 6. På det att ett kommande släkte skulle känna den, barn som komme att födas, och dessa skulle stå upp och förtälja det för sina barn, 7. och att de skulle sätta sitt hopp till Gud och icke förgäta Guds verk, utan iakttaga hans bud, 8. och icke blifwa, såsom deras fäder, ett gensträfwigt och upproriskt släkte, ett släkte, som icke höll sitt hjärta ståndaktigt, och hvars ande icke war trofast mot Gud.

Här hafwa wi åter en psalm af Asaf. Den innehåller en kort skildring af Israels folks historia. Att den slutar med att omtala Davids utkorande och helgedomens byggande, det visar, att författaren är den Asaf, som war samtida med David och öfwerlefde honom så länge, att han fick wara med och se Salomos tempelbyggnad. Hade han varit en senare Asaf, så hade han säkert icke kunnat underlåta att omtala de tio stammarnes affall och rikets söndring. Hans affikt med hela psalmen är att skildra å ena sidan Israels trolöshet och å andra sidan Guds orubbliga trohet och stora barmhärtighet. Och huru skulle han då kunnat låta bli att nämna denna sorgliga händelse, i fall den hade inträffat före hans tid? Det är alldeles otänkbart. Psalmen är alltså skrifwen under Salomos regeringstid af den gamle Asaf. Han war en af Davids tre sångmästare (1 Krön. 6: 39) och kallas i 2 Krön. 29: 30 för profet, en titel som äfwen evangelisten gifwer honom i Matt. 13: 35.

Asaf börjar med att uppmana sitt folk att lysna till hans under-

wisning. Böjen edra öron till min muns ord, säger han. När man är riktigt uppmärksam, så "spänner man öronen" och lutar sig fram för att icke förlora ett ord. Och så böra wi göra, när wi höra Herrens ord. Därför säger profeten: O land, land, land, hör Herrens ord (Jer. 22: 29). Och Herren säger: Hör, mitt folk, och låt mig wara dig. Israel, o att du wille höra mig (Psal. 81: 9). Hören, så får eder själ lefwa, säger profeten (Es. 55: 3). Saliga äro de, som höra Guds ord och iakttaga det (Luk. 11: 28), säger Herren Jesus.

Näst det att Gud gifwit oss sin enfödde Son, är ingenting så stort och härligt som det, att han har gifwit oss sitt ord. Allt hwad wi för öfrigt äga eller vinna, är idel fåfänglighet, förgänglighet. Rikedom — ja, du äger den en kort liten tid, kanske under mycket bekymmer och oro. Så måste du lämna den. Döden tager den, och så är du lika fattig, som om du aldrig ägt ett öre. Höghet och ära — ja, ingenting är ofständigare än det. Många höga män, kejsare och konungar, hafwa blifwit nedstörtade, och många, hwilkas ära hela världen en tid sjungit, hafwa slutligen måst se sitt namn trampas och släpas i smutsen. Och för resten, om deras härlighet warar till deras död, så är det endast en liten tid. Döden kläder af dem allt, och inom kort är deras namn glömdt. Äger du däremot Guds ord, icke blott så att du äger en bibel, utan så att ordet blifwit ditt hjärtas egendom, då har du en skatt, som aldrig kan jämföras med något annat, en skatt som ingen kan taga ifrån dig, en skatt, som gifwer tröst i bedröfwelse, kraft i swaghet, ledning under wandringen, seger i strid och lif i döden, en skatt som följer dig icke blott hela lifwet igenom utan ända in i ewigheten.

När man besinnar detta, då kan man förstå, hvarför den heliga Skrift så ofta upprepar denna uppmaning: Hör Herrens ord. När en officer skall gifwa sina soldater någon undervisning, så börjar han med att ropa: Gif att. Och så snart det ordet ljuder, stå alla på ögonblicket såsom tända ljus för att höra. Låt oss göra sammalunda. Det är vårt eget bästa det gäller. Det är frälsning från synden, döden och djäfwulens wäld det gäller. Det är ewig rikedom, ära och härlighet det gäller. O, låt oss lyssna! Låt oss dricka af detta lifwets watten, såsom den törstige dricker, när han har funnit en källa. Nuwäl, säger Herren genom profeten, nuwäl alla I, som ären törstiga, kommen hit till watten (Es. 55: 1). Hören, hören mig, och eder själ skall rikligen förnöjas (v. 2).

När djäfwulen wille föra våra första föräldrar i olycka, då sökte han först taga ifrån dem Guds ord. "Skulle Gud hafwa sagt?" frågade han. Han wiste, att så länge de höllo fast wid Guds ord, så kom han

icke åt dem. Men släppte de Guds ord, så woro de strax hans byte. Men huru skulle han lyckas? Jo, därigenom att han inbillade dem, att det icke war farligt, ja, att de skulle bli lyckligare, om de öfvergåfwe Guds ord. Edra ögon skola öppnas, och I skolen wara såsom Gud, sade han. Det är alldeles samma krigskonst, han nu begagnar. Han inbillar folk, att de skola komma till större frihet och lycka, om de lämna Guds ord. Och de låta sig bedragas. Han inbillar dem, att den s. t. vetenskapen har "utdömt" Guds ord. Och han kallat dem dumma och efterblifna och strattar och pekar finger åt dem, om de ännu wilja blifwa wid detta ord. Det tar. De följa i stora skaror. Men hwart bär det hän? Låt oss se. Där ligger en försänkt i dryckenskap eller någon annan last. Han är till kropp och själ ruinerad. Själ olucklig har han gjort sin hustru och sina barn olyckliga och förwandlat sitt hem till ett helwete. Och hwad är orsaken? Jo, han wille icke höra och lyda Herrens ord. Djäfwulen hade lärt honom att förakta det. Men wi gå vidare. Se där är ett fängelse. Där äro samlade tjuftar, röfware, mördare och allehanda brottslingar. Hwad är orsaken? De wille icke höra Herrens ord. Hade de det gjort, så wore de nu fria, lyckliga, hederliga människor. Men djäfwulen bedrog dem och inbillade dem, att de skulle bli lyckliga, om de följde honom. Men wi gå vidare. Wi komma till en dödsbädd. Där ligger en och dör i sina synder och sin förhärkelse. Där finnes intet hopp. Hwad är orsaken? Han wille icke höra Herrens ord. Djäfwulen har bedragit honom. I en stad i mellersta Sverige dogo ungefär samtidigt två ämbetsmän. Den ene swor och förbannade under plågorna, så att hans tjänarinna icke uthärdade att wara inne hos honom. Den andre lyfte sitt hjärta upp till Gud och bad, så att alla omkring hans bädd lände sig uppbyggda. Den ene dog, såsom när en fiende wäldsam bryter ned en fiende. Han stretade emot och förbannade och swor och måste dö. Den andre dog, såsom när ett barn somnar i sin moders armar. Han dog med blicken på Jesus i stor frid, medan hans barn omkring hans bädd sjöngo:

O, att få hemma wara

I det underbara

Paradis, där änglar sjunga

Lammets lof wid harpens ljud.

Hwad war det, som gjorde skillnaden? Den ene wille icke höra Guds ord utan föraktade det. Djäfwulen hade bedragit honom. Den andre

hade sin tröst och sitt lif i detta ord. På ordet hade han lefwat, efter ordet hade han wandrat, på ordet wille han nu dö, i tron på den Frälsare, det korsfästa Guds Lamm, som han genom ordet lärt att känna. Men om wi gå vidare — skola wi wäga det? — ned till de förtappades pinorum, hwad se wi där? Wi se männistor i en eld, som icke sloctnar, tärda af en mast, som aldrig dörr, männistor i hopplös förtwiflan, i gråt och tandagnisflan. Och wi känna kanste igen några af våra närmaste. O, hwilken fasa! Men hwad är orsaken? De wille icke höra Herrens ord utan wandrade efter sina egna tankar på den wäg, som icke war god. Djäfwulen hade bedragit dem. Vägen war bred. De hade stort sällskap. Och de wille aldrig höra talas om, att den ledde till förtappelse. Frälsaren sade det nog. Men djäfwulen hwistade: "Stulle Gud hafwa sagt?" Och honom trodde de. Ty honom wille de tro. Åh, låt oss taga denna sak på allwar. Wi säga om igen: Det gäller vår egen frälsning. O männista, hör Herrens ord.

Jag skall öppna min mun till tänkespråk, jag skall förkunna gåtor från fordom. Som wi af det följande se, så menar han, att han will berättas Israels historia, som fäderna hade förtäljt. Men han kallar det för tänkespråk, emedan han will påpeka de tänkwärda lärdomar, som denna historia gifwer. Och gåtor kallar han det, emedan dessa lärdomar äro förborda för den naturliga människan. Den ogudaktige läser wäl historien, han lär känna händelserna. Men huru Gud uppenbarar sig i hela denna historia, det är förbodd för hans ögon. Till bewis på sanningen häraf behöfwa wi bara betrakta, huru männistor nu läsa historia, både den bibliska och den allmänna. Det är så långt ifrån, att de däri se Gud, att t. o. m. framstående historiska wetenskapsmän gnylla med allt tal därom samt betrakta bibelns berättelser om Guds inblandning i historien såsom idel barnsliga sagor. Så fullständigt är talet därom för dem en gåta. Med seende ögon se de intet, och med hörande öron höra de intet. "Det finnes ingen Gud", det är deras wisshet.

Hwad wi af fäderna hafwa hört, säger nu Asaf, det skola wi icke dölja för deras barn, för ett kommande släkte skola wi förtälja Herrens lof och hans kraft och de under, som han har gjort. I Guds gärningar är det, wi lära känna Gud allra bäst. I hans under träder hans kraft fram. Och alla tjäna de till hans lof, till hans förhålligande. Männistor göra mycket, som det är bäst att dölja, emedan det endast skulle tjäna till deras wanära, om det blefwe uppenbaradt. Afwen det bästa, de göra, är, om man betraktar det närmare, så ströpligt, att det är rådligast att icke mycket tala därom. Men allt hwad Herren gör,

är stort och härligt, wist och godt, trofast och rättfärdigt. Och att uppenbara det är därför alltid att förtälja hans lof. All Guds ords predikan har också det till ändamål att för människorna måla Gud stor och härlig i alla hans verk men framför allt i den gärningen, att han icke skonat sin egen son utan gifwit honom ut för oss alla. Hela Israels historia war också i själfwa verket en förberedelse till denna.

Han upprättade ett vittnesbörd i Jakob och stiftade en lag i Israel. Det war det bästa, han gjorde sitt folk, när han gaf det sitt ord. Detta ord war ett vittnesbörd om honom, om hans rättfärdighet, om hans nåd, hans trohet, hans makt o. s. w. Genom detta kunde de lära känna honom. Hedningarna, som saknade detta ord, wandrade däremot i mörker. Men en ännu högre uppenbarelse hafwa wi i evangelium, hwilket är så wida förmer än lagen, som solens ljus är förmer än en lampas sten. Och oss gäller därför lika mycket, ja, ännu mer än Israels barn, att wi skola kungöra det för våra barn (v. 5), att oss de må stå upp och förtälja det för sina barn (v. 6). Sålunda skall det ena släktet prisa för det andra Guds verk och förkunna hans wäldiga gärningar (Ps. 145: 4). På detta sätt hafwa wi fått Guds ord genom dem, som lefwat och warit troende före oss, och nu är det vår tur att göra det kunnigt för det unga släkte, som växer upp omkring oss. Så skall det fortgå från barnkammaren till grafwen, från släkte till släkte intill dagarnas ände. Det är missionens heliga sak. Och den bästa tjänst, wi kunna göra våra efterkommande, det bästa arf, wi kunna lämna dem, är om wi i någon mån bidragit att göra Herren känd för dem, att implanta hans ord i deras hjärtan. Ald, du troende fader och moder, tänk därpå. Börja med dina barn tidigt och war uthållig. Och I, som arbeten i söndagsskolan, förtröttens icke, och I, som ären predikanter, läggen in hela eder själ i det heliga verk, som I ären satta till. De som underwisat många till frälsning, de skola få en öfwer all mätta härlig lön.

Men ändamålet med denna underwisning angifwer Afaf sålunda: att de måtte sätta sitt hopp till Gud och icke förgäta Guds verk utan iakttaga hans bud. Det är begynnelsen, det är roten, kärnan och wäsendet i all gudaktighet att sätta sitt hopp till Gud d. w. s. att tro. En tron är ingenting annat än en hjärtlig och barnslig tillit till Gud. Men för att wi skola kunna tro på Gud, måste wi weta, hwem och hurudan Gud är, och det få wi weta genom Guds ord. Hedningarna, som icke hafwa detta ord, gå bort till de stumma och wanmäktiga afgudarna. Men för Israel hade Gud gjort sig känd genom lagen och profeterna,

för oss genom Kristus och evangelium. Förr talade Gud många gånger och på många sätt till fäderna genom profeterna, i dessa yttersta dagar har han talat till oss genom sin Son (Ebr. 1: 1 f.). Den som trodde Moise och profeterna och litade på deras ord, han trodde på Gud, som talade genom dem; och den som tror på Kristus, han tror på Gud, som är och bor och verkar och talar och frälsar i honom. Därför säger Herren Jesus: Den som tror på mig, han tror icke på mig utan på honom, som har sändt mig (Joh. 12: 44). Den som ser mig, han ser Fadern (Joh. 14: 9). Fördens skull uppmanar han äfwen sina lärjungar och säger: Tron på Gud och tron på mig (Joh. 14: 1). Och Petrus säger om de troende, att de genom Kristus tro på Gud (1 Petr. 1: 21). All sann tro på Gud är en tro på Kristus, och all sann tro på Kristus är en tro på Gud. Jag och Fadern äro ett, säger Jesus.

Men af sådan tro följer nu, att människan blir rättfärdig. Hennes synder warda förlätta; hon får ett nytt och rent hjärta, såsom Petrus säger: Gud rengjorde deras hjärtan genom tron (Apg. 15: 9), och däraf följer, att hon blir angelägen att hålla Guds bud. Detta är alla troendes inre historia från begynnelsen och förblir så intill änden. Såsom Lukas säger om Satarias och Elisabet: De woro rättfärdiga inför Gud, wandrande i alla Herrens bud och stadgar ostraffliga (Luk. 1: 6). Allt, allt hörande och läsande är förgäfwes, om det icke kommer till en sådan tro och lydnad. Det framhåller ebreerbrefwet, då där säges om Israel, att ordet, som de hade hört, icke gagnade dem, emedan det icke hade genom tron blifwit införlifwadt med dem (Ebr. 4: 2). De hörde ordet, men de woro, såsom Asaf här säger, ett gensträfwigt och upproriskt släkte, ett släkte, som icke höll sitt hjärta ståndaktigt, och hwars ande icke war trofast emot Gud. Därför swor också Gud, att de icke skulle komma in i hans hwila (Ebr. 3: 18). Och det är skrifwet till warning för oss, att icke wi må förgäfwes höra Guds ord utan tro och frälsa våra själar (Ebr. 10: 39). Erfarenheten visar också nu icke sällan, att bland dem, som blifwa omvända och troende, finnas sådana, som icke blifwa beståndande. Det förutsade äfwen Herren Jesus i liknelsen om de fyra handa sådesåkrarne. Somt af säden föll på stenig mark, gick hastigt upp men förtorkades också hastigt. Samt föll bland törnen; törnena gingo med upp och förkwäfsde det.

Gud, Gud hjälp oss att taga denna warning till hjärtat. Amen.

Gud war ändå barmhärtig.

Ps. 78: 9—72.

9. Efraims barn, de väpnade bågskyttarna, wände om på stridens dag. 10. De höllo icke Guds förbund, och i hans lag wägrade de att wandra. 11. Och de glömde hans gärningar och de under, som han hade låtit dem se. 12. Inför deras fäder gjorde han under i Egyptens land, på Soans mark. 13. Han flöf hafwet och lät dem gå därigenom och lät watten stå såsom en hög. 14. Han ledde dem om dagen med molnstoden och hela natten med eldens sken. 15. Han flöf klippor i öknen och gaf dem rikligen att dricka såsom ur djupa haf. 16. Och han lät rinnande bäckar komma ut ur klippan och watten flyta ned såsom strömmar. 17. Och de syndade ännu mer mot honom och woro upproriska mot den Högste i öknen. 18. Och de frestade Gud i sina hjärtan, i det de begärde mat för sin lyftnad. 19. Och de talade mot Gud, de sade: "Kan wäl Gud tillreda ett bord i öknen? 20. Se, han slog klippan, så att watten flödade och bäckar strömmade ut, men kan han också gifwa bröd eller skaffa kött åt sitt folk?" 21. Därför hörde Herren det och wardt förgrimmad; och eld lågade upp i Jakob, och wrede kom öfwer Israel, 22. ty de trodde icke på Gud och förtröstade icke på hans frälsning. 23. Och han gaf befallning åt skyarna från höjden, och han öppnade himlarnas dörrar; 24. han lät manna regna öfwer dem till föda, och säd från himlarna gaf han dem. 25. Änglabröd fingo människor äta; han sände dem mat, så att de blefwo mätta. 26. Han lät östanwinden fara ut på himlarna, och han förde genom sin makt sunnanwinden fram. 27. Och han lät kött regna öfwer dem såsom stoft och bewingade fåglar såsom hafwens sand. 28. Han lät dem falla ned i hans läger, rundt omkring hans boningar. 29. Och de äto och blefwo öfwermätta; han lät dem få, hwad de hade lyftnad efter. 30. Men de hade icke hunnit att stilla sin lyftnad, ännu war maten i deras mun, 31. då Guds wrede kom öfwer dem, och han dödade somliga bland deras yppersta, och slog ned Israels unga män.

32. Trots allt detta syndade de åter och trodde icke på hans under.
 33. Därför lät han deras dagar försvinna såsom en fläkt och deras år i plötslig undergång. 34. När han dödade dem, frågade de efter honom och wände om och sökte Gud 35. och tänkte på, att Gud war deras klippa, och att Gud den Högste war deras återlösare; 36. och de talade inställsamt för honom med sin mun och skrymtade för honom med sin tunga. 37. Men deras hjärta war icke ständaktigt mot honom, och de woro icke trofasta i hans förbund. 38. Men han war barmhärtig, han försonade migbärning och fördärfwade dem icke utan afwände ofta sin wrede och lät icke hela sin förtörnelse bryta fram. 39. Och han tänkte på, att de woro lött, en wind, som far bort och icke kommer åter. 40. Huru ofta woro de icke upproriska mot honom i öknen och bedröfwade honom i ödemarken! 41. Och de frestade Gud åter och åter igen och förtörnade Israels Helige. 42. De tänkte icke på hans (mäktiga) hand, på den tid då han förlossade dem från owännen, 43. då han gjorde sina tecken i Egypten och sina under på Soans marl 44. och förwandlade deras strömmar till blod och deras rinnande bäckar, så att de icke kunde dricka ur dem. 45. Han sände bland dem flugswärmar, som åto dem, och paddor, som fördärfwade dem. 46. Han gaf deras gröda åt gräsmaskar och deras arbetes frukt åt gräshoppor; 47. han dödade deras winträd med hagel och deras mulbärskonträd med hagelstenar 48. och gaf deras öl till pris åt hagel och deras bostap åt ljungelbar. 49. Han sände öfwer dem sin wredes glöd, förgrummelse och ogunst och nöd, en sändning af olycksänglar. 50. Han gaf fritt lopp åt sin wrede; han skonade icke deras själ från döden, utan gaf deras lif till pris åt pesten. 51. Och han slog allt förstfödt i Egypten, kraftens förstlingar i Rams hyddor. 52. Och han lät sitt folk bryta upp såsom en fårhjord, och han förde dem såsom en bostapshjord i öknen. 53. Och han ledde dem i trygghet, så att de icke behöfde frukta; men deras fiender öfwertäcktes af hafwet. 54. Och han förde dem till sitt heliga område, till det berg, som hans högra hand hade förwärfwat. 55. Han förjagade hedningarna undan deras ansikte och fördelade deras land med lott åt dem till ett arf och lät Israels stammar bo i deras hyddor. 56. Men de frestade och woro upproriska mot Gud den Högste och höllo icke hans vittnesbörd. 57. De welo tillbaka och woro trolösa såsom deras fäder, de wände om, lifa en bäge som swiker. 58. De förtörnade honom med sina offerhöjder och retade honom genom sina afgudabeläten. 59. Gud hörde det och wardt förgrummad och förlastade Israel alldeles. 60. Och han förflöt sin boning i Silo,

det tält, han slagit upp bland människor. 61. Han gaf sin makt i fångenskap och sin ära i fiendehand. 62. Han gaf sitt folk till pris åt svärdet, och på sin arfwedel förgrimmades han. 63. Eld förtärde deras unga män, och deras jungfrur blefwo utan brudsång. 64. Deras präster föllo för svärd, och deras änkor gråto icke. 65. Då waktade Herren såsom en sofwande, såsom en hjälte, som warit döfwad af win. 66. Och han slog sina owänner tillbaka, ewig smålet gaf han dem. 67. Och han förkastade Josefs hydda, och Efraims stam utwalde han icke. 68. Men han utwalde Juda stam, Sions berg, som han älskade. 69. Och han byggde sin helgedom så fast som himmelens höjd, såsom jorden, hwars grund han lagt för ewig tid. 70. Och han utwalde sin tjänare David och tog honom ifrån fårhjordens fallor. 71. Från de digiswande [tackorna] hämtade han honom till att wara en herde i Jakob, hans folk, och i Israel, hans arfwedel. 72. Och han war deras herde med redligt hjärta och ledde dem med förståndig hand.

När Stefanus i Apg. 7 talade till rådet i Jerusalem, så gick han igenom Israels historia för att wisa å ena sidan folkets trolöshet, å andra sidan Guds trofasthet. Detsamma gjorde aposteln Paulus, när han talade i judarnas synagoga i Antiokia (Apg. 13). Och ändamålet war att wäcka åhörarne till besinning, att de måtte taga lärdom af historien. Så gör nu äfwen Asaf i denna psalm. Han går igenom hufwudpunkterna af folkets historia, så långt den då räckte. Och det gör han, på det att det släkte, som då lefde, icke måtte blifwa, såsom deras fäder, ett gensträfwigt och upproriskt släkte utan ett släkte, som höll sitt hjärta ståndaktigt, och hwars ande war trofast mot Gud (v. 8).

Här nämnes nu först Efraims barn såsom en bild af hela folket (v. 57). De woro wäpnade bågskyttar, hade alla förutsättningar för en segerrik strid. Men på själfwa stridens dag sweko de och wände om. Hvilken färskild händelse Asaf åsyftar, kan man icke weta. Det är också litgiltigt. Det gällde strid för genomförande af Herrens sak, och Efraim swek. De höllo icke Guds förbund och i hans lag wägrade de att wandra. Wid Sinai hade hela folket heligt lofwat att hålla Guds förbund och lyda hans lag. Gud sade: Om I hören och lyden min röst och hållen mitt förbund, så skolen I wara min egendom framför alla andra folk, och I skolen blifwa åt mig ett rike af präster och ett heligt folk. Och folket swarade på en gång och sade: Allt hwad Herren har sagt, wilja wi göra (2 Mos. 19). Men tiden gick. De glömde Herrens gärningar och de under, som han hade låtit dem se. Det war den wanliga histo-

rien. När Gud med wäldig hand hade fört dem genom Röda hafwet, då sjöngo de hans lof. Då sjöngo de: Herren är min Gud och honom will jag prisa (2 Mos. 15: 2). Men kort därefter knorrade de, emedan de saknade friskt watten (v. 24). När de hade fått watten, så knorrade de igen öfwer, att de icke hade mat (2 Mos. 16). Då fingo de manna, som Asaf här i v. 25 kallar änglabröd, emedan det kom från himmelen. Ja, Gud gaf dem äfwen kött. Så kommo de till Sinai. Här bäftade de wid uppenbarelsen af Guds majestät och gäfwö de dyra löften. Men om en tid war det samma elände igen. Deras hjärta war icke rätt, för Gud. Det war allenast försträckelsen, som twang dem till en tillfällig gudaktighet.

Detta är nu en sann bild af den naturliga människans ombytlig het och trolöshet mot Gud. Se, där blir hon rörd af Guds ord, ja, kanske så att tårarna rinna. Hon gör heliga löften. Men om en dag eller två är allt bortblåst. Där blir hon försträckt. Hon råkar i dödsfara. Hon ropar och beder och lofwar, att hon will omvända sig, däreft Gud denna gång förbarmar sig och räddar henne. Hon blir räddad. Hon ser, att det är ett Guds under. Men inom kort har hon glömt det.

En af mina bekanta, en sjökaptan, led steppsbrott under swår storm. Allt hopp om räddning syntes wara ute. Han war troende. De ogudaktiga sjömännen kommo omkring honom. De omfattade hans knän och ropade under tårar, att han skulle bedja för dem. Han gjorde det. Såsom genom ett under blefwo de räddade. Men när faran war öfwer, glömde de Gud och fortsatte på samma breda wäg som förr. Huru ofta ser man icke människor komma i nöd och ropa till Gud om frälsning, när de blifwa sjuka och allt hopp om deras wedersående är ute. Men så wänder sig sjukdomen. De bli friska och ogudaktiga igen. Om du, som läser detta, känner igen din historia däri, så stanna ändtligen en gång och besinna dig. Hör här, huru det står om Israels barn:

Då kom Guds wrede öfwer dem, och han dödade somliga bland deras yppersta och slog ned Israels unga män. Trots allt detta syndade de åter och trodde icke på hans under. Därför lät han deras dagar förswinna såsom en fläkt och deras år i plötslig undergång (v. 31—33). Gud låter icke gäcka sig. Han har tålmod. Han wäntar på syndares omvändelse och han wäntar länge. Han will ingen syndares död. Han hotar. Om de taga det till hjärtat och ändra sitt sinne, så låter han sin nåd öfwerflöda öfwer alla deras synder, såsom han gjorde med Nineve. Men om de förhärda sig, så kommer den dag, då han slår till. Och we dem på den dagen. Han warnade folket på Noaks tid.

Han gaf männistorna lång tid — 120 år — till bättring. Men de föraktade hans nåd såväl som hans hotelser. Så föll domen. Floden kom, och i hennes böljor tvärfdes deras ångestrop.

Herren Jesus warnade Jerusalem. Han grät wid tanken på den olyckliga stadens förestående öde. Men folket föraktade allt. De korsfäste honom. Men ännu gaf Gud tid till sinnesändring. Apostlarna fingo befallning att efter Herrens bortgång börja sin missionsverksamhet i Jerusalem (Luk. 24: 47). Sinnesändring och syndernas förlåtelse, sade Jesus, skall predikas i mitt namn bland alla folk, **begynnande på Jerusalem.** Men när ingenting halp, då kom den förutsagda domen. Gud låter icke gäcka sig. Men detta, säger Paulus, har blifwit förebilder för oss (1 Kor. 10: 6), förebilder, af hwilka wi kunna se, hwad wi hafwa att wänta, om wi wandra i deras fotspår.

När han dödade dem, frågade de efter honom och wände om och sökte Gud och tänkte på, att Gud war deras klippa, och att Gud den Högste war deras återlösare. Ja, alldeles så. Det är också Guds affikt, när han slår. Därför ropar han såsom en förtwiflad: Hwar skall man hädanefter slå eder, då I faren fort i edert affall? (Ej. 1: 5). Vilasom wille han säga: "Se, jag slår eder, på det I mån wända om till mig, men det hjälper icke. I faren ändå fort i edert affall. Hela eder tropp är idel sår, blånader och friska slag (v. 6). Hwar skall jag nu slå eder? Det finnes ju ingen fläck kvar, som icke redan är full af sår". Därför gläder det Herren, när hans slag werkar så, att syndare wända om och söka honom och tänka på, att han är deras återlösare, den ende, som kan frälssa dem. Det är då så långt ifrån, att han stöter dem tillbaka, att han twärtom, såsom den förlorade sonens fader, löper emot dem med glädje, faller dem om halsen och kysser dem. Men tyvärr går det ofta så, som här widare står om Israels barn:

De talade inställsamt för honom med sin mun och strymtade för honom med sin tunga. Men deras hjärta war icke ståndaktigt mot honom, och de woro icke trofasta i hans förbund. Där war ingen sann omvändelse, endast ett af försträckelsen framkalladt, tillfälligt nödrop. Och ingenting är wanligare. De allra flesta, som synas blifwa omwända på dödsbädden, wända åter till världen, om de mot förmodan tillfriskna igen. Detta gör oss, att man icke kan sätta så stort värde på en sådan omvändelse, ifall den sjuke dö. Dock skall man icke heller förtwifla. Ty omvändelsen kan wara sann. Röswaren på korset blef verkligen omvänd, och det i det allra yttersta. Erfarenheten visar äfwen, att somliga, som på sjukbädden blifwit omwända, när de trodde, att de skulle dö, blifwa kvar

i tron, om de tillfriskna. Alltså: om det icke är wanligt, så händer det ändå. Därför må man, som sagdt, icke förtwisla.

Det är en outhärligt sorglig företeelse, när en människa, som en gång wände sig till Herren, ja, som kanske också syntes komma till frid, icke blir bestående utan affaller. Tänk, att hafwa varit i själfwa porten, ja, kanske ett stycke med på wägen, att hafwa wandrat med Herren Jesus en tid, haft sitt lif, sin frid, sitt allt i honom, och så tröttna, swika, gå tillbaka och hamna i världen igen! Så förfärligt det än låter, måste man dock säga, att det hade varit bättre för dem, om de aldrig hade varit med. Deras sista, säger Herren Jesus, är värre än deras första. Ingens tillstånd är så sorgligt som affällingens. O, du affällige, kom igen, kom igen! Kom i dag!

Men hör nu, huru här widare står om Gud: Han war barmhärtig och förbärfwade dem icke. Han tänkte på, att de woro lött, att de woro swaga, arma, eländiga warelser. Därför afwände han sin wrede och lät icke hela sin förtörnelse bryta fram, d. ä. han straffade dem icke så hårdt, som de hade förtjänat, ty då skulle han alldeles hafwa förbärfwat dem. Utan han försonade mig gärning, han ströf ut den, han förlät den. Han wille ännu förbarma sig och ha tålmod och wänta och försöka med dem på nytt, om han tilläfwenthrs så kunde frälja dem. Och så gjorde han ofta, säger Mof. Han förlossade dem (v. 42), han gjorde tecken och under (v. 43), han lät sina straffdomar gå ut öfwer Egypten (v. 43—51). Han förde Israels barn såsom en bostapshjord genom öknen (v. 52). Men de woro ofta upproriska i öknen (v. 40), de frestade honom åter och åter igen (v. 41). Men ändå förde han dem in i det heliga landet (v. 54) och förjagade hedningarna (v. 55), efter som han hade lofwat.

Och nu skulle man wäl tänka, att de hade erfarit så mycket, att det war omöjligt för dem att bli ogudaktiga och trolösa. Men nej, de woro trolösa såsom deras fäder, ja, nu gingo de ändå därhän, att de inrättade afgudatjänst och förtörnade honom med sina offerhöjder (v. 58). Och hwad skulle han nu göra? Han förkastade Israel, han försköt sin boning i Silo. Han lät folket komma under filisteernas wälde. I striden mot dem föllo trettiotusen af Israels barn, äfwen många präster (v. 62—64), bland dem äfwen öfwersteprästen Elis två söner (1 Sam. 4). Och det swåraste af allt: förbundets ark, som Mof här kallar för Guds "makt och ära", emedan den war medelpunkten för uppenbarelsen af Guds majestät i Israel (jfr Ps. 132: 8, 1 Sam. 4: 21 f.) — denna ark föll också i fiendens händer (v. 61). Israels barn hade satt sitt sista hopp till den. När man kom med den till lägret, uppgaf därför hela Israel ett stort

fröjderop, så att marken barrade och filisteerna blefwo förfärade. Ty man sade: Gud har kommit till lägret (1 Sam. 4: 5 följ.). Men deras hopp kom på stam, och filisteerna togo arken. Då syntes allt för alltid förloradt. Hvar och en måste tänka: "Efter allt hwad Gud förut har gjort, efter alla under, alla straffdomar, alla uttryck af Guds förlåtande nåd är ändtligen nu den stund kommen, då han alldeles och med allwar har förkastat sitt folk". Men nej, ty hör, huru Mofas fortsätter:

Då wakenade Herren såsom en sofwande, såsom en hjälte, som warit döfwad af win, och han slog sina owänner tillbaka. Wisserligen kom förbundets ark icke tillbaka till Silo (v. 60). I den meningen hade Gud förkastat Josefs hydda och Efraims stam (v. 67) alldeles (v. 59). Men arken kom dock tillbaka (1 Sam. 5). Den sattes först i Kirjat Jearim, en stad i Juda ej långt från Jerusalem, och förflyttades sedan till Sion (v. 68). Och han utwalde David till att wara en herde i Jakob (v. 71). David war också en herde med redligt hjärta och ledde folket med förståndig hand (v. 72).

Märk nu i hela denna berättelse den outtömliga rikedom af Guds barmhärtighet, som alltjämt warunnar sig öfwer det arma folket och ständigt är färdig att mottaga de affälliga, bara de ropa till honom och gifwa något tecken, att de wilja wända om. Märk vidare hans långmodighet, då han har fördrag med folket trots dess knorr och upproriskhet, trots dess affall och afgudereri. Märk vidare hans mildhet, ty då han måste straffa, så åsynar han med straffet icke att fördärfwa dem utan att wäcka dem till finnesändring, att de må omwända sig (v. 38). Märk vidare hans makt, då han "waknar" och slår sina fiender för att frälja sitt folk, sedan straffdomens tid är öfwer. Märk ytterligare hans trohet, som gör, att han icke ens mot ett trolöst folk bryter sitt förbund. Allt detta är skrifwet till lärdom för oss, på det wi må weta, hurudan vår Gud är, och att wi aldrig må wika af från hans vägar utan troget och ståndaktigt blifwa wid honom och hans ord.

Men slutligen må wi också lära, huru han insatte David sin tjänare till att wara en herde i Jakob. Detta är en förebild till den rätte herden, vår Herre Jesus, som han har sändt för att uppsöka och frälja de öfwer hela jorden förskingrade fåren. Såsom nu David i sin gärning war Guds tjänare, så är också Herren Jesus i sin gärning Guds tjänare. Det är Gud, som gör allt. Det är han, som frälsar. Men det är allena genom Herren Jesus, som frälsningen sker. Därför heter han också Jesus. Ty det namnet betyder: Gud är frälsare. Ja, ja, alltsammans är det af Gud i Jesus och genom Jesus, Gud till ära i ewighet. Amen.

Rädda oss för ditt namns äras skull.

Ps. 79: 1—13.

1. En psalm af Asaf. Gud, hedningarna hafwa kommit in i din arfwezel, de hafwa orenat ditt heliga tempel, de hafwa gjort Jerusalem till stenhopar. 2. De hafwa gifwit dina tjänares döda kroppar till mat åt himlarnas fåglar, dina frommas kött åt markens djur. 3. De hafwa utgjutit deras blod såsom watten rundt omkring Jerusalem, och ingen fanns, som begrof dem. 4. Wi hafwa blifwit till smålet för våra grannar, till spott och hån för dem, som bo omkring oss. 5. Huru länge, Herre, skall du ständigt wredgas, huru länge skall din nit-älskan brinna såsom eld? 6. Utgjut din förtörnelse öfwer hedningarna, som icke känna dig, och öfwer de riken, som icke åkalla ditt namn. 7. Ty de hafwa ätit upp Jakob, och hans boning hafwa de förödt. 8. Tänk icke, oss till skada, på fädernas misgärningar; skynda, låt din barmhärtighet komma oss till mötes, ty wi äro i stort elände. 9. Hjälp oss, du vår frälsnings Gud, för ditt namns äras skull; rädda oss och försona våra synder för ditt namns skull. 10. Hvarför skola hedningarna säga: "Hwar är nu deras Gud?" Låt det inför våra ögon blifwa kunnigt på hedningarna, huru du hämnas dina tjänares utgjutna blod. 11. Låt den fångnes ångestrop komma inför ditt ansikte, låt efter din arms wäldighet dödens barn blifwa wid lif. 12. Och gif våra grannar sjusaldt tillbaka i deras slöte den försmädelse, hwarmed de hafwa försmädat dig, Herre. 13. Men wi, som äro ditt folk och får i din hjord, wi skola tacka dig till ewig tid, wi skola förtälja ditt lof från släkte till släkte.

Det gäller om denna psalm det samma som om Ps. 74. Psalmisten klagar öfwer Jerusalems förstöring. I Ps. 74 skildrar han själfwa förstöringen, här däremot tillståndet därefter. Många bibeltolkare tro, att dessa psalmer syfta på den syriske konungen Antiochus härjningar i Jerusalem. Men då de bägge otwifwelaktigt handla om samma sak och äro skrifna af samma Asaf, och då Ps. 74, såsom wi förr wisat, handlar om

Jerusalems förstöring genom Nebukadnezar, så är nog det samma att antaga om Ps. 79. Detta så mycket mer, som Jeremia i kap. 10: 25 anför v. 6—7 ur denna psalm.

Men låt oss nu höra psalmens innehåll. Hedningar hade plundrat och uppbränt Jerusalem. De hade ohelgat och uppbränt templet (Ps. 74: 4). En stor mängd af Guds tjänare woro dödade och deras troppar gifna till mat åt markens djur och himmelens fåglar. Alla hedniska grannfolk hånade Israel, som ju hade tröstat på Gud, men nu fått erfara, att han dugde till intet. Kaldeerna hade trotsat honom och blifvit honom öfvermäktiga. Tillståndet war öfver all beskrifning förfärligt. Swart skulle man wända sig? Jo, till Gud. Ty det war hans arfwehel hedningarna hade ohelgat, hans tjänare de hade dödat, det war hans frommas blod de hade utgjutit. Därför kunde man också påkalla hans hjälp. Se, så böra äfwen wi i all nöd åberopa oss på, att wi äro Guds eget folk, Guds egna barn, och därmed uppmuntra våra hjärtan till en rätt och wiß tro, att han utan allt twifwel skall hjälpa, när den rätta tiden är inne. I stillhet och förtröstan skall vår styrka wara (Ef. 30: 15).

Huru länge, Herre, skall du så ständigt wredgas? frågar Asaf. Han ser i Jerusalems förstöring en straffdom. Däri ligger en syndabekännelse, och med syndabekännelse måste all omvändelse och frälsning begynna. Men i straffet ser Asaf ett uttryck af Guds wrede. Och det är rätt. Bibeln talar på många — många ställen därom. Gud är en helig Gud. Därför måste han hata all synd. Den man, som icke hatar synd, är ingen helig man. Detta hat yttrar sig såsom wrede öfwer dem, som lefwa i synd. Att tala om, att Guds wrede blifwit i Kristi dödb borttagen och släckt, är därför orimligt och obibliskt. Det är det samma som att säga, att Gud icke vidare hatar det onda, eller med andra ord att han icke längre är en helig Gud. Nej, twärtemot sådan lära talar bibeln om Guds wrede alldeles på samma sätt efter som före Kristi dödb. Guds wrede hwilar öfwer hwarje människa, som lefwer i synd. Först när människan genom tron på Kristus blir rättfärdigad från sin synd, kommer hon också undan Guds wrede. Ty öfwer den rättfärdige hwilar icke wrede utan idel Guds wälbehag. Men den, som icke tror på Kristus och sålunda förblifwer i sin synd, öfwer honom förblifwer Guds wrede (Joh. 3: 36). Ja, det är så långt ifrån, att Herren Jesus skulle hafwa gjort någon ändring i detta, att det twärtom är han, som på den yttersta dagen skall utföra Guds wredes dom öfwer de ogudaktiga. Såsom han själf säger: Icke dömer Fadern någon, utan all dom har han gifwit åt Sonen (Joh. 5: 22), och såsom Paulus säger: Gud skall genom Kristus

döma världen med rättfärdighet (Apg. 17: 31). Märk: Gud skall göra det, och genom Kristus skall det ske. Domen såväl som frälsningen är Guds verk genom Kristus. Han och Fadern äro ett. Den som ser honom, han ser Fadern. Hos Gud är ingen förvandling, säger aposteln (Jaf. 1: 17). Du Gud blifwer, såsom du är, och dina år taga ingen ände (Ps. 102: 28). Det finnes ingenting, och det har aldrig funnits någonting, som kunnat verka någon förändring hos honom. Såsom han älskar syndare, så har han älskat dem alltid med en ewig, oändlig kärlek. Och såsom han hatar synden, så har han alltid hatat henne. Och såsom hans nåd och välbehag hwilar öfwer de rättfärdiga, så har den alltid hwilat, och såsom hans wrede hwilar öfwer de orättfärdiga, så har den alltid hwilat. Syndafallet, som totalt fördärfwade människan, kunde icke åstadkomma någon förändring i Guds kärlek. Han förblef kärleken. Och Kristi frälsareverk kunde icke åstadkomma någon förändring i Guds hat till synden eller Guds wrede öfwer dem, som lefwa i synd. Åfwen den dag, då människan föll, gällde det ordet: Hos Gud är ingen förvandling. Och efter Kristi död är Gud lika väl som före Kristi död en förtärande eld för alla dem, som äro i sina synder.

Hedningarna föreställa sig alltid sina gudar såsom föränderliga. Och det ligger i all människonatur, att wi tänka oss Gud sådan, som wi själfwa äro: god och from, när wi äro fromma, ond, då wi känna oss syndiga. Men det är en falsk bild af Gud, alltigenom falsk. Och det hör till den kristna tron att bekämpa och öfwerwinna, ja, ur våra hjärtan utplåna denna falska bild. Låt oss kämpa denna kamp med Andens swärd, som är Guds ord. Syndafallet war något, som människan gjorde till sitt fördärf; Kristi verk war något, som Gud gjorde till hennes frälsning. Och det gjorde han just därför, att hans kärlek icke genom hennes fall hade lidit någon förändring. Hwar och en, som nu omfattar Jesus Kristus, blir alltså upprättad ur sina synder och frälst. Hwar och en, som föraktar honom, förblir i sina synder under Guds wrede och går förlorad.

Utgjut din förtörnelse öfwer hedningarna, säger Afaf vidare, d. ä. "låt din dom träffa dem. Skona dina fromma, din arfwezel. Hedningarna känna icke dig, de åkalla icke ditt namn. De hafwa uppätit ditt folk och förstört Jerusalem och ödelagt landet. Deras riken må du hemföra. Men nu har du slagit det folk, som är ditt och omstörtat det rike, som du själf har grundat." Det såg ju för psalmistens ögon oförklarligt och orättwist ut, att Gud skulle wara mycket hårdare mot sitt folk än emot hedningarna. Däröfver handlar och isynnerhet Ps. 73. Men det

ser endast så ut. Alla Herrens domar äro rättfärdiga, äfwen när de träffa hans eget folk.

Tänt icke oss till slada på fädernas misgärningar, beder Alf widare. I dessa ord ligger en för alla folk viktig lärdom. Liksom den enstilde samlar synd på synd, så göra äfwen folken. Deras synder äro icke borta, därför att Gud har tålmod och icke strax hemsöker dem. Nej, de samla sig, de hopa sig, tills deras mått blir fullt. Då kommer domen öfwer det släkte, som då lefwer. Folks och rikens undergång är icke följden af det sista släktets synder utan den samlade frukten af hela den skuld, som folket släkte efter släkte har hopat. Därom anmärker en författare riktigt: "I Josias dagar war äfwen den allwarligaste ånger ur stånd att afvända den straffdom, som så många föregående års afguderier hade sammandragit öfwer Juda". (Spurgeon).

Se här en bild. Där är en människa, som genom ett onaturligt lefnadssätt undergräfwat sin hälsa, till exempel genom fräsheri och dryckenskap. I början synes det icke slada henne. Twärtom känner hon sig kanske frisk och glad. Men så börja krämpor framträda, och slutligen lägges hon ned på sjukbädden och dö. Hon säger kanske: "Jag åt eller drack för mycket wid det eller det tillfället". Eller: "Jag ådrog mig en förkylning". Men det är misstag. Hennes sjukdom och för tidiga död är den samlade frukten af flere års onaturligt lefwerne.

Alldeles så förhåller det sig på det andliga området. Den som lefwer i synd, känner sig fri och glad och fruktar ingenting. Han strattar åt hwarje tal om en stundande dom. Men under tiden hopar han åt sig wrede till wredens och Guds rättwisa doms uppenbarelses dag (Rom. 2: 5). Och det samma gäller folken i det stora hela. När de förakta Herren och lefwa i synd, så fylla de så småningom, kanske utan att märka det, genom århundraden sina synders mått. Till slut behöfves det icke mycket, förrän måttet är fullt. Måttet stjälpes om. Den däri samlade förbannelsen gjutes ut och fördränker såsom i en syndaflojd det släkte, som då lefwer, och som kanske är vida mindre brottsligt än de föregående. Det är en förfärlig men orubblig Guds dom, som sålunda går genom folken. Och hwad bibeln i den delen lär, det bekräftar alla tiders historia: Synd är folks fördärf. Hwad människan får, det skall hon också uppstära. Gud låter icke gäda sig. Endast i sinnesändring och tro på Jesus finnes räddning.

Stynda, låt din barmhärthighet komma oss till mötes, ty wi äro i stort elände. Psalmisten ropar bara på barmhärthighet. All förtjänst och wärdighet är utesluten från hans tankar. Han lägger bara fram sitt

elände, som är stort. Förtjänst ropar efter lön, elände ropar efter barmhär-
tighet. Låt äfwen oss göra på samma sätt, när wi måste höra Guds dom.
Om wi icke förstå **hvarför**, så låt oss vara öfwerlygade, att oss sker
ingenting annat än rätt. Därför bort med all klagan, allt knorr emot
Gud. Låt oss säga: "Gud, wi hafwa syndat; wi lida, hwad våra gär-
ningar äro värda."

Men om wi icke hafwa någon rättighet att klaga och knorra, så
hafwa wi dock rättighet att bedja och säga: "Herre Gud, se till vårt
djupa elände och misstunda dig öfwer oss". Hwad wilja wi wäl annars
taga oss till? **Slynda**, ropar Maf, slynda, låt din barmhärthighet komma oss
till mötes. Och så må äfwen wi ropa. Ja, om wi själfwa tydligen
se, huru wi genom någon vår egen, om än så grof, synd hafwa mållat
vårt lidande, så låt oss ändå icke förtwisla. Nej, låt oss dristigt
gå fram till nådastolen, att wi må finna nåd och så barmhärthighet
till hjälp i rätta stunden. Ty om wi bekänna synderna, säger aposteln,
så är Gud trofast och rättfärdig, så att han förlåter oss alla synder
och renar från all orättfärdighet, och Jesu Kristi, hans Sons, blod
renar från **alla** synder, icke blott från små och omedvetna och oupp-
sätliga utan äfwen från de gröfsta uppsätliga misgärningar. Därför
såsom wi nyss sade: "Bort med allt knorr", så säga wi nu: "Bort
med all förtwislan". Där synden öfwerflödade, där öfwerflödade nåden
ändå mycket mer. Så hög som himmelen är öfwer jorden, så wäldig
låter Gud sin nåd vara öfwer alla dem, som frukta honom och bekänna
sina synder. På samma gång wi sjunga: "O djup af synd!", så skola
wi tillägga: "Men afgrund af barmhärthighet!"

Min synd är mot Jesus som gnista mot haf
Den drunknar, försvinner i djupaste graf.

Hjälp oss, du vår frälsnings Gud. Wi äro annars hjälplösa, wi
måste annars förgås. I oss själfwa är ingen kraft. Men du, Gud, du
är vår frälsnings Gud, du har lofwat, du har åtagit dig att frälsa oss.
Därför komma wi till dig. Låt oss erfara, att du är, hwad du heter,
vår frälsnings Gud, fastän wi misserligen hafwa förtjänat, att du all-
deles förflöte oss och aldrig mer tänkte på oss."

Åh, hwad den är härlig, denna i psaltaren så wänliga titeln: vår
frälsnings Gud. Med denna titel vill Gud på det allra wänligaste locka
till sig alla rädda, försagda, ängsliga hjärtan, som behöfwa nåd och
hjälp. Såsom också Herren Jesus, säger: Kommen till mig alla I, som

arbeten och ären betungade, jag är mild och ödmjukt af hjärtat, jag är alldeles såsom min fader, icke hård och fränstötande utan barmhärtig, så att jag vill, att alla syndare, äfwen den värsta, skola warda frälsta. Därför, du förtwiflade själ, låt säga dig. Du har syndat alldeles tillräckligt, som det är. Lägg nu icke därtill ytterligare den synden, att du kastar bort Guds nåd, att du aktar Jesu Kristi, hans Söns, blod värdelöst och förtwiflar. Ty wet det, att lika stor synd, som det är att i öfvermod **trotsa Guds bud**, lika stor synd är det att i förtwiflan **kasta bort Guds nåd**. Det är Guds befallning, icke blott att du skall lyda budorden, utan äfwen att du skall tro på Kristus. Märk: att tro på Kristus, det är något, som Gud icke med nöd tillåter, utan något som han med gudomligt allvar befäller. Och däri ligger den allra wäldigaste tröst, som kan tänkas. När Luther en gång låg i den förfärligaste förtwiflan, kom en klosterbroder till honom, läste för honom den andra trosartikeln och tillade, att det war befalldt, att han skulle tro. Detta skingrade med ens allt hans mörker, och han sade efteråt, att han aldrig hade hört ett så ljusligt evangelium, som när han fick höra, att det icke bara war tillåtet utan rent af befalldt att tro. Ty aldrig är någon så stor syndare, att han icke har rättighet att göra, hwad Gud har befallt.

Men **Ufas** går vidare och säger: **Hjälp oss för ditt namns äras skull**. Likasom wille han säga: Herre Gud, det gäller icke allenast vår räddning utan äfwen din ära. Hwad skola hedningarna säga, om du gifwer oss till spillo? Jo, de skola säga: "Där ser man; deras Gud är ingenting wärd, det lönar sig icke, att man förtröstar på honom, han lofwar och håller icke; och om han än will hålla det, så förmår han icke." **Rädda oss och försöna våra synder för ditt namns skull**. Ty om du så gör, då skola wi prisa ditt namn, och då skola alla folk se, att du jannerligen är Gud, en Gud som hjälper och Herren, Herren, som frälsar ifrån död. På samma sätt beder profeten: Om än våra misgärningar wittna emot oss, Herre, så handla dock du för ditt namns skull, ty vårt affall är stort, emot dig hafwa wi syndat. Förstjut oss icke för ditt namns skull. Låt din härlighets tron icke blifwa skymfad. Kom ihåg, bryt icke ditt förbund med oss (Jer. 14: 7, 21). Och Josua beder: När landets alla inbyggare få höra, att du gifwit oss i Amoreernas hand, så skola de wända sig emot oss och utrota vårt namn från jorden. **Hwad will du då göra för ditt stora namn?** (Jos. 7: 9).

Se, det är en wäldig grund att bygga vår bön uppå. Men wi, som äro kristna, kunna gå längre än **Ufas** och tillägga: "Herre vår Gud, du har dock utgifwit din ensöbde Son för oss. Du har kastat våra syn-

der på honom, och han har burit dem i sin lekamen ända upp på korsets trä (1 Petr. 2: 24). Om du nu icke förbarmar dig öfver oss och förlåter oss våra synder och frälsar oss, så är allt detta förspilldt. Din Söns blod har runnit förgäfwes. Alla hans stora löften och försäkringar äro wordna till wind. Men, Herre vår Gud, låt det icke gå så. Tänk uppå, att hans ära är din ära, hans wanära din wanära. Det är ju för din skull, för att föra de förlorade barnen hem till dig, som han har lidit och dött. Och nu, Gud, vår Fader, se icke till våra synder. Gud misstunda dig öfver oss för ditt eget stora namns skull."

Hvarför skola hedningarna säga: Hvar är nu deras Gud? säger Afas vidare. Och så kunna vi tillägga: "Hvarför skulle djäfwulen och världen få triumfera öfver dina barn och säga: Hvar är nu deras frälsare? Hwad hjälper nu deras tro? De hafwa tröstat på Gud och på Jesus. Men det har icke varit mer värdt, än om de hade satt sig på en såpbubbla. Ha, ha, ha! Deras Gud frågar intet efter dem, deras frälsare är intet." Nej, nej, i ewighet nej. Förr skall två gånger tre blifwa tjugutre, än att Gud, vår Gud, skulle tillåta något sådant.

Låt den fångnes ångestrop komma inför ditt ansikte. Ja, Herren hör de fattiga och föraktar icke sina fångar, heter det i Ps. 69: 34. Den som rör wid eder, han rör wid min ögonsten, säger Herren hos profeten (Saf. 2: 8). **Låt efter din arms wäldighet dödens barn blifwa wid lif.** Vi äro såsom tillspillogifna åt döden här i fångenskapen. Men du, vår Gud, är stark nog att hålla oss wid lif. Gör det och slå ned våra fiender med din wäldiga arm! **Vi äro ditt folk och får i din hjord,** vi äro din egendom, din arfwebel. Och vi skola tacka dig till ewig tid, vi skola förtälja ditt lof från släkte till släkte. Ja, ja, Gud, om du lämnar oss och förstjuter oss, så är det din egen wanära och din Söns wanära. Men om du frälsar oss, så skola vi och alla himlar och alla lefwande warelser sjunga ditt namns och Jesu namns ära och pris från ewighet till ewighet. Amen; ja, Amen.

Gud, träd fram i glans.

Ps. 80: 1—20.

1. För sångmästaren, efter "Siljor"; ett vittnessbörd af Asaf, en psalm. 2. Lyfna, Israels herde, du som leder Josef såsom en hjord; du som tronar på Ieruberna, träd fram i glans. 3. Inför Efraim och Benjamin och Manasse uppväck din makt och kom till vår frälsning. 4. Gud, upprätta och åter och låt ditt ansikte lysa, så att vi warða frälsta. 5. Herre Gud Sebaot, huru länge wredgas du wid ditt folks bön? 6. Du har låtit dem äta tårebröd och gifwit dem tårar att dricka i rikt mått. 7. Du gör och till ett tråtoämne för våra grannar, och våra fiender bespotta och wid sig själfwa. 8. Gud Sebaot, för och åter, och låt ditt ansikte lysa, så att vi warða frälsta. 9. Ett winträd flyttade du från Egypten, du förjagade hedningarna och planterade det. 10. Du röjde rum för det, och det slog rötter och uppskylde landet. 11. Bergen blefwo betäckta af deß skugga, och Guds cedrar af deß grenar; 12. det bredde ut sina rankor ända till hafwet och sina telningar intill floden. 13. Hvarför har du då brutit ned deß murar, så att alla, som gå wägen fram, plocka där af? 14. Wildswinet från skogen gnager där på, och markens djur äta där af. 15. Gud Sebaot, wänd åter, slåda ned från himlarna och se härtill och låt dig warða om detta winträd. 16. Och war ett skydd för det träd, som din högra hand har planterat, och för den son, som du har fostrat starkt åt dig. 17. Det är förbrändt af eld och kringhugget; för ditt ansiktets näpft förgås de. 18. Må din hand wara öfwer din högra hands man, öfwer den människosön, som du har fostrat starkt åt dig. 19. Då skola wi icke wila ifrån dig; behåll och wid lif, så skola wi åkalla ditt namn. 20. Herre Gud Sebaot, för och åter; låt ditt ansikte lysa, så att wi warða frälsta.

Äfwen denna psalm är af en Asaf. Den är, såsom innehållet visar, skrifwen under en tid af djupt betryd för Guds folk. Hvilken tid psalmisten järfkildt åsyftar, det kan man icke weta. Det gör också alldeles betsamma. Nöd — nöd — nöd hade detta folk att utstå gång efter annan, än på ett sätt, än ett annat. Och i alla tider har Guds folks histo-

ria varit en lidandes historia. Herren Jesus säger, att den, som vill vara hans lärjunge, måste taga korset på sig hvarje dag. Och hwad som gäller den enskilde, det gäller hela församlingen. Därför må wi icke bereda oss på annat. Hafwa wi det lugnare en tid, så må wi tacka Gud samt under lugnet stärka oss så, att wi äro dugliga att taga emot och uthärda stormen, när den kommer.

Hwad angår orden: **efter liljor**, så hafwa wi förut wid Ps. 45: 1 talat därom. Det syftar sannolikt på någon bekant folksång, efter hvars melodi psalmen skulle sjungas. Dock därom kunna wi ingenting wißt weta. Men att bland Israels folk funnits en ofantlig mängd sånger och psalmer, som längesedan äro förkomna, det kan man förstå af 1 Kon. 4: 32, där det omtalas, att Salomo har författat mer än ett tusen psalmer. Men nu må wi höra psalmens ord.

Synna, Israels herde. Herren liknas här wid en herde. Det är också en mycket vanlig bild i den heliga Skrift, och en skön bild i synnerhet för folket i Palestina, där herdelifwet war så vanligt. Annu i dag ser man därstädes nästan öfwerallt stora hjordar af får, getter och nötkreatur. I Ps. 23 jäger David: Herren är min herde, mig skall intet fattas. Allt, allt hwad han behöfwer, wet han, att Herren skall gifwa honom. Och det uttrycker han med de orden: Han låter mig hwila på gröna ängar, han för mig till watten, där jag finner ro. Han wet också, att så länge Herren är hans herde, så behöfwer han icke frukta något ondt. Därför tillägger han: Om jag också wandrar i dödsfuggans dal, fruktar jag intet ondt, ty du är med mig, din käpp och din staf trösta mig. Wid denne herdes hand wet han, att han kan gå trygg och lugn, så att intet ondt skall omstörta honom, huru stort det än må vara. Genom profeten lofwar också Herren och säger: Han skall föda sin hjord såsom en herde, han skall församla lammen i sin famn och bära dem i sitt stöte och fodra de lammdigra (Es. 40: 11).

Men allra härligast framställles Guds herdeomsorg om sitt folk i Hes. 34. Där bannar han först Israels falska herdar och säger: **We Israels herdar**, som föda sig själwa! Böra icke herdar föda fåren? Det feta uppåten I, och med ullen klädden I eder, det gödda slaktaden I; fåren födden I icke. De swaga stärkten I icke, och det tranke hela den I icke, och det brutna förbunden I icke, och det förstingrade förden I icke tillbaka, och det borttappade uppsökten I icke; utan med hårdhet och med stränghet rådden I öfwer dem. Och de blefwo förstingrade af brist på herde, och de blefwo till spis för alla markens wilddjur och förstingrades. Mina får lupo wilse på alla berg och på alla höga kullar,

och mina får blefwo förstingrade öfwer hela landet, och ingen war, som frågade efter dem, och ingen, som uppsökte dem (Hes. 34: 3—6).

Äf sådana ord kan man förstå, hwilken brinnande nitälstan Herren har om sin lilla swaga hjord. Sedan uttalar han en stark dom öfwer de falska herdarne, och till slut säger han: Se, jag will själf uppsöka mina får och hafwa tillsyn öfwer dem (v. 11). Jag skall själf föda mina får och själf anwisa dem deras lägerplats, säger Herren, Herren. Det borttappade skall jag uppsöka och det förstingrade skall jag föra tillbaka, och det brutna skall jag förbinda, och det fränka skall jag stärka (v. 15 f.). Ää, hwilken herde! Han tänker icke bara på det friska och starka utan allra förnämligast på det swaga, sjuka, wilsekomna. Och det gör honom riktigt stor. När Ps. 72 will framhålla den store himmelske konungens härlighet, så säger han: Alla konungar falle ned för honom och alla hedningar tjäne honom. Ty han skall rädda den fattige, som ropar, och den betryckte, som icke har någon hjälpare. Han skall skona den arme och fattige; de fattigas själar skall han frälsa (v. 11 följ.). Märk detta sammanhang: det majestätiska hos Gud, som bör draga ned alla konungar på knä inför honom, det är den nedlåtande barmhärtighet, som gör, att han tager sig an den usle, eländige, fattige, som ingen annan hjälpare har. En sådan herde är han.

Om konungen med ståt mottager stora och höga män, så säger ingen, att det ligger något stort däri. Men det hände wår konung en gång på hans födelsedag, att en fattig flicka kom till slottet och wille träffa honom. Wäkten frågade henne, hwad hon wille konungen. Hon swarade: "Jag har hört, att det är hans födelsedag, och jag will gratulera honom och gifwa honom dessa blommor." Det rörde konungens hjärta, och ehuru han juft den dagen för opaflighet hade inställt sin mottagning, befallde han dock, att man skulle föra in flickan. Han mottog henne på det hjärtligaste, talade med henne, tackade henne för hennes blommor och gaf henne en penningesumma. Dagarna därefter omtalades detta i alla landets tidningar. Ty däri låg något verkligan stort. Se, så gör Herren med alla elända, som söka honom. Han stöter ingen tillbaka, han föraktar ingen, han beder ingen wänta eller komma igen en annan gång. Nej, han tager emot dem strax, han talar wänligt med dem, wälsignar dem, och hwad de söka att göra till hans ära eller tjänst, det låter han sig wäl behaga, ja, tackar och belönar dem rikligen därför.

Men för att återgå till bilden om herden, så må wi åter läsa några ord ur Hes. 34. Där säger Herren: Jag will hjälpa mina får, och jag skall öfwer dem sätta en enda herde, som skall föda dem, nämligen

min tjänare David. Han skall föda dem och han skall vara deras herde, och jag, Herren, skall vara deras Gud, och min tjänare David skall vara furste ibland dem. Jag, Herren, har talat (v. 22 följ.) Hvem är då denne David? Ja, icke är det den gamle konung David. Han var längesedan död och begrafven, när Herren talade dessa ord. Utan här menas Davids Son, Herren Jesus. Han är den gode herden, såsom han själf betygar (Joh. 10), och han har låtit sitt lif för fåren. Honom tillhöra fåren. Gud har gifvit dem åt honom. De höra hans röst och han gifver dem ewigt lif. Ingen skall rycka dem ur hans hand, ty ingen skall rycka dem ur hans Faders hand. Han och Fadern äro ett. Ad, hwilken herde, hwilken herde!

Om Herren säger nu Asaf vidare: **du som tronar på keruberna.** Hvad han därmed menar, det lära wi af 2 Mos. 25: 20 följ. Där heter det om de två keruber af guld, som skulle sättas på nådastolen i templet: Keruberna skola öfvertäcka nådastolen med sina wingar. Med mot nådastolen skola kerubernas ansikten vara wända. Och där will jag stämma möte med dig och tala med dig från nådastolen emellan de två keruberna, som stå på vittnesbördets ark. — Denna nådastol med sina keruber af guld är nu borta, längesedan borta. Men wi hafwa en bättre nådastol i vår Herre Jesus, som är Guds härlighets återsten och hans wäsens rätta bild (Ebr. 1: 3). Han och Fadern äro ett (Joh. 10: 30). I honom bor gudawarandets hela fullhet (Kol. 2: 9), så att den som ser honom, ser Fadern (Joh. 14: 9), den som hör honom, hör Fadern, den som tror på honom, tror på Fadern (Joh. 12).

Nu beder Asaf: **Lyfna, Israels herde,** d. ä. hör våra böner, träd fram i glans. Drag dig icke tillbaka, såsom wore du swag. Låt icke hedningarna säga, att du en är eländig Gud. Nej, wisa dig i din härlighet. **Uppwäck din kraft, din hjältekraft.** Det förekommer psalmisten, såsom om Gud lagt sig att sofwa och wore alldeles wanmättig. O, huru ofta ser det icke sammalunda ut för våra ögon! Uppwäck din kraft inför **Efraim, Benjamin och Manasse** d. w. s. inför ditt folk, så att det må se dig i din kraft. Efraim och Manasse woro Josef's söner, och Josef jämte Benjamin woro söner af Rakel. Deras tre stammar gingo wid öfenwandringen näst efter tabernaklet och de därtill hörande heliga tingen, som buros af leviterna (4 Mos. 10: 21 följ.). De gingo således, — så att säga, näst efter Herren. Och det är med hänsyftning härpå, som Asaf beder Herren uppenbara sin kraft just inför dem. Men på hvad sätt han skulle uppenbara sin kraft, det angifwa de följande orden: **Kom till vår frälsning.** Du ser, huru bedröfligt det står till med oss. Kom

och hjälp! Herre fräls! **Gud, upprätta oss åter.** * Vi äro ju alldeles nederslagna och fördärfwade. Vi äro öfvergifna bland de döda, lika de slagna, som ligga i grafwen, på hwilka du icke mer tänker, och som äro afskilda från din hand (Ps. 88: 6).

Låt ditt ansikte lysa, så att wi warda frälsta. När olycka är å färde, då framställes detta bildligt så, som om Gud hade i vredesmod gömt bort sitt ansikte (Es. 54: 8). När han åter warunnar sig och frälsar, då är det så, som om han åter wände sitt ansikte till sitt folk. När han wänder bort ansiktet, så blir det mörkt, ja, det ser alldeles förtwifladt ut. Men när han wänder det tillbaka, så blir det ljust igen. Det blir, som när solen går upp. Därför säger psalmisten: Låt ditt ansikte lysa. Och David säger: Upplyst öfwer oss ditt ansiktets ljus (Ps. 4: 7). Och i wälsignelsen heter det: Herren låte sitt ansikte lysa öfwer dig och ware dig nådig (4 Mos. 6: 25). För att skingra mörkret behöfwes intet annat, än att solen går upp; och för att wända hjärtats nöd i glädje behöfwes bara, att Gud åter wänder sitt ansikte till den eländige. Ty det är frälsning.

Därefter beskriwer nu psalmisten den nöd, hwari landet war. Gud hade flyttat sitt folk såsom ett träd från Egypten och planterat det i Kanaan. Där hade det frodats och utwidgat sig, så att bergen blefwo betäckta af dess skugga och Guds cedrar af dess grenar (v. 9—11). Det hade breddt ut sig till Medelhafwet å ena sidan och till floden Eufrat å den andra (v. 12) alltefter löftet i 5 Mos. 11: 24. Men nu hade Gud brutit ned alla de murar, som omgäfwat och skyddade detta träd (v. 13). Märk: han säger: Gud — icke fienderna utan Gud hade gjort det. Ad, hwilken härlig trons konst är det icke att taga allt, äfwen det bittraste, äfwen det man måste lida genom fiender, att taga alltsammans från Gud! Så gjorde Herren Jesus, då han kallade det, som han led af fienderna, för en kalk, som räddes honom af Gud.

Och när alla murar woro nedbrutna omkring trädet, så war det utsatt för både människor och djur, som åto af dess frukt och gnagde på dess stam, d. w. s. fiender, som bodde rundt omkring, gjorde anfall och plundrade på alla håll det arma folket, hwars kraft war alldeles uttömd (v. 13 f.). Folket bad och ropade till Gud, men han svarade icke. Han

* Ordagrant säger Asaf: Gud för oss tillbaka. Detta kunde syfta på återförande ur fångenskap, men att döma af psalmens innehåll för öfrigt, så war folket icke i fångenskap, när denna psalm skrefs. Annars hade nog psalmisten icke kunnat underlåta att med något ord antyda det. Därför måste ordet fattas såsom åsyftande ett återförande ur djup nöd till lycka och trygghet igen, d. w. s. en återupprättelse.

wredgades wid sitt folks bön (v. 5), d. ä. trots deras bönerop fortfor han att straffa, alldeles såsom en fader måste göra med sina barn, trots att de ropa om förskoning. Herren Gud är icke klemig med sina barn. Han älskar dem med en fullkomlig, orubbilig, gudomlig kärlek. Men när de behöfwa straff, så tuktar han dem och det med sådant allwar, att de må märka, att han icke vill tåla någon synd. Han gifwer dem då tårebröd att äta och tårar att dricka (v. 6), d. ä. de få gråta så ymnigt, att deras tårar rinna ned på deras läppar. Ja, sådant har Guds folk fått erfara i alla tider. Därför må vi icke förundra oss eller klaga för mycket, när det samma wedersares oss. Ät broder, syster, du som nu är under rifet, bed, bed om förskoning. Men om det dröjer, så war stilla och haf tålmod. Låt Gud regera. Alla hans vägar äro godhet och sanning (Ps. 25), äfwen när de gå genom dödsfuggans dal (Ps. 23).

En gammal andens man säger: Det gifwes tre slags bröd i Guds hus: hwardagsbröd, söderbröd och tårebröd. Söderbrödet är de ljufliga förnimmelserna af Guds wälbehag, då man fröjdas och jublar och ser allting ljust. Det är ett bröd, som smakar wäl, och som är hälsofamt, när Gud gifwer det. Men det är icke det bröd, som hans barn skola lesa af. Tårebrödet äro de bittra förnimmelserna af Guds wrede, då han tuktar och wänder bort sitt ansikte, så att man gråter och klagar och ser allting mörkt, ja, rent af förtwislar. Det är ett bröd, som smakar illa, är hårdt att tugga och swårt att swälja. Men det är hälsofamt, ja, nödwändigt, när Gud sänder det. Dock är det icke det bröd, som Guds barn skola lesa af. Hwardagsbrödet är den oföränderliga Guds nåd i Kristus Jesus, som förblifwer den samma trots alla wärningar i känslor och erfarenheter, liksom moderskärleken är den samma, antingen hon smeker eller risar sitt barn. Detta hwardagsbröd räcker Herren oss i evangelium. Det smakar ofta ingenting, men det föder och närer och stärker.

Men nu beder psalmisten vidare: Gud Sebaot, wänd åter, slåda ned från himlarna och låt dig wärda om detta winträd och war ett skydd för det träd, som din högra hand har planterat. Psalmisten känner det, som om Gud wore alldeles borta, som om han alldeles icke brydde sig om sitt folk, ja, icke ens stådade ned på det samma. Swilken målande teckning af, hwad den troende i mörka tider känner! O, du som nu är i sådant mörker, förundra dig icke. Tro icke, att du är ensam. Det är ingenting färsildt, du upplefwer, utan en mycket gammal erfarenhet, som alla Guds barn måst genomgå. De hafwa klagat och gråtit och bedit och ropat, de som du. Och slutet har alltid blifwit lof och tackfägelse. Och så skall det bli äfwen för dig. Mörkret i naturen be-

ror aldrig därpå, att solen har flödnat; och mörkret för själen kommer aldrig däraf, att det är ute med Guds nåd.

Nen Afaf kallar Guds folk vidare den son, den människo-son, som Gud har fostrat åt sig (v. 16, 18). Om Gud kunde förgäta ett träd, som han hade planterat, så kan han väl icke förgäta en son, som han födt och fostrat, sin högra hands man (v. 18) d. w. s. den man, som han med sin egen högra hand har tagit ut och affskilt från alla andra folk till att vara en son åt honom. Detta allt är ju så orubbliga grundwalar för tron, att det wid närmare betraktelse måste befinnas vara den orimligaste sak på jorden att ännu ett enda ögonblick twifla. Förr skall ett berg ramla för det, att en fluga sätter sig därpå, än Guds nåd skall swika Guds folk. Och gäller detta om det gamla Israel, som Gud genom Moise och Aron hade fört ut ur Egypten, så gäller det tusen gånger mer om den församling, som han genom Jesus Kristus har utvalt ur världen.

Då, d. w. s. om du håller din hand öfwer oss, då skola wi icke wika från dig. Behåll oss wid lif, så skola wi åkalla ditt namn. Allt, allt är det ditt verk. Det är du, som har gjort oss lefwande, det är du, som har utvalt oss, det är du, som behåller oss wid lif. Allt, allt är det din nåd. Därför wilja wi icke wika ifrån dig utan förblifwa ständaktiga i bön och åkallan, i tro och tacksägelse intill änden.

O, att mitt folk wille höra mig!

Ps. 81: 1—17.

1. För sångmästaren, till Gittit; af Asaf. 2. Höjen jubelrop till Gud, vår starkhet, skrien högt till Jakobs Gud. 3. Stämman upp lofsång och låten pulor ljuda, ljusliga harpor tillsammans med psaltare. 4. Stöten i basun wid nymånaden, wid fullmånen, vår högtidsdag till ära. 5. Ty detta är en stadga för Israel, en rättighet för Jakobs Gud. 6. Det bestämde han till ett vittnesbörd i Josef, när han drog ut emot Egyptens land; ett språk, som jag icke kände, hör jag: 7. "Jag har befriat hans skuldra från bördan, hans händer hafwa blifwit lediga ifrån lastkorgen. 8. I nöden ropade du, och jag räddade dig; jag svarade dig, hölj i tordön, jag pröfwade dig wid Meribas watten. Sela. 9. Hör, mitt folk, och låt mig wara dig; Israel, o att du wille höra mig! 10. Hos dig skall icke wara någon annan gud, och du skall icke tillbedja någon främmande gud. 11. Jag Herren är din Gud, som har fört dig upp ur Egyptens land; låt din mun widt upp, och jag skall uppfylla den. 12. Men mitt folk hörde icke min röst, och Israel war icke hörsam. 13. Och jag lät dem gå i deras hjärtans hårdhet, att de måtte wandra efter sina egna rådslag. 14. O, att mitt folk wille höra mig och att Israel wille wandra på mina vägar! 15. Då skulle jag snart kufwa deras fiender och wända min hand tillbaka mot deras owänner. 16. De som hata Herren, skulle då wisa honom underdånighet, och hans tid skulle wara ewinnerligen. 17. Och han skulle låta honom äta bästa hwete; och med honung ur klippan skulle jag mätta dig."

Denna psalm skulle sjungas till Gittit. Därmed menas antingen en melodi eller ett instrument, sannolikt det senare. Sången förhöjes genom ackompanjemang af lämpliga instrument, och allt hwad wi kunna göra för att sjunga skönt till Guds ära, det skola wi göra. Han är wärd, att wi ägna honom allt, hwad skönt wi kunna åstadkomma. Det har också Guds folk från fordom tid förstått. Därför ha också de sköna konsterna — både musik, poesi, wältalighet, måleri, bildhuggeri, arkitektur m. a. o.

all skön konst — nått sin högsta utveckling och skapat sina största mästerwerk just inom det gudstjänstliga lifwet. Guds folk älskar skön konst, när den i en skön form framställer ett skönt innehåll. Ty en sådan konst lyfter, helgar, renar hjärtat genom att förhärliga Gud. Men en konst, som arbetar på att gifwa skön form åt det widriga, åt synden och fedeslösheten, en sådan konst måste wara föremål för Guds folks afsty. Ty den drar ned och förfäar människan, den orenar hjärtat och wanäroar Gud.

Ussaf börjar med jubelrop. Höjen jubelrop till Gud war starkhet. Strien högt till Jakobs Gud. Därav hjärtat är fullt, därav talar munnen. Och när hjärtat är öfwerfullt, det ware af nöd eller af fröjd, så ropar och skriar munnen. Låtom oss därför sjunga ut, ja, skria ut Guds lof. "Hans kärleksgärningar tala till oss ett mer högljudt språk, än våra tacksamhetsfånger kunna åstadkomma. Ingen ljumhet borde nedstämma våra loffånger, ingen halfhjärtenhet göra dem haltande" (Spurgeon). Wi stå verkligen i en så oändlig tacksamhetsfåld till Gud, att war mun borde alldeles öfwerflöda af hans lof. Därför, du Guds församling, upp, upp och sjung! En stark och kraftig sång i församlingen är något härligt att höra både för Gud och för människor och för ånglar. När Johannes fick blicka in i himmelen, då hörde han de saligas sång där såsom dånet af många watten (Upp. 14: 2). Låt oss sjunga efter det föredömet. Må Gud och hela himmelen och all världen, ja, äfwen war själasfiende djäfwulen få höra, att wi äro glada och jubla åt war Gud. Därför hugg i och sjung du — du — du, echo du är. Sitt icke bara och hör på, huru andra sjunga, utan war med. Öta med din röst den upplystande och medryckande kraften af de heligas sång!

Gud war starkhet, säger psalmisten. Det är i bibeln mycket wanligt, att säga, att Gud är, hwad han werkar och gifwer. Sålunda säges han wara sitt folks frid, starkhet, glädje, ära, frälsning o. s. w., emedan han tröstar de fina, gifwer dem frid, gör dem starka, gläder, äroar och frälsar dem. På samma sätt kallas Herren Jesus uppståndelsen och lifwet, emedan han uppväcker de döda och gör dem lefwande, så ock försoningen emedan han försonar syndare med Gud o. s. w. Här kallas Gud war starkhet, emedan han gifwer oss kraft att bestå i alla frestelser, öfwerwinna i alla strider, besegra alla våra fiender, ja, äfwen den yttersta fienden döden, hwilken annars såsom en konung med oinskränkt makt regerar öfwer allt kött.

Komme det an på war egen naturliga kraft, så wore det snart ute med oss. Guds folk är en liten hjord, fienderna äro en stor flara. Guds barn äro såsom swaga lamm, fienderna såsom wargar och lejon. Men

att wi ändå bestå och icke duka under, det beror därpå, att Herren är med oss. Han styrker oss, han stödjer oss, han håller oss wid makt genom sin rättfärdighets högra hand (Ef. 41: 10). Och därför går det och går bra och går härligt. O, du som känner dig swag, ja, såsom den swagaste bland alla, war bara icke rädd. Om det stormar aldrig än så förfärligt ute på hafwet, så står dock klippan säker, och den swagaste, som ligger på henne, är lika trygg som den starkaste. Men för resten, om du också är rädd, så är klippan lika säker ändå.

Sedan uppmanar Asaf de troende att beledsaga sin lofsång med pukor, med ljusliga harpor, med psaltare och basuner. Hans hjärta är fullt. Han will samla allt, som kan hjälpa till att förhärliga Gud. Låt oss göra på samma sätt. Ja, det visar ju erfarenheten, huru i Guds församling alla möjliga instrument komma till användning, orgel, trumpet, flöjter, allehanda blåsinstrumenter, gitarrer, citteror, fioles o. s. w. Det är godt, må det fortsara, må det utveckla sig både i kraft och skönhet till att alltmer och mer efterlikna den himmelska musiken.

Stöten i basun wid nymånaden, wid fullmånen, war högtidsdag till ära. Uppmaningen i v. 2 och 3 att stämma upp jubelsång, den war riktad till församlingen i dess helhet, uppmaningen att stöta i basun gäller leviterna, som woro därtill öfwade. Högtidsdagen är påskdagen, som firades wid fullmåne. Wid månadens ingång — dess nymåne — skulle de stöta i basun och wid dess fullmåne, då den stora högtiden war inne, då skulle alla instrument förena sig med folkets lofsånger. Om en sådan högtidsfirning under konung Hiskia berättas i 2 Krön. 30: 21 följ.: Så firade Israels barn, som woro tillstädes i Jerusalem, de öfvrade brödens högtid i sju dagar med stor fröjd, och leviterna och prästerna lofsjöngo Herren hwar dag efter instrument för Herrens lof. Och de åto högtidens offer i sju dagar och offrade tackoffer och lofsjöngo Herren, sina fäders Gud. Ja, de woro så glada, att hela menigheten kom öfwerens att fira högtid i sju dagar till. Och de fröjdade sig, hela Judas menighet och prästerna och leviterna och hela den menighet, som hade kommit från Israel, och de främlingar, som hade kommit från Israels land, och de som bodde i Juda. Och det war stor fröjd i Jerusalem.

Påsthögtiden firades till minne af den största gärning, som Gud hade gjort sitt folk, då han frälste det ur Egypten. Och då borde ju allt wara lofsång. Sammalunda är war påsthögtid en fest till minne af den ännu wida — ja himmelsvidt — större frälsningsgärning, som Gud gjort, då han i korsets död har utgifwit och från de döda uppväckt

vår Herre Jesus Kristus. På denna gärning hänger hela Guds frälsningsråd. Dessförutan finnes intet evangelium, ingen Kristen tro, ingen frälsning, intet hopp. Såsom Paulus säger: Om Kristus icke är uppväckt, då är både vår predikan fåfäng och eder tro fåfäng, och wi apostlar befinnas vara falska Guds vittnen. Då ären och I ännu i edra synder, och då hafwa de, som affomnat i Kristus, gått förlorade (1 Kor. 15). Men nu är Kristus uppstånden, nu är evangelium Guds wisshets sanning, nu äro de troende icke vidare i sina synder, nu äro de i Kristus affomnade saliga, nu förestår en salig uppståndelse och en härlig ingång i Guds rike för alla dem, som genom tron på Jesus höra Gud till. Därför må wi wida kraftigare än Israels barn sjunga och lofwa vår Gud på den festdag, då wi fira minnet af denna händelse, den största, som någonsin tilldragit sig på jorden.

Ly detta är en stadga för Israel. Det war i Mose lag befalldt, att man skulle så göra. Och det är en rättighet för Jakobs Gud. Ja, i sanning, det är en rättighet, som Gud har, att wi prisa honom för hans wäldiga gärningar. Det är också en rättighet, som Gud är synnerligen mån om. Låtom oss då gifwa honom hans rätt. Wi äro ju måna om våra egna rättigheter, låtom oss då äfwen wara måna om vår Guds.

Det bestämde han till ett vittnesbörd i Josef, när han drog ut mot Egyptens land. Därom lyda hans ord sålunda: Denna dag skall wara eder till en åminnelse, och I skolen fira honom såsom en Herrens högtid. Såsom en ewärdlig stiftelse skolen I och edra efterkommande hålla honom högtidlig (2 Mos. 12: 12 f.). Att psalmisten säger: i Josef, därmed menar han hela folket, emedan det war såsom Josefs släkt, de woro i Egypten. Josef war för egyptierna hufwudpersonen och representanten för hela folket.

Nu är det ju sannt, att Herren icke bestämt någon sådan påsthögtid för oss, liksom icke heller några andra högtider eller sabbater. Men wi fira dem likwäl med glädje, emedan wi weta, att det lärer till Guds pris, samt erfara, att det är hälsofamt för oss. Om barn fira sin faders födelsedag, emedan fadern har befallt det, så är detta firande mindre wärdt för honom, än om de göra det utan någon befallning, allenast af kärlek till honom och åstundan att ära honom. Allraminst lärar han banna dem därför, att de utan hans befallning företaga sig något sådant. När därför några finnas, som fråga: "Hwar har Gud befallt, att wi skola fira påst och pingst och jul och långfredag?" o. s. w. och när de mena, att det är idel människo-funder, wi företaga oss, när wi fira sådana högtider, så svara wi: "Det göra wi därför, att wi wilja prisa

Gud, vår Fader, och Herren Jesus, hans enfödde Son, vår Frälsare, för hans outsägliga wälgärningar." Det war ingalunda befaldt, men det war ändå inga människo-funder, när Maria i Betania bröt sönder alabaster-kärilet och öfwer Jesus utgöt den dyrbara smörjelse, som däri förwarades. Låt oss därför fira dessa fester och fröjdas och sjunga och upphöja vår Guds och Frälsares namn. Vi hafwa i sanning så dåligt minne, när det gäller att komma ihåg Guds verk, att vi för wisso behöfwa den påminnelse, som dessa fester gifwa oss. Genom sådana fester aflägga vi äfwen ett vittnesbörd, att vi tro dessa stora frälsningsgärningar, som annars hela världen förnekar.

Ett språk, som jag icke kände, hör jag. Sedan psalmisten uppmanat till Guds lof, så hör han i sitt inre en röst. Det är någon, som talar. Det är en röst, som han icke känner igen. Och hwad har den att säga? Jo, jag har befriat Josefs skuldra från bördan, hans händer hafwa blifwit lediga från lasttorgen. Det är Gud, som talar om, hwad han har gjort. I nöden ropade du och jag räddade dig. Och så påminner han, huru han warnat folket för att tillbedja andra gudar, och sagt: Jag, Herren är din Gud, som har fört dig ur Egyptens land, låt din mun widt upp, och jag skall uppfylla den, d. w. s. begär af mig allt, hwad du behöfwer, och jag skall gifwa dig det, så att du alls icke skall behöfwa att wända dig till någon annan. Haf din lust i Herren, han skall gifwa dig, hwad ditt hjärta önskar (Ps. 37: 4).

Så, så talade Gud till sitt folk. Men mitt folk hörde icke min röst, säger nu Herren vidare, och Israel war icke hörsam. De wille icke lyfna utan wände mig ryggen och tilltöppte sina öron, att de icke hörde (Saf. 7: 11). De glömde hans gärningar, de förbidade icke hans råd (Ps. 106: 13). Deras hjärta war icke ståndaktigt, och de woro icke trofasta i mitt förbund (Ps. 78: 37). Ja, det visar deras historia mer än ofta. Och hwad skulle jag då göra? Jo, jag lät dem gå i deras hjärtas hårdhet, att de måtte wandra efter sina egna rådslag. Hwad kan Gud annat göra? Den som icke will lyda Gud, han blir till sist lämnad att gå sina egna vägar. Det bär till fördärf. Men det är hans ensak. Gud har sagt honom det. Men han hatade kunskap och försmådde all warning (Ordspr. 1: 29 f.).

O, att mitt folk wille höra mig, och att Israel wille wandra på mina vägar! Det är ett riktigt hjärtslitande rop af Gud. Tänk dig en fader, som förgäfwes förmanat sin son och till slut i sitt hjärtas sorg ropar: "O, att du wille höra mig, min son!" Måste det icke wara en synnerligen förhårdad son, om han ändå kan förakta sin faders röst? O,

att de wore wisa och aktade häruppå och besinnade, hwad som framdeles skall öfwergå dem, utropar Mose i sitt afstedstal till Israel (5 Mos. 32: 29). Och hos profeten Esaias säger Herren: O, att du wille akta på mina bud, då skulle din frid blifwa såsom en ström och din sällhet såsom hafwets vågor (Es. 48: 18).

Ja, människa, det är ditt eget wäl och we det gäller, och det är på ditt eget wäl det skall bero. Hwad människan får, det skall hon också skära upp. Den som hör och tror och lyder, han har ewigt lif, men den som icke lyder, han har ingenting annat än fördömmelse att wänta. Du föraktar det talet, du strattar däråt. Nuwäl, det är din ensak. När du kommer till änden på din wäg, då skall du döma annorlunda. Men då är det för sent. Jerusalem, Jerusalem, ropar Herren Jesus, huru ofta har jag icke welat församla dina barn, likasom hönan församlar sina kycklingar under sina wingar, och I hafwen icke welat (Matt. 23: 37). Och när han på sin sista wandring till Jerusalem kom upp på toppen af Oljeberget och fick syn på staden, då brast han i gråt och ropade: O att du också wiste, och det i denna din dag, hwad din frid tillhör. Men nu är det fördoldt för dina ögon (Luk. 19: 41 f.). Och detsamma ropar han nu efter hwar och en själ, som efter sina egna tankar wandrar på den wäg, som icke är god. O min wän, lyssna och känn den tid, då du är sökt. Den dag kommer, då intet nådens budskap skall nå dig mer.

Om Israel wille lyda Herren sin Gud, så lofwar han att kufwa dess fiender och på allt sätt rikligen wälsigna detsamma, hwilket han uttrycker med de orden, att han skulle låta Israel äta bästa hwete och mätta honom med honung ur klippan. Ja, att lyda Gud och wandra i hans bud, det bringar outsäglig wälsignelse öfwer så wäl enstilda människor som hela folk. Ett folk, som fruktar Gud, behöfwer icke frukta några fiender. Ett folk, som föraktar Gud, har därmed strifwit sin egen dödsdom, om än till följd af Guds långmodighet domens verkställande dröjer. Må wi låta öfwertryga oss om vårt eget bästa. Gud will det. På honom felar det icke. Han har gjort allt, och han gör allt, som hör till vår frälsning. På oss skall det sedan komma att tro och taga emot och lyda och låta frälsa oss. O människa, wälj till det bästa, ditt eget bästa.

Gud står i gudaförsamlingen.

Ps. 82: 1—8.

1. En psalm af Asaf. Gud står i gudaförsamlingen, midt ibland gudarna håller han dom.

Till ett ordnadt samhälle hör, att där finnas ämbetsmän, som hafva att waka öfwer rätt och ordning samt förhindra och straffa ondska och orättfärdighet. Deßförutan skulle människolifwet blifwa såsom djurens lif i skogen, där ingen ordning är, utan det ena djuret jagar och riswer ihjäl och äter upp det andra, utan att någon bekymrar sig därom. Därför har Gud förordnat öfwerhet bland människorna till att döma och styra och regera. Denna öfwerhet har han äfwen beklädt med en mot deras ämbete svarande makt, men också på henne lagt ett dygt ansvar, ifall hon skulle misbruka sin makt. Det är en predikan till öfwerhetspersoner denna psalm innehåller. Den är skrifwen af Asaf, sannolikt den Asaf, som war samtida med konung David. Han står i anden Gud stående midt i hopen af öfwerhetspersoner för att hålla räfst med dem och förordna lag för dem.

Swad wi i denna psalm först märka, det är att öfwerhetspersonerna kallas gudar. I v. 6 heter det också: Jag har sagt: I ären gudar och allesammans den Högstes söner. Den versen anföres äfwen af Herren Jesus i Joh. 10: 34 emot farißeerna, som sade, att han hädade Gud, emedan han kallade sig Guds son. På samma sätt säger Mose: Gudar må du icke smäda. Och att han där menar öfwerhetspersoner, visar han, när han förklarande tillägger: en höfding för ditt folk må du icke förbanna (2 Mos. 22: 28). På ett annat ställe förestrifwes, huru den eller den personen skall inställas för gudarna (2 Mos. 21: 6, 22: 8, 9) d. w. s. inför öfwerhetspersonerna. Den äldsta grefiska öfversättningen återgifwer dessa ord så, att han skall inställas för Guds domstol, och det är en ypperlig förklaring. Ty just därför kallas öfwerhetspersonerna gudar, emedan de sitta på Guds domstol. Alldeles sammalunda säges det om Salomo, att han satt på Herrens tron såsom konung (1 Krön. 29: 23). Öfwerhetspersonerna äro Guds representanter och ställföreträdare. Af

honom är det de hafwa sin makt och myndighet. Därför sade äfwen den fromme konung Josafat till dem: Sen till, hwad I gören, ty I fällen icke människors dom utan Herrens, och han är med eder i domen (2 Krön. 19: 6).

De som tro och älska Gud och hans ord, de skola icke låta förwilla sig af världens allmänna tal, att öfwerheten är af folket och är folkets tjänare. Ty hon är af Gud, äfwen om hon väljes af folket. Därför säger aposteln Paulus: Ingen öfwerhet är utan af Gud, den öfwerhet som är, hon är förordnad af Gud (Rom. 13: 1). Och Luther säger: "Det världsliga regementet är en härlig, gudomlig anordning och en förträfflig gåfwa af Gud, som stiftat och infört det och äfwen will upprätthålla det såsom något, som wi icke kunna umbära. Ty om det icke wore, kunde ingen människa få wara för den andra, den ena skulle äta upp den andra, såsom de oförnuftiga djuren göra med hwarandra." Må wi lägga sådana ord på hjärtat!

Nu wilja människorna gärna erkänna, att den öfwerhet, som är god, kan wara af Gud. Men Paulus säger helt enkelt: den öfwerhet, som är. Denna öfwerhet må nu wara god eller dålig. De troende skola dock i henne se en öfwerhet, som är af Gud. En god öfwerhet är en stor Guds nåd och wälsignelse. En dålig öfwerhet är ett Guds straff. Men både det ena och det andra är af Gud. Märkwärdigt är också, att just i denna psalm, där Gud uttalar så stränga ord mot öfwerhetspersoner, som handla orättfärdigt, just här är det han kallar dem gudar. Det är icke för deras personliga egenkap utan för deras ämbete, som denna titel tillkommer dem. Gud har åt dem öfwerlåtit sin egen makt att regera och råda öfwer folket. Göra de det wäl och rättfärdigt och gudfruktigt, så hafwa de lön att wänta både här och i himlarnas rike. Göra de det illa, så skola de en dag få sitt wäl förtjänta straff, såsom både den bibliska historien och världshistorien med många exempel wisar.

På grund häraf är nu den heliga Skrift mycket bestämd i sina befallningar, att wi skola lyda öfwerheten. Öfwerheten intager samma ställning till folket som föräldrar till barn. Därför är folkets plikt mot öfwerheten densamma som barns mot föräldrar, nämligen att hedra och lyda henne. Paulus säger: Hwarje hjäl ware underdånig den maktägande öfwerheten (Rom. 13: 1). Han gör inget undantag för någon. Den som sätter sig upp mot öfwerheten, han står emot Guds förordnande, säger han vidare (v. 2). I öfwerheten hafwa wi icke att göra bara med människor utan med Gud. Och att resa sig upp mot Gud, det är farligt, det kan icke aflöpa utan straff. Därför säger aposteln: de som resa sig upp

emot Guds förordnande, de skola få en dom öfver sig. Om än den domen dröjer, så kommer den likväl. Och skulle väl du, som tror på Kristus, våga att utsätta dig därför? Att trofja Guds ord i detta stycke är precis lika farligt som att trofja det i andra delar. Guds ord kan icke blifwa om intet (Joh. 10: 35). Hvarje strid emot det samma måste leda till de stridandes undergång, liksom hvarje strid mot naturens lagar måste medföra fördärf för dem, som strida, men aldrig någon ändring af dessa lagar. Människors lagar kunna ändras men aldrig Guds. Liksom han själf är, så äro äfwen dessa orubbliga. Ad du, som är Guds barn, tag äfwen denna sak på fullt allwar och låt ditt hjärta icke besmittas af den upprorets ande, som regerar i den ogudaktiga världen.

På ett annat ställe skrifwer Paulus till sin medhjälpare Titus: Påminn de troende att wara furstar och myndigheter underdåniga (Tit. 3: 1). De troende, som han talar om, lefde under en hednist och tyrannisk öfwerhet. De kände sig därför säkerligen ofta frestade till olydnad. Och de tyckte säkert, att däri icke låg någonting orätt. Skulle de, som woro Guds folk, wara underdåniga en hednist öfwerhet? Ja, säger Paulus, det skola de, och du skall påminna dem därom, ifall de glömma det. Judarna menade också, att de såsom Guds folk icke woro pliktiga att lyda och betala skatt till den romerske kejsaren. Men Herren Jesus sade: Gifwen kejsaren det, som tillhör kejsaren. Han wille icke höra talas om någon upproriskhet. Ingen kunde heller wara mer undergifwen och laglydig, än han själf war.

I öfwerensstämmelse härmed säger äfwen Petrus: Waren all mänsklig ordning undergifna för Herrens skull, ehwad det är konungen såsom den öfwerste eller höfdingarna såsom af honom sända dem till straff, som göra ondt, men dem till pris, som göra godt (1 Petr. 2: 13 f.). Han säger icke: "Den anordning, som I finnen wara god, skolen I wara undergifna," nej, utan all mänsklig ordning, från och med konungen såsom den högste och så hela raden utefter. Och detta icke för deras skull utan för Herrens. Han will så hafwa det, och han är alltid wärd, att I lyden honom, äfwen om de äro owärdiga. Ty så, tillägger aposteln, är Guds wilja, att I med goda gärningar skolen nedtygta de dåraktiga människornas okunnighet. Waren såsom fria, men icke såsom hadn I friheten till en täckmantel för ondskan utan såsom Guds tjänare (1 Petr. 2: 15).

Att wara underdånig är alls icke i strid mot friheten. Twärtom skola Guds barn ådagalägga, att de äro rätteligen fria, just däri, att de i alla ting winnlägga sig om det, som är godt och Gud behagligt och för hans namn hedrande. Och därtill hör äfwen lydnad och underdånighet

mot öfwerheten, mot hwarje mänsklig myndighet, högre eller lägre. Det kan ju swida i hjärtat och bränna i köttet att se, hurudana wisja öfwerhetspersoner äro; det kan också kosta en swår kamp att öfwerwinna denna känsla och se allenast på Herren. Men hwad gäller? Herren vill litwäl hafwa det af oss, och skola wi då icke göra honom till wiljes? Jo, jo. Han vill också själf hjälpa oss till seger. Afwen i detta öfwerwinna wi genom honom, som har älskat oss (Rom. 8: 37). Afwen i detta äger det sin tillämpning, hwad Paulus säger: Allting förmår jag genom honom, som gör mig mäktig (Fil. 4: 13). Försök honom, så skall du själf för wisso få erfara det.

Den heliga Skrift talar om mångahanda konungar, somliga goda, andra dåliga, men hon nämner icke en enda helig man, som har uppmanat till uppror eller trots mot öfwerheten, än mindre någon, som satt sig i spetsen för något sådant uppror. Ett färskildt märkvärdigt exempel på detta se wi uti David. Han war utkorad till Israels konung. Det wiste han afwen, ty profeten hade på Guds befallning smort honom (1 Sam. 16). Men aldrig tog han ett steg för att tillwälla sig makten, förr än Herren wille gifwa honom den. Saul förföljde honom och förfökte flere gånger att döda honom. Men aldrig tänkte David på uppror för det. Aldrig tänkte han: "Gud har förkastat Saul och smort mig, hwarför skall jag då låta mig jagas på detta sätt? Är det icke bäst, att jag samlar mina män och slår ett slag och störtar den grymme konungen?" Nej, twärtom war han alltid en gudfruktig undersåte.

När han en gång i Engedis öken hade gått djupt in i en kula, och Saul, som war ute och sökte honom, hade kommit in i samma kula och där, såsom det synes, lagt sig att sofwa, uppmanade Davids män honom att nu begagna tillfället och dräpa Saul, ty nu, tyckte de, hade ju Gud själf gifwit Saul i hans hand. Men David svarade: Låte Herren det wara långt ifrån mig, att jag skulle så göra mot min herre, emot Herrens smorde, att jag skall lägga min hand på honom, ty han är en Herrens smorde. Och David förböd sina män med hårda ord att öfwerfalla Saul (1 Sam. 24: 7). För Davids ögon war Saul, trots all sin gudlöshet och sina mordplaner, i alla fall Herrens smorde, den af Gud förordnade öfwerheten, mot hwilken han icke kunde förgripa sig utan att på samma gång förgripa sig emot Gud. När Saul efteråt erfor, huru David hade handlat, rördes hans hjärta, så att han grät och sade: Du är rättfärdigare än jag, ty du har gjort mig godt, men jag har gjort dig ondt (v. 18). Det war en handling af rättfärdighet, David hade gjort, och den skulle Gud löna honom för.

Bid ett annat tillfälle, då Saul åter förföljde David, öfverraskade David honom sofwande med alla sina män. David tog då Abisai med sig och begaf sig in i Sauls läger. När de kommo fram till den sofwande Saul, sade Abisai: Gud har i dag lämnat Saul i din hand, och jag skulle nu wilja stöta lansen igenom honom ned uti marken med en enda stöt. Men David svarade: Så sannt som Herren lefwer, må antingen Herren slå honom, eller må han dö, när hans tid kommer, eller draga i strid och där få sin bane. Men låte Herren det vara långt ifrån mig, att jag skulle sträcka ut min hand emot Herrens smorde (1 Sam. 26: 8 f.). O, huru nära låg det icke till hands för David att tänka: "Hwad kan Herren mena med detta, att han nu för andra gången så här gifwer Saul i min hand? Utan twifwel skulle det vara till folkets wäl, om jag nu en gång gjorde slut på denne grymme konungs regering. Gud har ju för resten förkastat honom". Men nej. David war en helig man och skulle icke röra Herrens smorde. Må wi taga lärdom af detta, wi som lefwa under kristendomens ljus, hwilket lyser wida klarare än det ljus, som David ägde. Ty det som är strifwet, det är strifwet oß till lärdom.

Det är endast när öfwerhetens bud komma i strid mot Herrens bud, som de troende måste wägra att lyda. Då gäller det för dem att följa apostelns exempel, som sade: Om det är rättfärdigt inför Gud, att wi lyda eder mer än Gud, därom mågen I själfwa döma. Wi måste mer lyda Gud än människor. Men äfwen när de så talade och måste lida straff därför, war det så långt ifrån, att de tänkte på uppror, att de twärtom gladdes öfwer, att de woro aktade wärdiga att något lida för Jesu namns skull (Apg. 5: 41). Där kan man se, huru ett rätt kristligt sinne tänker och handlar under dylika förhållanden. Se oß på aposteln Paulus. Hwad hade han icke att utstå af en gudlös och fientlig öfwerhet, då han blef hudslängd och fick sitta årtal i fängelse? Men aldrig föll det honom in att göra uppror eller mana till uppror. Han war alltid undergifwen och stilla och besallde saken åt Gud; och äfwen i detta stycke gäller hans förmaning till oß: Waren mina efterföljare, såsom jag är Kristi.

Men om öfwerhetens plikter och ansvar få wi läsa i följande verser af denna psalm. Gud hjälpe oß nu, att wi må fullgöra våra plikter mot öfwerheten. Ja, Gud, Gud, gif oß ett hjärta, som willigt hörsammar ditt ord och håller sig obesmittadt af wärden.

Skaffen den arme och faderlöse rätt.

Ps. 82: 2—8.

2. Huru länge stolen I döma orätt och hafwa anseende till de ogudaktigas person? Sela. 3. Skaffen den arme och faderlöse rätt, gifwen den eländige och hungrande rättvisa. 4. Befrien den arme och fattige, rädden honom från de ogudaktigas hand. 5. De weta intet och förstå intet, de wandra i mörker; landets alla grundwalar wackla. 6. Jag — jag har sagt: I ären gudar och allesammans den Högstes söner. 7. Men I stolen dock dö såsom människor och falla, såsom en af furstarna faller. 8. Stå upp, o Gud; döm landet, ty du — med arfsrätt äger du alla folk.

I v. 1 af denna psalm hafwa wi betraktat öfwerhetens wärdighet, en wärdighet, som Gud gifwit henne. Här i dessa verser höra wi, huru Herren dömer öfwer de öfwerhetspersoner, som misbruka sin makt. Skriften talar mycket om öfwerhet och domare. Af sin swärfader fick Moise ett godt råd i öknen, när han sade: Gud ware med dig. War du folkets målsman inför Gud och lägg fram ärendena inför Gud och lär du dem stadgarna och lagarna, och visa dem den väg, de skola wandra, och de gärningar, de skola göra. Och sök npp åt dig ibland allt folket dugliga män, som frukta Gud, redliga män, som sty winning, och sätt dessa öfwer dem till förmän (2 Mos. 18: 19 f.). När Gud i en dröm wisade sig för Salomo och sade: Bed, hwad jag skall gifwa dig, så bad Salomo: Gif nu åt din tjänare ett hörsamt hjärta till att döma ditt folk och skilja mellan godt och ondt. Denna bön behagade också Herren så wäl, att han sade: Jag will göra efter ditt ord. Se, jag will gifwa dig ett wist och förståndigt hjärta (1 Kon. 3). Ja, sådana böra domare wara. Men att de icke alltid äro sådana, det visar just vår psalm.

Herren talar till domarena i Israel. Huru länge, säger han, stolen I döma orätt? Det war sålunda allaredan långt gånget i detta afseende. Och att döma orätt är en försträcklig synd. Att sådant sker af wikttag, afwen där man bjuder till att döma rätt, det kan man icke hjälpa, där öfwer får man icke heller förargas. Fördenstull är det hos oss så an-

ordnad, att om någon tycker, att han wid en lägre domstol har blifwit orätt dömd, så kan han klaga hos den högre och sedan gå till den högsta. Därmed är så mycket jagdt som så: "Vi kunna taga miste, därför måste vi pröfwa saken om och om igen, på det hwar och en, så widt på oss beror, må få sin rätt". Men där så är, att lagens dom kan blifwa för hård, där kan den brottslige wända sig till konungen för att söka nåd. Så hände t. ex. en gång, att en fattig man i förtwiflan bröt sig in en natt i en annans wedbod och stal litet wed. Hans hustru födde just då ett barn, och det war kallt, och han hade ingenting att elda med. Detta war efter lagen ett brott. Han blef dömd. Domaren tyckte, att det war hårdt, men han kunde ingenting göra emot lagen. Men han hjälpte den dömda att wända sig till konungen. Och där fick han nåd och blef fri.

De troende böra behjärta detta, så att de icke förargas och tro, att domaren wränger rätten för det, att han icke dömer, efter hwad de anse wara rätt. När man själf är inwecklad i en sak, så är det — äfwen om man är troende — mycket swårt att opartiskt bedöma saken.

Men det kan förekomma, ja, det förekommer kanske icke så sällan, och därom talas i denna psalm, att en domare werkligen af orena bewefelsegrunder wränger rätten samt, såsom här står, **har anseende till personen**, och det i synnerhet när det gäller att döma mellan rika och fattiga, mellan höga och låga. Sådant är Gud synnerligen misshagligt. Därför ropar han här i v. 3 f.: **Staffen den arme och faderlöse rätt, gifwen den eländige och hungrande rättwisa. Befrien den arme och fattige, rädden honom från de ogudaktigas hand.** "Det är skönt, då en domare kan befria en stackare, hwilken är såsom en fluga i en spindelwäf, men upp-rörande, då domaren och roffaren äro i hemligt förbund" (Spurgeon). Ofta förstå de rika och mäktiga att genom lagens wrängande tillfoga de fattiga och elända skada. Det tillhör då domaren att genomståda deras list och slita sönder deras snaror. Där detta icke sker, kan det wäl hända, ja, det händer tywärr ofta, att stora wåldsgärningar begås mot de swaga och ofunniga på ett sådant sätt, att det ser ut alldeles så, som om wåldswerkaren hade lag och rätt på sin sida.

Se här ett exempel. En ung, fattig kwinna blef wåldtagen af en herreman. Hon stämde honom till rätta. Men hon kunde ingenting bewisa. Till gengäld stämde han henne för ärekränkning, och hon blef dömd till fängelse. Så triumferade det nedriga wåldet, under sten af lag och rätt, öfwer ofskulden. Det är sannt, att domarena icke alltid kunna förhindra sådant. Men ofta skulle de kunna göra det, om de hade samma

hjärta för de fattiga och elända, som Herren har. Dock, Herrens dom kommer en gång öfver dem. Och då skall rätt blifwa rätt och wäldswerkaren och wrångdomaren få sin förtjänta lön.

Redan genom Moſe talar Gud om denna ſak mycket allvarliga och behjärtansvärda ord: J ſkolen icke hafwa anſeende till perſonen, när J dömen, utan J ſkolen höra den ringe lika wäl ſom den höge och icke hysja någon fruktan för någon man, ty domen hörer Gud till (5 Moſ. 1: 17). Profeterna hafwa ockſå hållit hårdt på denna ſak. Därom läſa wi hos Jeremia: Så ſäger Herren: gören rätt och rättwiſa och frälſen den förtryckte utur wäldswerkarens hand, och främlingen, den faderlöſe och änkan mån J icke förorätta och icke göra öfwerwäld (Jer. 22: 3). Och Eſaias ſäger: Hjälp den förtryckte, ſkaffen den faderlöſe rätt, utfören änkans ſak (Eſ. 1: 17). Såſom exempel af goda domare framſtäller den heliga Skrift i främſta rummet Moſe. Ingen har wäl någonſin haft ett ſå ſwårt domareämbete ſom han. Man tänke ſig, hwad det war att komma ut i öknen med denna ſtora ſkara ſamt under 40 års tid leda och regera den. Afwen när han hade utwält medhjälpare, hänſkötos dock alla wiktigare ſaker till honom ſjälſf (2 Moſ. 18: 22). En annan god domare war Samuel. När han, gammal och grå, lade ned ſitt domareämbete, fick han af folket det witzordet, att han aldrig hade tagit något från någon, aldrig förtryckt någon, aldrig öfwat wäld, aldrig tagit mutor af någon (1 Sam. 12: 2 f.). Det är ockſå en ſtor Guds gåfwa, när folket har ſådana domare.

Af denna psalms ord lära wi ſärſkildt, huru hjärtligt Gud låter ſig wärda om de ſwaga och wärnlöſa. Därom heter det i Ps. 72: 12 f.: Han ſkall rädda den fattige, ſom ropar, och den eländige och den, ſom ingen hjälpare har. Han ſkall förbarma ſig öfwer den uſle och fattige, och de fattigas ſjäl ſkall han frälſa. Från förtryck och wäld ſkall han återlöſa deras ſjäl, och deras blod ſkall wara dyrt i hans ögon. J detta werk will han hafwa alla domare till hjälp. Det kan därför icke för domareämbetet finnas någon wiktigare uppgift än att wärna om de fattiga och wärnlöſa, ſom icke ſjälſwa kunna bewaka ſin rätt.

En förfärlig Guds dom ſkall förwiſſo drabba dem, ſom äro ſatta i öfwerhets- och domareämbeten, om de af fruktan för de höga och mäktiga, eller för att winna deras gunſt, eller af någon annan bewefelsgrund orätt förfara mot de fattiga och hjälplöſa. Det berättas om konung Karl den elfte, att han en gång war af en bonde inſtämnd för rätta i en ägotwiſt. Konungen hade en advokat, ſom gjorde allt för att winna ſaken åt konungen. Men domaren dömde twärtom och bonden wann. Då ſade

konungen till honom: "Hade du annorlunda dömt, så sutte du icke domare längre". Men till advokaten sade han, att han icke mände understå sig att vidare föra andras talan inför domstol, emedan han till konungens nytta hade fött att vränga rätten till bondens förfång och skada. Så skall en konung handla.

I 2 Krön. 19 berättas om konung Josafat, huru han anställde domare i landet, stad för stad. Och han sade till domarena: Sen till, hwad I gören, ty I fällen icke människors dom utan Herrens, och han är med eder i domen. Och ware nu Herrens fruktan öfwer eder. Gifwen att på, hwad I gören, ty hos Herren, vår Gud, är intet orätt eller anseende till personen, ej heller tager han mutor (2 Krön. 19: 5 följ.). Det är därför rätt, att domare och andra öfwerhetspersoner, konungen icke undantagen, wid sitt tillträde till ämbetet ställas inför Gud till att afslägga ed, att de skola winnlägga sig om rätt och rättfärdighet, och det utan anseende till personen. Och om än eden kunde wara annorlunda, än den hos oss är, så är det dock i och för sig godt, att de sålunda högtidligen påminnas, att det är Gud, som gifwer dem ämbetet, att det är i hans stad och ställe och inför hans ansikte de skola förwalta det, och att det är inför honom de skola afslägga räkenskap.

Men Herren väntar icke mycket af de domare, som det här gäller. Huru allwarligt han än talar till dem, så blir det nog, som det är, säger han. **De weta intet, och de förstå intet.** De weta icke, hwad som är rätt, och de wilja icke weta det. **De wandra i mörker.** De hatade kunskap och älskade icke Herrens tuktan (Ordspr. 1: 29). De woro wisa till att göra det, som war ondt. Men att göra det goda förstodo de icke (Jer. 4: 22). Därmed bragte de också landet till undergång. Ty lag och rätt äro landets grundwalar. Där de rubbas, där går nationen sin undergång till mötes.

Därför säger Ahas här: **Landets alla grundwalar wackla.** Och det är alldeles så. Att laglöshet härjar bland undersåtar, det är förfärligt redan det. Men om nu äfwen öfwerheten börjar att i sin ämbetsutöfning kränka rätten och befordra orättfärdighet, då är det sjufaldt värre. Därför är det af utomordentlig wikt, att de troende bedja Gud om en god öfwerhet samt för resten med sina förböner stödja och hjälpa öfwerheten i det goda. Och det skola de göra dels för sin egen skull, såsom Paulus säger: Jag förmanar först af allt, att man skall hålla böner, åkallan, förböner, tacksjägelser för alla människor, för konungar och för alla dem, som äro i öfwerhetsämbetet, på det wi må föra ett lugnt och stilla lefwerne i all gudaktighet och wärdighet (1 Tim. 2: 1 f.). Dels

skola de göra det för fosterlandets skull, hvars grundwalar befästas genom en god öfwerhet, men wackla, om öfwerheten fränker rätten, i synnerhet till de rikas och högas nytta men de fattigas skada. De kristna böra wara de främsta att befordra allt godt men lägga sig emot allt ondt, som vill tränga in bland folket, det må nu komma öfwanifrån eller nedanifrån. Dels och framför allt skola de göra det för Herrens skull, som älskar rätt och rättfärdighet, och som har satt sina trogna till att wara jordens salt och världens ljus.

Men om öfwerhetspersonerna fortsara i orättfärdighet, då skall en försträcktlig dom träffa dem, såsom wi redan framhållit. Wisserligen har Herren kallat dem gudar, såsom han här säger: **Jag — jag har sagt: I ären gudar och allesammans den Högstes söner.** Men öfwer dem står Gud själf den allrahögste, inför hwilken de äro ansvariga, såsom söner äro inför en fader, som gifwit dem wisja uppdrag. "Och om deras ämbetsutöfning icke är ett amen till deras höga ämbets titel, då de kallas gudar och den högstes söner, så skall Gud kläda af dem deras majestät, som de hafwa förwertat. De skola dö såsom andra wanliga **människor och falla, såsom en af furstarna faller**, d. w. s. alldeles så som hwar och en annan furste, som Gud genom sin dom har störtat. Det ämbete, som Gud har förlänat dem, skyddar dem icke. Ty ehuru den borgerliga rättfärdigheten wisserligen icke är den rättfärdighet, som gäller inför Gud, så är dock den borgerliga orättfärdigheten för honom den allra skändligaste styggelse" (Delitzsch).

Slutligen beder Mose: **Stå upp, o Gud, och döm landet**, tag domareämbetet i din egen hand och återställ rätt och lag i landet. **Ty du — med arfsrätt äger du alla folk.** Det ligger i grundtexten starkt tonwikt på ordet **du**: du och ingen annan äger folken. Du är den, som ensam äger rätt att bjuda och råda öfwer dem. Och Mose kallar det en **arfsrätt**, ty arfsrätt är en rätt, som man icke har tillwälat sig, utan som man äger efter själfwa naturens ordning. Så är också Guds äganderätt till hela jorden och alla folk en rätt, som ligger i själfwa naturens ordning, emedan han har skapat alla, och alla äro i allt beroende af honom.

Ja, ja, Gud skall draga försorg därom, att rätt förblir rätt. Herren är konung. Därför står jordkretsen fast och wacklar icke. Han dömer folken med rättwisa (Ps. 96: 10). Därför må man icke säga: "Det rätta skall segra." Utan så skall man tala: "Herren skall föra det rätta till seger." Ja, **Han** skall göra det. Han är Herren.

Du allena bär namnet Herre.

Ps. 83: 1—19.

1. En sång, en psalm af Asaf. 2. Gud, war icke tyst, tig icke och war icke stilla, o Gud. 3. Ty se, dina fiender larma, och de, som hata dig, resa upp hufwudet. 4. Mot ditt folk göra de listiga anslag och rådslå mot dem, som du gömmer. 5. De säga: "Kommen, låtom oss utrota dem, så att de icke mer äro ett folk, och så att ingen mer kommer ihåg Israels namn." 6. Ty endrättigt rådslå de tillsammans; de sluta mot dig ett förbund; 7. Edoms tält och ismaeliterna, Moab och hagariterna, 8. Gebal och Ammon och Amalek, filisteerna tillika med dem, som bo i Tyrus; 9. Assur har också slutit sig till dem; de hafwa blifwit en arm åt Lots barn. Sela. 10. Gör med dem, såsom du gjorde med Midjan, såsom med Sisera, såsom med Jabin wid Aisons bäck; 11. de förgjordes wid En-Dor och blefwo till gödning åt marken. 12. Låt det gå med dem, med deras ädlingar, såsom det gick med Oreb och Seeb, och med alla deras furstar, såsom det gick med Seba och Salmunna, 13. eftersom de säga: Låt oss taga i besittning för oss Guds marker. 14. Min Gud, låt dem blifwa såsom hwirflande stoft, såsom strå för vinden. 15. Såsom en eld, som antänder skog, och såsom en låga, som afbränner berg, 16. så förfölje du dem med ditt owäder, och så försträcke du dem med din storm. 17. Gör deras ansikten fulla med skam, på det att de må söka ditt namn, o Herre. 18. Må de komma på skam och försträckas till ewig tid, må de få blygas och förgås. 19. Och må de förnimma, att du allena bär namnet Herre, den Högste öfwer hela jorden.

Här hafwa wi nu den sista af Asafs psalmer. Och hwad wi förut ha sagt wid Ps. 74: 1, därom påminna wi här, nämligen att med Asaf icke i alla dessa psalmer menas samma person eller den Asaf, som war samtida med konung David. Medlemmar af Asafs familj lefde mycket långt fram i tiden och woro kända såsom sångare. Se därom Esr. 2: 41, 3: 10.

Den händelse, som i denna psalm omtalas, är utan twifwel den samma, som omtalas i 2 Krön. 20 Där berättas, huru konung Josafat

fat blef anfallen just af de folk, som här i psalmen omnämnas. Fiendernas antal war så stort, att Josafat blef mycket försträckt. Men han wiste råd. Ty han kände Gud. Han wände sitt ansikte till att söka Herren och lät utropa en fasta öfwer hela Juda. Och han bad och sade: Herre, våra fäders Gud, är icke du Gud i himlarna och råder öfwer alla folkslags riken? Och i din hand är kraft och makt, och ingen är, som kan stå emot dig. Wi förmå intet emot denna stora hop, som kommer emot oss, och wi weta icke, hwad wi skola göra, utan till dig se våra ögon (v. 6, 12). Och så stod hela Juda hus med konungen i spetsen inför Herren med sina hushåll och sina kvinnor och sina barn (v. 13). Det måste hafwa varit en märkvärdig syn. Men bland dem, som då woro med, befann sig en Asaf, nämligen Sahasiel, "en lewit af Asafs barn" (v. 14). Öfwer honom kom Herrens ande midt i församlingen. Han trädde fram och tröstade de oroliga och sade: Så säger Herren: Frukten icke och rädens icke för denna stora hop, ty striden är icke eder utan Guds (v. 15). Man kan helt säkert antaga, att det är denne Asaf, som har skrifwit den psalm, som wi nu ha framför oss. Och han börjar sin psalm sålunda: Någon strid skall icke för eder behöfwas. Trädden upp och blifwen stående och sen, huru Herren will hjälpa eder! Juda och Jerusalem, frukten icke och waren icke försträckt. I morgon dragen ut mot dem, och Herren skall wara med eder (v. 17).

Gud, war icke tyst, tig icke och war icke stilla, o Gud. Ty se, dina fiender larma, och de, som hata dig, resa upp hufwudet. Han talar Judas fiender för Guds fiender. Och så war det. Juda war Guds folk. Den som rör eder, han rör min ögonsten, hade Gud sagt till detta folk. Den som är en fiende till min familj, han är en fiende till mig. Hedningarna hatade Juda därför, att Juda hade och berömde sig af att dyrka den rätte Guden, medan hedningarnas gudar endast woro döda eländiga afgudar. På samma sätt äro Guds barn nu utsatta för världens fiendskap, just emedan de tro och älska och tillbedja den rätte Guden och hans Son Jesus Kristus. Ty äfwen om världen föregifwer, att hon hatar dem för fel, som hon finner hos dem, så är det icke sannt. Deras fel äro ofta bara uppbyggade. Och om de äro verkliga, så tjäna de endast såsom förewändning. Världen skulle alls icke se dessa fel eller tala om dem, därest icke deras gudaktighet retade henne. På samma sätt hatade fariiseerna och skrifflärarna Herren Kristus själf wissjerligen icke för några fel utan just för hans gudaktighets och rättfärdighets skull, och därför att han bar vittne om henne, att hennes verk woro onda. Men icke sade de, att de hatade honom för detta, nej, utan därför att han

hädade Gud, ohelgade sabbaten o. s. v. Alldeles det samma måste Paulus erfara. Jo, så förhåller det sig verkligen. Fräljaren säger också till sina lärjungar, att de skola warda hatade för hans namns skull. Men han beder dem att icke sörja utan tvärtom glädjas däröfver. De gå i detta stycke icke blott i hans utan äfwen i profeternas fotspår. Sammalunda hafwa de förföljt profeterna, som varit före eder, säger han. Och de skola få en lön i himlarna, som tusenfaldt uppväger allt, hwad de här af fienderna måste lida. Hör det du, som nu är utsatt för förföljelse, på det du icke må tröttna utan hålla ut intill änden. Det gäller en dag eller två, ett år eller två. Och sedan ewig härlighet. Hvarför skulle du wäl jämra dig eller hafwa något mot, att de ogudaktiga ifrigt arbeta på att skaffa dig en stor lön i himlarnas rike? War förståndig och wet, att det, såsom Paulus säger, är en gåfwa af Guds nåd, att du icke blott får tro på Jesus utan äfwen lida för hans skull.

Fienderna larmade, därför skulle Gud icke vara tyst utan swara dem. Fienderna reste upp hufwudet, därför skulle Gud icke vara stilla utan resa sig, äfwen han, och slå ned dem. Afaf wäntar all hjälp från Herren. Alldeles så bad konung Josafat: Wi förmå intet, utan till dig se våra ögon, ty i din hand är kraft och makt, och ingen kan stå dig emot. Och när striden skulle börja, uppträdde han och sade: Hören mig, Juda och Jerusalems inbyggare. Tron på Herren eder Gud, så warden I trygga, och tron på hans profeter, så sker eder lycka. Och han gick till råds med folket, och han ställde upp dem, som skulle sjunga och lofwa Herren i helig skrud, under det att de drogo ut framför den wäpnade hären, sägande: Tacka Herren, ty hans nåd warar ewinnerligen (2 Krön. 20: 20 f.).

Må nu wi taga efter. Ty det är ett godt exempel. Låt fara all förtröstan på din egen wisshet, egen kraft, egen karaktär, korteligen på allt, hwad i dig är, och se allenast ensaldigt upp till Herren. Ju mer du det gör, desto starkare skall du blifwa. Det förstod David, när han kallade Gud sin starkhet, sitt bergfäste, sin klippa, sin borg, sin räddare, sin sköld o. s. v. (Ps. 18: 3). Detta är segern, som öfwerwinna wärlden, nämligen vår tro, säger Johannes (1 Joh. 5: 4). I allting öfwerwinna wi genom honom, som har älskat oss, säger Paulus (Rom. 8: 37). Ad ja, det är konsten, att sätta all lit till Herren. Det är den konst, som har skapat de stora, wäldiga andens män, hwilka stå där i Guds samlings historia såsom jättar. Moses, Elias, Esaias, Johannes döparen, Paulus — hwad war det, som gjorde dem till, hwad de word? Icke sin egen kraft eller sitt eget namn ha de haft att tacka därför utan

Herren allena, hans kraft, hans nåd, hans trohet. Honom förutan hade de varit endast stoft, och deras namn skulle ha dött med dem.

Fienderna gjorde listiga anslag mot Guds folk (v. 4). Och de sade: Kommen, låtom oss utrota dem, så att de icke mer äro ett folk, och så att ingen mer kommer ihåg Israels namn (v. 5). Det där lät mycket farligt. Och så har ju världen otaliga gånger rest sig upp för att utrota Guds församling. Med böter och fängelse, med eld och svärd har hon farit fram mot henne. Många millioner fromma, gudfruktiga, heliga människor hafwa sålunda måst underkasta sig de gräsligaste marter och slutligen döden för Jesu namns skull. De hafwa i likhet med de många gammaltestamentliga troende, som omtalas i Ebr. 11, blifwit lagda på sträckbänk, blifwit stenade, ihjälslågade, dödade med svärd. De hafwa vandrat omkring i öknar och på berg, i hålor och jordens klyftor, nödlidande, plågade, misshandlade. Men ingenting har hjälpt. Efter hvarje förföljelse har Guds församling varit talrikare, än när förföljelsen begynte. Ingen makt har kunnat utrota henne. Twärtom har hon genom tidernas lopp alltjämt gått segrande fram. Alltjämt hafwa Herrens ord befunnats: Dödsrikets portar skola icke vara församlingen öfvermåttiga (Matt. 16: 18). Och hvarför? Jo, hör:

De rådslå mot dem, som du gömmer. Där hafwa vi det. Gud gömmer de sina. Ett i janning härligt ord. Samma ord begagnar David i Ps. 27: 5, där han säger: Gud gömmer mig i en hydda på olyckans dag, han gömmer mig i sitt tälts gömle. Tänk hvilka ord! Gud har liksom ett tält; där finns ett gömställe, och där gömmer han de sina undan fienderna! På andra ställen heter det, att han gömmer dem i skuggan af sina wingar. Och hvad större trygghet kunna de väl önska sig? Den som sitter i den Högstes gömle och hwilar i den Allsmäktiges skugga, han säger: hos Herren har jag min tillflykt och min borg, han är min Gud, som jag förtröstar på (Ps. 91: 1 f.). Må sedan fienden rasa, bäst han vill. Må satan gå omkring såsom ett ryttande lejon, må hafwet rasa och swalla, så att bergen för dess bullers skull omkull falla. Med oss är Herren, och hans är riket, hans är makten. Annu har han icke lidit något nederlag. Låt oss bara tro och vara stilla. Striden är icke vår utan Herrens och hans Smordes.

Endräktigt rådslå de tillsammans, säger Afsaf. De woro väl annars fientliga mot hwarandra och förde krig mot hwarandra. Men när det gällde att resa sig mot Guds folk, då woro de endräktiga. Sammalunda berättas om Herodes och Pilatus, att de inbördes woro ovänner. Men när de fingo med Jesus att göra, då blefwo de strax vänner. Och

huru ofta se wi icke det samma upprepa sig nu? Men som jagdt, Gud gömmer de fina. **De sluta ett förbund mot dig**, heter det. Icke oß gäller det, nej, utan dig, vår Gud, och wi hafwa kommit med därför, att wi äro dina. Alldeles såsom Herren Jesus sade till Saulus: Saul, Saul, hwartför förföljer du mig? (Apg. 9: 4). Det är ohjggligt, att människor strida mot Gud. Men för de troende är det en outhärlig trygghet att weta, att saken icke är deras utan Guds. Åh, om wi förstode den saken rätt, så skulle wi under alla stormar och strider känna oß så lugna som barnet i sin moders armar, medan det stormar på månen.

Nu beder Mose, att Gud må göra med dessa fiender, såsom han en gång **hade gjort med Midjan** (v. 10). När Gideon stred med Midjan, hade han endast 300 man, men midjaniterna woro 120 tusen. Huru war det möjligt att tänka på seger? Jo, Herren wände den enes swärd i hela midjaniternas läger emot den andre, så att de nedgjorde hwarandra och flydde under stor förvirring (Dom. 7). **Gör med dem såsom med Sisera**, säger Mose vidare, **såsom med Jabin wid Kison's bäck**. Om denna händelse berättas i Dom. 4. Israels barn hade varit otrogna mot sin Gud, så att Herren sålde dem uti den kananeiske konungen Jabin's hand (v. 1 f.). Denne förtryckte dem i 20 år. Men så ropade de till Herren, och han uppväckte Barak till att befria Israel. Det kom till strid wid Kison's bäck (Dom. 5: 21). Kananeerna anfördes af Sisera, Jabin's härhöfwidsman. Men Herren bragte Sisera och alla hans wagnar och hela hans här i förvirring. Han blef dödad och Jabin blef utrotad. **Låt det gå med dem, med deras ädlingar, såsom med Oreb och Seeb, och alla deras furstar, såsom det gick med Seba och Salmunna**. Dessa fyra woro midjanitiska furstar, som kufwades och dödades af Gideon (Dom. 7: 25, 8: 12, 21).

Ja, Gud skall förwisso förgöra sina fiender och rädda sitt folk. Och liksom det är rättfärdigt för honom att göra det, så är det rättfärdigt för hans folk att bedja därom. Gud skall, såsom här står, låta dem blifwa såsom hwirflande stoft, såsom strå för vinden (v. 14). Såsom en eld, som antänder en skog, och såsom en låga, som afbränner berg, så skall han förfölja dem med sitt owäder och försträcka dem med sin storm (v. 15, 16). Det är förfärliga ord. Men att det icke är tomma ord eller lösa främstött, det visar både Israels och alla andra folks historia. Gud låter icke gädda sig. Hans domar äro fruktansvärda.

Men se nu här vidare ett mycket märkligt ord: **Gör deras ansikten fulla med skam, på det att de må söka ditt namn** (v. 17). Detta böra wi alltid hafwa i minne, när wi uti psaltaren läsa de heligas böner

mot fienderna. Hufwudaffikten är: Slå dem, på det de må omvända sig. Det är dock det egentliga målet med alla de straffdomar, som Gud låter gå öfwer länder och folk, att de må följa hans namn, d. ä. att de må omvända sig till honom. Sådant visar i all synnerhet Israels historia. Gud vill ingen syndares död. Han slår för att få frälja. Och så snart den slagne vänder om och ropar till honom, strax öfwerflödar hans hjärta af nåd och förlåtelse. Men om de hata tuktan och icke vilja låta rätta sig, då — ja, då äro de förlorade. Striden mellan Gud och syndaren måste alltid sluta antingen med syndarens omvändelse eller med hans undergång. Ett tredje gifves icke. O, att alla wille omvända sig! Och hwarför vill du icke göra det?

Ulf slutar sin psalm med de orden: **Må de förnimma, att du allena bär namnet Herre, den Högste öfwer hela jorden.** Ja, så skall hela världsutvecklingen sluta. Hela Guds regering, hela världshistorien går emot detta mål. Det må gå i huru många frokar som helst, på huru många afvägar som helst, det må gå genom årtionden, århundraden, årtusenden — målet och resultatet kan icke bli mer än ett, nämligen att alla folk skola förnimma, att Herren, vår Gud, allena bär namnet Herre. Såsom han också säger genom profeten: Jag är Herren, detta är mitt namn, och jag gifwer icke min ära åt någon annan (Es. 42: 8). Och i Jesu namn skola böja sig allas knän, både deras som äro i himmelen, och deras som äro på jorden, och deras som äro under jorden, och alla tungor skola bekänna, att han är Herren, Gud Fader till ära (Fil. 2). Ty åt honom har Gud gifwit all makt i himlarna och på jorden (Matt. 28), makt öfwer allt kött, på det han må gifwa ewigt lif åt alla dem, som Fadern har gifwit honom (Joh. 17). Och denna makt skall han behålla, tills han har lagt alla sina fiender under sina fötter. Men när det är gjordt, och då t. o. m. den yttersta fienden, nämligen döden, är utkastad, då skall Herren öfwerlämna riket och makten åt Fadern och själf blifwa Fadern underlagd, och Gud skall vara allt i alla (1 Kor. 15). Och då — då skola alla wares i högre grad än någonsin förnimma, att Gud allena bär namnet Herre, den Högste öfwer hela jorden. Då skall världsalltet genljnda af ett "Åra ware Gud i höjden!" så som aldrig tillföre. Ja, det kommer allt så, som Herren har lofwat. Saligt är det folk, som hör honom till. Amen. Halleluja. Amen.

Huru ljusliga äro dina boningar.

Ps. 84: 1—2.

1. För sångmästaren, till Gittit; af Koras söner; en psalm.
2. Huru ljusliga äro icke dina boningar, Herre Sebaot!

Woro de näst föregående psalmerna frigspsalmer, så är då denna en riktigt ljuslig fredspsalm. Må Gud gifwa oss nåd att ända ned i djupet af vårt hjärta insupa deß härliga innehåll. Den skulle sjungas till Gittit. Enligt de gamla judiska lärdes förklaring lär detta ha varit ett stränginstrument, "en cittra, som David hämtat från Gath". Utom här omnämnes detta instrument i Ps. 8 och 81, och då nu dessa tre psalmer äro lofpsalmer, så torde Gittit ha varit ett för sådana psalmer särskildt passande instrument. Man förstod då lika bra som nu att wid ackompanjemang till särskilda sånger passade wisja instrument bättre än andra. *

Psalmen är författad af en medlem af familjen "Koras söner". Om dem hafwa wi talat wid Ps. 42. De woro gudfruktiga män och synnerligen tillgifna konung David. De tjänstgjorde såsom sångare och musikanter wid helgedomen. Att de kallas "Koras söner", beror därpå, att de woro afkomlingar af den i 4 Mos. 16 omtalade Kora, den olycklige man, som gjorde uppror mot Mose och Aron och därför blef af Gud straffad på det sätt, att jorden uppslukade honom och alla hans anhängare. Liksom afkomlingar af gudfruktiga män stundom själfwa kunna wara ogudaktiga, så kunna afkomlingar af ogudaktiga män själfwa blifwa gudaktiga. Ty en människas tro eller otro, gudsfruktan eller ogudaktighet beror icke på, af hwem hon är född, utan på hennes eget fria wal.

Af Koras barn äro 12 psalmer författade nämligen Ps. 42—49, Ps. 84, 85, 87, 88. Den 84:de psalmen är sannolikt skrifwen af en korahit, som följde med konung David, då denne flydde för Absalon. När han och hans konung woro skilda från helgedomen, då kände de så-

* Somliga bibeltolkare tro dock, att med Gittit menas en bekant, glad och hurtig melodi. Någon wisshet är det nog icke möjligt att winna om den saken.

som aldrig förr, hwilken salighet det war att äga en sådan helgedom, och då wille deras hjärta brista af längtan till densamma. Ty där bodde Gud och honom wille de wara nära, mycket nära. Såsom Ufas säger: Att wara nära Gud är godt för mig (Ps. 73: 28).

Huru ljufliga äro icke dina boningar, Herre Sebaot. Såsom wi sagt, så menas med dessa boningar helgedomen i Jerusalem. Wisserligen war det ett oegentligt och bildligt talesätt, att Gud bodde där, såsom han också säger genom profeten: Himlarna äro min tron, och jorden är min fotapall. Hwilket är då det hus, som I stullen bygga åt mig, och hwilket är rummet för min hwila? (Es. 66: 1). Men så till wida bodde han i helgedomen, såsom det också står, att han bor i höjden och i helgedomen (Es. 57: 15), så till wida, säger jag, att han där på ett särskildt sätt uppenbarade sin närhet.

Wi hafwa nu icke något tempel i samma mening som Jerusalems tempel. Men wi hafwa kyrkor och bönehus, där wi få komma tillsammans inför Herren till att höra hans ord, till att gemensamt bedja och sjunga hans lof. Och om wi än icke kunna egentligen säga, att Gud bor där, så måste wi dock bekänna, att wi där erfara hans närhet på ett särskildt sätt. Därför längta också Guds barn att få komma dit. Det är för dem icke en meningslös wana allenast, utan de längta riktigt dit. Och om de äro borta på en främmande ort, där de icke hafwa tillfälle att samlas med Guds folk i ett sådant hus, så känna de det tomt. De måste ju erkänna, att Gud bor öfwerallt, att Herren Jesus är när dem, hwarhållt de bo eller fara, gå eller stå. Men ändå känna de det så, som skulle de komma honom närmare, om de finge komma till en sådan där Guds helgedom. Ty dessa hus äro verkliga helgedomar, om än icke i samma mening som Jerusalems tempel. Och det är en outsäglig glädje för de troende att äga dem. Därför se wi också, att hwarhållt en grupp af troende finnes, där är det genast för dem en wiktig angelägenhet att få ett hus att samlas i. För att nå detta mål arbeta de och offra penningar och hitta på alla möjliga utvägar.

Jag war en gång och predikade i ett bönehus på landet. Det war nytt och trefligt och hade ett härligt läge. Men huru hade det kommit till? Jo, de fattiga troende hade köpt en liten kulle. Själswa förde de dit sten för att lägga grund. Men så blefwo de rädda. Wi äro för fattiga, tänkte de, wi gå icke i land med ett så dyrbart företag. Så stannade arbetet. Men en söndag gjorde prästen i sin predikan några spetsfulla anmärkningar om "stenarna på missionsbacken". Det tog eld. Så började man bygga. Men åter kom försagdhhetens ande öfwer den lilla ho-

pen, och åter afstannade werket. Men en natt reswo de ogudaktiga ned, hwad som war byggdt, samt rullade stöckar och stenar utför kullen. Nu tog det eld igen, och nu pågick bygget utan afbrott, tills huset war färdigt. Kom så inwigningsdagen. Alla woro glada. Men två timmar före inwigningen slogo de ogudaktiga ut hwarenda fönsterruta i huset. Det war en sorglig syn. Men lyckligtwis fanns glas till hands och en glasmästare därjämte. Nu togos alla fönster ut, bågarna gjordes rena af hundra händer, och andra hundra woro glasmästaren behjälpliga att sätta in rutor. Snart war werket färdigt, och under fröjd och tårar begynte inwigningen med Luthers sköna psalm: Vår Gud är oss en wäldig borg. Det war en stund sådan, som man aldrig förr hade upplefwat där. Bland de ogudaktiga blefwo många öfwerwäldigade, så att de kunde icke längre stå Herrens ande emot.

När jag hörde denna berättelse, frågade jag, huru mycket församlingen war skyldig på sitt bönehus. "Åh, swarade föreståndaren, wi äro så fattiga allesammans, att wi icke hafwa någon kredit utan ha måst bygga med egna händer utan skuld." Men så älskade de också huset, så att de kunde ur hela sitt hjärta därom säga: Huru ljusliga äro dina boningar, Herre Sebaot, Gud vår frälsare.

Det finnes nu många kristna, som aldrig varit med om en sådan historia. När de blefwo troende, fanns där redan ett bönehus. De äro därför frestade att icke sätta så stort värde därpå. Men jag will bedja alla sådana: tacken Gud för, hwad I hafwen. Wären måna om det. Såsom edra fäder hade möda och arbete och uppoffringar för att bygga huset, så gören I sammalunda för att betala de skulder, som kan ske ännu hwila därpå, och som edra fäder icke orkade med. Men framför allt — och det säga wi till alla — wären slitiga att samlas där. Låten icke lojhetens och försöffningens ande få öfwerhand. Sådant har tyvärr skett med somliga. Åh, se där är en. Han war en gång så glad och slitig att komma dit. Han längtade dit. Men nu — ja, nu regnar det och är fullt wäder, så att han icke kan gå dit. Och om det icke regnar, så är det så wacker wäder, att han måste ut och gå eller åka eller sporta och leka. Eller också skall han bort på kalas. Ja, bara det är något hinder, icke har han swårt för att låta hindra sig. Men om han kommer, så kommer han icke såsom den hungrige till bordet eller den törstige till källan, icke suckande och bedjande, att Gud må öppna hans hjärta för att låta strömmar af wälsignelse flöda därin. An mindre kommer han för att genom sin närvaro, sin sång och sin bön bidra till den gemensamma uppbyggelsen. Åh broder, huru är det med dig? Rannsaka ditt

wäjen inför Gud i denna sak. Och du som nu lefwer och är waken och är frist i din ande, se till, att du icke domnar. Bed Gud, att han må hålla dig waken.

Men låt det icke stanna wid det, att du själf kommer och är med. Förjök äfwen att draga andra med dig. Låt det icke wara nog med det, att det annonseras och lyjes på. Det behöfves, att du personligen griper i och det gång på gång. De ogudaktiga söka att draga sina bekanta med sig in på de ställen, där de själfwa bruka wistas. Drinkaren söker draga andra med sig in på krogen o. s. w. Och du, hwad gör du för att draga dina medmänniskor med till de ställen, där Guds ord predikas? Tag denna sak på allwar! Om du icke känner, att du själf kan tala med dem, så kan du dock alltid säga till någon: "Käre, kom med och hör Guds ord!" Kanste skall han skratta åt dig första och andra gången. Men om du är enträgen, så skall han komma, och kanste skall ett ord träffa honom till hans frälsning. O, hwad de troende skulle kunna göra mycket i detta afseende! Det klagas ofta, att det är så litet folk på sammankomsterna. Och wanligen fastas skulden på predikanten. "Han har icke gåfwan att dra folk", heter det. Men de, som så klaga, hafwa kanste aldrig gjort någonting för att draga någon med sig dit. Tänk, om hwar enda troende låte sig angeläget wara att till hwar enda sammankomst draga med sig någon, som annars icke skulle gå! Det skulle snart bli fullt hus då. Men om de aldrig göra något sådant, ja, twärtom själf ofta uteblifwa, huru är det då att wänta, att andra skola komma?

Det är tywärr wanligt, att många troende betrakta de andliga sammankomsterna endast såsom tillfällen för dem att njuta. De hafwa bara fordringar men wilja icke weta af några plikter i detta afseende. Därför komma de, om det passar sig, om det finns en predikant, som de tycka om o. s. w. Att det skulle wara orätt för dem att uteblifwa, och det icke blott därför att de själfwa gå miste om uppbyggelsen, utan äfwen därför att de gifwa andra ett dåligt exempel, och därför att deras uteblifwande werkar nedslående på predikanten, så att han icke kan predika med riktig frimodighet och glädje — se det är saker, som de alls icke tänka på eller beymra sig om.

"Ja, säger någon, det är så torrt och kallt på sammankomsten, att det icke mycket lönar sig att gå dit eller att draga andra med sig." Men käre, skulle du icke i stället säga: "Det har nu warit en tid så torrt på sammankomsten, att det för wisso är af nöden, att wi mangrant gå dit och hjälpa till, att det må bli lifaftigt igen." Det wore en härlig sak, om man kunde djupt inpräglade i de troende, att wälsignelsen och frukten af

en sammankomst icke beror blott på den, som leder, utan äfwen på dem, som höra. Komma dessa tröga, loja, oandliga, så meddelar sig denna lojhet åt hela sammankomsten; om de däremot komma fulla af ande och lif, så meddelar sig äfwen detta åt församlingen i dess helhet. Detta beror på den underbara andegemenskap, som, ehuru den ej kan förklaras, likväl äger rum. Det berättas om den bekante evangelisten Moody, att när han ämnade komma till en stad, så uppmanade han de troende att genom mycket bön bereda sig på hans blifwande verksamhet. Och när han började, då woro de alla fulla af ande och intresse, alla **wäntade och trodde**, att det **skulle blifwa något utaf**. Och en sådan ande inverkar wida mer än predikantens personliga gäfwor. Jag läste en gång några ord af en man, som, utan att själf wara troende, hade bewistat ett af Moodys möten. Han skref ungefär så: "Jag kan icke säga, att Moodys föredrag war på något fött framstående, men en högst märkwärdig ande war det, som **wid hans tal genombäfwade församlingen och lämnade ingen orörd**". — Just så är det. Men denna ande meddelar sig icke blott genom den, som leder sammankomsten, utan äfwen genom alla de troende, som däri deltaga, äfwen om de icke säga ett ord, bara det i dem är ett lefwande **andligt deltagande**.

Om denna allwarliga sak skrifwer den bekante engelske predikanten Spurgeon: "Wid vissa tillfällen har jag såsom föreståndare för en predikantsskola erhållit bref med begäran om att så predikant ungefär i följande ordalag: Käre Herre: — Vår församling är ledig. Vår fifta predikant war en mycket förträfflig man, men han war icke populär såsom predikant, och vår församling är mycket liten. Kan ni godhetsfullt sända oss en predikant, som kommer att fylla kyrkan."

"På en sådan begäran svarade jag wid ett tillfälle, att jag icke hade någon predikant stor nog att fylla en kyrka. Naturligtwis kom det strax en förklaring, att de icke wäntade, att han skulle fylla kyrkan kroppsligen utan fylla den genom att draga åhörare dit och behålla dem där. Då skref jag och påminde dessa wänner, att det war mycket nog för predikanten att fylla **predikstolen** wäl. Att fylla **kyrkobänklarna** med folk berodde wäsentligen på nitet, allwaret och deltagandet hos dem, bland hwilla han utöfwade sin predikantverksamhet. Om de wille understödja honom med sin flitiga samwerkten, så skulle snart samlingslokalen wara full."

"Jag minnes, att jag under min första verksamhetstid i London predikade för omkring åttio eller nittio åhörare i en stor lokal, men min lilla församling tänkte wäl om mig och inbjöd andra att komma och

fylla kyrkan. Denna min tidiga framgång tillstrifwer jag alltid mina warmhjärtade åhörare, emedan de woro så ifriga och entusiastiska för den unge predikanten från landet, att de icke tröttnade på att tala wäl om honom."

"Skulle några af eder klaga öfwer tomma bänkar i edra kyrkor, så skulle jag wilja gifwa detta råd: Begynn att tala wäl om eder predikant. Det kan icke wara swårt att upptäcka något godt hos honom, och tala då om det och icke alltid om hans misstag och fel. Tala om den andliga wälsignelse, som du har åtnjutit af hans predikningar. Därigenom skall du förmå andra att komma och lyfna till honom och göra honom själf godt, ty ett fylldt hus skall verka upplifwande och göra honom till en bättre predikant. Därigenom skall du också själf känna dig mera wälsignad. Wet alltså: att fylla kyrkan med folk är icke enjamt predikantens arbete. Kom ihåg ordet "allmänlighet" och låt ingen försöka att komma undan sin plikt. Hwarje kristen borde göra något för Jesus och alltid göra något".

O, att det i detta stycke snart blefwe mycket annorlunda bland Guds folk, än det nu är! Annars är fara för handen, att allt stelnar i en tom och död form, alldeles såsom det gått i de stora statskyrkorna. Man klandrar ofta, att de engelska och ameriskanska kristna bedrifwa den andliga verksamheten något "affärsmässigt". Och det må wara sant. Men deras exempel är så till wida mycket efterföljansvärdt för oss, att de lägga in hela sin själs kraft i sin andliga verksamhet, alldeles såsom de göra i sina affärer.

Där ett sådant där verkligan andligt sinne finnes bland de troende, där skall man nog icke behöfwa klaga däröfwer, att det är torrt och folktomt på sammankomsterna. Men rannsake sig hwar och en! Huru är det med dig? Gäller det att i ditt yrke förtjäna några kronor, då är hela din själ med. På sammankomsten sitter du kanske som en stock. Efteråt säger du: "Jag fick ingenting af predikan eller af det lästa". Men hwad gaf du då? Medförde du själf något af Anden till sammankomsten? Nej, ingenting gaf du och ingenting fick du, och icke tänkte du, att detta kunde bero på en högst farlig andlig förförfning hos dig själf.

Wakna upp! Guds folk, wakna upp! Wakna upp i tid! Gud, Gud, wäck oss, håll oss wakna!

Mitt hjärta och mitt kött jubla mot lefwande Gud.

Ps. 84: 3—4.

3. Min själ längtar, ja, twinar bort af trängtan efter Herrens gårdar, mitt hjärta och mitt kött jubla mot lefwande Gud. 4. Äfwen fågeln har funnit ett hus och swalan ett bo åt sig, där hon lägger sina ungar: dina altaren, Herre Sebaot, min konung och min Gud.

Psalmisten sjöng i de föregående orden, att Herrens boningar woro ljufliga. I världen byggas allehanda förlusteljeställen, där hennes barn samlas, när de wilja hafwa roligt. Och där ställer man till med alla möjliga lockelsemedel för att draga folk dit. Men inga sådana ställen kunna bereda de besökande en sådan ljuflig hwila och frid eller så saliga stunder, som de ställen, där Herrens ord förkunnas. Såsom David säger: De warda mättade af ditt hus rika häfwor, och af dina ljufligheters ström gifwer du dem att dricka (Ps. 36: 9). Guds hus är fullt af rika skatter, och de ljufligheter, som hans barn där få erfara, äro icke droppar utan hela strömmar, af hwilka Gud låter dem få dricka. Såsom wi sjunga i en sång:

Åh, saliga stunder,
Som Jesus oss ger,
När nådenes under
Han själen betar.

Den som fått erfara detta, han skall sedan aldrig trifwas på världens förlusteljeställen. Han skall aldrig känna det såsom någon försakelse att gå dessa dörrar förbi. Nej, om han finge betaldt för att gå dit, så kunde han det icke. Och om han komme därin, skulle han känna en sådan beklämning om sitt hjärta, att han genast skulle längta ut igen. Det är ett helt annat sinne i honom än i världen, en ny andlig natur, såsom Paulus säger: Hwar nu någon är i Kristus Jesus, så är han en ny skapelse; det gamla är förgånget och allt har blifwit nytt (2 Kor. 5). Lita

omöjligt det är för fisken att lefwa på landet, lika omöjligt är det för den troende att lefwa och triswas i världen och hennes wäsende eller hafwa glädje i hennes förlustelser.

Därför säger psalmisten här: **Min själ längtar, ja, twinar bort af trängtan efter Herrens gårdar.** Det är starka ord. Han kände det icke såsom en tung och beswärlig plikt att gå dit, utan han längtade dit, såsom hjorten längtar till den friska wattukällan. Och när han icke kunde komma dit, så twinade hans själ bort af trängtan. Om samma sak talar han i Ps. 26: 8: Herre, jag har din boning kär och det rum, där din härlighet bor. Och åter i Ps. 27: 4: Ett har jag begärt af Herren, därefter traktar jag, att jag må bo i Herrens hus i alla mina lifsdagar för att skåda Herrens ljuslighet och begrunda i hans tempel. Därför säger han också: Jag gladdes, när man sade till mig: wi skola gå till Herrens hus (Ps. 122: 1).

Hvilket oändligen härligt Guds verk genom Kristus Jesus är det icke, när en människa, som förut har haft sin glädje i världen och hennes förlustelser, blir så omskapad, att det nu är hennes hjärtas innerliga längtan och lust att wara i de stycken, som tillhöra hennes himmelske Fader! Säg, har du ett sådant sinne — du, du som läser detta? Pröfwa dig och swara. Swara såsom inför Gud och gif dig ingen ro, innan du kan med full wisshet swara: Ja, Herre, du wet allt, du wet, att jag har min lust i det, som tillhör dig.

Att psalmisten hade en sådan längtan till Herrens gårdar, det berodde därpå, att han hade en så innerlig kärlek till Gud, såsom han här vidare säger: **Mitt hjärta och mitt fött jubla mot lefwande Gud.** I Ps. 42 säger han: Såsom hinden trängtar till wattubäckar, så trängtar min själ efter dig, o Gud. Min själ törstar efter Gud, efter den lefwande Guden. När skall jag få komma och träda fram inför Guds ansikte? Han war icke rädd för att träda inför Guds ansikte. Nej, han räknade det såsom den allra största salighet.

Detta är nu också, hwad som utmärker alla sanna kristna. Att äga Gud, att wara med Gud, att behaga Gud och att till sist få hamna hos Gud — det är det högsta för dem. Sådant sinne ligger icke i människanaturen utan är en skapelse af Gud genom tron, såsom Luther säger: "Tron är ett Guds verk, som föder oss på nytt och gör oss till platt andra människor i hjärta, håg och sinne." Det finnes icke heller någonting, som så tydligt vittnar om lif i Gud som detta. Under det allra djupaste mörker, under de grusligaste ansäktelser är detta band oslitligt. Ja, själfwa mörkret och nöden äro ett bewis därpå.

Den ogudaktige är aldrig i någon nöd därför, att han icke kan tro. Han mår i stället wäl i sin otro och önskar alldeles icke att komma till tron. Han är aldrig i något bekymmer därför, att Gud har öfvergifwit honom. Nej, mycket kan han sucka öfwer. Men aldrig stiga ur hans hjärta sådana suckar som dessa: "Ack, att jag kunde tro; ack, om jag kunde wara wiß på Guds nåd; ack, om jag wiste, att min omvändelse och tro är af rätta slaget, så att jag icke går och bedrager mig med en inbillad tro; ack, om jag kunde tro, att Herren ännu will förbarma sig öfwer mig, slå mina misgärningar ned och kasta mina synder i hafwets djup!" Nej, sådana suckar wittna lika tydligt som de gladaste lofsånger om lif i Gud, ehuru den bekymrade själen själf tror, att det är alldeles ute med henne. Så länge en människa suckar, så lefwer hon. De döda sucka icke. Ur grafvarna hör man inga suckar. Och får man ur en likfista höra suckan, så bryter man genast upp locket och ropar: "Han lefwer". Ja, så är det, alldeles så äfwen med lifwet i Gud.

Den brud, som är öfwer sig gifwen, när hon fruktar, att brudgummen ämnar öfvergifwa henne, emedan han icke har besökt henne eller strifwit till henne på flere dagar, hon har för wißo ingen anledning att klaga, att hon ingen rätt kärlek har till honom. Och klagar hon ändå, så draga alla på munnen åt henne och säga: "Du känner dig icke själf, det måtte wäl alla människor se". Ja, t. o. m. när Petrus förbannade sig och swor på, att han icke kände Jesus, t. o. m. då sågo alla, som stodo där omkring, att han war Jesu lärjunge. Och om någon twiflade, så behöfde han bara följa honom, när han gick ut från borggården, och se, huru han grät.

Nog kan en kristen komma i djupt otrosmörker. Men det är en himmelswid skillnad mellan otro och otro: den otro som är en verklig otro, och den otro som egentligen är en **ansäktad tro**. Den ogudaktige mår wäl i sin otro, såsom wi redan sagt; han will icke, att någon skall störa honom däri, twärtom söker han stöd för sin otro och gläds, när han finner sådana stöd. Den troende däremot är olycklig, när han icke kan tro, han beder Gud om tro, han läser och hör Guds ord för att komma till tro, han får ingen frid, förrän han åter kan tro. I sanning: hans otro är **endast till skenet** otro, i verkligheten är den en **ansäktad tro**. Och när ansäktelsen går öfwer, så jublar han emot lefwande Gud. Och det är icke bara hjärtat, som jublar, utan glädjen tränger igenom **hans kött** såsom Ahas här säger, d. w. s. genom hela hans kropp. Detta känna alla Guds barn mycket wäl. De ha själfwa erfärit det.

Ett uttryck af denna innerliga längtan läsa wi i Pf. 63, där Da-

vid säger: Gud, du är min Gud, bittida söker jag dig. Min själ törstar efter dig, mitt kött smäktar efter dig i ett torrt land, försmäktande utan watten. Och i Ps. 73 säger Asaf: Om än min kropp och mitt hjärta försmäktar, så är dock Gud mitt hjärtas klippa och min del ewinnerligen. Och i Ps. 119 utbrister David: Min själ är sönderkrossad af trängtan efter dina rätter alltid (v. 20). Man måste ju vara stenblind för att icke förstå, att den, som är så sinnad, har ett hjärta, som är rätt inför Gud. Ja, han lefwer för wisso i Gud.

Äfwen fågeln har funnit ett hus och swalan ett bo åt sig, där hon lägger sina ungar, dina altaren, Herre Sebaot. Psalmisten war, såsom wi i förra betraktelsen sågo, borta från Jerusalem, när han skref denna psalm. Han war sannolikt med David i flykt för Absalom. Och han kände det grusligen sorgligt att icke få vara i helgedomen utan nödgas irra omkring, såsom han nu gjorde, borta, långt borta. Han tänkte på sparfvarna och swalorna, som han så ofta hade sett flyga omkring på tempelplatsen. Ingen störde dem där. Där kunde de tryggt slå sig ned och bygga bo och lägga sina ungar. Och då utbrister han: "Till och med fåglarna få ostörda bygga sina bon wid min Guds altaren, men jag, jag får icke vara med där. Jag får endast fasta längtande blickar åt det hållet. Medan fåglarna känna sig glada och kwittra där, måste jag irra omkring, orolig och rädd, och wägar ingenstädes slå mig ned". Han afundades sparfvarna, säger Spurgeon, som hade sina bon omkring Guds hus samt då och då uppsamlade några smulor i des gårdar; han önskade blott, att också han finge deltaga i de heliga sammankomsterna och hembära något litet af den himmelska själaspißen.

Men af dessa fåglar kunna wi också taga en lärdom. Fåglarna äro rädda och oroliga. Wid minsta knäpp flyga de upp. Rattas man dem och sträcker ut handen för att taga dem, så fly de. Men i Herrens helgedom, omkring hans altaren, kände de sig trygga. Så skall äfwen den oroliga själen hos Herren Jesus, wid hans kors, det rätta Guds altare, finna ro och frid. "Wärlden har ej den ro, jag söker", sjunga wi uti en sång, och den helige Augustinus säger: "Wårt hjärta är alltid oroligt, tills det finner hwila i Gud." Låt därför säga dig, du som i oro jagas hit och dit: Kom till Jesus. Den till mig kommer, säger han, skall aldrig hungra, och den som tror på mig, han skall icke törsta till ewig tid. Allt hwad du annars försöker, skall wisa sig vara usla brunnar, som icke gifwa något watten. Det är synden, som är anledningen till din oro. Och mot synden finnes ingen bot utan i honom, hvars blod renar från all synd. Därför säger han själf: Kommen till mig, alla

J, som arbeten och ären betungade, jag skall wedertwida eder, och J stolen finna ro till edra själar (Matt. 11).

Aposteln Paulus försökte genom lagens gärningar komma till frid. Men långt ifrån att lagen kunde hjälpa honom därtill, så tog synden tillfälle af budet och bedrog honom och drap honom därmed (Rom. 7). Luther har också försökt att på den vägen komma till frid. Och han har därwid pinat sig så, att han stundom varit nära döden. Men allt förgäfwes. Samma erfarenhet hafwa alla de gjort, som försökt detsamma. På den vägen kommer man icke fram. Men detta är skrifwet till lärdom för oss, icke att wi måste gå samma väg en tid, innan wi få tro, utan twärtom — alldeles twärtom — **på det wi må akta oss för att försöka den vägen.**

Därför låt du dem fara, som wilja lära dig, att du först en tid, såsom Paulus, måste gå under lagen, om du will komma till en sådan tro som hans. Tänk i stället så här: "Den vägen skall jag akta mig för; alla som försökt den, t. o. m. Paulus, hafwa af egen erfarenhet intygat, att den är stängd. Därför will jag gå direkt till Kristus." Den wore ju en däre, som i lefamlig mätto sökte att komma fram på en väg, som wore afstängd. Antag, att någon har rest till en plats och jag ämnar resa efter, och han skrifwer till mig: "När du nu kommer till wägstället, så tag vägen till höger. För egen del tog jag miste och for åt vänster. Men den vägen war alldeles igenrasad, så att den war omöjlig. Jag arbetade flere dagar för att ändå komma fram. Men ju längre jag höll på, desto omöjligare wardt det, så att jag slutligen måste wända om och resa vägen till höger." Om jag nu finge ett sådant bref, så skulle jag naturligtwis säga: "Det war bra, att jag fick detta", och sedan skulle jag aldrig tänka på den där vänstra vägen. Men hwärför skulle jag icke vara lika klok, när det gäller vägen till himmelen? Nej, du oroliga sparf, flyg icke hit eller dit utan slå dig ned wid "Herren Sebasts altare", d. ä. lägg dig i tron på Herren Jesus, kasta dig på honom med hela din syndabörda, så tung den är. Han är vägen, han är frälsaren, och **det är alldeles icke sant**, att man först måste eller bör försöka andra vägar och arbeta ut sig där, innan man får komma till honom. Nej, kom direkt!

Men nu säger någon: "Är icke detta att taga saken för lätt? Och kan man icke därigenom komma till en själstagen, lösaktig och falsk tro?" Det är en wanlig invändning. Men lyhna icke till sådant tal. Låt det icke oroa dig. Utan wet, att det **aldrig** är rätt att gå den väg, som Gud har stängt, men **alltid** rätt att gå den väg, som han har öppnat.

Det bör nu också den enklaste eftertanke jäga dig. Och den tro, som du kommer till, sedan du först en tid har försökt att arbeta dig fram på en orätt väg, den tron är visserligen icke mer wärd än den tro, som tror strax och från första början går den rätta vägen. Ja, om du litar på, att din tro är rätt **därför**, att du icke trodde strax eller tog saken för lätt, utan först en tid wandrade under lagen, då är du just kommen in i en falsk tro. Ty nu tror du på din tro, men **den rätta tron tror på Kristus**.

Psalmisten kallar Gud för Herren Sebaot, d. w. s. de himmelska härskarornas herre. Men de himmelska härskarna äro de heliga änglarna. De äro höga, heliga, wäldiga wäsen, som uträtta Guds befallningar. Aposteln Paulus talar i Ef. 1: 21 och Kol. 1: 16 om flere klasser af änglar eller flere grader: troner, herradömen wälden, myndigheter och makter. **Troner** eller tronänglar äro keruberna, som uppbära Guds tron, såsom Hesekiel beskriwer saken i kap. 1. Därför säges det om Gud, att han tronar på keruberna (Psal. 80: 2, 99: 1), hwilket också war afbildadt i templet's allraheligaste. I Uppb. 4: 6 säges det, att keruberna woro midt för tronen och rundt omkring tronen. Enligt såwäl Hes. 1: 5 som Uppb. 4: 6 äro de till antalet fyra. **Herradömen** äro änglaherrar eller änglafurstar, som stå inför Gud, såsom ängeln Gabriel i Luk. 1: 19 säger om sig. Frälsaren säger, att de alltid se Faderns ansikte (Matt. 18: 10), d. w. s. de stå honom närmast. Profeten Daniel benämner dem furstar (Dan. 10: 13, 12: 1). Profeten Esaias kallar dem serafer (Es. 6: 2), och i Uppb. kallas de "de sju änglar, som stå inför Gud." I 1 Tes. 4: 16 benämnas de öfweränglar. Sedan komma **wälden** och **myndigheter** och **makter**, som också äro änglar af högre rang fastän underordnade de förra. Och under dessa äro sedan de oräkneliga änglastaror, om hwilka profeten säger: Tusen sinom tusen tjänade Gud, och tio tusen sinom tio tusen stodo inför honom (Dan. 7: 10).

Dessa himmelska härskaror äro allesammans tjänsteandar, som äro utsända till tjänst för deras skull, som skola ärfwa frälsning (Ebr. 1: 14). Herren gifwer sina änglar befallning om dem, att de skola bära dem på händerna, att de icke må stöta sin fot mot någon sten. Men därom få wi tala mer, när wi hinna till Psal. 91. Här må nu endast tilläggas, att dessa änglar äfwen äro Guds tjänare till att utföra hans straffdomar. Därför kallar Herren Jesus dem för skördemän. Wid denna tidsålders ände skola de icke blott i Guds rike insamla de troende utan äfwen hämta tillhoppa ur hans rike alla anstötter, d. w. s. alla de människor, som genom synd och otro äro till anstöt eller förförelse för andra, samt alla,

som göra laglösheten, och de skola kasta dem uti eldsugnen, där gråten och tändernas gnifflar skall wara (Matt. 13: 41 f.)

O, hwilken stor och härlig Gud wi hafwa! Det som wi se med våra naturliga ögon, är ju så stort och härligt äfwen det, att wi aldrig kunna till fyllest utgrunda det. Men oändligt mycket härligare är den andewärld, som wi nu icke hafwa ögon att se. Att en sådan andewärld finnes, därom vittnar den heliga Skrift. Men äfwen om hon ingenting sade därom, så skulle wi från rent förnuftig synpunkt wara twungna att tro därpå. Ty det är alldeles otänkbart, att människan skulle wara det högsta af alla de wäsen, som Gud har skapat, om hon än är den högsta af alla **jordiska** warelser. När man ser, huru alla wäsen på jorden bilda en, om wi så må säga, sammanhängande kedja, som når sin spets i människan, då blir det otänkbart, att **hela skapelsens kedja** skulle hafwa sitt slut i henne, och att hela det afstånd, som är mellan henne och Gud, skulle wara tomt. Nej, där måste finnas en fortgående kedja af wäsen, andewäsen, ända upp till keruberna, som uppbära Guds tron. En gång skola också de frälsta få ögon till att se alla dessa wäsen, hela denna andewärld, och öron till att höra, huru de alla prisa och upphöja och jubla mot lefwande Gud.

Om denne de himmelska härskarornas herre säger psalmisten: **Han är min konung och min Gud.** Tänk att hafwa en sådan konung! Wi borde i sanning wara så glada, ja öfwerlyckliga, att ingenting mer kunde bekyrra oss på jorden. Wi hafwa ett rike, som icke kan bäfwa, ett rike som är ewigt. Wi hafwa en konung, som råder öfwer allt i himlar och på jord, och som har omsorg om de sina så in i det allra minsta, att icke ett hårstrå skall falla af deras hufwud utan hans wilja. Wi hafwa en Gud, som är kärleken. Wi hafwa en frälsare, hwars blod fullkomligt renar från all synd. Och när denna vår jordiska tälthyddas blir nedriswen, så hafwa wi en byggnad från Gud, ett hus icke gjordt med händer, ewigt, i himlarna (2 Kor. 5: 1). Men medan wi äro i denna tälthyddas, äro wi omgifna af heliga, rena, härliga änglawäsen, som hafwa Guds befallning att bära oss på händerna, att wi icke må stöta vår fot mot någon sten. Behöfwa wi wäl något mer? Nej, låt oss dagligdags sjunga och jubla mot lefwande Gud, vår konung och vår Gud.

Ja, ära, ära, ära ware vår Gud och Lammet, ära från ewighet till ewighet. Halleluja. Amen.

Saliga äro de, som bo i ditt hus.

Ps. 84: 5—6.

5. Saliga äro de, som bo i ditt hus; de lofwa dig åter och åter igen. Sela. 6. Saliga äro de människor, som i dig hafwa sin starkhet, de som hafwa [dina] wägar i sitt hjärta.

Sedan psalmisten hade uttalat sin kärlek till Gud och sin längtan efter helgedomen, så utbrister han: Saliga äro de, som bo i ditt hus. Med dessa menar psalmisten prästerna och leviterna. När de tjänstgjorde wid helgedomen, hade de sin bostad där. Och psalmisten prisar dem saliga, emedan de lofwa Gud åter och åter. Ty att lofwa Gud är en salig gärning. Guds lof är ju de frälstas gärning i himlarnas rike, då de stå samlade omkring Guds och Lammets tron.

"Psalmisten, säger Spurgeon, anser alla, som ständigt äro sysselsatta med gudstjänsten, för högt gynnade, icke blott prästerna utan äfwen kyrkwardarna och kyrktjänarna, som sopa och damma. Det är uppfriskande att komma och gå, men att ständigt få wistas på det heliga rummet måste wara ett himmelrike på jorden. Att wara Guds gäster, att sitta wid himmelens gästabud, att wara afskild till den heliga tjänsten, att wara fredad för världens buller och ständigt umgås med heliga ting, detta är sannerligen det härligaste arf, som kan falla på ett människobarns lott".

Ja, så hade väl psalmisten själf erfarit det. Han war ju en levit, som hade förrättat tempeltjänst. Om än icke alltid, så hade han dock säkert ofta varit så där hänryckt därwid. Det borde äfwen så wara. Men tyvärr måste äfwen gudfruktiga präster och predikanter djupt blygas inför dessa psalmistens ord. Och dock, huru mycket mer hafwa icke wi än psalmisten! Han hade bara "stuggan", men wi hafwa "warelsen". Wi borde ju då med rätta ständigt wara fulla af Guds lof, då wi så mycket få och måste umgås med Gud och hans ord. Men, Gudi klagadt, detta ständiga sysslande med heliga ting vill lätt blifwa såsom ett handtverk, som går af gammal wana.

Ud gode Gud, du som känner vår uselhet, gif oss din helige Ande och hjälp oss att besinna, hwad wi göra, när wi läsa ditt ord, när wi

sjunga ditt lof, när wi leda i bön, när wi predika, döpa eller fira Herren Jesu nattward. Det är ju i själfwa werket en försträcklig andlig förjoffning, att wi kunna göra sådant en enda gång utan en helig bäs-
wan och hänrykning. Ad, huru långt äro wi icke ifrån, hwad wi borde wara! Gud, Gud, gif oss ande och lif.

Men icke blott predikanter utan **alla** kristna böra ställa sig inför dessa ord. Ty prästerna i Israel woro en förebild icke blott till de kristna predikanterna utan till "det heliga prästerskap", som utgöres af alla troende. Såsom Petrus säger: I ären ett utwaladt släkte, ett konungsligt prästerskap, ett heligt folk, ett folk till egendom, på det I mån förkunna hans dygder, som har kallat eder från mörker till sitt underbara ljus (1 Petr. 2: 9). Den tid är längesedan kommen, om hwilken Herren Jesus säger: Den tid kommer, då man hwarken i Jerusalem eller på berget Garizim skall tillbedja Fadern, utan då de sanna tillbedjarena skola tillbedja Fadern i ande och sanning (Joh. 4). Guds folk är ett i sanning saligt folk. Och där är ingen åtskillnad. Det må wara rik eller fattig, hög eller låg, mer eller mindre begåfwad, mer eller mindre stark eller swag, alla äro de en i Kristus Jesus (Gal. 3: 28), alla äro de Guds egendom, Guds barn, Guds arfwingar. Alla äro de af Gud älskade med en faderskärlek, som aldrig wärlar, utan som är och förblir under alla förhållanden oföränderlig, emedan den är fullkomlig. Det fullkomliga kan icke den ena dagen wara mer, den andra dagen mindre, mot den ene mer, mot den andre mindre. Det är bara det ofullkomliga, som kan wara mer eller mindre. Det fullkomliga är alltid fullkomligt. Ad, att du som nu wandrar främmande för Gud, ad, att du wiste, huru saligt det är att höra till detta folk! Du skulle då rusja till för att genast få smaka denna salighet! Men ännu mer: ad, att alla troende wiste, huru saliga de äro. De skulle då åter och åter lofwa Gud. Gud öppne oss ögonen! **Sela**, tillägger psalmisten, såsom wille han säga: Låt oss stanna här och begrunda. Det är wiktigt att icke för hastigt fara förbi för att komma vidare. Att stanna och begrunda är alltid hälsofamt.

Saliga äro de människor, som i dig hafwa sin styrket. Att bo hos Gud, att wara nära Gud och att wara stark i Gud, det är saker, som på det närmaste höra tillhammans. Gud kallas ofta de troendes styrket. Så säger David: Hjärtligt kär har jag dig, Herre, min styrket (Ps. 18: 2). Och profeten säger: Herren är min styrket och min kraft och min tillflykt i nödens dag (Jer. 16: 19). Och till Paulus säger Herren: Min nåd är dig nog, ty min kraft fullkomnas i swaghet. Med anledning därpå säger äfwen aposteln: Därför skall jag hellre med största

lust berömma mig af mina swagheter, på det att Kristi kraft må hwila öfwer mig. Ty när jag är swag, så är jag stark (2 Kor. 12: 9 följ.). När man följer Pauli historia, måste man förundra sig öfwer, huru stark och frimodig han war i alla strider och swårigheter. Och wi wore färdiga att utropa: Åh, den som wore lika stark som han! Men hemligheten war, att han höll sig nära Gud. Hade han litat på sin egen kraft, så hade han varit förlorad alldeles såsom en af oss. Men han följde profetens råd: Förtrösten på Herren till ewig tid, ty Herren Gud är en ewig klippa (Ef. 26: 4). Och han erfor sanningen af samme profets ord: De som wänta efter Herren, de få en ny kraft, de fara upp med wingar såsom örnar, de löpa och uppgifwas icke, de wandra och warda icke trötta. Ty Gud är en ewig Gud, som icke tröttnar, icke mattas, som gifwer krafter åt den trötte och stor styrka åt den måttlöse (Ef. 40). Därför säger också Paulus: I allt öfwerwinna wi genom honom, som har älskat oss (Rom. 8: 37), och därwid begagnar han ett ord, som egentligen betyder: öfwer-öfwerwinna. Liksom wille han säga: Det är för litet att säga öfwerwinna, nej, wi **mer än** öfwerwinna, och det icke i somt utan i allt.

Men sådant sker icke genom vår egen kraft eller wisshet eller karaktär eller föresats utan genom Kristus, genom hwilken Guds kraft tillströmmar oss, såsom lifskraft och wärtekraft från roten strömmar till grenen genom stammen. Det är däraf klart, att hemligheten af den troendes kraft är just det, att han i enfaldig tro stadigt håller sig till Herren, wäntar af honom allt, litar på honom i allt — **litar och icke twiflar**. Jördenstull säger aposteln Johannes: Detta är jegern, som öfwerwinna världen, vår tro (1 Joh. 5: 4). Det går alltså alldeles på ett ut, om jag säger: "genom Kristus", eller om jag säger: "genom tron." Alldeles såsom det går på ett ut, om jag säger, att en människa lefwer "genom maten", eller "genom att äta". Det är **maten**, som närar och uppehåller lifwet, men dess närande kraft erfar jag genom att äta. Och så är det Kristus, som genom sin kraft styrker den troende. Men hans kraft får den troende erfara just genom tron. Och det är saligt att sålunda i allt få hwila wid honom och lita på honom och af honom få kraft till att öfweröfwerwinna i allt — allt — allt.

De som hafwa [dina] vägar i sitt hjärta. Grndtextens ord här äro otydliga. Egentligen betyda de: **wägar äro i deras hjärta**. Ordet "wägar" syftar wanligen på banade vägar, särskildt landswägarna. När man nu ser af sammanhanget, att här är fråga om wandring upp till Jerusalems helgedom, så är det mycket sannolikt, att psalmisten menar de

wägar, som leda dit. Saliga äro de, som älska dessa vägar. På samma sätt kunna vi nu säga: Saliga äro de, som af hjärtat längta att få wandra vägarna till de ställen, där Guds barn samlas för att höra Guds ord, för att dyrka och lofwa sin Gud. När en människa under veckans slit och släp längtar efter söndagen för att då få gå och höra Guds ord och hämta styrka för sin tro, att få himmelsk spis för sitt hjärta, då vittnar sannerligen en sådan längtan om ett hjärta, som är rätt inför Gud.

Men om nu, såsom vi weta, den judiska helgedomen i Jerusalem war en bild af den himmelska, så må man väl använda dessa psalmens ord så, att vi säga: Saliga äro de, som af hjärtat älska den väg, som leder till himlarnas rike! Denna väg är smal, d. w. s. swårigheterna på densamma äro många och stora för köttet. Därför äro de få, som wandra på honom. Det säger Jesus själf, och han wet, huru det är. Men saliga i sanning äro dessa få.

När småsinta världen
Med gruset är nöjd,
Och synden och flården
Är all hennes fröjd,
Då följer jag segrande staror med er,
Som tågen till ära wid Jesu banér.

Syndens vägar föra till döden, men Guds väg leder till ewigt lif. Men hwad är då denna väg? Vägen är Jesus Kristus. Jag är vägen, säger han själf; ingen kommer till Fadern utan genom mig (Joh. 14). Men att wandra denna väg är att tro på honom. Så säger Herren: Stannen på vägarna och sen till och frågen efter de gamla stigar, hwilken den goda vägen är, och gån på den, så skolen I finna ro till edra själar (Jer. 6: 16). Säll är hwar och en, som fruktar Herren, och som wandrar på hans vägar (Ps. 128: 1).

Ja, låt oss wandra på de vägarna, wandra och icke tröttna, tills vi winna den ewiga frälsningen. Och må vi säga till dem, som vi möta på vägen: Låtom oss gå åstad till att bedja inför Herrens ansikte och till att söka Herren Sebaot; jag will gå jag också (Saf. 8: 21).

De gå från kraft till kraft.

Ps. 84: 7—8.

7. När de wandra genom Baladalen, göra de den till en lålla, ja, i wälsignelser insweper höstregnet densamma. 8. De gå från kraft till kraft; de träda fram inför Gud på Sion.

Psalmisten fortsätter här att prisa dem saliga, som hafwa Guds vägar i sitt hjärta, så att deras längtan står till dem. Och man kan i sanning icke till fyllest prisa dem. De äro ju på väg till ewig härlighet, "till himmelen, till himmelen där Herren Gud själf bor. Och hör nu, huru psalmisten bekräftar deras wandring och den väg, som då hafwa att gå. Han säger:

De wandra genom Baladalen. Med Baladalen menas en torr och öde dal, genom hwilken pilgrimerna hade att wandra, när de gingo upp till högtiderna i Jerusalem.* Denna öde dal är en träffande bild af de erfarenheter, som de troende ha att göra under sin wandring genom denna världen. Världen är för dem, en torr och öde dal. Där finnes ingenting, som kan tillfredsställa deras ande. Lika litet som man kan mätta kroppen med sand, äfwen om man fyller magen därmed, lika litet kan människoanden mättas med något, som tillhör världen. Människoanden är ewig och kan icke mättas med annat än de ewiga tingen. Men allt, hwad i världen är, är fåfänglighet, förgänglighet. Äfwen det, som synes fast såsom berg, är ändå ostadigt och wacklande. Den som jagar där-
efter och söker frid och trygghet däri, blir oupphörligt bedragen. Hwad hälst han tager i, har taggar; hwad hälst han lägger eller sätter sig på, wiker undan eller brister. Och så är synden med i allt. Hon fördärf-

* Man känner nu icke, hwad det war för en dal. Den hade sannolikt sitt namn af ett träd, som kallades Baka, och som omnämnes i 2 Sam. 5: 24. Enligt gamla judiska skriftställare skall det hafwa varit ett träd, ur hwilket ett slags wätska sipprat ut. I den torra dal, som leder till Mekka i Arabien, förekommer i stor mängd ett sådant träd. Araberna kalla det också Baka. Det är en art af balsamträd. Att man af gammalt öfversatt psalmistens ord med grätodalen eller tåredalen, har berott på förwärling af två olika hebreiska ord.

war äfwen det skönaste och bästa, så att ingenting blir riktigt rent. Ja, man må bära sig åt, huru man vill, så går vägen till det nya Jerusalem genom en torr och öde dal. **Men de göra den till en källa,** tillägger psalmisten. Den är torr i sig själf, men genom sin glädje i Gud, sina böner och lofsånger och sin lifliga längtan efter målet, som de snart hoppas att nå, förwandla de densamma till en wattukälla. Det är, som wandrade de genom en rikt bewattnad dal.

Detta är en lika härlig som sann bild. Trots det att världen för de troende är en torr öken, så hafwa de ofta mycken glädje, så att de wandra, så att säga, bland wattukällor. Det finnes intet så gladt folk på jorden som Guds folk. Äfwen om dess glädje icke är oafbruten utan ofta störes, så har dock — det kan ingen neka — Guds folk i det stora hela wida mer glädje än världen.

Men denna glädje är icke af världen, utan den kommer från himmelen från Gud, deras himmelske Fader, hwilken kan glädja så som ingen annan. Därför tillägger psalmisten: **Ja, i wälsignelser insweper höstregnet densamma.** Det är icke nog med, att Bakadalen blir såsom en wattenkälla. Nej, höstregnet öfversjallar den med en så rik wärtlighet, att den alldeles inswepes däri, så att man icke ser ökenanden.

För att förstå dessa ord, måste man något känna naturförhållandena i Palestina. Under sommaren är all wärtlighet förbränd af sol och torka, och landet är försträcktigt fult. Men på hösten, i november, börjar regn att falla, och hela naturen blir såsom genom ett trollslag förwandlad. Marken blir betäckt med den yppigaste wärtlighet. Däri ser nu psalmisten en bild. Och han begagnar t. o. m. en ordlek. Dalen heter Bakadalen; wälsignelse heter på hebreiska **beraka**. Höstregnet gör den torra Bakadalen till en watturik Berakadal. Huru torr och full af lidanden denna världen än må wara för Guds folk, så få de dock stundom ett "höstregn", som fyller deras lif med så outsäglig wälsignelse och glädje, att de känna det nästan, som om de redan wore i himmelen.

Aposteln Paulus war en gång uppryckt intill tredje himmelen, och där erfor han en sådan salighet, att han icke kunde på mänskligt språk uttrycka densamma. Och huru glad och frimodig och triumferande är han icke i alla sina bref, antingen han är fri eller sitter i fängelse!

Ja, hwilken troende har icke warit med och erfarit något dylikt? Allt hwad världen har af glädje, är idel uselhet i jämförelse med den himmelska fröjd, som den troende i en sådan stund får smaka. Och när han druckit af detta rena, friska lifwets watten, då har han ingen lust mer att wända tillbaka till de förgiftade smutspölar, som världen söker sin glädje

uti och berusar sig med. Hvilken oändlig skada är det icke, att världen icke har någon aning om detta! Ty om hon det hade, så skulle hon för visso genast stå upp ur sina synder och omvända sig. Hon skulle icke kunna dröja en enda dag. Men nu hänger ett täckelse för hennes ögon.

O du, som nu lefwer i synd, erkänn för dig själf, att du icke har någon frid, ingen sann glädje. Och dock törstar ditt hjärta i grunden därefter. Hvarje människohjärta törstar efter glädje. Ty vi äro skapade till glädje. Törsten efter glädje kan därför aldrig utplånas och bör icke heller utplånas. Ty man skall aldrig utplåna det, som Gud har inlagt i människans natur. Du söker också att bereda dig glädje. Men du gräfwet brunnar, som icke gifwa något watten eller endast ett orent och giftigt watten, som för stunden kan tyckas släcka törsten, men som under tiden endast förgiftar och förstör din inwärtas människa, tills du försmäktar i en ewig törst, där du förgäfwes skall bedja om en enda droppe watten till att swalka din tunga.

Hvarför vill du icke lämna dessa usla, ja, genomusla brunnar och i stället wända dig till Herren Jesus, för att af honom få det lefwande wattnet? Såsom Jesus sade till den samaritiska kvinnan: Förstode du Guds gåfwa, och hwem det är, som talar med dig, så både du honom, och han gåfwe dig lefwande watten. Den som dricker af det watten, som jag gifwer honom, han skall icke törsta till ewig tid, utan det watten, som jag skall gifwa honom, skall warda i honom en källa af watten, som springer till ewigt lif (Joh. 4: 14). Det lefwande wattnet är en springkälla, som kastar sin wattenstråle ända in i det ewiga lifwet. Hvarför skulle du icke unna dig själf den saligheten att dricka af detta watten, och vinna det ewiga lifwet med dess sanna, ewiga, outsägliga glädje?

De gå från kraft till kraft. Gud är deras stora kraft. Han styrker dem, han håller dem wid makt, han gifwer dem dag för dag den kraft, som de behöfwa för att bestå i alla frestelser, segra i alla strider öfwerwinna alla swårigheter, ja, öfwerwinna själfwa den yttersta fienden döden. Som din dag så skall din kraft också vara, heter det. Därför skola de troende bara frimodigt gå på. Herren Sebaot är med dem. Jesus Kristus är deras frälsare, som har Faderns bud att icke tappa bort någon. Möta de stora swårigheter, så skola de få stor kraft, möta de ändå större swårigheter, så skola de få ändå större kraft, ja, möta de riktigt sataniska swårigheter, så skola de få riktigt himmelska krafter.

En troende man war för sin tros skull dömd att brännas. Dagen innan han skulle bestiga bålet, stack han fingret i lågan på lampan för att erfara, huru det skulle kännas att bli bränd. Det gjorde så förfär-

ligt ondt, att han utropade: "O, jag uthärdar det icke, jag måste för-
nela Herren och rädda mig." Men när nästa dag kom, så uppfyllde
Herren honom med sådan kraft, att han triumferande besteg bålet och
sjöng loffsånger, ända tills lågorna kväfde honom. Som hans dag war,
så wardt hans kraft. Han gick från kraft till kraft, alldeles såsom här står.

De träda fram — ordagrant: de blifwa synliga — **inför Gud på Sion.** Det är slutet på pilgrimsfärden. Och så skall de troendes skara träda fram en gång inför Gud i himlarnas rike. Det är deras mål, det är deras hopp och ett hopp, som icke kommer på skam. Det är segern, det är frälsningen. Liksom regnet, som här förvandlar Berakadalen till en Berakadal, endast är droppar, som dugga ner från "vattnet ofwan fästet", så är den salighet, som de troende här stundom så smaka, endast droppar, som dugga ned från den himmelska ewiga salighet, som är beredd åt dem där ofwan i himlarna. Broder, syster, tröttna icke. Håll ut. Behåll det du har, att ingen tager din krona. Den som håller ut intill änden, han skall warda frälst.

O må ingen bli tillbaka,
Här i denna mörka värld.
Må wi alla där få samlas
Efter slutad pilgrimsfärd.
O, att få hemma wara
I det underbara
Paradis, där änglar sjunga
Lammets lof wid harpens ljud,
Att ur sorg och mörker tagen
Och från kval för morgondagen
I ofördunklad klarhet
Få skåda Herren Gud!

Ja, ja, wi säga om igen, broder, syster, håll ut. Tiden är kort
härefter. Snart äro wi framme. Snart säga änglarna: "Nu synas de",
alldeles såsom man säger, när man står och väntar på en ångbåt: "Nu
syns han, nu äro de snart här". Många äro redan där. Gud, stärk
våra trötta händer och maktlösa knän, att wi icke gifwas upp under vä-
gen. Och du, som står tveckande eller går främmande för Gud, stå upp
och kom med. Wi tåga till ära, till ewig ära wid Jesu banér. Kom
med. O kom, kom med!

Herren Gud är sol och sköld.

Ps. 84: 9—13.

9. Herre Gud Sebaot, hör min bön, lyhna, du Jakobs Gud. Sela.
10. Gud, vår sköld, se [härtill] och skåda ned till din smordes ansikte.
11. Ty en dag i dina gårdar är bättre än eljest tusen. Jag vill hellre ligga på tröskeln i min Guds hus än bo inne i ogudaktighetens hyddor. 12. Ty sol och sköld är Herren Gud; nåd och ära gifwer Herren; han vägrar icke dem något godt, som wandra i ostrafflighet. 13. Herre Sebaot, salig är den människa, som förtröstar på dig.

Som vi redan förut sagt, var psalmisten borta från Jerusalem, i landsflykt med konung David. Där tänkte han med sådan längtan på templet och gudstjänsten, att han riktigt twinade bort af trängtan, såsom han säger i v. 3. Och han tänkte på, huru saliga de woro, som fingo bo där, eller som fingo wandra dit till de sköna högtiderna. Deras lycka var så stor, att själfwa den öde, torra Batadalen (v. 7) blef för dem såsom en waturik och med de härligaste blomster öfwerfälad dal. Men ad, tänker han, jag, jag — o när skall jag åter få wara med? Och i denna känsla utbrister han:

Herre Gud Sebaot, hör min bön, lyhna, du Jakobs Gud. Swad han bad om, det säger han, när han tillägger: Gud, vår sköld, se hærtill och skåda ned till din smordes ansikte. Guds smorde är konung David. Han är nu på flykt för Absalom, bortdrifwen från Jerusalem. Psalmisten är med. Han är själf sorgsen och han ser, hwilken sorg och ångest som står målad i Davids ansikte. Och så beder han: "Gud, Gud Sebaot, skåda på konungens ansikte. Han är ju den, som du själf har utwalt och smort till konung öfwer ditt folk. Se, huru han gråter. O, Gud hör min bön. Lyhna till oss och hjälp oss."

Det är oändligt litet bewändt med en konung och all hans härlighet, om Gud icke håller honom wid makt. Bara på ett par tre årtionden hafwa vi fått erfara det. Kejsar Napoleon III i Frankrike, som syntes så stark, störtades från sin tron, kejsar Maximilian i Mexiko blef afriättad och hans gemål blef wansinnig af sorg, kejsar Alex.

ander II af Ryssland föll för lönnmördares kula. En president i Frankrike blef nedstucken med dolk midt under en storartad fest till hans ära, och tre presidenter i Förenta Staterna blefwo mördade med revolver, andra liknande exempel att förtiga.

Ät, hwilket uselt ting äro icke alla människor — höga som låga utan undantag — såsom David af egen erfarenhet säger: Allenast en släkt äro människors barn, bedräglighet äro höga herrar, i wågskålen fara de uppåt, de äro lättare än en släkt allejamman. (Ps. 62: 10). Icke kanoner och gewär, icke krigshärar och fästningar göra konungars troner säkra. Det är Gud, som med sin mäktiga hand stödjer dem. När han drager sin hand tillbaka, så ramla de. Därför må de bedja, och wi må bedja för dem, såsom Paulus förmanar och såsom psalmisten här ber för David. Ja, ja, Gud hjälp och fräls vår konung.

Han kallar Gud **en sköld**. I krig använde soldaterna stora sköldar, som de höllo framför sig till skydd emot fiendens pilar. Om någon person ställde sig framför en annan, så war han en sköld för denne. Och en sådan sköld är Gud. Han, så att säga, ställer sig framför de sina och är sålunda deras sköld mot fiendens glödbande stott. Därför stupar aldrig någon i hans trupp. Endast de, som affalla från honom, stupa. När en fältherre med stor manspillan wunnit en lysande seger öfwer sin fiende, så prisar man både honom och hären. Men hwad skall man då säga om Herren och hans här, som under århundradens strider aldrig behöft se någon enda man stupa, som förblifwit i hären. Ja, när det sista slaget är slaget och Herren, så att säga, mönstrar de sina, då skall det befinnas, att ingen enda är borta, ingen enda förlorad. Alla lefwa de, alla äro de friska och glada och lyckliga segerwinnare, icke därför att de warit så taappra och skickliga, utan därför att deras trofaste Gud har såsom en sköld gått före dem i striden.

Aposteln Paulus kallar tron för en sköld (Ef. 6). Och det går på ett ut. På samma sätt säges ömsom att Gud frälsar, ömsom att Kristus frälsar, ömsom att tron frälsar. Det är alltsammans bara olika uttryck för en och samma sak. Det är Gud, som gör det. Det är **genom Kristus**, han gör det, och när människan i tron håller sig till honom, så får hon erfara det. Så är det nu den troendes skydd, att Herren är framför honom, eller att han i tron håller sig bakom honom.

Ly en dag i dina gårdar, en dag då jag får wara dig nära, **är bättre än eljest tusen**. I dessa ord skola alla troende för wisso instämma. En enda stund af salig gemenskap med Gud är så oändligt mycket mer än världens tusen förlusteljedagar, som ett enda världs-

haf är mer än tusen ämbaren watten. "Äfwen en liten skymt af Guds kärlek är bättre än hela tidehvarf, tillbragta i sinnlig njutning" (Spurgeon). All den glädje, som världen har af sina baler, teatrar och annat dylikt, är bara jämmer och elände i jämförelse med en af

De saliga stunder,
Som Jesus oss ger,
När nådenes under
Han själen betar.

O, att världen bara wille komma och se och smaka! Den som vill lyda dens wilja, som har sändt mig, säger Jesus, han skall förnimma, om denna läran är af Gud, eller om jag talar af mig själf (Joh. 7: 17).

Jag vill hellre ligga på tröskeln i min Guds hus än bo inne i ogudaktighetens hyddor. Såsom wille han säga: "Om jag också icke får bo inne i Guds helgedom utan bara ligga på dess tröskel, så är det för mig saligare än att bo inne i en hydda, där ogudaktighet råder. I en sådan hydda, huru rik och härlig hon än må wara, kan jag icke trifwas alls. Men i min Guds hus trifwas jag alltid godt, äfwen om jag skall ha min plats ytterst wid dörren, ja, på själfwa tröskeln." Att wara den yttersta bland Guds barn är att wara oändligt långt framom de främsta i världen. Att wara den fattigaste bland Guds folk är att wara rikare än alla världens rike män och kvinnor tillsammans. Att wara den eländigaste bland Guds folk är en härlighet, som wida öfvergår alla konungars och kejsares glans och majestät. Om wi tro det nu utan att se, så skola wi en annan dag få ögon, så att wi kunna se, att wi trodde rätt. Ty Guds ord kan icke warda om intet.

Ty sol och sköld är Herren Gud. Hvad det betyder, att han är sköld, det hafwa wi nyss sett. Att han är sol, det vill säga, att han gör vår väg ljus. I världen råder mörker, ofrid, synd och död. Där gå människorna wilse om hwarandra, och allas väg går till förtappelse. De ogudaktigas väg förgås, säger David i Ps. 1: 6. Ty det är mörkrets furste, som leder det allmänna världsloppet (Ef. 2: 2). Men på Guds barn strålar Guds nåds sol i Kristus Jesus ned från himmelen samt gör deras väg ljus och glad och salig. Andä ned uti och ut igenom dödsfuggans dal skiner denna sol. Därför ser man ofta — och det är det **wanliga** — att Guds barn dö och fara hädan i stor frid, ja stundom med triumferande glädje, så att man wäl kan undra, om de någonsin i lifwet warit omstrålade af ett så härligt, himmelskt ljus som

nu. När Stefanus skulle dö, såg han himmelen öppen och Jesus stående på Faderns högra sida, färdig att mottaga hans ande. Han uttalade det också. Men huru många de äro, som sett det samma, fastän de icke kunnat uttala det, wet endast Gud. Hwad de efterlefwande ofta weta att berätta, det är, att den döende just mot sista slutet lyfte upp sina ögon mot himmelen, och att öfwer hans ansikte spred sig en obestriflig frid, alldeles som om han hade sett någonting.

"Ja, men, säger någon, kan det icke också bli mörkt, och mycket mörkt för den troende?" Jo, wisseligen komma mörka stunder och stunder af djupt mörker. Men så skiner solen åter igenom. Såsom det heter: Efter owäder låter Gud solen skina. Det gick så med David. Han hade ju då, när denna psalm skrefs, en mycket mörk tid, då han såsom en jagad hind måste fly för sin egen jon. Men det dröjde icke länge, innan Gud wände bladet. Längre dröjde det för Job. Han war en gudfruktig man, rik och lycklig. Men Gud lät den ena stöten efter den andra träffa honom. Det såg ut, som om han alldeles hade öfwer gifwit honom. I början sade han blott: Herren gaf och Herren tog, wälsignadt ware Herrens namn. Men när det gick för långt, då knotade han, ja, t. o. m. förbannade sin födelsedag. Men i sin tid wände Herren alltsammans, och Job fick mångdubbelt igen af allt, hwad han hade förlorat.

Men kan det icke hända, att mörkret **aldrig** går öfwer? Nej, det kan icke hända. Wißt kan det wara ända i det yttersta, så att den troende t. o. m. dör i djupt mörker. Men då har Gud bakom den tjocka, mörka molnwäggen en salighet i beredskap, som inget öga här har sett och inget öra har hört och inget människohjärta anat. Hwad Gud haft för mening med det långwariga mörkret, skall då blifwa klart. Under tiden gäller det för den sålunda plågade att i tron hålla fast, att **alla** Herrens wägar äro godhet och sanning, och att Herren i sin tid skall wända allt till frälsning. Ty Herrens ord kan icke swika. Bergen kunna wika, jorden kan darra i sina grundwalar, himlarnas krafter kunna bäfwa, ja, solen kan wändas i mörker och månen i blod och stjärnorna kunna falla af himmelen. Men af Herrens ord kan icke så mycket som en pridd förgås, icke ett streck rubbas.

Men i allra högsta mening skola Guds barn en annan dag få erfara, att Gud är sol — ja **solen**, wid hwars sten alla himlarnas solar blefna, såsom månen och stjärnorna nu blefna, när vår sol träder fram på himlahwalswet. Och denna andra dag är den, då de komma öfwer gränsen in i paradiset, samt sedan och ännu mer, när de gå in i Guds rike. Då skall profetens ord nå sin riktiga fullbordan: Solen skall icke

mer tjäna dig till ljus om dagen, och månens sken skall icke mera lysa dig, men Herren skall vara ditt ewiga ljus, och din Gud skall vara din härlighet, och dina sorgedagar skola hafwa en ände (Es. 60: 19, 20). Om denna härlighet heter det i Uppenb. 21: 23: Staden, det nya Jerusalem, behöfwer icke solen eller månen, att de skola lysa däröfwer, ty Guds härlighet upplyser den, och dess ljus är Lammet. Och åter: Natt skall icke vara vidare, och de hafwa icke behof af ljus af lampa och ljus af sol, ty Herren Gud skall lysa öfwer dem, och de skola vara konungar till ewigheternas ewigheter (Uppb. 22: 5).

Om sammanställningen af sol och sköld säger Spurgeon: "Under öfrenwandringen funno Israels barn både sol och sköld i den molustod, som war sinnebilden af Jehovahs närvaro. Och en kristen finner både ljus och bestärk i Herren sin Gud: en sol för glada dagar och en sköld för farliga dagar, en sol öfwer oss och en sköld omkring oss, ett ljus för att wisa vägen och en sköld för att afwärja dess faror. Salig den, som färdas under en sådan betäckning. Han kan glädjas såwäl öfwer lifwets solsida som öfwer dess skuggsida."

Nåd och ära gifwer Herren. Här i lifwet gifwer han dem all den nåd, som de behöfwa, en nåd som hjälper dem i alla deras lekamliga behof, så att de hafwa mat och dryck, kläder, hus och hem, och hwad för resten nödvändigt kan wara. Vidare en nåd, som öfwerflödar öfwer alla deras synder med en fri, orubblig syndaförlåtelse. Vidare en nåd, som omstapar deras hjärta, hjälper dem att öfwerwinna synden, upprättar dem, när de hafwa fallit, stärker dem, när de äro swaga, helar dem, när de äro sargade, hugswalar dem, när de äro klenmodiga, korteligen hjälper, leder och bär dem och slutligen gör dem så starka, att de besegra själfwa döden.

Men därefter gifwer han dem ära. Här måste de wanligen lida smälek, såsom Kristus och apostlarna och profeterna. Men när allt är färdigt, då skola de få så mycket större ära i himlarnas rike. Man läser nu ibland, huru den eller den framstående mannen blir ärad och uppbur. Man öfverhöljer honom med medaljer och ordnar och titlar. Både enstilda personer och konungar och kejsare gifwa stora fester för honom. Men huru stort detta än är, så är det dock ingenting i jämförelse med den ära, som skall wedersaras äfwen den ringaste bland Guds folk, då han skall träda fram för Gud i himmelen för att af honom mottaga det ewiga lifwets krona, då Gud skall wälsigna honom såsom sitt barn, Jesus omfamna honom såsom sin broder och alla heliga änglar wälkomna honom och uppstämma lofsång till Gud och Lammet för hans frälsning. Ja, då kan det wara skäl att tala om ära. Låt oss dagligen

tänka därpå och begrunda det i vårt hjärta. Det skall styrka på vår gång, det skall stärka vår kraft, det skall lätta våra steg och sprida himmelskt solljus öfver återstoden af vår lefnadsväg; ja, det skall med ett härligt sten lyfta upp själfva dödsdalen, som annars äro så mörkt.

Han vägrar icke dem något godt, som wandra i ostrafflighet. Det står icke, att han icke vägrar dem någonting. Nej, det är mycket, som han vägrar dem. Men allt, som är godt för dem, det gifwer han dem. De som söka Herren, skola icke lida brist på något godt, (Ps. 34: 11). Han som icke har skonat sin egen Son utan gifwit honom ut för oss alla, huru skall han icke också skänka oss allt med honom? (Rom. 8: 32). War därför wiß: hwad Gud gifwer dig, det är nyttigt för dig att hafwa. Tacka honom därför. Men hwad han tager ifrån dig, det är dig icke godt att äga. Han skall sköta sina barn såsom en rätt fader, som ser och förstår allt och älskar i allt. Derfor frukta icke, du lilla hjord, du lilla, swaga lamm, ty det är din himmelske Faders wälbehag, att han skall gifwa dig den himmelska härlighetens ewiga rike (Luk. 12: 32).

"Men, säger någon: Här står, att Gud skall gifwa detta åt dem, som wandra i ostrafflighet". Ja, för wißo. De som wandra och lefwa i synd, de hafwa ingen del eller lott i detta ord. Och hör du till dem, så är också du utesluten från allt detta goda. Ty då är ditt hjärta icke rätt för Gud. Men Guds barn utmärkas alla däraf, att de af upprigtigt hjärta wilja tillhöra Gud, tjäna Gud och wandra i ljuset ostraffliga inför Gud, såsom det heter om Sazarias och Elisabet, att de woro båda rättfärdiga inför Gud, wandrande i alla Herrens bud och stadgar ostraffliga (Luk. 1). För dem, som wilja lefwa i synd, har Guds ord ingen tröst, inget löfte. Det är bara själasfienden, som tröstar dem. Och att det är han, som gör det, synes däraf, att denna tröst söfwer dem allt djupare och djupare i synden. Den tröst, som är af Gud, har däremot en alldeles motsatt werkan. Den uppmuntrar dem att älska Gud och fly synden, såsom David säger: När du mitt hjärta tröstar, så löper jag dina budords vägar; och Paulus säger: Guds nåd, frälsande för alla människor, lär oss att försaka ogudaktigheten och de världsliga lustarna samt lefwa gudaktigt, rättfärdigt och tuktigt i denna världen (Tit. 2). Derfor må du förwißo pröfwa dig själf allwarligt inför Gud.

Slutligen tillägger psalmisten: Herre Sebaot, salig är den människa, som förtröstar på dig! Ja, saligt är Guds folk. Wälsignad är den man, som förlitar sig på Herren, och hwilkens tillit Herren är (Jer. 17: 7). Ära, ära, ära ware Gud och Lammet ewinnerligen. Amen.

Låt oss se din nåd.

Ps. 85: 1—8.

1. För sångmästaren; af Koras söner; en psalm. 2. Herre, du var [förr] ditt land nådig, du wände Jakobs fångelse. 3. Du tog bort ditt folks misgärning, du öfverskyldde all deras synd. Sela. 4. Du lät all din förgrummelse fara och wände dig ifrån din wredes glöd. 5. Wand dig åter till oss, du vår frälsnings Gud, och upphör med din förtörnelse mot oss. 6. Ståll du då wredgas på oss till ewig tid? Ståll du draga ut din wrede från släkte till släkte? 7. Ståll du icke åter göra oss lefwande, så att ditt folk får glädjas i dig? 8. Herre, låt oss se din nåd och gif oss din frälsning.

Af denna psalms innehåll kan man se, att den war skrifwen under en tid af swårt och långwarigt betryck (v. 6). Men att det icke war betryck af fiender, synes däraf, att psalmisten icke nämner något om sådana. Däremot gifwer v. 13 wid handen, att landet kanske led af miswäxt och därmed följde hungernöd. Om dess författare wet man intet annat, än att han, såsom här står, hörde till "Koras söner", den lewitiska sångarfamiljen, af hwilken wi hafwa flere andra psalmen.

När nu nöden tränger på, tänker psalmisten på den förra tiden och allt, hwad Gud förut gjort mot sitt folk. Herre, du war ditt land nådig, säger han. Han kallar Kanaans land för Guds land. Det war Gud, som hade utwalt detta land; det war han, som hade genom sin makt intagit det och gifwit det åt det folk, som han hade utwalt åt sig till arf och egendom. Det är wäl sannt, att hela jorden är Herrens med allt, hwad som därpå bor och är (Ps. 24). Men i särskild mening kallas Kanaan Guds land. Men att psalmisten framhåller detta, har sin goda orsak. När han ser, hwad landet lider, huru dess gröda är förbränd, då säger han till Gud: "Det är ju ditt eget land. Gud, ståll du icke wårda dig om din egen tillhörighet? Det gjorde du dock förr". Sådant är en kraftig och förståndig bön. "Det är den högsta wisshet att sålunda framhålla gemensamheten i Herrens och våra intressen, att, så till jägandes, binda fast vår lilla båt wid hans stora skepp samt åberopa

helig gemenfkap i stormens vådor. Det är **vårt** land, som ödelägges, men o, Herre Gud, det är också **ditt** land" (Spurgeon).

Se, på samma sätt böra också vi, när vi råka i nöd, säga: "Herre Gud, vi äro ju icke bara människor, såsom hela världen är det. Vi äro dina barn. Din egen enfödde Son har utvalt oss ur världen åt dig, att vi skola vara ditt folk. Huru skulle du då kunna öfvergifwa oss?" Ja, det är ju alltid så i hvarje godt hem: barnens välfärd är icke blott ett intresse för dem själfwa utan äfwen för deras fader. Om något af dem blir sjukt eller annars råkar i fara, så är det **lika viktigt för fadern som för barnet**, att barnet blir räddadt. Ja, fadern kan väl gifwa sitt eget lif därför, om det gäller.

Det är en omätlig skada, att vi så litet tänka på detta. Det synes oss ofta, som om Gud wore gansta litgiltig för vår frälsning. Däraf komma alla sådana frågor som dessa: "Hvem wet, om Gud vill hafwa mig, om han ännu vill förbarma sig öfwer mig?" o. s. w. Därför låt oss inpräglade det djupt i vårt hjärta, att vår frälsning är en riktig **fadersangelägenhet för Gud själf**. Hvad tror du, en fader skulle göra, om han säge, att hans son hölle på att drunkna? Han skulle rusa dit, han skulle ropa, han skulle kasta sig i watten, han skulle anstränga sig till det yttersta för att rädda sonen. Nuväl, Herren Gud är en fader öfwer allt, hvad fader heter i himmelen och på jorden. Och han har gjort allt. Ja, han har icke ens skonat sin enfödde Son utan gifwit honom ut för oss alla. Han tänkte icke: "Det finnes ett offer, som kan rädda dem: jag kunde gifwa ut min son. Men det offret är för dyrt". Nej, utan så tänkte han: "Jag måste göra **allt**, ända till det yttersta." Och nu räcker han ut sina händer och ropar efter oss. Han sänder ut en stor evangelisters skara för att söka det borttappade och hämta igen det förwillade. Och så när han har funnit någon, skulle han väl då kunna stöta bort honom eller kasta ut honom, därför att han ser, att han är syndig, swag, eländig? Kan det vara rätt eller rimligt att sätta något sådant i fråga om vår Herre Jesu Kristi Fader? Låt oss icke smäda honom med sådana ovärdiga tankar.

Du war ditt land nådig. "Psalmisten dröjer wid Guds på så många tusen sätt ådagalagda ynnest mot det utvalda landet. Guds förra gärningar äro profetior om, hvad han kommer att göra. Många gånger hade genom Herrens nåd fiender blifwit slagna, farfot hejdad, hunger afwänd och räddning beredd. Därför anropar han ånyo Gud om samma nådefulla ingripande. Då man har att göra med en oföränderlig Gud, är detta ett mäktigt sätt att resonera. Att vi icke äro förgångna, beror

därpå, att han icke förändras. Och vi weta, att vi aldrig skola förgås, om han wänder sig i nåd till oss. Låtom oss af denna böns föredöme lära oss, huru vi skola andraga vår sak inför Gud" (Spurgeon).

Du wände Jakobs fångelse. Många gånger hade Israels folk för sina synders skull varit underkufwadt af fiender. De sutto, såsom det heter i Ps. 107, i mörker och dödsfugga, fångna i elände och järn, därför att de hade varit gensträfwiga mot Guds ord. Därom läsa vi i Neh. 9: Våra fäder blefwo genstörtiga och satte sig upp emot dig och fastade din lag bakom sin rygg. Och du gaf dem i deras fienders hand, att de förtryckte dem. Men då de i sin nöds tid ropade till dig, hörde du dem från himlarna, och efter din stora barmhärtighet gaf du dem räddare, som räddade dem utur deras fienders hand. Och när de kommo till ro och åter gjorde, hwad ondt war i dina ögon, så öfswergaf du dem i deras fienders hand, och dessa blefwo rådande öfwer dem. Men när de åter ropade till dig, hörde du dem från himmelen och halp dem efter din barmhärtighet många gånger (v. 26 f.) Ty du är en förlåtelsens Gud, nådig och barmhärtig, långmodig och stor i förbarmande, och du öfswergaf dem icke (v. 17).

Du tog bort ditt folks misgärning och öfwerskylde all deras synd. Det war alltid synden, som war orsak till landets och folkets olyckor. Ty olyckorna woro ett uttryck af Guds wrede och förgrummelse (v. 4). Och wreden kom af synden. Därför bad äfwen Daniel: Wå, o Herre, enligt alla dina wälgärningar, din wrede wända åter och din harm från din stad Jerusalem, ditt heliga berg; ty genom våra synder och genom våra fäders misgärningar har Jerusalem och ditt folk blifwit till smålek för alla våra grannar (Dan. 9: 16). Gud kan icke annat än hata synden, om han än älskar syndare och af hjärtat will deras frälsning. De wrededomar, som han för syndens skull sänder öfwer syndarna, äro också ingenting annat än uppenbarelser både af hans hat till synden och af hans nit om syndares frälsning. Ty med dessa domar will han icke blott hemsóka deras synder utan också wäcka dem själfwa till besinning, att de måtte omwända sig. Och så snart de det göra, will han strax taga deras synder bort, d. w. s. förlåta dem. Såsom profeten Natan sade till David, när han erkände sin synd: Herren har också tagit din synd bort. Så har Gud alltid handlat, och så skall han alltid handla. Ty han är en oföränderlig Gud, hwars gärningar i fordom tid alltid wisa, hwad han framdeles i all tid will göra. Wid tanken på deras Guds förra wälgärningar är det, som psalmisten beder, att Gud nu må handla såsom då och upphöra med sin förtörnelse (v. 5). Straffdomen hade

redan warat så länge, att han frågar: **Stall du då vredgas på oss till ewig tid? Stall du draga ut din wrede från släkte till släkte?** (v. 6). Och folket war så tryckt därpå, att det war såsom döende. Därför frågar han: **Stall du icke åter göra oss lefwande, så att ditt folk får glädjas i dig?** (v. 7). Men för att göra sin bön riktigt bewefande, säger han: **Du är vår frälsnings Gud** (v. 5). Du är först och främst **vår Gud**, och så är du icke en fördömmelsens utan en frälsningens Gud. Men huru skall du kunna hafwa en sådan härlig titel, om du aldrig upphör med din förtörnelse mot oss? **Herre, låt oss därför se din nåd.** War icke bara nådig i ditt hjärta, utan låt oss se din nåd, däri att du gifwer oss din frälsning (v. 8).

Detta må man wisserligen kalla en rätt trängande, ja, påträngande bön. Och hwad Herren svarar på en sådan bön, det säger profeten Mika: Han skall åter förbarma sig öfwer oss, han skall trampa på våra misgärningar och kasta alla våra synder i hafwets djup (Mik. 7: 19). Såsom Herren själf säger: Jag öfwer gaf dig för en liten tid, men med stort förbarmande will jag taga dig åter. I wredesmod gömde jag mitt ansikte en liten tid för dig, men med ewig nåd will jag förbarma mig öfwer dig, säger Herren, din förlossare (Ef. 54: 7 f.).

Ja, vår Gud är barmhärtig. Han är, såsom aposteln säger, **storbarmhärtig** och medlid sam (Jak. 5: 11). Han tänker wißt icke vredgas till ewig tid eller draga ut sin wrede från släkte till släkte (v. 6). Endast så länge det behöfves för hans folks tuftan, låter han straffdomen råda. Han är barmhärtigheternas fader, såsom Paulus säger i 2 Kor. 1: 3, d. s. w. han är en fader, hwars utmärkande kännetecken är att wara barmhärtig och att göra barmhärtigheter d. w. s. att åter och åter bewisa barmhärtighet. Ja, han är all barmhärtighets upphof och källa. Hwarhäft du ser en moder eller fader eller någon annan göra en gärning af barmhärtighet, så ser du något från Gud, en liten stråle från hans nåds sol.

Han tänker wißt icke låta sitt folk dö och förgås (v. 7). Han är rik i barmhärtighet, säger Paulus i Ef. 2: 4. Aposteln hade själf på det härligaste fått erfara det. Jag är den förnämligaste bland syndare, säger han. Men Guds barmhärtighet har uppenbarat sig på mig, så att jag blifwit en riktig förebild för alla, som skola komma att tro (1 Tim. 1). På mig skola alla kunna se, hurudan Guds barmhärtighet är, på det att hwar och en syndare, äfwen om han varit en försmädare och wäldswerkare såsom jag, må weta, hwad han har att wänta, om han bara will stanna och låta frälsa sig.

Men är Gud sådan mot sina argaste fiender och Jesu Kristi för-
följare, att han icke blott fördrager dem, icke blott söker dem, icke blott
markunnar sig öfver dem, när de omvända sig, utan till och med
gör dem till sina barn, ja, kan benåda den förnämligaste syndare så, att
han blir den förnämligaste aposteln, då är det ju den allra största orim-
lighet, ett brott mot allt sundt förnuft att tänka, att han skall låta de
sina dö och förgås. Nej, han skall göra dem lefwande, ja, han skall
gifwa dem det ewiga lifwet. Och där skola de få en fröjd, som de här
aldrig haft någon riktig aning om.

Med ewig — ja ewig — nåd, vill jag förbarma mig öfver dig, sade
han. Alla Guds egenskaper äro ewiga och oföränderliga. Gud har al-
drig blifwit något, och han blir aldrig något. Utan han är, och hwad
han är, det är han från ewighet till ewighet. Och det gäller äfwen om
hans barmhärthighet. Men det är ju bedröfligt, att wi skola hafwa så
svårt att tro det. Att Guds helighet och rättfärdighet och allwetenhet
är oföränderlig, det weta och tro wi. I huru djupt mörker wi än
komma, aldrig blir det så mörkt, att wi tro, att det är ute med sådana
hans egenskaper. Nej, nog äro de ewiga.

Men med nåden och barmhärthigheten tycka wi alltid, att det ändå
måste förhålla sig helt annorlunda. Det är alldeles, som hängde
denna — just denna — Guds egenskap alldeles på ett hår, ja, wore det
allra mest osäkra och opålitliga. Och dock är den lika pålitlig, lika
orubblig, lika oberoende af oss som alla andra hans egenskaper. Likasom
min dumhet icke minskar hans wisshet, liksom min okunnighet icke minskar
hans allwetenhet eller min swaghet hans allmakt, lika litet kan min owär-
dighet minsta hans barmhärthighet.

Han är rik i barmhärthighet, sade Paulus, — låt oss lägga det på
hjärtat — och det är en rikedom, som aldrig minskas, än mindre tager
slut. Hon är hwarje morgon ny, säger Jeremias, och det säger han
t. o. m. i Klagowisjorna (kap. 3: 23). Likasom all jordiskt rikedom är
idel förgänglighet, fåfänglighet i jämförelse med Guds rikedom, så är all,
äfwen den högsta barmhärthighet, som man kan finna hos en människa,
i jämförelse med Guds barmhärthighet endast såsom värmen af en tänd-
sticka i jämförelse med den värme, som strålar ut från solen.

Gud tänker wisserligen icke affäga sig det namnet: vår frälsnings
Gud ej heller göra sig owärdig det namnet. Straffa kan han, ja, tukta
hårdt, det kan han. Men sådant hör också till hans folks frälsning.
Stöta bort och fördärfwa de sina, det kan han däremot icke. När Israel
hade syndat så, att det wäl hade förtjänat att bortkastas och utplånas,

så sade Gud genom profeten: Huru skall jag förfara med dig, Israel? Skall jag väl göra med dig såsom med Adma och låta det gå med dig såsom med Seboim?* Nej, mitt hjärta vänder sig i mig, allt mitt medlidande är i rörelse (Ds. 11: 8). Jag vill icke vidare verkställa min vredes brand; jag vill icke vidare fördärfa Efraim. Hör hwilka ord! Och hvarför säger han så? Jo, tillägger han, ty jag är Gud och icke en människa. Helig är jag midt ibland dig (v. 9). Där hafwa wi det. Wore han en människa, då kunde han "verkställa sin vredes brand." Men skulle väl Gud wara såsom en människa? Det är väl sannt, att han stundom liknar sig wid en människa. Men då är det wid en herde, en fader, en moder, en brudgum, men aldrig wid en tyrann eller en bödel. O, att dock vårt hjärtas mörker en gång kunde stingras, så att wi riktigt lärde att förstå oss på vår Gud och Fader. Han vill blifwa känd af de sina, såsom han känner dem.

Alldeles samma hjärtelag se wi hos Herren Jesus. När han såg folkstärorna omkring sig, så warunnade han sig öfwer dem, emedan de woro stinnade och nederslagna såsom får, som icke hade någon herde (Matt. 9: 36). Han wiste ju, att folket icke war fromt och gudfruktigt utan twärtom förfallet i otro, gudlöshet och synder af alla slag. Men detta retade honom icke till wrede utan till medömkan. Hans hjärta war nära att brista af barmhärthighet, och han wille gärna gå i döden för deras frälsning. Och hvarför? Jo, därför att han i allt war ett med Fadren. Det war gudawarandets fullhet (Kol: 2: 10), som war i honom, och som yttrade sig så.

Ja, låt oss tro och förblifwa i tron, så skola wi få se Guds frälsning, såsom psalmisten beder i v. 8. Därom sade Herren Jesus till Marta: Sade jag dig icke, att om du trodde, så skulle du få se Guds härlighet (Joh. 11). Men medan wi wänta på att få se, så må wi studera Herren Jesu ord till Tomas: Saliga äro de, som icke se men ändå tro (Joh. 20). För resten: här stymmes solen gång på gång af moln. Men snart skall den nya ewighetens dag gry och den ewiga härlighetens sol gå upp. Och hon stymmes aldrig af några moln. Ty den solen är Gud själf och Lammet. Och då — då skola wi riktigt få se Guds frälsning.

*Adma och Seboim woro två städer, som förgingos med Sodom och Gomorra 5 Mos. 29: 23).

Herren talar frid till sitt folk.

Ps. 85: 9—14.

9. Jag vill höra, hwad Gud, Herren, talar: ty han talar frid till sitt folk och till sina fromma; och må de icke wända åter till dårskap. 10. Ja, hans frälsning är nära dem, som frukta honom, på det att ära må bo i vårt land. 11. Råd och sanning mötas [där], rättfärdighet och frid kyskas. 12. Sanning skall spira upp ur jorden. och rättfärdighet blickar ned från himlarna. 13. Ja, Herren skall gifwa oss det goda, och vårt land skall gifwa sin gröda. 14. Rättfärdighet skall gå framför honom, och den skall gifwa allt på den wäg, som hans fotspår gå.

När psalmisten såg på de utwärtens förhållandena, då såg han nöd och jämmer. Då undrade han, om Gud skulle wredgas ewinnerligen och draga ut sin wrede från släkte till släkte (v. 6). Det är alltid så. De utwärtens tingen äro wärlande och opålitliga. Därför skapa de bara omisshet, twiswel och oro. Ja, ser man länge på dem, så börjar man undra, om det verkligen finns någon Gud. Det visar hela världens wäsende. Många äro de, som icke blott undra utan direkt säga ut: Det finnes ingen Gud. Men här gifwer psalmisten alla öroligt twiflande och frågande ett mycket godt råd. Låt oss lyhöna till det.

Jag vill höra, hwad Gud, Herren, talar, säger han. Det är ett wist ord. Må wi lära att göra detsamma. När nöd är på färde, så låt oss icke stanna och se på nöden, utan låt oss höra efter, hwad Gud säger. Det är säkrast. Ögonen kunna bedraga, men Guds ord swiker aldrig. Därför har det i alla tider varit ett utmärkt kännetecken för de heliga, att de hafwa orubbligt hållit sig wid Herrens ord. Det är det, som gjort dem starka till att öfwerwinna synden, döden, djäfwulen och allt ondt. Ja, genom detta hafwa de bekämpat och öfwerwunnit alla det egna hjärtats twiswel och förwillelser.

Hwad hade David varit utan Guds ord? Hwad hade Paulus, hwad hade Luther varit utan detta ord? Endast rör, som waggat hit och dit för vinden. Alla dessa starka, wäldiga andar, som kyrkans historia wet att

omtala, hwad har hemligheten af deras styrka varit? Svar: De hafwa stadigt blifwit wid Herrens ord, utan att lyfna ware sig åt höger eller åt vänster, ware sig utåt eller inåt, ware sig till wetenskapen eller ofunnigheten. Utan att fråga efter, om de hade vinden med sig eller emot sig, om furstar och folk ropade "hosianna" eller "korsfäst". Och will du själf blifwa en stark ande, så har du ingen annan wäg att gå. Därför säger profeten: Jag will stå på min wakt och ställa mig på min post och speja för att se, hwad Gud will säga mig, och hwad swar jag skall få (Hab. 2: 1). Ja, så skall det låta. Det är tro, en tro, som ärar Gud, och som öfvervinner alla fiender och swårigheter och segrande går in i Guds rike, djäfwulen och hela helwetets makt till trots.

Och om wi nu höra riktigt efter, hwad få wi höra? Hwad talar Herren? Jo, han talar frid till sitt folk och till sina fromma. Hwad han talar till de ogudaktiga, det se wi på andra ställen. Till dem talar han dom. We eder, we eder! ropar Herren Jesus. Men till sitt folk, d. w. s. till de fromma, de gudfruktiga, till dem som söka honom, som gärna wilja wara hans, huru eländiga och owärdiga de än må känna sig, till dem talar han frid, talar han godt. Det finnes icke ett enda hårdt ord i hela bibeln till sådana. Allt är idel wänlighet, ljuslighet, ja, en riktigt moderlig ömhet. Till dem talar han sålunda: "Frukta dig icke. War icke rädd. War wid godt mod. Tro på Gud och tro på mig. Frid låter jag eder, min frid gifwer jag eder. Edert hjärta ware icke bedröfwadt ej heller rädes. Ja, fröjda dig i Herren alltid, och åter säger jag: fröjda dig. Kan du icke fröjdas alltid, så fröjda dig stundtals. Och kan du icke fröjdas, så war åtminstone inte rädd. Men är du rädd, så war åtminstone stilla. Men kan du icke wara stilla, så tasta dig med all din oro på Herren."

När Herren efter sin uppståndelse uppenbarade sig för sina lärjungar, som woro rädda och ängsliga, så sade han: Frid ware eder. Och så wisade han dem sina händer och fötter och sin sida, så att de fingo taga på honom och riktigt känna, att det icke alls war så förfärligt, som det såg ut. När han sände dem ut att predika, så befallde han dem att, när de gingo in i ett hus, hälsa det huset med frid. Ja, evangelium kallas just därför "ett godt budskap", emedan det förkunnar frid, såsom aposteln Petrus säger till Kornelius: I kännen det ordet, som Gud har utsändt till Israels barn, bebådande frid genom Jesus Kristus, som är allas Herre (Apg. 10: 36). Afwen när han tuktar och slår, — ja, när han som allra djupast förbörljer sig — har han fridens tankar. Och han icke bara tänker, utan han talar frid.

Ehwad han tager, och ehwad han gifwer,
 Samme Fader han förblifwer,
 Och hans mål är blott det ena,
 Barnets fanna wäl allena.

Därför säger Salomo: Min son, förakta icke Herrens tuktan och war icke otålig wid hans aga. Ty den Herren älskar, honom agar han och håller honom kär såsom en fader sin son (Ordspr. 3: 11). Och i Ebr. 12 gör aposteln följande tillämpning af dessa ord: Om I nu liden aga, så betar sig Gud mot eder såsom mot söner, och han agar oss till det, som är nyttigt, på det att wi må få del af hans helighet (v. 7, 10). Ja, det är att tala frid, och det böra wi lyfna till midt under den bittraste smärta, som agan wällar. Det är i lidandets ugn, som Herren gör sina helgon utkorade (Ef. 48: 10). Aposteln Paulus betygar också, att för dem, som hafwa Gud kär, skall allting — icke somt utan allt, både lust och bittert — samverka till godo (Rom. 8: 28).

Låt oss höra på sådant och tro. Det är en rätt tro, och hvarför skulle wi icke wilja tro rätt? Är det icke dåraktigt att gå och tro galet om Gud? Därmed wanära wi Gud och draga öfwer oss själfwa oändligt mycket lidande, som wi annars skulle slippa. Och hwad skall det tjäna till? Kan det wara sundt förnuft? Nej. När allt är slut och Herren har fullkomnat sitt werk med oss, då skall det wisa sig, huru hwart enda drag af Guds ledning, ja, hwart enda slag af hans fadershand har bidragit till vår frälsning.

Det är en den kristnes största konst att bedöma sina erfarenheter icke efter sin egen känsla utan efter Guds ord. När därför somliga skriftlärare wilja lära människor att bedöma sanningen efter, hwad de själfwa "upplefwa", i stället för efter ordet, så är det en alldeles lifsfarlig förwillelse. Twärtom är det efter ordet wi skola bedöma alla våra upplefvelser och erfarenheter. Endast ordet kan säga oss, om dessa upplefvelser äro af Gud och hans ande eller af själafienden. Att sätta dessa s. t. upplefvelser i stället för Guds ord, det är lika dåraktigt, som om slepparen satte en lykta i fören af sitt skepp för att styra efter den. Wi se ju ofta, huru människor kunna gripas af de besynnerligaste förwillelser, men därwid upplefwa så saliga erfarenheter, känna sig så rena och himmelska, att de omöjligt kunna förstå annat, än att dessa erfarenheter äro af Gud. Ja, de tycka, att det är nu först de riktigt ha fått Guds Ande. Hwar skola wi finna hjälp mot sådant? Endast i Guds ord. Därför war klof, du som will frälsa din själ. Hör, hwad Herren Gud talar.

Där har du den rätta regeln. Låt sedan swärmeandarna tala, bäst de wilja, om upplefwelser och annat dylikt. Herrens ord är wißt och gör de enfaldiga wisa. När himlar och jord förgås, då skall icke en pridd wara rubbad af det, som Gud har talat.

Må de icke återwända till dårskap. Det är en god och wiktig förmaning. Men dårskapen är otro och synd. Och huru farligt det är att återwända dit, därom säger Herren Jesus, att när den onde anden är utdrifwen och kommer igen, så tager han sju andra andar med sig, som äro wärre än han själf, och den människans sista warder wärre än hennes första (Matt. 12: 45). Och Petrus säger: Om de genom vår Herre och Frälsare Jesu Kristi kunskap hafwa undkommit världens besmittelser men åter låta sig insnärjas i dem och öfwerwinnas, så har deras sista blifwit wärre än deras första. Ty det wore bättre för dem att icke hafwa känt rättfärdighetens väg än att, sedan de hafwa lärt känna den, wända tillbaka från det heliga bud, som blifwit dem öfwerlämnadt (2 Petr. 2: 20). Ingen tillstånd kan wara försträckligare än affällingens. Men det finnes frälsning äfwen för honom, om han will komma igen. Herren Jesus har dött äfwen för de affälligas frälsning. Han har mottagit gäfwor för de affälliga ock, heter det. Och Gud will ingen syndares, icke heller den affälliges, död. Han will, att **alla** — äfwen affällingarna — skola warda frälsta.

Men när psalmisten lyfnat till, hwad Herren talar, då talar han icke vidare om wrede, som warar ewinnerligen eller drages ut från släkte till släkte (v. 6). Nej, utan då får han strax en annan syn på tingen och en annan wisa i munnen och utropar:

Ja, hans frälsning är nära dem, som frukta honom. Äfwen om de själfwa tycka, att den är långt borta, så är den nära. Herren är icke försumlig med sitt löfte, säger Petrus (2 Petr. 3: 9), och det gäller om alla löften. Må wi bara wara stilla och wänta. Han hjälper ju dag för dag. Låt oss därför taga ur hans hand blott en dag, ett ögonblick i sjänder. I själfwa werket är också frälsningen och hjälpen nära, äfwen när den dröjer som längst. Ty tusen år äro för Herren såsom en enda dag. Och hwad äro då två — fem — tio år? Endast en handwändning. Men äfwen om den timliga hjälp, wi wänta, **aldrig** i tiden kommer, hwad mer? Låt oss hafwa tålamod. Det är ingen fara. Den ewiga frälsningen står ju för dörren. Såsom aposteln Paulus säger: Herren skall rädda mig — mig och dig — från hwarje ond gärning och frälja mig till sitt himmelska rike (2 Tim. 4: 18). **Ja, han skall.** Det kan icke wara tu tal om den saken.

På det att ära må bo i vårt land, säger psalmisten vidare; och därmed förklarar han närmare, hvad han här menar med "frälsning", nämligen frälsning från den synd, som nu förnedrar och wanärrar folket och landet. Hvarje folk bör vara rädd om sin ära. Men den sanna äran vinnes icke genom strykt och sträfwel utan endast genom rättfärdighet, hwaremot synd, alltid förnedrar och wanärrar ett folk. Det ärofyllaste folk på jorden är icke det folk, hwars historia har att uppvisa de flesta och största hjältarna, de mest lysande bedrifterna, de flesta segrarna eller dylikt. Så tänkes och talas ofta i världen. Men det är grof villfarelse. Det ärofyllaste folket är det, som står framför alla andra folk i gudsfruktan och rättfärdighet. Och den äran må hvarje folk eftersträfwä. Ja, den äran kan äfwen det minsta och swagaste folk tillkämpa sig.

Detta förklarar psalmisten än ytterligare, när han tillägger: **Nåd och sanning mötas där.** Af nåden är det, som frälsningen kommer, och genom den gudomliga sanningen är det, som nåden verkar. Det är i Guds nåd, som kraften ligger, och genom Guds ord, som nåden förkunnas. Men nåden och sanningen i sin fulla uppenbarelse har kommit genom Jesus Kristus. I honom är därför frälsningen. På honom pekar hela gamla testamentet framåt och säger: Han kommer. På honom pekar hela nya testamentet och säger: Han är kommen. Såsom de gammaltestamentliga helgonen i hoppet stådade fram mot honom, så ståda de nytestamentliga helgonen i tron tillbaka på honom. Men han — han står i medelpunkten och ropar: Kommen till mig; jag är vägen, sanningen och lifwet, ty jag är i Fadern och Fadern i mig; ingen kommer till Fadern, ingen blir frälst utan genom mig. Jag är nådastolen. Kommen till mig, att I mån finna nåd och få barmhärtighet.

Rättfärdighet och frid lysas, säger psalmisten vidare. Ja, där nåd och sanning mötas, där lysas rättfärdighet och frid. Nåden verkar genom sanningen rättfärdighet. Ty rättfärdigheten är af tron, och tron är af ordet om nåd. Men där rättfärdighet är, där är frid. Eftersom vi nu äro rättfärdigade af tron, så hafwa wi frid med Gud genom Jesus Kristus, säger Paulus (Rom. 5: 1). Men af rättfärdigheten följer icke blott frid med Gud utan äfwen frid med människor. Det är alltså råddningen för ett land, att Guds nåd genom sanningens ord warder rådande där till att verka rättfärdighet och frid. Detta är också den högsta ära och prydna för ett folk. Ett folk, där man öfwer allt ser nåd och sanning mötas, rättfärdighet och frid lysas, det är i sanning ett folk af ära, ett lyckligt och saligt folk. Ad, att alla folk förstode det!

Sanning skall spira upp ur jorden. Af naturen är människan bun-

den i lögnen, hon gör och följer lögnen. Lögnens fader har fått lögn i hennes hjärta och däraf uppspirar lögn i hela hennes lif. Men där Guds sanning får slå rot i människohjärtat, där spirar sanning upp; där börjar människan att följa sanningen och göra sanningen (Joh. 3). **Och rättfärdighet blidar ned från himlarna.** Den rättfärdige Guden skådar med välbehag ned på ett folk, hos hwilket sanning, rättfärdighet och frid sålunda råda. Tänk, hwilket saligt tillstånd! Wißt må sådant uppmuntra oss att icke blott för egen del rena oss från all köttets och andens besmittelse, såsom aposteln säger, utan också att verka allt, hwad vi kunna, på det att tillståndet i vårt land må blifwa sådant. Hwad följden däraf skall blifwa, därom heter det vidare:

Ja, Herren skall gifwa oss det goda. Han skall wälsigna vårt land med allt godt. Såsom Herren Jesus säger: Söken först Guds rike och hans rättfärdighet, så skall allt detta — det lekamliga goda, som I behöfwen — deßutom tillfalla eder (Matt. 6). Detta förklarar psalmisten, när han tillägger: **Och vårt land skall gifwa sin gröda.** Liksom misßwäxt är ett Guds straff för synd, så är också en god årswäxt en Guds wälsignelse. Därför är det rätt, att man i alla kyrkor beder, att Gud må wälsigna året med sitt goda. Naturlagarna och sedelagarna hänga på det närmaste tillsammans. Det ser man redan af historien om syndafallet, då en förbannelse för människornas synds skull träffade marken. I alla läroböcker om jordbruk, och hwad därmed sammanhängar, borde första lärostycket lyda så: "God årswäxt är en Guds nåd, misßwäxt ett Guds straff. Därför bör ett folk, som vill förwißsa sig om god årswäxt, framför allt winnlägga sig om en sann gudaktighet, att Gud må kunna hafwa behag till deß wägar."

Många äro de, som skratta åt ett sådant tal, såsom wore det idel barnpjoller. De mena, att Gud ingenting har att göra med denna sak. Årswärten beror af wäderleken, säga de. Men att det är Gud, som råder öfwer wäder och wind, öfwer sol och regn, det wilja de icke weta af. Men Guds folk wet det och kan i detta wetande gärna le åt det, som i världen kallas wetenskap, men egentligen ingenting annat är än okunnighet. Det gäller om hela folk alldeles detsamma som om enskilda människor, att dagligt bröd är en gåfwa och wälsignelse af Gud. Han kan, såsom det står i Ps. 107, göra strömmar till öken och wattukällor till torr mark samt bördigt land till saltbed, allt för deras ondskas skull, som bo där. Men han kan också, när han will wälsigna, göra öken till en watturik sjö och torrt land till wattukällor för att låta de hungriga bo där (v. 33 följ.). Såsom det också heter hos profeten: Öken och det

torra landet skola glädja sig, och heden skall fröjda sig och blomstra såsom en ros. Den skall blomma och blomstra och fröjda sig med jublande fröjd (Ef. 35: 1 f.). Han har skapat allt, och han råder öfver allt i himlar och jord. Hvad han gifwer, det hafwa wi. Hvad han icke gifwer, det kunna wi icke taga, om wi än arbeta oss till döds. Arbetet bär frukt, när Gud wälsignar det, annars icke. Allting beror af honom, af hans wisshet, hans makt, hans nåd.

Rättfärdighet skall gå framför honom och skall gifwa allt på den väg, som hans fotspår gå. Detta är en härlig bild. Gud föreställes wandra på en väg genom landet. Rättfärdighet går framför honom och drifwer undan orättfärdigheten; rättfärdighet följer också efter honom och gifwer noga allt på hans fotspår. Men meningen är: Människorna öfvergifwa synden och omvända sig och blifwa rättfärdiga. Så kommer Gud med sin wälsignelse. Men efter honom följa rättfärdiga människor, som noga gifwa allt på den väg, han går, för att troget wandra i hans fotspår, d. ä. för att i allting, i wilja, i ord och gärning likna honom. O, huru lyckliga skulle icke folken blifwa, om ett sådant tillstånd blesse rådande bland dem! Men vägen? Ja, vägen är Jesus Kristus, och att wandra vägen är att mottaga honom, tro på honom, lyda honom såsom sin Herre och Konung.

Må hwarje sann fosterlandswän flitigt bedja och verka för att skynda på, att det må komma därtill. Likasom man med medikamenter litet uträttar till sin hälsa, när man för ett onaturligt lefnadsfatt, så uträttar man också genom utvärtes medel föga för ett folks wälfärd, så länge folket fortsar att lefwa i synd och förakta Gud. Rättfärdighet upphöjer ett folk, säger Salomo, men synd är folkens wanära (Ordspr. 14: 34), deras fördärf och undergång.

Men skall då någonsin ett sådant tillstånd wara att hoppas här på jorden? Ja, inom hwarje folk kan det i mer eller mindre grad bli så redan i denna tidsålder, fastän alltid ofullkomligt. Men när Guds rike kommer, där Kristus skall wara konung, då skall det ske i fullkomlighet. Ty hans rike är rättfärdighet, frid och fröjd i helig Ande. Där skola alla wara rättfärdiga, fullkomligt rena från all synd, fullkomligt lika Herren Jesus. Där skall ingen strid wara, utan mellan de saliga och Gud skall en ewig och orubblig frid råda, likaså mellan de saliga inbördes. Där skall ingen sorg wara, ingen klagan, ingen nöd, utan alla skola njuta en outfäglig glädje i helig Ande. O Gud, komme ditt rike, och komme det snart. Amen.

Du allena är Gud.

Ps. 86: 1—6.

1. En bön af David. Herre, böj ditt öra till mig och svara mig, ty jag är eländig och fattig. 2. Bewara min själ, ty jag är from, du, min Gud, fräls din tjänare, som förtröstar på dig. 3. Var mig nådig, Herre, ty till dig ropar jag hela dagen. 4. Gläd din tjänares själ, ty till dig, Herre, upplyfter jag min själ. 5. Ty du, Herre, är god och förlåtande och stor i nåd mot alla, som åkalla dig. 6. Lyhna, Herre, till min bön ochakta på mina böners ljud.

Detta är nu en psalm af David. Den fromme mannen war i nöd, när han stref den. Att döma af hans psalmer, måste han mycket ofta hafwa varit i nöd. Det hjälpte icke, att han war from och rik och mäktig. Han måste dock wandra alla helgons väg: genom mycken bedröfwelse. Fräcka människor reste sig upp emot honom och wäldswerkare sökte efter hans själ (v. 14). Åh, om de hade kunnat bringa honom om lifwet! Swilken fröjd skulle det icke hafwa beredt dem! Men David hade mellan sig och dem en eldsmur till skydd, alldeles såsom molnstoden i öknen war emellan Guds folk och Faraos här, så att det ena lägret icke kom närmare det andra (2 Mos. 14: 19 f.).

Nu wänder David sig som wanligt till Gud. Han gör det icke bara "af gammal wana", utan därför att han af nöden drifwes därtill, och han wet af föregående erfarenheter, att hos Herren allena är nåd och makt (Ef. 45: 24): nåd så att han icke will handla med honom efter hans synder utan förbarma sig öfwer honom, och makt så att han förmar att hjälpa. Därför när han wänder sig till Herren, så är där i hans mun icke blott ett tomt böneläsande utan ett verkligt bedjande.

Jag är eländig och fattig, säger han (v. 1). Ja, mycket ofta har han varit, såsom här, eländig, hjälplös, nedtryckt, wanmäktig, så att han har legat såsom alldeles tillintetgjord inför Herren. Och fattig har han känt sig. Allt hwad han på jorden ägt, har icke kunnat tillfredsställa hans hjärta. Det är märkwärdigt, att han, som war konung

och hade så mycket guld, aldrig på ett enda ställe i sina psalmer kallar sig rik eller mächtig. När han kände sig rik, så var det därför, att han ägde Gud och hans nåd. När han kände sig stark, så var det därför, att Gud stod på hans sida. Det var Gud, som var hans rikedom och styrka.

Nu beder han: **Herre, böj ditt öra till mig och svara mig.** Och Herren gjorde det nog. I Ps. 34: 7 säger han: Denne eländige ropade, och Herren hörde och frälste honom ur all hans nöd. Och det hände icke bara en gång. Åter och åter fick han nog göra den erfarenhet, som han på ett annat ställe uttalar sålunda: Jag är eländig och fattig, men Herren tänker för mig (Ps. 40: 18). Därom säger ju äfwen Herren själf: Jag ser till den arme och till den, som har en förtrossad ande (Ef. 66: 2). Och det vill han att vi skola tro. Han räknar det som en ära, att vi tro. Ja, det är hans allrahögsta äretitel, att han heter "de eländigas förbarmare." Det är mycket förmer, än att han heter himmelens och jordens skapare.

Bewara min själ, att jag icke förgås, säger han vidare (v. 2). Och den Gud bewarar, honom skola inga fiender, inga ondskans andemakter kunna störta. Att med en pistol eller en kanon försöka att skjuta på den, som sitter bakom ett berg, det är såfångt. Men David tillägger: **ty jag är from.** Att vara from, det är att vara gudfruktig, att vilja höra Gud till och wandra inför honom. Och det visste David, att han var. Trots alla sina ströpligheter, visste han dock med sig, att han icke var ogudaktig, utan att han uppriktigt wille höra Herren till. Och han visste, att Gud hade lofwat att bewara, bära, hjälpa, wälsigna sina fromma. De ogudaktiga hafwa inga sådana löften. De bedja icke heller. Men de troende äro bedjare och äro fromma. Äfwen när de tycka, ja, klaga, att de äro ogudaktiga, så äro de dock fromma. Själfwa denna deras klagan är ju ett bewis på, att de af hjärtat wilja höra Herren till. Aldrig äro de ogudaktiga bedröfwade däröfwer, att de känna sig ogudaktiga. Nej, sådan bedröfwelse är den helige Andes verk.

Du, min Gud, fräls din tjänare, som förtröstar på dig. Att han förtröstar på Gud, det är tron. Ty tron är icke det, att man wet och tror något om Gud, utan att man litar och förtröstar på honom, såsom ett barn på sin fader eller moder. En sådan tro gör, att man genast will tjäna Gud. Utan tron är människan syndens träl. Men tron gör henne till en ny skapelse, så att hon nu blir from och will tjäna Gud. Ett sådant sinne war i David och därför beder han, att Gud nu må frälsa honom. Såsom wille han säga: "Herre, min Gud, jag är ju din tillhörighet, och då skall du wäl icke gifwa mig till pris åt fienden."

Sådant är en rätt och förträfflig bön. Så skola också vi bedja. Ja, vi kunna säga ännu mer: "Vi äro ju dina barn. Huru skulle du då kunna öfvergifwa oss?" **Var mig nådig, till dig ropar jag hela dagen — till dig upplyfter jag min själ.** O ja, när nöd är å färde, så är där ett oafslåtligt inwärtens ropande, äfwen om icke ett enda ljud går öfwer läpparna. Och det ropet är alltid ett rop efter nåd, ren nåd utan förtjänst eller wärdighet. **Glad din tjänares själ.** Hjälp mig ur denna nöd, och låt mig få se din nåd, att jag må bli glad igen. Att wara glad i Gud är hälsofamt för både kropp och själ. Det gifwer lefnadsmod och arbetskraft, det gör den troende stark mot alla frestelser och gifwer honom kraft att löpa Guds budords vägar. Därför bör en troende winnlägga sig om att wara glad. En riktigt allwarlig och sund kristendom är en glad kristendom. Det kunna vi jærskildt förstå af de många uppmaningar, som både i gamla och i nya testamentet ställas till de troende, att de skola wara glada. Huru mycket det än må finnas i denna världen, som kan betydmyra och oroa, så hafwa vi dock oändligt mycket mer att glädjas åt. När läkaren opererar en sjuk, så wällar det smärta. Men han är ändå glad, att han gör det, ty han hoppas att bli frisk. Det hoppet slår ofta fel. Men att Herren skall wända all de troendes sorg och nöd i ewig fröjd och härlighet, det är ett hopp, som aldrig kommer på skam. Ty det hwilar på Guds löfte, som aldrig kan swika. Därför, du Guds barn, war glad. Lyft upp din själ till din Gud och Frälsare. I honom, i hans nåd och trohet, hans wisshet och makt är den rätta källan till glädje, en glädje som öfvergår den naturliga människans förstånd. All glädje, som världen har att bjuda på, är i jämförelse med denna glädje såsom ett orent och stinkande watten i jämförelse med watten ur den klaraste källa.

Ty du, Herre, är god och förlåtande. Orden Gud och god äro hwarandra mycket lika. De höra också nära tillsammans, att Herren Jesus med rätt kunde säga: Ingen är god utom en, nämligen Gud (Matt. 19: 17). Vår Gud är icke ond. Allt som är ondt, är en afwikelse från Gud, en motsats till Gud; i Gud finnes intet ondt. Han är god mot alla och förbarmar sig öfwer alla sina verk (Ps. 145). När han låter solen skina, så är han god. När han låter regna, så är han god. När han låter det wara lugnt, så är han god. När han låter det storma, så är han god. Sommarens värme och winterns köld äro bägge endast uttryck af hans godhet. När han låter sina barn smaka en outfäglig fröjd, så är han god. När han för dem ned i de mörkaste dalar, så är han god.

Men allrämest visar sig hans godhet däri, att han är **förlåtande**. Det är också däri en människas godhet allra bäst pröfwad, om hon kan

förlåta oförrätt, som hon måste lida. Att vara god mot dem, som äro goda; att vara god mot dem, som prisa ens godhet, det är icke mer, än att hedningar kunna åstadkomma det. Men att vara god så, att man också gärna förlåter synd, det är den rätta godheten. Och sådan är Guds godhet. När han hade fördrag med Israels barn och väntade på deras sinnesändring, då skedde det därför, att han var en Gud, som gärna ville förlåta synder. Och när han slog dem, så skedde det för att beweka dem till sinnesändring, att de måtte omvända sig och mottaga förlåtelse för sina öfwerträdelser. Ty heter det i Neh. 9: 17: Du är en förlåtelsens Gud, nådig och barmhärtig, långmodig och stor i förbarmande.

Ja, Gud är en förlåtande Gud. Och det största bewiset därpå war, att han sände sin enfödde Son ut för att frälja syndare. Hade han welat tillräkna synd, så hade han i stället för ewigt förkastat dem. Men nu wille han icke tillräkna synd, och därför uppenbarade han sig i Kristus Jesus för att försona världen med sig, såsom Paulus säger i 2 Kor. 5. Han will ingen syndares död. Wore du än wärre än alla andra syndare, mångdubbelt wärre än Cain och Judas Iskariot, så har dock Gud intet ondt i sinnet mot dig. Och will du se det riktigt, så se på Jesus (Joh. 10), ty han och Fadern äro ett, han är Guds härlighets återsten och hans wäsendes rätta afbild (Ebr. 1). Den som har sett honom, har sett Fadern (Joh. 14: 9). Och nu frågas: Wille Jesus någon syndares död? War det någon, som han icke wille frälja? Fanns det någon så djupt sjunken, att icke han nådde honom? Nej. Om Judas Iskariot hade kastat sig ned för hans kors, så hade äfwen han funnit nåd och fått barmhärtighet. Kom ihåg det du, som lefwat ett uselt lif och nu will bli frälst. Djäfwulen säger: "Det är omöjligt; du har många gånger warit kallad men alltid förkastat Guds nåd, alltid förhärdat dig igen, och nu känner du själf i ditt samwete, att Herren har förkastat dig, och det med all rätt. Därför tänk aldrig på frälsning mer". Men du, lyssna i stället till Herrens ord, som här står: Herren är en förlåtande Gud, ja en Gud, som förlåter blodröda synder. Han är en Gud, som icke will någon enda syndares död. Det har aldrig händt, att han wisat ifrån sig en enda syndare, som sökt nåd. De gälla utan något slags inskränkning Frälsarens ord: Den som kommer till mig, honom kastar jag icke ut. Ad, will du bara hafwa nåd och förlåtelse, så skall du kunna komma nu, utan penningar och för intet, just som du är. Du skall icke behöfwa wänta. I samma ögonblick du kastar dig ned wid nådastolen, stola dina öfwerträdelser wara utstrufna såsom ett moln och dina synder såsom en dimma.

Du är stor i nåd mot alla dem, som åkalla dig. Gud är stor i

allt, hvad han gör. Och så är han äfwen stor i nåd. När David skall bestrifwa denna storhet, säger han i Ps. 36: 6: Herre, upp till himlarna rädder din nåd. Och i Ps. 57: 11: Stor allt upp till himlarna är din nåd. Och i Ps. 103: 11: Så höga som himlarna äro öfwer jorden, så wäldig är hans nåd öfwer dem, som frukta honom. Det är ju ett wäldigt mått. Tror du, att du är så lång, att himlahwalfwet icke är nog högt för dig? Hvilken dåraktig fråga! Ja, men lika dåraktigt är det att fråga, om Guds nåd kan räcka till för dig. Guds nåd är stor nog att utplåna **alla** dina synder, såsom Paulus säger: Där synden öfwerflödade, där öfwerflödade nåden ändå mycket mer. Det må synas dig aldrig än så orimligt — hvad mer? Det är i alla fall sant. Alla Guds egenskaper äro **oändliga**. De hafwa ingen gräns, så att man kunde säga: Hit räcka de men icke längre. Och så är det med Guds nåd. Otaliga syndare hafwa försökt det och funnit, att det är så. Konung David, aposteln Petrus, röfwaren på korset, aposteln Paulus har erfärit det. De behöfde en oändlig nåd. Det war en oändlig nåd, som räddade dem. Hade icke Guds nåd räckt högre upp än Sinai berg, hade den icke räckt ända upp till himlarna, så hade de varit förlorade lika wäl som du och jag. Därför skall du aldrig förtwisla. Att förtwisla är också en synd, en försträcklig synd. När bergen wackla och falla, då står Guds nåd orubblig. När himlarnas krafter bäfwa, då rubbas Guds nåd lika litet, som solen rubbas däraf, att ett träd blåser omkull på jorden.

Men det står: **mot alla dem, som åkalla dig**. Ja, däri gifwer det sig alltid till känna, att en människa är i syndanöd, att hon ropar till Gud, ropar efter nåd. Om än icke ett ljud går öfwer hennes läppar, så är där dock i hennes hjärta ett nödrop: "Gud war mig nådig, fräls mig och förlåt mig alla mina synder." Och öfwer **alla** — **alla** — **alla**, som själunda ropa, är Guds nåd stor. Ingen är här undantagen. Ty wore någon undantagen, så måste hwar och en tänka: "Kanste det är jag." Ja, då wore i själfwa werket **alla** undantagna, ty i grunden är där ingen åtskillnad, såsom Paulus säger. Ingen, ingen enda har någon wärdighet att åberopa sig på framför den andre. Alla måste ropa på en nåd, som är oberoende af all deras egen förtjänst. Swarten Petrus eller Johannes hafwa någonsin tänkt, att Guds nåd hwilade öfwer dem därför, att de woro bättre än andra. Det war fariseerna, som tänkte så, men de woro också de wärsta fienderna till evangelium om Guds nåd, såsom de också äro ännu i dag.

Alltså åkalla Gud. Kom till Jesus Kristus, i hwilken Gud bor, i hwilken Gud är uppenbarad till syndares frälsning. Han är **nådaftolen**,

som Gud har framställt. Där skall du finna nåd, fri nåd, ren nåd, öfverflödande nåd. Likasom Gud genom wattenet släcker den törstiges törst och genom brödet stillar den hungriges hunger, likasom han genom stammen gifwer grenen lif, så är det också genom Jesus Kristus, han benådar och frälsar syndare. Och liksom den törstige icke må säga: "Jag bryr mig icke om wattenet, jag går direkt till Gud", eller den hungrige: "Jag bryr mig icke om brödet, jag går direkt till Gud", så må icke syndaren tänka: "Jag frågar icke efter Jesus, jag går direkt till Gud." Ty lika wißt som det är, att nåden är allena af Gud, lika wißt är det, att nåden är allena genom Jesus. Guds frälsningsråd är lika orubbligt som naturlagarna. Hans vägar äro icke våra vägar, och hans tankar äro icke våra tankar, säger profeten. Men hans vägar äro de **rätta** vägar. Den som wandrar på dem, kommer fram. De som wandra egna vägar, gå wilse, antingen de tro det eller icke.

Lyhna, Herre, till min bön och alla på mina böners ljud. Detta är ord, som ofta förekomma i psalmerna. David bad icke, för att det skulle så wara, utan därför att han behöfde och war angelägen att få det, som han bad om. Och det allena är bön. Att läsa eller hålla böner, utan att hjärtat är med, det är allenast munwäder och ingen bön. Därom säger Herren: Detta folk nalkas mig med sin mun och hedrar mig med sina läppar, men deras hjärta är långt ifrån mig. Därför pröfwa dig själf, när du beder, om det är ditt hjärtas innerliga åstund att få det, som du beder om. Du håller morgonbön och aftonbön. **Svarför** gör du det? Gör du det därför, att du tycker, att det hör till ett kristligt lif att så göra? Eller gör du det därför, att ditt hjärta behöfwer det, såsom din kropp behöfwer mat?

Men att David i sina böner så ofta ropar, att Gud må höra honom, det visar, att det ofta kändes äfwen för honom, alldeles såsom för oss, som om Gud icke frågade efter hans böner. Men det war endast en willfarande känsla. Och så är det äfwen för oss. Otron är i alla afseenden en willfarelse. Men en willfarelse skall man icke rätta sig efter. Därför när du känner det så, som om Gud icke wille höra dig, så wet, att det aldrig händt, att en suck stigit upp ur ditt hjärta eller ett ord gått öfwer dina läppar, utan att han hört det. Aldrig skall det heller hädanefter hända. Men därom skola wi mer tala i nästa betraktelse.

Ack, Gud, gif oss tro, sann tro, barnslig tro, en tro som lefwer och röres och har sin warelse, sitt allt i dig.

Du skall svara mig.

Ps. 86: 7.

7. I min nöds tid åkallar jag dig, ty du skall svara mig.

Tänt, hwilken outhärlig nåd det är, att wi få bedja, att wi arma, fattiga, syndiga, orena människor få komma inför den helige, rättfärdige, allsmäktige Guden, och det icke såsom lifdömda brottslingar inför domaren utan såsom älskade barn inför sin fader. Att wi få tala med honom om allt, utgjuta hela vårt hjärta inför honom, tala med honom om "kläder, föda, hus och hem och allt, hwad wi till timlig näring behöfwa", om alla våra sorger och bekymmer, våra synder och ströpligheter. Och detta så ofta wi wilja, så länge wi behöfwa, utan fruktan att han skall tröttna att höra på oss eller svara oss hårdt och fränstötande eller ens wisa en owänlig blick. O hwilken nåd! Men låtom oss nu höra, huru David här talar.

I min nöds tid åkallar jag dig. David hade ofta tider af nöd. Det är trångt för Guds folk i denna världen. Den ena gången är det den nöden, den andra gången en annan. Men om icke så wore, så skulle det nog blifwa mindre bön, än hwad som nu är. Nöden är bitter, ofta mycket bitter. Men den är hälsofam. De allra flesta, ja, man kunde säga **alla**, som blifwit troende på Jesus, hafwa drifwits till honom af nöd. I evangelium berättas om många, som kommo till honom af nyfikenhet, för att höra hans owanliga predikan eller se hans underbara gärningar. Men de blefwo icke troende, blefwo icke hans lärjungar. De blefwo aldrig mer än åhörare eller åstådare. Men så kommo där spetälska, döfwa, blinda, lama och andra, som behöfde hjälp; så kommo där fattiga, nödställda syndare, som behöfde frälsas. De kommo hungrande och törstande med den bönen: Herre Jesus, Davids son, warfunna dig öfwer oss, hjälp oss, fräls oss! De erforo hans gudomliga kraft, och de blefwo hans lärjungar.

Se, på samma sätt gifwas äfwen nu många — ja, stora skaror af åhörare, åstådare och undrare, men som aldrig blifwa något mer. De

gå och höra år ut och år in. Ja, de deltaga i sången och börnas läsande. Men någon bön är icke i dem. All deras gudaktighet är endast utanverk. Alldeles såsom fariseernas gudstjänstgörningar. De tro såsom dessa, att de äro verkligt gudfruktiga människor. Andra kanste hålla dem också för att vara det. Men de bedraga sig, alldeles såsom fariseerna gjorde. De komma till kyrkan, till nattwarden, de göra allt, som hör till kristendom utom ett: **De komma aldrig till Jesus.** O, det är en sorglig ställning! När aposteln Paulus såg på sådana fromma, erfor han en sådan pina, att han hade önskat sig själf bortkastad från Kristus, om han därmed kunnat hjälpa dem.

Ty du skall svara mig, tillägger David. Han tror på bönhörelse. Annars skulle han icke bedja. Det är orimligt att bedja, därest man icke tror bönhörelse. En sådan bön blir endast munväder. Men vi ha rättighet att tro bönhörelse. Gud, som vi bedja till, är vår fader, en fader öfwer allt, hwad fader heter i himlarna och på jorden. Men när någon kallar sig en annans fader, då gifwer han därmed till känna, att han vill låta sig wärda om denne andre samt försträcka honom allt, hwad han behöfwer. I det namnet fader ligger därför så mycket sagdt som så: "Behöfwer du något, så håll dig till mig." Träffar man ett nödställt barn, som begär hjälp, då frågar man helt naturligt: "Har du icke någon fader eller moder, som kan hjälpa dig?" Ty det är alldeles naturligt: har man en fader eller moder, så må man i första rummet wända sig till dem. Och medan man räknar det för något synnerligt, om en främmande tager af sitt öfwerflöd för att hjälpa, så räknar man det alldeles i sin ordning, att en fader eller moder för egen del, om det behöfves, försakar något, ja, sätter sig i skuld eller till och med säljer något af sitt bohag eller andra ägodelar för att hjälpa sina barn. Hjälper man en främmande tio eller hundra gånger, då heter det, att man är uthållig, outtröttlig, ja, rent af märkwardig, men om man år ut och år in hjälper barnen med allt, hwad de behöfwa, har fördrag med deras synder och oarter, näpser dem, när de det behöfwa, gifwer dem mat och kläder, när de det behöfwa, wakar öfwer dem, när de det behöfwa, förlåter dem, när de det behöfwa o. s. w., då tycker ingen, att man är märkwardig, ty allt sådant där betraktar man såsom nödwändiga bestämningar till fadersnamnet.

Träffar man någon, som i sin nöd står och undrar, huruvida han må kunna eller wåga att wända sig till den eller den främmande personen för att begära den hjälp, som han behöfwer, då kan man öfwerlägga med honom därom och till sist säga: "Nuväl, du kan ju försöka; du kan icke få wärre än nej" o. s. w. Men hör man honom undra, huruvida

han må wåga att wända sig till sin fader, då säger man: "Skäre, har du en så dålig fader, att du icke wågar wända dig till honom?" Se där, då wet man, hwad fadersnamnet betyder. Och nu, när Gud låtit oss kalla sig för fader, då will han säkert icke utsätta sig för den bestyllningen, att han skulle wara en dålig fader. Alltså: det är det första och wiktiga: Du har en fader i himmelen; Gud är din fader, och wågar du icke wända dig till någon annan, så må du åtminstone wåga att wända till din fader. Och till din himmelske Fader må du kunna wända dig så mycket mer än till din jordiske fader, emedan din jordiske fader är wanmäktig och ond, men din himmelske Fader är god och rättfärdig och allsmäktig, så att han kan göra allt, hwad han will.

"Ja, säger du, den som bara kunde tro det!" Nuwäl, tror du det icke, så står det i alla fall så skrifwet, och det är hufwudsaken. Men om du trodde det, så skulle det göra dig förtrolig med Gud och bereda dig många saliga stunder. Och hwarför skulle du icke unna dig det?

Till detta komma nu många andra för oss trösteliga namn, som Gud i ordet gifwit sig, såsom när han kallas en borg eller ett fäste i nödens tid, liksom wille han säga: "Kommer nöd på, så är jag ett fäste, hwilket jag will nämna, på det du må weta, hwart du skall wända dig, när du behöfwer ett fäste." Så också när han kallar sig en läkare, liksom wille han säga: "Är någon sjuk, så må han weta, att han bör wända sig till mig." Likaså när han kallar sig en herde, en nödhjälpare, en mästare till att hjälpa, en sköld, en klippa o. s. w. Ty med alla sådana namn åsynstar han ingenting annat än det att på det allra ljusligaste och kärligaste locka oss fram till sig med all vår nöd att wi i trons bön må lägga allt på hans hjärta. Ty han wet wäl, huru våra hjärtan äro af naturen skygga för honom, därför tänker Han ut och tager på sig alla sådana namn, som kunde wara ägnade att draga oss till honom. Se, en sådan Gud hafwa wi.

Till dessa namn komma nu ytterligare hans gärningar, med hwilka han bewisat sig såsom vår fader. Hade wi inga sådana gärningar, då kunde wi wisserligen hafwa anledning att misstänka hans fadersnamn. Men nu finnes intet rum för sådana misstankar. Han har skapat mig, Han har allt hittills uppehållit mig och gifwit mig allt, hwad jag har behöft, han har också älskat mig så, att han för min skull utgifwit sin enfödde Son i döden, han har också gifwit mig sitt ord, haft tålamod med mig allt hittills, icke handlat med mig efter mina synder utan klappat på mitt hjärta år efter år, ja, också förlåtit mig alla mina synder, födt mig på nytt o. s. w. Och hwarhållst jag ser mig omkring bland

andra människor, ser jag de samma gärningarna. Alltså: att Gud är vår fader, det är en sak, på hvilken man både har ord och gärningar. Låt oss därför vända oss till honom med all barnslig frimodighet. Han är det värd. Han vill det. Och vi behöfva det.

Men icke nog med det. Härtill komma ytterligare hans uppmaningar till oss att bedja. Så säger han i Ps. 50: 15: Åkalla mig i nöden, så vill jag hjälpa dig och du skall prisa mig. Så heter det också, Bedjen, och eder skall warda gifwet, söken, och I skolen finna, klappen: och eder skall warda upplåtet (Matt. 7: 7). Och hvarför skulle han uppmana, ja, rent af truga oss att bedja, om han icke på förhand wore alldeles besluten att höra bön? Jo, dessa uppmaningar äro rent af befallningar. Det är en synd att icke lyda dem och en god gärning att göra dem. Huru är det då möjligt att twifla på bönhörelse?

Men det stannar icke därvid. Nej, Herren Jesus lofwar att själf bedja för oss och med oss, ja, lofwar oss äfwen Anden, som skall hjälpa vår skröplighet, när vi icke weta, hwad vi skola begära. Du är alltså i åminnelse hos honom, där han sitter på sin Faders högra hand. Han talar med sin Fader om dig och din nöd. Såsom aposteln säger: Han lefwer alltid för att bedja för de sina (Ebr. 7: 25): Det är, så att säga, samråd i himmelen om din frälsning. Bida bara något litet. Låt icke förbrylla dig däraf, att det ser besynnerligt ut. Herren är trofast. Och nu frågas med allt skäl: Kan man egentligen tänka sig något, som som är mer bewekande eller uppmuntrande till bön än detta: Gud är vår fader och uppmanar oss bedja; den helige Ande underhjälpur vår swaghet och lärur oss bedja; Guds enfödde Son Jesus beder med oss och för oss? Att under sådana förhållanden ändå wara ovis och wacklande i bönen, det är detsamma som att skylla Gud för skrymteri. Och det är en swår synd. Gud beware oss för att falla däri. Åh, hvarför skola vi icke tro Gud om godt?

Till dessa uppmaningar att bedja komma vidare de mest bestämda försäkringar om bönhörelse. Så säger Herren: Förrän de ropa, skall jag svara, och medan de ännu tala, skall jag bönhöra (Es. 65: 24). Och åter heter det: Herrens ögon äro vända till de rättfärdiga och hans öron till deras rop (Ps. 34: 16). Och åter: Hwar och en som åkallar Herrens namn, han skall warda frälst (Joel 2: 32). För att ännu grundligare instärpa bönhörelsens wißhet, begagnar Herren Jesus flera sköna liknelser. Han säger: Hvilken af eder har en wän och går till honom midt i natten och säger till honom: "Min wän, låna mig tre bröd; ty en min wän har kommit till mig wägsfarande, och jag har

ej något att sätta fram åt honom"; och den som är innanför skulle svara och säga: "Gör mig icke omat; dörren är stängd och mina barn hafwa med mig gått till fängs; jag kan icke stiga upp och gifwa dig." Jag säger eder: Om han än icke stiger upp och gifwer honom, därför att han är hans vän, så står han dock upp för hans oförshynthets skull och gifwer honom så mycket, han behöfwer.

Litasom wille han säga: "Se, så långt kan wanlig mänsklig wänskap bringa det, äfwen hos sådana som icke äro troende. Ehuru det kännes beswärligt, så kan man dock för wännens enträgenhets skull stiga upp midt i natten och gifwa honom, hwad han behöfwer. Och så mycket bören I wäl tilltro eder Fader, som är i himmelen, ty honom måsten I dock räkna minst lika god som en jordiskt vän." Åh, wi borde skämmas att se, huru vår Herre Jesus måste tillgripa sådana liknelser för att på något sätt få det in i våra hjärtan, att vår himmelske Fader är en sådan Gud, som hörer bön.

En annan liknelse lyder så: Hwilken bland eder är den fader, som, om hans son beder honom om ett bröd, gifwer honom en sten? Eller också om han beder om en fisk, icke gifwer han wäl honom en orm i stället för en fisk? Eller också om han beder om ett ägg, icke gifwer han wäl honom en skorpion? Detta är ju den allra orimligaste fråga. På den frågan wet också hwar enda människa på jorden att svara nej och åter nej! Den som så gör mot ett bedjande barn, han är icke en fader utan ett wilddjur, ja, ännu mer, ty så grym är icke ens en tiger. Nu, wäl, säger Herren, om I som dock af naturen ären onda, om I som af naturen hafwen ett orent och wrängt hjärta, om I ändå kunnen vara sådana mot edra barn, hwad skall man då säga om eder Fader, som är i himmelen, om honom som icke har ett orent och wrängt utan ett rättfärdigt hjärta? Skola wi tänka om honom så illa, som wi icke kunna tänka om en jordiskt fader? Ja, skola wi anse honom för en sådan fader, att om wi finge se hans make på jorden, så skulle wi räkna densamme för ett wilddjur? Tänk ändå, huru grusligt förwända och förblindade wi af naturen äro!

Förden skull säger också Herren Jesus till ytterligare förwifning: **Bedjen, och eder skall warða gifwet** — det skall ske, därom är ingen fråga — **sjölen, och I skolen finna** — det skall ske, därom är ingen fråga — **klappen, och det skall öppnas för eder** — det skall ske, därom är ingen fråga. Ty den som beder, han får o. s. w. — det är en allmän regel, som gäller i alla tider, för alla syndare, under alla förhållanden, i all nöd, både lefamlig och andlig. "Men hvarför Kristus brukar treggehand

ord: bedjen, söken, klappen, det är lätt att se, nämligen att han därmed vill desto starkare förmana oss till bedjande. Ty han wet, att vi äro försagda och räddas att framlägga vår nöd för Gud såsom omärdiga och ofständliga, hwilket också är ett stort hinder från djäfwulen. Men är jag omärdig, så äro dock Herren och hans löften icke omärdiga. Därför såsom nöden alltjämt klappar på, så klappa äfwen du alltid på och upphör icke heller; emedan du har hans ord, så skall Han också nödgas säga: Wälan, så gå din väg och haf, hwad du önskar. Gud gör så, att han drifwer dig icke allenast att helt enkelt bedja utan också att klappa på, emedan han vill pröfwa dig, om du kan hålla fast, och lära dig, att din bön icke är misshaglig eller ohörd därför, att han låter dig ofta söka och klappa." (Luther).

Alltså låtom oss nu räkna tillsammans, hwad vi hafwa att komma med: först Guds fadersnamn, för det andra alla de namn, hwilka Gud för öfrigt tillagt sig i skriften, för det tredje alla Guds gärningar, för det fjärde alla skriftens uppmaningar till bön, för det femte enfödde Sönnens befallning och förbön samt Andens hjälp, för det sjätte de mest bestämda försäkringar om bönhörelse. Nuwäl, sådant borde wisseligen förslå. Men om det icke förslår, då hafwa vi ännu en annan liknelse af Herren, hwilken är, om möjligt, mer genomträngande. I Luk. 18 talar han nämligen om en orättfärdig domare, till hwilken en änka kom och bad, att han skulle staffa henne rätt. Han wille till en tid icke lyhöna till henne. Men när hon oförtröttadt låg efter honom, så sade han till sist wid sig själf: Om jag också icke fruktar Gud och icke har försyn för någon människa, så vill jag dock, emedan denna änka gör mig besvär, staffa henne rätt, att hon icke till slut må komma och öfwerfalla mig. Och så hjälpte han henne.

Detta framställde Herren såsom en bild till att försäkra sina lärjungar om bönhörelsens wisshet. Såsom wille han säga: "Om I tycken, att det är för mycket att räkna Gud för så god som en trög wän, och mycket för mycket att räkna honom lik en fader, som är ond, men som ändå icke gifwer sin son en sten i stället för bröd — nuwäl om detta tyckes eder wara för mycket godt tänkt om eder Fader, som är i himmelen, så kunnen I wäl åtminstone räkna honom lika god som en orättfärdig domare, som hwarken fruktar Gud eller har försyn för människor, men som ändå röres af en fattig änkas bön.

Kan du wäl behöfwa mer? Du klagar kanske, att din bön är så dålig, och därtill kan du ha stäl. Men hwad vi här ha sett, är så oändligt mycket godt, att det öfwerwäger allt det, som är dåligt hos dig.

"Ja men, säger du, hvarför hör då Gud icke min bön?" Hwad säger du? Hör han den icke? Huru wet du det? "Jo, säger du, han svarar icke." Nåväl, men är det sannt? Svarar han icke? Svar har du då hört efter hans svar? Tänk dig en, som hade skrifvit till sin fader uti en angelägenhet, och han sutte där och hölle faderns bref i sina händer och sade: "Jag förstår icke, hvarför han icke svarar mig." Skulle du icke säga till honom: "Min vän, hwad menar du, hvarför bryter du icke faderns bref och läser det?" Eller om han hade läst faderns bref och sade: "Nog står det här i brefwet, men jag förnimmer ändå intet svar" — då skulle du wist börja undra, om han wore riktigt wid sina sinnen. Men se nu, huru du själf gör: Du sitter där med Guds ord i dina händer och kan läsa, hwad han svarar på alla dina böner, men det hjälper icke, du klagar ändå, att du får intet svar! Är detta rätt?

"Ja, säger du, nog ser jag det i ordet förstås! — Nåväl, behöfs det då mer? "Är icke det nog och öfvernog?" "Ja, säger du, men i hjärtat förnimmer jag intet svar. — Nåväl, hvar har du något löfte, att han skall svara annorstädes än i ordet? Om du begär något af mig och jag svarar dig genom ord eller bref, så måste du fatta mitt svar i öronen. Känner du dig sedan glad och lydlig däråt i hjärtat, så är det bra, men blir du icke glad, så har du mitt svar ändå.

Se, alldeles sammalunda förhåller det sig med Guds ord: där har du swaret på alla dina böner, ehwad du för tillfället är mer brinnande och glad eller mer trög och olustig. "Ja, säger du åter, men huru skall jag weta, att ordet gäller mig?" Svar: det skall du weta däraf, att det gäller hwar och en. Det heter: Den som beder d. w. s. hwar och en, som beder, han får o. s. w. Och går du icke in under någon annan rubrik, så går du dock med under den alltomfattande rubriken: Svar och en. Ty "hwar och en" det är hwar enda en.

Ja, ja, därwid blir det. Hedningarnas gudar hafwa öron och höra intet, ty de äro döda beläten. Men vår Gud är en bönhörande Gud. Hedningarnas gudar hafwa ögon och se intet. Men Herrens ögon öfversara hela jorden för att bistå dem, som med helt hjärta hålla sig till honom (2 Krön. 16: 9). Ingen kommer på fram, som väntar honom, nej ingen enda. Så är det och så blir det. Amen, amen.

Synnerligen lämplig julklapp.

På vårt förlag är nyligen utgifven en på tunt engelskt papper tryckt helbibel, **den finaste bibel som hittills utkommit på svenskt språk.** Prof på stilen i den- samma synes på nästa sida.

Den finnes bunden i eleganta band till följande priser:

N:o 1	inbunden i mjukt chagrinband, guldsnitt	pris Kr. 5: —
» 2	d:o d:o d:o d:o	» » 5: —
» 3	d:o d:o d:o d:o	» » 5: —
» 4	d:o d:o äkta d:o skimmersnitt	» » 6: —
» 5	d:o d:o d:o d:o fodrad m. skinn, skimmersn.	» » 6: 50
» 6	d:o d:o kalfskinnsband, d:o d:o	» » 7: 50
» 7	d:o d:o chagrinband m. inskjuten klaff, guldsn.	» » 6: —
» 8	d:o d:o d:o m. öfvervikta kant. skimmersn.	» » 6: 50

Bibeln kan rekvireras i hvarje bokhandel.

Den som kontant rekvirerar minst tre exemplar direkt hos oss, erhåller **20 %** rabatt.

**Aktiebolaget Normans Förlag,
Stockholm.**

4. Hans ljungäldar upplysa jordens krets; jorden ser det och bäfvar.
5. Bergen smälta såsom vax för Herren, för hela jordens herre.

Mik. 1: 4.

6. Himlarna förkunna hans rättfärdighet, och alla folk se hans ära.

Ps. 8: 2. 19: 2. 50: 6. 89: 6.

7. Alla de skola komma på skam, som dyrka beläten, de som berömma sig af afgudar. Alla gudar skola tillbedja honom.

2 Mos. 20: 3 f.

Ps. 96: 5. Es. 42: 17. Ebr. 1: 6.

8. Sion hör det, och gläder sig, och Juda döttrar fröjda sig för dina domars skull, Herre.

Es. 12: 6.

9. Ty du, Herre, är den Högste öfver hela jorden; du är högt upphöjd öfver alla gudar.

Ps. 85: 19. 96: 4.

10. I som älsken Herren, haten det onda. Han bevarar sina frommas själar, ur de ogudaktigas hand räddar han dem.

Am. 5: 14 f. Joh. 10: 28. Rom. 12: 9.

11. Ljus är utsådt för den rättfärdige och glädje för de rättsinniga.

Ps. 112: 4.

12. Glädjens, I rättfärdiga, i Herren, och prisen hans heliga namn.

Ps. 30: 5. 32: 11.

98 Psalmen.

Hela jordens jubel vid Herrens seger.

1. En psalm.

Sjungen till Herrens ära en ny sång, ty han har gjort under. Han har vunnit seger med sin högra hand och med sin heliga arm.

Es. 52: 10.

2. Herren har låtit sin frälsning blifva kunnig, han har uppenbarat sin rättfärdighet för hedningarnas ögon.

Luk. 2: 30 f.

3. Han har tänkt på sin nåd och trofasthet mot Israels hus; alla jordens ändar hafva sett, huru vår Gud frälsar.

Luk. 1: 54.

4. Höjen jubel till Herren, alla länder; bristen ut i glädjerop och lofsjungen.

Ps. 100: 1.

5. Lofsungen Herren med harpa, med harpa och med lofsångs ljud.

6. Höjen jubel med trumpeter och med basuners ljud inför Herren, konungen.

7. Hafvet bruse och allt hvad däri är, jordens krets och de som bo därpå.

Ps. 96: 11 f.

8. Strömmarna klappe i händerna, bergen jubla med hvarandra

9. inför Herren, ty han kommer för att döma jorden. Han skall döma jordens krets med rättfärdighet och folken med rättvisa.

Ps. 9: 9.

99 Psalmen.

Den trefaldt helige.

Herren är konung! Därför darra folken. Han som tronar på keruberna! Därför skälfrer jorden.

1 Sam. 4: 4. 2 Sam. 6: 2. Ps. 93: 1.

2. Herren är stor i Sion, och hög är han öfver alla folk.

Ps. 48: 2.

3. Därför prisar man ditt namn, det stora och fruktansvärda. Helig är han.

Ps. 96: 4. 111: 9. Es. 6: 3.

4. Och i sin makt älskar konungen hvad rätt är. Ja, du håller rättvisa vid makt, rätt och rättfärdighet öfvar du i Jakob.

Es. 9: 7.

5. Upphöjen Herren, vår Gud, och tillbedjen vid hans fotapall. Helig är han.

1 Krön. 28: 2. Ps. 132: 7.

6. Mose och Aron voro bland hans präster och Samuel bland dem som åkallade hans namn; de ropade till Herren, och han svarade dem.

2 Mos. 8: 12 f. 32: 11 f. 4 Mos. 16: 20 f.

1 Sam. 7: 9.

7. I molnstoden talade han till dem; de hüllo hans vittnesbörd och den lag, som han gaf dem.

2 Mos. 33: 9, 11.

8. Ja, Herre, vår Gud, du svarade dem; du var mot dem en förlåtande Gud — och en hämnare öfver deras gärningar.

9. Upphöjen Herren, vår Gud, och tillbedjen inför hans heliga berg. Ty helig är Herren, vår Gud.

100 Psalmen.

Uppmaning till Herrens lof.

1. En tacksägelsepsalm.

Höjen jubel till Herren, alla länder.

Ps. 66: 1. 98: 4.

2. Tjänen Herren med glädje, kommen inför hans ansikte med fröjderop.

Ps. 2: 11. 95: 2.

Använd denna rekvisitionsblankett.

Till Pietistens Expedition, Stockholm.

	Kronor	öre
Härmed prenumereras på		
..... ex. af Pietisten 1904 å 1: 25		
Dessutom rekvireras		
..... ex. Nya Bibeln N:o å		
..... ex. Nya Testamentet, af samma bibel, klotb. å 1: —		
..... ex. inb. i mjukt chagrinband, guldsnitt å 2: —		
..... ex. af den större bibeln med latinsk stil, skilda verser och konkordans, mjukt band å 7: 50		
..... ex. af samma bibel, chagrinband, röd snitt å 5: —		
..... ex. Stora bibeln , svensk stil, inb. i skinnband å 6: —		
..... ex. inb. i chagrinband och med guldsnitt å 9: —		
..... ex. Psaltaren med parallelspråken fullständigt ut- förda, efter ett engelskt bibelverk, mjukt band å 2: —		
..... ex. Nya Testamentet , ny öfversättning med för- klarande anmärkningar af P. Waldenström.....		
..... ex. Första delen, inb. å 4: —		
..... ex. * Andra » » å 4: —		
..... ex. Guds eviga frälsningsråd , första delen, inb. å 3: —		
..... ex. » » » andra delen, inb. å 3: —		
..... ex. » » » tredje delen, inb. å 3: —		
..... ex. Davids psalmer med utläggning af P. Walden- ström, första delen, inb. å 6: —		
..... ex. Se, Guds Lamm. Beträktelser öfver Kristi lidandes och uppståndelses historia. Fint prakt- verk med 10 utmärkta planscher, inb. å 8: —		
..... ex. Smärtornas man , ny öfversättning och ut- läggning af det härliga Es. 53 kap., inbunden å 1: 75		
..... ex. Kristi afskedstal till sina lärjungar. Inb. å 2: 75		

* Obs.! Det är många, som redan äga den första delen men icke den andra. Denna andra, som innehåller de apostoliska brefven, är dock mycket viktigare att äga.

	Kronor	öre
ex. Herren är from — ny, fin, delvis omarbetad upplaga med författarens porträtt, fint bunden å 2: 50		
ex. Gud är min tröst. En bok till tjänst för dem, som vilja lära känna Gud, klotband å 2: —		
ex. Stycken af lifvets ord. Ett bibelord med kort utläggning för hvar dag i året, välskt band å 1: 25		
ex. D:o d:o klotband å 2: —		
ex. Frälsning för all världen af P. Waldenström, fint klotband å 1: —		
ex. Väckelseskrifter af P. Waldenström med teckningar i paket om 25 st. å 1: —		
ex. Ord till väckelse och tröst af P. Waldenström, enkla blad i paket å 0: 50		
ex. Dop och barndop. Samtal mellan Natanael och Timoteus. Här behandlas alla språk i Nya Testamentet, som handla om dopet, äfvensom barndopets historia å 1: —		
ex. Brukspatron Adamsson, allegorisk framställning af det kristliga lifvet och dess frestelser; fint, illustrerad arbete, inb. å 1: 75		
ex. Illustrerade brevkort, 100 st. å 5: —		
ex. Till Österland. Bunden i fint klotband å 9: —		
ex. Genom Norra Amerikas Förenta Stater. Bunden i fint klotband å 5: —		
ex. Nya Färder i Amerikas Förenta Stater. Bunden i fint klotband å 7: —		

Betalning *sändes i postanvisning* *följer härmed* *med Kronor*

Namn:

Adress:

Skrif alltid ut namn och adress fullständigt och tydligt.